

MITÄ ON TEHTÄVÄ?
LIHKKEEMME PÄIVÄNPOLTTAVIA
KYSYMYKSIÄ^{os}

„...Puoluetäistelu antaa puolueelle tarmo-
 moa ja elinvoimaa; mitä varmin todistus
 puolueen heikkoudesta on sen löyhyys
 ja selvästi merkittyjen rajojen himmen-
 tyminen, puolue lujittuu puhdistamalla
 itseään...”

(Lassallen kirjeestä Marxille kesäkuun
 24 pnä 1852)

*Kirjoitettu vuoden 1901 syksyn
 ja vuoden 1902 helmikuun
 välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran erillisenä
 kirjana maaliskuussa v. 1902*

*Julkaistaan kirjan tekstistä,
 joka on tarkistettu sen tekstin
 mukaan, mikä painettiin
 v. 1907 kokoelmassa:
 VI. Iljin „12 vuoden ajalta”*

Что дѣлать?

Наболѣвшіе вопросы нашего движенія

Н. ЛЕНИНА.

... „Парти́ная борьба придаетъ партіи силу и жизнѣнность, величайшимъ доказательствомъ слабости партіи является ея расплывчатость и притупленіе рѣзко обозначенныхъ границъ, партія укрѣпляется тѣмъ, что очищаетъ себя“ ... (Изъ письма Лассала къ Марксу отъ 24 іюня 1852 г.).

Цѣна 1 руб.
Preis 2 Mark = 2.50 Francs.

STUTTGART

Verlag von J. H. W. Dietz Nachf. (G. m. b. H.)

1902

V. I. Leninin kirjan „Mitä on tehtävä?“ kansilehti.— 1902

Pienennetty

ALKULAUSE

Tekijän alkuperäisen suunnitelman mukaan tämän kirjasen piti olla omistettu niiden ajatusten yksityiskohtaiselle kehittämiselle, jotka on esitetty kirjoituksessa „Mistä on alettava?” („Iskra”, № 4, toukokuu 1901)*. Ja meidän on ennen kaikkea pyydettävä lukijalta anteeksi siinä annetun (ja monissa yksityisiin kyselyihin ja kirjeisiin lähetetyissä vastauksissa toistetun) lupauksen myöhäistä täyttämistä. Tällaisen myöhästymisen yhtenä syynä oli kaikkien ulkomaisten sosialidemokraattisten järjestöjen yhteenliittämisen yritys, joka tehtiin kuluvan vuoden (1901) kesäkuussa. Oli luonnollista, että jäätin odottamaan tämän yrityksen tuloksia, sillä sen onnistuessa olisi „Iskran” organisatoriset katsantokannat ehkä pitänyt esittää jonkin verran toiseltaisesta näkökulmasta, ja joka tapauksessa sen onnistuminen olisi antanut toiveita, että kahden virtauksen olemassaolosta Venäjän sosialidemokratiassa voidaan hyvin pian tehdä loppu. Kuten lukija tietää, yritys epäonnistui ja, kuten tuonempana pyrimme todistamaan, „Rabotsheje Delon” kääntynyt 10. numerossaan uudelleen ekonomismiin se ei voinutkaan muuten päättyä. Osoittautui ehdottoman välttämättömäksi ryhtyä päättävään taisteluun tätä löyhää ja epämääräistä, mutta sen sijaan sitä sitkeämpää ja erilaisissa muodoissa uudelleen syntymään kykenevää suuntaa vastaan. Sen mukaisesti kirjasen alkuperäinen suunnitelma muuttui ja laajeni hyvin huomattavasti.

* Ks. tämä osa, ss. 1—13. *Toim.*

Kirjasen perusaiheena piti olla kolme kysymystä, jotka on asetettu kirjoituksessa „Mistä on alettava?“. Nimittäin: kysymykset meidän poliittisen agitaatiomme luonteesta ja perussisällöstä, organisatorisista tehtävistämme, suunnitelmasta yleisvenäläisen taistelujärjestön rakentamiseksi samanaikaisesti ja eri tahoilta. Nämä kysymykset ovat jo kauan kiinnostaneet tämän kirjasen kirjoittajaa, joka yritti esittää niitä jo „Rabotshaja Gazetassa“ erään tämän lehden henkiinherättämiseksi tehdyn epäonnistuneen yrityksen yhteydessä (katso V lukua). Mutta alkuperäinen aikomus rajoittua tässä kirjasessa vain näiden kolmen kysymyksen käsittelyyn ja esittää omat katsomukset mahdollisimman myönteisessä muodossa ryhtymättä lainkaan tai miltei lainkaan polemiikkiin, osoittautui aivan mahdottomaksi kahdesta syystä. Toiselta puolen ekonomismi on osoittautunut paljon sitkeähenkimmäksi kuin olimme luulleet (käytämme ekonomismi-sanaa laajassa merkityksessä, niinkuin se on selitetty „Iskran“ 12. numerossa (joulukuu 1901) julkaistussa kirjoituksessa „Keskustelu ekonomismin puolustajien kanssa“, jossa niin sanoakseni hahmoiteltiin tämän lukijalle tarjotun kirjasen luonnos*). On käynyt ilmeiseksi, että erilaiset mielipiteet näiden kolmen kysymyksen ratkaisemisen suhteen saavat selityksensä paljon suuremmassa määrin kahden suunnan perusteellisesta vastakkaisuudesta Venäjän sosialidemokratiassa kuin mielipide-eroavaisuuksista yksityiskohdissa. Toiselta puolen ekonomistien kummastelu sen johdosta, että „Iskrassa“ tosiasiallisesti noudatetaan meidän katsantokantojamme, on ilmeisesti osoittanut, että me puhumme usein sananmukaisesti eri kieltä ja että sen vuoksi me *emme voi* päästä mihinkään sopimukseen keskenämme, elleimme aloita ab ovo**, että on yritettävä saada aikaan mahdollisimman helppotajuinen, mitä moninaisimmilla ja konkreettisimmilla esimerkeillä valaistu *systemaattinen „välien selvitys“ kaikkien ekonomistien kanssa erimielisyyksiemme kaikista peruskohdista*. Ja olen päättänyt tehdä tällaisen yrityksen „välien selvittämiseksi“ täysin käsittäen, että se laajentaa hyvin paljon kirjasen kokoa ja lykkää sen ilmestymistä,

* Ks. tämä osa, ss. 303—310. *Toim.*

** — aivan alusta. *Toim.*

mutta en nähnyt minkäänlaista mahdollisuutta *muulla tavalla* täyttää kirjoituksessa „Mistä on alettava?” antamaani lupausta. Anteeksipyyntöön myöhästymisen johdosta minun on siis lisättävä vielä anteeksipyyntö niiden suurten puutteellisuuksien johdosta, joita kirjaseen kirjallisessa asussa on; minun oli työskenneltävä *mitä suurimmalla kiireellä* kaikenlaisten muiden töiden vielä häiritessä sitä.

Edellä mainittujen kolmen kysymyksen käsitteleminen on edelleenkin kirjaseen perusaiheena, mutta minun täytyi alkaa kahdesta yleisemmästä kysymyksestä: minkä vuoksi niin „viaton” ja „luonnollinen” tunnus kuin „arvostelun vapaus” on meille todellinen taistelusignaali? miksi me emme voi päästä yksimielisyyteen edes peruskysymyksessä — sosialidemokratian tehtävästä vaistovaraisen joukkoliikkeen suhteen? Edelleen, mielipiteiden esittäminen poliittisen agitaa-tion luonteesta ja sisällöstä on muuttunut trade-unionistisen ja sosialidemokraattisen politiikan välillä olevan eroavaisuuden selittämiseksi, ja mielipiteiden esittäminen organisatorisiin tehtäviin nähden on muuttunut sen eron selittämiseksi, mikä on ekonomisteja tyydyttävän näpertelyn ja meidän mielestämme välttämättömän vallankumouksellisten järjestön välillä. Ja yleisvenäläisen poliittisen lehden „suunnitelmasta” minä pidän kiinni sitä tiukemmin, mitä perusteettomampia ovat olleet sitä vastaan tehdyt vastaväitteet ja mitä vähemmän olen saanut asiallisia vastauksia kirjoituksessa „Mistä on alettava?” asetettuun kysymykseen siitä, miten me voisimme ryhtyä samanaikaisesti kaikilta tahoilta rakentamaan meille välttämätöntä järjestöä? Vihdoin kirjaseen loppuosassa toivon voivani todistaa, että me olemme tehneet kaiken sen, mikä meistä on riippunut estääksemme lopullisen välienkatkeamisen ekonomistien kanssa, mutta joka osoittautui kuitenkin kiertämättömäksi; — että „Rabotsheje Delo” on saanut erikoisen, niin sanoaksemme „historiallisen” merkityksen sillä, että se on kaikkein täydellisimmän ja silmiinpistävimmin ilmaissut ei johdonmukaista ekonomismia, vaan sitä hajanaisuutta ja horjuntaa, mikä on ollut luonteenomaisena erikoispiirteenä *kokonaiselle ajanjaksolle* Venäjän sosialidemokratian historiassa; — että tämän vuoksi käy ymmärrettäväksi ensi

näkemältä tavattoman yksityiskohtainenkin polemiikki „Rabotsheje Deloa” vastaan, sillä me emme voi päästä eteenpäin, elleimme tee päättäväisesti loppua tästä kaudesta.

N. Lenin.

Helmikuu 1902

I

DOGMAATTISUUS JA „ARVOSTELUN VAPAAUS”

a) MITÄ MERKITSEE „ARVOSTELUN VAPAAUS”?

„Arvostelun vapaus” — se on nykyään epäilemättä kaikkein muodinmukaisin tunnus, jota useimmin käytetään kaikkien maiden sosialistien ja demokraattien välisissä kiistoissa. Ensi näkemältä on vaikeata kuvitella itselleen jotain kummallisempaa kuin nuo juhlalliset vetoamiset arvostelun vapauteen toisen kiistapuolen taholta. Onko todellakin edistyneimpien puolueiden riveistä kuulunut ääniä sitä useimpien Euroopan maiden perustuslakien säädöstä vastaan, joka takaa tieteen ja tieteellisen tutkimuksen vapauden? „Tässä on jotain vinossa!”, sanoo jokainen sivullinen henkilö, joka on kuullut kaikissa tienristeyksissä toistetun muotitunnuksen, mutta ei ole vielä päässyt syventymään kiistelevien välillä olevien erimielisyyksien ytimeen. „Tämä tunnus on nähtävästi eräs niistä sovituisista sanoista, jotka lisänimien lailla vakiintuvat voimaan paljosta käyttämisestä ja muuttuvat melkein yleisnimiksi”.

Tosiaankin, kenellekään ei ole salaisuus, että nyky-aikaisessa kansainvälisessä * sosialidemokratiassa on

* Muuten huomautettakoon, että uusimman sosialismin historiassa se on miltei ainoa ja tavallaan sangen lohdullinen ilmiö, että riidat sosialismin sisällä olevien eri suuntien välillä ovat ensi kerran muuttuneet kansallisista kansainvälisiksi. Entisinä aikoina jäivät kiistat lassallelaisten ja eisenachilaisten⁸⁸ välillä, guesdelaisten ja possibilistien⁸⁹ välillä, fabianilaisten⁹¹ ja sosialidemokraattien välillä, narodnajavoljalaisten ja sosialidemokraattien välillä puhtaasti kansallisiksi kiistoiksi, ne kuvastivat puhtaasti kansallisia erikoisuuksia ja niitä käytiin niin sanoaksemme eri tasoilla. Nykyaikana (nyt sen jo selvästi huomaa) fabianilaiset Englannissa, ministerisocialistit Ranskassa, bernsteiniläiset Saksassa, venäläiset arvostelijat — kaikki he ovat yhtä perhettä, kaikki he keuhuvat toisiaan, ottavat oppia toisiltaan ja yhdessä nousevat sotajalalle „dogmaattista” marxilaisuutta vastaan. Ehkäpä kansainvälinen vallankumouksellinen sosialidemokratia lujittuu riittävästi tässä ensimmäisessä todella kansainvälisessä kamppailussa sosialistista opportunistia vastaan tehdäkseen lopun Euroopassa jo kauan valfinneesta poliittisesta taantumuksesta?

muodostunut kaksi suuntaa, joiden välillä taistelu milloin kiihtyy ja leimahtaa ilmieliekkiiin, milloin taas vaimenee ja kytee juhlallisten „aselepopäätöslauselmien” tuhkan alla. Bernstein on kyllin selvästi *sanonut* ja Millerand *näyttänyt*, mikä sisältö on tuolla „uudella” suunnalla, joka „arvostelevasti” suhtautuu „vanhaan, dogmaattiseen” marxilaisuuteen.

Sosialidemokratian täytyy muuttua sosiaalisen vallankumouksen puolueesta demokraattiseksi yhteiskunnallisten reformien puolueeksi. Tämän poliittisen vaatimuksen on Bernstein ympäröinyt kokonaisella luontevasti sovitettujen „uusien” todistusten ja käsitysten patterilla. Kiellettiin mahdollisuus tieteellisesti perustella sosialismia ja todistaa materialistisen historiänkäsityksen kannalta sen välttämättömyys ja kiertämättömyys; kiellettiin kurjistumisen kasvamisen, proletarisoitumisen ja kapitalististen ristiriitojen kärjistymisen tosiasia; itse „lopullisen päämäärän” käsityskin julistettiin paikkansapitämättömäksi ja proletariaatin diktatuuriin aate hylättiin ehdottomasti; kiellettiin liberalismiin ja sosialismin periaatteellinen vastakohtaisuus; kiellettiin *luokkataistelun teoria* muka sopimattomana ehdottomasti demokraattiselle yhteiskunnalle, jota hallitaan enemmistön tahdon mukaisesti, j.n.e.

Täten siis vaatimusta päättävän kääntein tekemisestä vallankumouksellisesta sosialidemokratiasta porvarilliseen sosialireformismiin on seurannut yhtä päättävä käänne marxilaisuuden kaikkien perusaatteiden porvarilliseen arvosteluun. Mutta kun tällaista arvostelua marxilaisuutta vastaan on käyty jo ammoisista ajoista saakka sekä poliittisilta puhujalavoilta, yliopiston katedereilta, lukuisissa kirjassissa että monissa tieteellisissä tutkielmissa ja kun sivistyneiden luokkien koko nousevaa polvea on vuosikymmenien kuluessa järjestelmällisesti kasvatettu tämän arvostelun pohjalla, niin ei ole ihme, että „uusi arvosteleva” suunta sosialidemokratiassa syntyi jotenkin kerralla ja aivan valmiina, niin kuin Minerva Jupiterin päästä. Sisältönsä puolesta tämän suunnan ei tarvinnut kehittyä ja muodostua: se siirrettiin suoraan porvarillisesta kirjallisuudesta sosialistiseen kirjallisuuteen.

Edelleen. Jos Bernsteinin harjoittama teoreettinen arvostelu ja hänen poliittiset pyrkimyksensä ovat vielä jääneet joillekin epäselviksi, niin ranskalaiset ovat pitäneet huolen „uuden metodin” havainnollisesta esittämisestä. Ranska on

todistanut tälläkin kerralla oikeutetuksi vanhan maineensa „maana, jonka historiassa luokkien välinen taistelu on viety ratkaisevaan päätökseen selvemmin kuin missään muualla” (Engelsin alkulauseesta Marxin teokseen: „Der 18 Brumaire” *). Ranskalaiset sosialistit eivät ryhtyneet teoretisoimaan, vaan suoraan toimimaan; Ranskan demokraattisessa suhteessa kehittyneemmät valtiolliset olosuhteet antoivat heille mahdollisuuden siirtyä heti „käytännölliseen bernsteiniläisyyteen” kaikkine siitä johtuvine seurauksineen. Millerand on antanut mainion näytteen tästä käytännöllisestä bernsteiniläisyydestä; Bernstein ja Vollmar eivät ole suotta rientäneet niin innokkaasti puolustamaan ja ylistämään Millerandia! Tosiaankin: jos sosialidemokratia on olemukseltaan yksinkertaisesti reformipuolue ja sillä pitää olla rohkeutta avoimesti tunnustaa se, niin silloin sosialistilla ei ole ainoastaan oikeus mennä porvarilliseen ministeristöön, vaan on hänen siihen aina pyrittäväkin. Jos demokratia merkitsee olemukseltaan luokkaherruuden hävittämistä, niin minkä vuoksi sosialistinen ministeri ei saisi lumota koko porvarillista maailmaa puheilla luokkien välisestä yhteistoiminnasta? Minkä vuoksi hän ei saisi jäädä ministeristöön vielä senkin jälkeen, kun santarmien toimeenpanemat työläisten murhat ovat sadannen ja tuhannen kerran osoittaneet luokkien demokraattisen yhteistoiminnan todellisen luonteen? Minkä vuoksi hän ei saisi henkilökohtaisesti olla mukana tervehtimässä tsaaria, jota ranskalaiset sosialistit eivät nykyään nimitä muuksi kuin hirsipuun, ruoskan ja karkoitusten sankariksi (knouteur, pendeur et déportateur)? Ja korvauksena tästä sosialismin äärettömästä alentamisesta ja itsensähäpäisemisestä koko maailman silmissä, työläisjoukkojen sosialistisen tietoisuuden — tämän ainoan perustan, mikä voi meille turvata voiton,— turmelemisesta, korvauksena kaikesta tästä on saatu mahtipontisia *luonnoksia* mitättömien reformien suorittamiseksi, niin mitättömien, että porvarillisilta hallituksilta on onnistuttu saamaan parempia reformeja!

Ken ei sulje tahallaan silmiään, hän ei voi olla näkemättä, että uusi „arvosteleva” suunta sosialismissa ei ole mitään muuta kuin uusi *opportunistin* muunnos. Ja ellei ihmisiä arvostella sen loistavan univormun mukaan, jonka

* — „Kahdeksastoista päivä Brumairekuuta”⁹². *Toim.*

he ovat itse pukeneet ylleen, eikä sen komeasti kajahtavan nimen mukaan, jonka he ovat itse ottaneet itselleen, vaan sen mukaan, miten he menettelevät ja mitä he todella propagoivat, niin käy selväksi, että „arvostelun vapaus” on opportunistisen suunnan vapautta sosialidemokratiassa, vapautta muuttaa sosialidemokratia demokraattiseksi reformipuolueeksi, vapautta juurruttaa sosialismiin porvarillisia aatteita ja porvarillisia aineksia.

Vapaus on ylevä sana, mutta teollisuuden vapauden lipun alla on käyty kaikkein julkeimpia rosvoussotia, työn vapauden lipun alla on ryöstetty työtätekeviä. Samanlainen sisällinen valheellisuus piilee siinä, miten nykyään käytetään sanoja: „arvostelun vapaus”. Ihmiset, jotka ovat todella vakuuttuneita siitä, että he ovat vieneet tiedettä eteenpäin, eivät vaatisi uusien katsantokantojen vapautta vanhojen rinnalla, vaan vanhojen korvaamista uusilla. Mutta nykyiset kirkumiset „eläköön arvostelun vapaus!” muistuttavat liiaksi tarinaa tyhjistä tynnyristä.

Me kuljemme jyrkänteistä ja vaivalloista tietä tiiviinä ryhmänä pitäen lujasti kiinni toisistamme. Viholliset ovat saartaneet meidät joka puolelta, ja meidän on miltei aina kuljettava heidän tulensa alla. Me olemme liittyneet yhteen vapaaehtoisesti tehdyn päätöksen perustalla nimenomaan taistellaksemme vihollisiamme vastaan ja ollaksemme poikkeamatta viereiseen suohon, jonka asujamet ovat alusta alkaen moittineet meitä siitä, että olemme erottautuneet erilliseksi ryhmäksi ja valinneet taistelun tien emmekä sovittelun tietä. Ja nyt eräät meidänkin joukostamme alkavat huutaa: menkäämme tuohon suohon! — ja kun heitä koetetaan leimata häpeällä, niin he väittävät vastaan: kuinka takapajuisia te olette! kuinka te kehtaattekin kieltää meiltä oikeuden kutsua teitä paremmalle tielle! — Tietenkin, hyvät herrat, te olette vapaita ei ainoastaan kutsumaan, vaan menemäänkin minne haluatte, vaikkapa suohon; ja meistä tuntuu, että teidän oikea paikkanne onkin juuri suossa, ja me olemme valmiit voimiemme mukaan auttamaan *teidän* muuttoanne sinne. Mutta irroitakaa silloin kätenne meistä, älkää tarttuko meihin älkääkään ryveltäkö ylevää sanaa vapaus, sillä olemmehan mekin „vapaita” menemään minne haluamme, vapaita taistelemaan ei ainoastaan suota vastaan, vaan myöskin niitä vastaan, jotka kääntyvät suolle!

b) „ARVOSTELUN VAPAUDEN” UUDET PUOLUSTAJAT

Ja nyt tämän samaisen tunnuksen („arvostelun vapaus”) on aivan äskettäin juhlallisesti esittänyt „Rabotsheje Delo” (№ 10), ulkomaisen „Venäläisten sosialidemokraattien liiton” äänenkannattaja, eikä sitä ole esitetty teoreettisena postulaattina, vaan poliittisena vaatimuksena, vastauksena kysymykseen: „onko ulkomailla toimivien sosialidemokraattisten järjestöjen yhdistäminen mahdollista?” — „Pysyvää yhdistymistä varten tarvitaan arvosteluvapautta” (s. 36).

Tästä lausunnosta johtuu kaksi aivan selvää johtopäätöstä: 1. „Rabotsheje Delo” ottaa suojelukseensa opportunistisen suuntauksen kansainvälisessä sosialidemokratiassa yleensä; 2. „Rabotsheje Delo” vaatii opportunismin vapautta Venäjän sosialidemokratiassa. Tarkastelkaamme näitä johtopäätöksiä.

„Erikoisesti” „Rabotsheje Delo” ei miellytä „Iskran” ja „Zarjan” taipumus ennustaa välienkatkeamista kansainvälisen sosialidemokratian *Vuoren ja Gironden välillä**.

„Puhuminen *Vuoresta* ja *Girondesta* sosialidemokratian riveissä”, kirjoittaa „Rabotsheje Delon” toimittaja B. Kritishevski, „kuulostaa meistä yleensä pintapuoliselta historialliselta analogialta, kummalliselta marxilaisen kynästä lähteneenä: Vuori ja Gironde eivät edustaneet erilaisia luonteenlaatuja ja henkisiä virtauksia, kuten historioitsija-ideologeista saattaa tuntua, vaan eri luokkia tai kerroksia — toisaalta keskiporvaristoa ja toisaalta köyhempää pikkuporvaristoa ja proletariaattia. Nykyaikaisessa sosialistisessa liikkeessä sen sijaan ei ole luokkaetujen ristiriitaisuuksia, se on kokonaisuudessaan, *kaikissa* (alleviivaus B. Kr.) eri muodoissaan, paatuneimmat bernsteiniläisetkin mukaan luettuna, proletariaatin luokkaetujen kannalla, proletariaatin poliittisen ja taloudellisen vapautuksen puolesta käytävän luokkataistelun kannalla” (ss. 32—33).

Rohkea väite! Eiköhän B. Kritishevski ole kuullut siitä jo kauan sitten huomatuista tosiasiaista, että nimenomaan „akateemikkojen” *kerroksen* laaja osallistuminen viime vuosien sosialistiseen liikkeeseen on turvannut bernsteiniläisyydelle näin nopean leviämisen? Entä pääasia,— millä

* Vallankumouksellisen proletariaatin keskuudessa esiintyviä kahta virtausta (vallankumouksellista ja opportunistista) on „Iskran” № 2 (helmikuu 1901) pääkirjoituksessa verrattu vallankumouksellisen porvariston kahteen virtaukseen XVIII vuosisadalta (jakobiinilainen „Vuori” ja girondistit). Sen on kirjoittanut Plehanov. „Jakobiinilaisuudesta” Venäjän sosialidemokratiassa puhuvat hyvin mielellään yhä vieläkin sekä kadetit, „bezzaglavijalaiset”** että menshevikit. Mutta siitä, kuinka Plehanov ensi kerran asetti tämän käsitteen sosialidemokratian oikeistosipeä vastaan, siitä katsotaan nykyään parhaimmaksi vaieta, tai... unoh-taa se. (Tekijän huomautus vuoden 1907 painokseen. *Toim.*)

kirjoittajamme perustelee sitä mielipidettään, että „paatuneimmat bernsteiniläisetkin” ovat proletariaatin poliittisen ja taloudellisen vapautuksen puolesta käytävän luokka- taistelun kannalla? Se on tietämättömyyttä. Paatuneimpien bernsteiniläisten päättävää puolustamista ei perustella kerrassaan minkäänlaisilla todisteilla enempää kuin näkökohdillakaan. Kirjoittaja luulee nähtävästi, että kun hän toistaa samaa, mitä paatuneimmat bernsteiniläisetkin ovat sanoneet itsestään, niin hänen väitteensä ei kaipaakaan todistuksia. Mutta voidaanko kuvitella mitään „pintapuoliscmpaa” kuin on tällainen mielipide kokonaisuudesta suunnasta sen perusteella, mitä tämän suunnan edustajat itse ovat itsestään sanoneet? Voidaanko kuvitella mitään pintapuoliscmpaa kuin sitten seuraava „moraali” puoluekehityksen kahdesta erilaisesta, vieläpä suoraan vastakkaisesta tyy- pistä eli tiestä („Rabotsheje Delo”, ss. 34—35)? Saksalaiset sosialidemokraatit, nähkääs, tunnustavat täyden arvostelun vapauden, mutta ranskalaiset eivät tunnusta, ja juuri heidän esimerkkinsä osoittaa koko „suvaitsemattomuuden vahingollisuuden”.

Juuri B. Kritshevskin oma esimerkki — vastaamme me tähän — osoittaa, että toisinaan nimittävät itseään marxi- laisiksi henkilöt, jotka katselevat historiaa kirjaimelleen „Illovaikin tapaan”⁹⁴. Saksan sosialistisen puolueen yhte- näisyyden ja Ranskan sosialistisen puolueen hajanaisuuden selittämiseksi ei lainkaan tarvitse kaivella molempien mai- den historian erikoisuuksia, vertailla sotilaallisen puoli- absolutismin ja tasavaltalaisen parlamentarismien olosuh- teita, käsitellä Kommuunin ja sosialisteja vastaan suunnatun poikkeuslain seurauksia, verrata toisiinsa taloudellista elämää ja taloudellista kehitystä, eikä muistella, miten „Sak- san sosialidemokratian ennenkuulumattoman kasvun” seu- rauksena oli sosialismin historiassa ennenkuulumattoman tarmokas taistelu ei ainoastaan teoreettisia (Mühlberger, Dühring*, katederisocialistit⁹⁵), vaan myöskin taktillisia

* Siihen aikaan kun Engels kävi Dühringin kimppuun, varsin monet saksalaisten sosialidemokratian edustajat kallistuivat viimeksi mainitun katsomusten kannalle, ja Engelsiä vastaan sateli jopa julkisesti puolueen edustajakokouksessakin syyttöksiä räikeydestä, suvaitsemattomuudesta, epätoverillisesta polemiikista y.m. Most tovereineen esitti (vuoden 1877 edustajakokouksessa), että Engelsin kirjoituksia lakattaisiin julkaisemasta „Vorwärts” lehdessä („Eteenpäin”. *Toim.*) „lukija- kunnan valtavaa enemmistöä kiinnostamattomina”, ja Vahlteich lausui, että näiden kirjoitusten julkaiseminen on tuottanut puolueelle suurta vahinkoa ja että myöskin Dühring on tehnyt palveluksia sosialidemokratialle: „meidän on käytettävä kaikkia puolueen etujen hyväksi, ja jos professorit riitelevät, niin „Vorwärts” ei ole

(Lassalle) hairahduksia vastaan, y.m., y.m. Kaikki se on tarpeetonta! Ranskalaiset riitelevät siksi, että he ovat suvaitsemattomia, saksalaiset ovat yhtenäisiä siksi, että he ovat kilttejä poikia.

Pankaa merkille, että tämän verrattoman syvämielisyysden avulla „jäävätään” se tosiasia, joka kumoaa täydellisesti bernsteiniläisten puolustamisen. *Ovatko* he proletariaatin luokkataistelun kannalla, sen kysymyksen voi lopullisesti ja peruuttamattomasti ratkaista vain historian kokemus. Siis tärkein merkitys tässä suhteessa on juuri Ranskan esimerkillä, joka on ainoa maa, missä bernsteiniläiset ovat yrittäneet itsenäisesti *nousta* jaloilleen, heidän saksalaisten virkaveljiensä (ja osittain myöskin venäläisten opportunistien: vrt. „Rabotsheje Delo”, № 2—3, ss. 83—84) osoittaessa lämpimästi suosiotaan. Viittaus ranskalaisten „leppymättömyyteen” osoittautuu „historiallisen” (nozdrivilaisessa mielessä „historiallisen”) merkityksensä ohella yksinkertaisesti yritykseksi kiukkuisilla sanoilla hämätä kovin epämieluiset tosiasiat.

Emmekä me aio suinkaan jättää vielä saksalaisiakaan lahjaksi B. Kritshevskille ja muille „arvostelun vapauden” monilukuisille puolustajille. Jos „paatuneimpia bernsteiniläisiä” vielä siedetään Saksan puolueen riveissä, niin se tapahtuu vain sikäli, mikäli he *alistuvat* sekä Hannoverin päätöslauselmaan⁹⁶, jossa torjutaan päättävästi Bernsteinin esittämät „korjaukset”, että Lyypekin päätöslauselmaan⁷⁰, joka sisältää (kaikesta diplomaattisuudesta huolimatta) suoranaisen varoituksen Bernsteinille. Saksan puolueen etujen kannalta voidaan väitellä siitä, miten paikallaan diplomaattisuus on ollut, onko tässä tapauksessa laiha sovinto ollut parempi kuin kunnan riita, lyhyesti sanoen voidaan olla eri mieltä siitä *menettelytavasta*, millä bernsteiniläisyys on tässä tai tuossa tapauksessa hyljätty, menettelytapojen tarkoituksenmukaisuudesta, mutta ei voida sulkea silmiä siltä tosiasialta, että Saksan puolue on kahdesti *hyljännyt* bernsteiniläisyyden. Siksi sellainen luulo, että saksalaisten esimerkki vahvistaa väitteen: „paatuneimmat bernsteiniläisetkin ovat proletariaatin taloudellisen ja

lainkaan mikään sellainen riitelemispaikka” („Vorwärts”, № 65, kesäkuun 6 pnä 1877). Kuten näette, tämäkin on eräs esimerkki „arvostelun vapauden” puolustamisesta, eikä olisi haitaksi, jos meldän legaaliset arvostelijamme ja illegaaliset opportunistimme, jotka niin mielellään vetoavat saksalaisten esimerkkiin, ajattelisivat tätä esimerkkiä!

poliittisen vapautuksen puolesta käytävän luokkataistelun kannalla” — merkitsee sitä, ettei ollenkaan ymmärretä, mitä kaikkien silmien nähden tapahtuu*.

Eikä siinä kaikki. „Rabotsheje Delo” esiintyy, kuten jo huomautimme, *Venäjän* sosialidemokratian edessä vaatimalla „arvostelun vapautta” ja puolustamalla bernsteiniläisyyttä. Ilmeisesti sen on täytynyt tulla vakuuttuneeksi siitä, että meillä on epäoikeudenmukaisesti loukattu „arvostelijoitamme” ja bernsteiniläisiämme. Keitä nimenomaan? kuka? missä? milloin? miten nimenomaan epäoikeudenmukaisuus on ilmennyt? — „Rabotsheje Delo” vaikenee siitä nimeämättä kertaakaan ainoatakaan venäläistä arvostelijaa tai bernsteiniläistä! Me emme voi muuta kuin valita kahdesta mahdollisesta olettamuksesta toisen. *Joko* epäoikeudenmukaisesti loukattu puoli ei ole mikään muu kuin „Rabotsheje Delo” itse (tätä olettamusta tukee se, että kymmenennen numeron kummassakin kirjoituksessa puhutaan vain siitä, miten „Zarja” ja „Iskra” ovat loukanneet „Rabotsheje Deloa”). Mutta miten on silloin selitettävissä sellainen kummallisuus, että „Rabotsheje Delo”, joka on aina niin itsepintaisesti kieltänyt kaiken solidaarisuuden bernsteiniläisyyttä kohtaan, ei voinut puolustaa itseään sanomatta sanaa „paatuneimpien bernsteiniläisten” ja arvostelun vapauden puolesta? *Tahi* on epäoikeudenmukaisesti loukattu joitain kolmansia henkilöitä. Mutta mitkä ovat ne syyt, joiden vuoksi heistä vaietaan?

Täten me siis näemme, että „Rabotsheje Delo” jatkaa sitä piiloleikkiä, jota se on leikkinyt (kuten tuonnempana osoittamme) ihan syntymästään saakka. Ja tämän jälkeen kiinnittää huomiota tähän keuhutun „arvostelun vapauden”

* On huomautettava, että kysymyksessä bernsteiniläisyydestä Saksan puolueessa „Rabotsheje Delo” on aina rajoittunut pelkkään tosiasioiden kertomiseen „pidättäytyen” täydellisesti arvioimasta niiltä omasta puolestaan. Ks. esim. № 2—3, s. 66 — Stuttgartin edustajakokouksesta¹⁷: kaikki erimielisyydet on supistettu „taktiikkaan” ja todetaan vain, että valtava enemmistö on uskollinen entiselle vallankumoukselliselle taktiikalle. Tai № 4—5, s. 25 ja seur.— pelkkää Hannoverin edustajakokouksessa pidettyjen puheiden kertaamista ja lisäksi julkaistaan Bebelin esittämä päätöslauselma; selitykset ja Bernsteinin arvosteleminen on taaskin (kuten numerossa 2—3) lykätty „erikoiseen kirjoitukseen”. Huvittavaa on, että №:ssa 4—5, s. 33 on sanottu: „...Bebelini esittämien katsantokantojen takana on edustajakokouksen valtava enemmistö”, mutta vähän alempana: „...David puolusti Bernsteinin katsantokantoja... Ennen kaikkea hän pyrki todistamaan, että ...Bernstein ja hänen ystävänsä ovat sittenkin (sic!) sillä tavalla! *Toim.*) luokkataistelun kannalla”... Tämä on kirjoitettu joulukuussa 1899, mutta syyskuussa 1901 „Rabotsheje Delo” on nähtävästi jo lakannut uskumasta Bebelin olevan oikeassa ja toistaa Davidin näkökantaa omana kantanaan!

ensimmäiseen faktilliseen soveltamiseen. Todellisuudessa se johti heti kaiken arvostelun puuttumiseen, vieläpä yleensä itsenäisen ajattelun puuttumiseen. Se samainen „Rabotsheje Delo”, joka vaikenee venäläisestä bernsteiniläisyydestä aivan kuin salaisesta taudista (Staroverin⁹⁸ osuvaa sanontaa käyttäksemme), ehdottaa tämän taudin parantamiseksi *yksinkertaisesti jäljentämään* viimeisen saksalaisen reseptin taudin saksalaista muunnosta vastaan! Arvostelun vapauden asemesta orjallista... vieläpä pahempaakin: apinamaisista matkimista! Nykyaikaisen kansainvälisen opportunismmin samanlainen yhteiskunnallis-poliittinen sisältö tulee esiin erilaisissa muodoissa kansallisia erikoisuuksia vastavasti. Yhdessä maassa opportunistien ryhmä on esiintynyt ammoisista ajoista erikoisen lippunsa alla, toisessa opportunistit ovat hyljeksineet teoriaa harjoittaen käytännössä radikaali-sosialistien politiikkaa, kolmannessa on muutamia vallankumouksellisen puolueen jäseniä loikannut opportunistien leiriin, ja he eivät pyri saavuttamaan tarkoitustaan avoimella taistelulla periaatteiden ja uuden taktiikan puolesta, vaan puolueensa asteittaisen, huomaamattoman ja, jos niin voidaan sanoa, rankaisemattoman turmelemisen avulla, neljännessä samanlaiset yliloikkarit käyttävät samoja keinoja poliittisen orjuuden pimeydessä „legaalisena” ja „illegaalisen” toiminnan välisten suhteiden ollessa peräti omalaatuisia j.n.e. Mutta kun ryhdytään puhumaan arvostelun ja bernsteiniläisyyden vapaudesta *venäläisten* sosialidemokraattien yhteenliittymisen ehtona tekemättä samalla selkoa siitä, missä *venäläinen* bernsteiniläisyys on nimenomaan ilmennyt ja minkälaisia erikoisia hedelmiä se on saanut aikaan, niin se on samaa kuin ryhtyä puhumaan ollakseen mitään sanomatta.

Yrittäkäämme sitten itse sanoa vaikkapa edes muutamain sanoin sen, mitä „Rabotsheje Delo” ei halunnut sanoa (tai mitä se ei kenties kyennyt käsittämäänäkään).

c) ARVOSTELU VENÄJALLA

Venäjän peruserikoisuutena käsiteltävänä olevassa suhteessa on se, että toisaalta jo *itse* vaistovaraisen työväenliikkeen *alku* ja toisaalta edistyneimmän yleisen mielipiteen käänne marxilaisuuteen merkitsi selvästi erilaatuisten ainesten yhdistymistä yhteisen lipun alle ja taistelua varten

yhteistä vihollista (vanhentunutta yhteiskunnallis-poliittista maailmankatsomusta) vastaan. Tarkoitamme „legaalisena marxilaisuuden” kuherruskuukautta. Se oli yleensä sangen omalaatuinen ilmiö, jonka mahdollisuuteen kukaan ei olisi voinut 80-luvulla tai 90-luvun alussa edes uskoa. Itsevaltiuden maassa, jossa lehdistö oli täydellisesti kahlehdittu, hiltittömän poliittisen taantumuksen kaudella, taantumuksen, joka vainosi poliittisen tyytymättömyyden ja vastarinnan pienimpiäkin ituja,— vallankumouksellisen marxilaisuuden teoria, jota esitetään vertauskuvallisella, mutta kaikille „asianharrastajille” ymmärrettävällä kielellä, raivaa itselleen yht’äkkiä tien *sensuurinalaiseen* kirjallisuuteen. Hallitus oli tottunut pitämään vaarallisena ainoastaan (vallankumouksellisen) narodnajavoljalaisuuden teoriaa, huomauttamatta, kuten tavallista, sen sisällä tapahtunutta kehitystä, ja iloiten *kaikkinaisesta* sitä vastaan suunnatusta arvostelusta. Kului pitkä aika (meidän venäläisen ajanmittamme mukaan) ennen kuin hallitus havahtui, ennen kuin kankealiikkeinen sensorien ja santarmien armeija äkkäsi uuden vihollisen ja kävi sen kimppuun. Ja sillä välin ilmestyi marxilaisia kirjoja toinen toisensa jälkeen, perustettiin marxilaisia aikakaus- ja sanomalehtiä, ihan kaikista tuli marxilaisia, marxilaisia mairiteltiin, marxilaisista pidettiin huolta, kustantajat olivat haltioissaan marxilaisten kirjojen tavattoman hyvästä menekistä. Täysin ymmärrettävää on, että tällaisen huuman ympäröimien aloittelevien marxilaisten joukossa osoittautui olevan useampi kuin yksi „ylpistynyt kirjailija”...⁹⁹

Nykyään tuosta kaudesta voidaan puhua rauhallisesti, kuten menneisyydestä ainakin. Kenellekään ei ole salaisuus, että marxilaisuuden lyhytaikaisen kukoistuksen meidän kirjallisuutemme pinnalla sai aikaan liitto äärimmäisten ja sangen maltillisten aineiden välillä. Itse asiassa nämä viimeksi mainitut olivat porvarillisia demokraatteja, ja tällainen johtopäätös (jonka heidän myöhempi „arvosteleva” kehityksensä aivan selvästi vahvisti) tuli yhden ja toisen mieleen jo „liiton” eheyden aikana*.

Mutta eikö näin ollen suurin vastuu myöhemmin seuranneesta „sekaannuksesta” lankea juuri vallankumoukselliselle sosialidemokraateille, jotka menivät tähän liittoon

* Tässä tarkoitetaan K. Tulinin kirjoitusta Struvea vastaan (ks. Teokset. I osa, suom. painos, ss. 321—495. *Toim.*), joka oli pantu kokoon alustuksesta „Marxilaisuuden heijastuminen porvarillisessa kirjallisuudessa”. (Tekijän huomautus vuoden 1907 painokseen. *Toim.*)

tulevien „arvostelijain” kanssa? Tällaisen kysymyksen ja myöntävän vastauksen siihen joutuu toisinaan kuulemaan henkilöiltä, jotka katselevat asiaa liian suoraviivaisesti. Mutta nämä henkilöt ovat kokonaan väärässä. Väliaikaisia liittoja vaikkapa epäluotettavienkin henkilöiden kanssa voi pelätä vain se, joka ei luota itseensä, eikä ainoakaan poliittinen puolue voisi tulla toimeen ilman tällaisia liittoja. Ja yhtyminen legaalisten marxilaisten kanssa oli tavallaan Venäjän sosialidemokratian ensimmäinen todella poliittinen liitto. Tämän liiton avulla saatiin hämmästyttävän nopea voitto narodnikkilaisuudesta ja marxilaisten aatteiden leviäminen äärettömän laajalle (vaikkakin vulgäärisoidussa muodossa). Eikä liittoa sitä paitsi tehty ilman minkäänlaisia „ehtoja”. Todistus: sensuurin v. 1895 polttama marxilainen kirjoituskoeima „Aineistoa kysymykseen Venäjän taloudellisesta kehityksestä”¹⁰⁰. Jos kirjallisuutta koskevaa sopimusta legaalisten marxilaisten kanssa voidaan verrata poliittiseen liittoon, niin tällä kirjaa voidaan pitää poliittisena sopimuksena.

Välien katkeaminen ei tietenkään aiheutunut siitä, että „liittolaiset” olivatkin porvarillisia demokraatteja. Päinvastoin, tämän viimeksi mainitun suunnan edustajat ovat sosialidemokratian luonnollisia ja toivottuja liittolaisia, mikäli kysymyksessä ovat sosialidemokratian demokraattiset tehtävät, jotka Venäjän nykyinen tilanne nostaa etualalle. Mutta tällaisen liiton välttämättömänä ehtona on, että sosialisteilla on täysi mahdollisuus paljastaa työväenluokalle sen etujen ja porvariston etujen vihamielinen vastakohtaisuus. Mutta se bernsteiniläisyys ja „arvosteleva” suunta, jonka puoleen suurin osa legaalisista marxilaisista joukolla kääntyi, sulki pois tämän mahdollisuuden ja turmeli sosialistista tietoisuutta mataloittamalla marxilaisuutta, saarnaamalla yhteiskunnallisten ristiriitojen tylsyttämisen teoriaa, julistamalla yhteiskunnallisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin aatteen järjettömydeksi, tyypistämällä työväenliikkeen ja luokkataistelun ahtaaksi tradeunionismiksi ja „realistiseksi” taisteluksi pienten, asteittaisten reformien puolesta. Tämä oli aivan samaa kuin jos porvarillisen demokratian taholta olisi kielletty sosialismilta oikeus itsenäisyyteen ja siis myöskin olemassaolon oikeus; käytännössä se merkitsi pyrkimystä muuttaa alkanut työväenliike liberaalien laahustimeksi.

Tällaisessa tilanteessa välien katkeaminen oli tietenkin välttämätöntä. Mutta Venäjän „omituinen” erikoisuus ilmeni siinä, että tämä välien katkeaminen merkitsi yksinkertaista sosialidemokraattien syrjäyttämistä kaikille helpoimmin saatavissa olevasta ja laajalle levinneestä „legaalisesta” kirjallisuudesta. Siihen kaivautuivat „entiset marxilaiset”, jotka olivat asettuneet „arvostelun lipun alle” ja saaneet miltei yksinoikeudekseen marxilaisuuden „peittoamisen”. Huudot: „ortodoksaalisuutta vastaan” ja „eläköön arvostelun vapaus” (joita „Rabotsheje Delo” nyt toistaa) tulivat heti muotisanoiksi, ja se, että tätä muotia vastaan eivät jaksaneet pitää puoliaan sensorit eivätkä santarmit, näkyy sellaisista tosiasioista kuin kuuluisan (Herostratoksen tavalla kuuluisan) Bernsteinin kirjan ilmestyminen *kolmena* venäjänkielisenä painoksena tai Zubatovin antama suositus Bernsteinin, herra Prokopovitshin y.m. kirjoista („Iskra”, № 10). Sosialidemokraateille on nyt langennut jo sinänsäkin vaikea ja puhtaasti ulkonaisten esteiden vielä tavattomasti vaikeuttama tehtävä taistella tätä uutta virtausta vastaan. Ja tämä virtaus ei ole rajoittunut kirjallisuuden alalle. Käännettä „arvosteluun” on seurannut sosialidemokraattisten käytännönmiesten vastavuoroinen viehättyminen „ekonomismiin”.

Se mielenkiintoinen kysymys, millä tavalla syntyi ja kehittyi legaalisen arvostelun ja illegaalisen ekonomismin yhteys ja keskinäinen riippuvaisuus, voisi olla erikoisen kirjoituksen aiheena. Meille on riittävää, kun panemme tässä merkille sen, että tämä yhteys on epäilemättä olemassa. Surullisen kuuluisa „Credo”* saavuttikin niin ansaitun kuuluisuutensa juuri siksi, että se määritteli avomielisesti tämän yhteyden ja lörpötteli maailmalle „ekonomismin” poliittisen perustendenssin: työläiset käykööt taloudellista taistelua (täsmällisempää olisi ollut sanoa: trade-unionistista taistelua, sillä tämä sisältää myöskin erityisen työväen politiikan), mutta marxilainen sivistyneistö yhtyköön liberaaleihin poliittista „taistelua” varten. Trade-unionistinen työ „kansan keskuudessa” oli tämän tehtävän ensimmäisen puolen ja legaalinen arvostelu sen toisen puolen täyttämistä. Tämä julistus on ollut niin mainio ase ekonomismia vastaan, että ellei „Credoa” olisi ollut, niin se olisi kannattanut tekaista.

* — uskontunnustus, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

„Credoa” ei ole tekaistu, mutta se julkaistiin ilman tekijänsä suostumusta ja ehkenpä vastoin heidän tahtoaan-kin. Ainakin näiden rivien kirjoittaja, joka osallistui tämän uuden „ohjelman” * saattamiseen päivänvaloon, sai kuulla valituksia ja moitteita sen johdosta, että puhujien omista mielipiteistään paperille panemaa yhteenvetoa oliin levitetty jäljennöksinä, että se oli nimitetty „Credoksi” ja tuli vielä painetuksikin yhdessä vastalauseen kanssa! Mainitsemme tästä välikohtauksesta siksi, että se paljastaa meidän ekonomismimme erään hyvin mielenkiintoisen piirteen: julkisuuden pelon. Se on nimenomaan ekonomismin yleinen eikä ainoastaan „Credon” tekijäin piirre: se on ilmennyt sekä „Rabotshaja Myslissä”, avomielisimmässä ja rehellisimmässä ekonomismin kannattajassa, että „Rabotsheje Delossa” (kun se suuttui „ekonomististen” asiakirjojen julkaisemisesta „Vademecum’issa” **) sekä Kievin komiteassa, kun tämä ei pari vuotta sitten halunnut antaa lupaa oman „Profession de foi’nsa” *** julkaisemiseen yhdessä sitä vastaan kirjoitetun kumoavan kirjoituksen **** kanssa, että monen monissa ekonomismin yksityisissä edustajissa.

Tätä arvostelun vapauden kannattajissa ilmenevää arvostelun pelkoa ei voida selittää yksistään viekasteluksi (vaikka toisinaan ei tietenkään voida tulla toimeen ilman viekastelua: ei ole järkevää paljastaa vielä varttumattomia uuden suunnan taimia alttiiksi vihollisen rynnistykselle!). Ei, suurin osa ekonomisteista katselee (ja ekonomismin olemuksen mukaisesti heidän on katseltava) aivan vilpittömällä karseudella kaikkia teoreettisia kiistoja, ryhmäerimielisyyksiä, laajoja poliittisia kysymyksiä, vallankumouksellisten järjestäytymissuunnitelmia j.n.e. „Kunpa kaiken tämän voisi luovuttaa ulkomaille!” — sanoi eräs melko johdonmukainen ekonomisti kerran minulle, ja hän ilmaisi siten hyvin laajalle levinneen (ja taaskin puhtaasti trade-unionistisen) katsantokannan: meidän asiamme on työväenliike, työväen-

* Kysymys on *seitsemäntoista vastalauseesta* „Credoa” vastaan. Näiden rivien kirjoittaja osallistui tämän vastalauseen laatimiseen (vuoden 1909 loppu) ¹²¹. Vastalause julkaistiin yhdessä „Credon” kanssa ulkomailla keväällä v. 1900 (ks. Teokset, 4. osa, suom. painos, ss. 151—165. *Toim.*). Nyt on rouva Kuskovan kirjoituksesta (muistaakseni „Byloje” lehdessä ¹⁰) käynyt selville, että hän oli „Credon” kirjoittaja ja että herra Prokopovitch esitti silloisten ulkomaisten „ekonomistien” keskuudessa huomattavinta osaa. (Tekijän huomautus vuoden 1907 painokseen. *Toim.*)

** — „Matkaoppaassa” ¹⁰³. *Toim.*

*** — uskontunnustus, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys ¹⁰⁴. *Toim.*

**** Mikäli tiedämme, on Kievin komitean kokoonpano sen jälkeen muut-
tanut.

järjestöt täällä omalla paikkakunnallamme, kaikki muu on kamarioppineiden keksintöä, „ideologian yliarvioimista”, kuten „Iskrassa” № 12 julkaistun kirjeen kirjoittajat lausuvat yhteen ääneen „Rabotsheje Delon” № 10 kanssa.

Nyt herää kysymys: kun venäläisellä „arvostelulla” ja venäläisellä bernsteiniläisyydellä on tällaisia erikoisuuksia, niin mitä olisi pitänyt tehdä niiden, jotka halusivat olla opportunistia vastaan teoissa eikä ainoastaan sanoissa? Ensiksikin, olisi pitänyt huolehtia sen teoreettisen työn elvyttämisestä, joka oli saatu töin tuskin alulle legaalisen marxilaisuuden kaudella ja joka nyt on jälleen langennut illegaalisten toimihenkilöiden hartioille; ilman sellaista työtä ei liikkeen menestyksellinen kehittyminen ollut mahdollista. Toiseksi, olisi pitänyt lähteä aktiivisesti taisteluun legaalista „arvostelua” vastaan, joka on syvästi turmellut mieliä. Kolmanneksi, olisi pitänyt nousta aktiivisesti hajanaisuutta ja horjuntaa vastaan käytännöllisessä liikkeessä, paljastaen ja tehden tyhjäksi kaikki yritykset tietoisesti tai tiedottomasti mataloittaa ohjelmaamme ja taktiikkaamme.

Tunnettua on, ettei „Rabotsheje Delo” tehnyt mitään — ei ensimmäistä, ei toista eikä kolmatta, ja tuonnempina meidän täytyy tehdä yksityiskohtaisesti selväksi tämä tunnettu totuus mitä erilaisimmilta puolilta. Nyt tahdomme vain osoittaa, miten huutavassa ristiriidassa „arvostelun vapauden” vaatimus on meidän kotimaisen arvostelumme ja venäläisen ekonomismin erikoisuuksien kanssa. Katsahdakaapa tosiaankin sen päätöslauselman tekstiä, jolla „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomainen liitto” vahvisti oikeaksi „Rabotsheje Delon” katsantokannan:

„Sosialidemokratian tulevan aatteellisen kehityksen etujen nimessä me hyväksymme ehdottoman välttämättömäksi vapauden arvostella sosialidemokraattista teoriaa puoluekirjallisuudessa, mikäli arvostelu ei ole ristiriidassa tämän teorian luokkaluonteen ja sen vallankumouksellisen luonteen kanssa” („Kaksi edustajakokousta”, s. 10).

Ja perustelu: päätöslauselman „ensimmäinen osa on yhdenmukainen Lyypekin puoluekokouksen Bernsteiniä koskevan päätöslauselman kanssa”... Vilpittömässä yksinkertaisuudessaan „liittolaiset” eivät edes huomaa, minkälaisen testimonium paupertatiks (köyhyystodistuksen) he allekirjoittavat itselleen tällä jäljentämisellä!.. „mutta ..sen

toinen osa rajoittaa arvostelun vapautta tiukemmin kuin Lyypekin puoluekokous”.

„Liiton” päätöslauselma on siis suunnattu venäläisiä bernsteiniläisiä vastaan? Muutenhan viittaus Lyypekkiin olisi aivan järjetöntä! Mutta ei ole totta, että se „rajoittaa ahtaasti arvostelun vapautta”. Hannoverin päätöslauselmasaan saksalaiset hylkäsivät kohta kohdaltaan *nimenomaan* ne korjausehdotukset, joita Bernstein teki, ja Lyypekin päätöslauselmassa antoivat *Bernsteinille henkilökohtaisesti* varoituksen, mainiten hänet nimeltään päätöslauselmassa. Meidän „vapaat” jäljittelijämme sen sijaan *eivät sanallakaan* viittaa erikoisesti venäläisen „arvostelun” ja venäläisen ekonomismin *ainoaankaan* ilmaukseen; tämän vaikenemisen yhteydessä paljas viittaus teorian vallankumoukselliseen ja luokkaluonteeseen jättää paljon enemmän tilaa väärille tulkinnoille, erikoisesti, jos „Liitto” kieltäytyy pitämästä opportunistisina „niin sanottua ekonomismia” („Kaksi edustajakokousta”, s. 8, 1. pyk.). Tämä kuitenkin sivumennen sanottuna. Tärkeintä on se, että opportunistien asenne suhteessa vallankumouksellisiin sosialidemokraatteihin on Saksassa ja Venäjällä aivan vastakkainen. Saksassa vallankumoukselliset sosialidemokraatit, kuten tunnettua, kannattavat sen säilyttämistä, mitä on olemassa: puolustavat vanhaa ohjelmaa ja taktiikkaa, jotka ovat kaikille tunnetut ja monien vuosikymmenien kokemuksella selitetyt kaikkia yksityiskohtia myöten. „Arvostelijat” taas haluavat tehdä muutoksia, mutta kun näitä arvostelijoita on mitätön vähemmistö ja kun heidän revisionistiset pyrkimyksensä ovat perin arkoja, niin voidaan ymmärtää ne syyt, joiden perusteella enemmistö rajoittuu yksinkertaisesti hylkäämään „uutuudet”. Meillä Venäjällä taas arvostelijat ja ekonomistit puoltavat sen säilyttämistä, mitä on: „arvostelijat” haluavat, että heitä pidettäisiin edelleenkin marxilaisina ja että heille taattaisiin se „arvostelun vapaus”, jota he ovat kaikella tavalla käyttäneet (sillä asiallisesti he eivät ole koskaan tunnustaneet minkäänlaista *puolueyhteyttä* *, eikä meillä ole ollut

* Yksistään jo tämän avoimen puolueyhteyden ja puolueperinteiden puuttuminen Venäjällä muodostaa sellaisen perinpohjaisen eroavaisuuden Saksasta, että sen olisi pitänyt olla jokaiselle järkevälle sosialistille varoituksena sokeasta jäljittelemisestä. Ja tässä on näyte siitä, kuinka pitkälle „arvostelun vapaus” Venäjällä on mennyt. Venäläinen arvostelija herra Bulgakov antaa itävaltalaiselle arvostelijalle Hertzille seuraavanlaisen muistutuksen: „Kaikesta johtopäätöstensä

sellaista yleisesti tunnustettua puolue-elintäkään, joka olisi voinut edes neuvoilla „rajoittaa” arvostelun vapautta); ekonomistit tahtovat, että vallankumoukselliset tunnustaisivat „nykyisen liikkeen täyskelpoisuuden” („Rabotsheje Delo”, № 10, s. 25), s.o. „lailliseksi” sen, mikä on olemassa; että „ideologit” eivät yrittäisi „työntää pois” liikettä siltä tieltä, minkä „aineellisten elementtien ja aineellisen ympäristön keskinäinen vuorovaikutus määrää” („Iskrassa” № 12 julkaistu „kirje”); että tunnustettaisiin toivottavaksi sellainen taistelu, „minkä käyminen vain onkin työläisille mahdollista nykyisessä tilanteessa”, ja tunnustettaisiin mahdolliseksi se taistelu, „mitä he tällä hetkellä todellisuudessa käyvät” („Rabotshaja Myslin” Lisälehti, s. 14). Me, vallankumoukselliset sosialidemokraatit, sitävastoin olemme tyytymättömiä tähän vaistovaraisuuden edessä kumartumiseen, siis sen edessä, mitä on „tällä hetkellä”; me vaadimme viime vuosina vallinneen taktiikan muuttamista, me sanomme, että „ennen yhtymistä ja yhtymistä varten on välttämätöntä tehdä ensin päättävästi ja tarkasti rajat selviksi” („Iskran” julkaisemisilmoituksesta) *. Sanalla sanoen, saksalaiset pitävät kiinni nykyisestä hyläten muutokset; me vaadimme nykyisen olotilan muuttamista, emme suostu kumartumaan tämän nykyisen edessä emmekä sovintoon sen kanssa.

Juuri tätä „pientä” eroa eivät saksalaisten päätöslauselmien „vapaat” jäljittelijämme olekaan huomanneet!

4) ENGELS TEOREETTISEN TAISTELUN MERKITYKSESTÄ

„Dogmaattisuus, kaavaoppisuus”, „puolueen luutuminen, tämä kiertämätön rangaistus ajatuksen väkivaltaisesta kahlehtimisesta”, — sellaisia ovat ne viholliset, joita vastaan „arvostelun vapauden” puolustajat „Rabotsheje Delossa” ritarillisesti nousevat taistelemaan. Me olemme hyvin mielissämme tämän kysymyksen päiväjärjestykseen asettami-

riippumattomuudesta huolimatta Hertz kuitenkin tässä (osuusliikkeitä koskevassa) kohdassa jää näköjään liiaksi puolueensa mielipiteiden sitomaksi ja ollen eri mieltä yksityiskohdissa hän ei uskalla luopua yleisestä periaatteesta” („Kanitalismi ja maanviljelys”, II osa, s. 287). Sellaisen poliittisesti orjuutetun valtion, jossa poliittinen matelevaisuus sekä puoluekunnian ja puolueyhteyden täydellinen ymmärtämättömyys on turmellut 999/1000 väestöstä luihin ja ytimiin saakka, sellaisen valtion alamainen nuhtelee ylimielisesti perustuslaillisen valtion kansalaisista siitä, että tämä on liiaksi „puolueen mielipiteiden sitoma”! Ikään kuin meidän illeegaalisilla järjestöillämme ei olisikaan muuta tekemistä kuin ryhtyä laatimaan päätöslauselmia arvostelun vapaudesta...

* Ks. Teokset, 4. osa, s. 336. *Toim.*

sesta ja kehoittaisimme vain täydentämään sitä toisella kysymyksellä:

Entä keitä ovat tuomarit?

Edessämme on kaksi ilmoitusta kirjallisista julkaisuista. Toinen on „Venäläisten sos.-dem. Liiton aikakauslehden „Rabotsheje Delon” ohjelma” (vedoslehtinen „Rabotsheje Delon” ensimmäisestä numerosta). Toinen on „ilmoitus siitä, että „Työn vapautus” ryhmän julkaisut alkavat uudelleen ilmestyä”. Molemmat on päivätty vuonna 1899, jolloin „marxilaisuuden kriisi” oli jo kauan sitten ollut päiväjärjestyksessä. Ja mitä näemme? Ensimmäisestä kirjoituksesta te saisitte turhaan etsiä viittauksia tähän uuteen ilmiöön ja selvää esitystä siitä kannasta, jonka uusi äänenkannattaja aikoo tässä kysymyksessä ottaa. Teoreettisesta työstä ja sen tärkeistä ajankohtaisista tehtävistä tänä aikana ei mainita sanaakaan tässä ohjelmassa samoin kuin niissä täydennyksissäkään, joita „Liiton” kolmas edustajakokous siihen teki v. 1901 („Kaksi edustajakokousta”, ss. 15—18). Koko tämän ajan „Rabotsheje Delon” toimitus on jättänyt sivuun teoreettiset kysymykset siitä huolimatta, vaikka ne ovat askarruttaneet koko maailman kaikkien sosialidemokraattien mieliä.

Toinen ilmoitus sitä vastoin viittaa ennen kaikkea mielenkiinnon heikkenemiseen teoriaa kohtaan viime vuosina ja vaatii päättävästi „tarkan huomion kiinnittämistä proletariaatin vallankumouksellisen liikkeen teoreettiseen puoleen” ja kehoittaa „säälimättömästi arvostelemaan bernsteiniläisiä ja muita vallankumousvastaisia suuntia” liikkeessämme. „Zarjan” ilmestyneet numerot osoittavat, miten tätä ohjelmaa on toteutettu.

Näemme siis, että mahtipontiset fraasit ajatuksen luutumista y.m.s. vastaan verhoavat huolettomuutta ja avuttomuutta teoreettisen ajattelun kehittämisessä. Venäjän sosialidemokraattien esimerkki kuvaa erikoisen havainnollisesti sitä yleiseurooppalaista ilmiötä (minkä saksalaiset marxilaiset ovat jo kauan sitten panneet merkille), että surullisenkuuluisa arvostelun vapaus ei merkitse toisen teorian vaihtamista toiseen, vaan vapautta kaikkinaisesta ehyestä ja harkitusta teoriasta, se merkitsee eklektisismiä ja periaatteettomuutta. Kuka vähänkin tuntee liikkeemme todellista tilaa, hän ei voi olla huomaamatta, että marxilaisuuden laajan leviämisen mukana on seurannut teoreettisen

tason jonkin verran aleneminen. Liikkeen käytännöllisen merkityksen ja käytännöllisen menestyksen vuoksi siihen on lyöttäytynyt mukaan paljon sellaista väkeä, joka on teoreettisesti perin vähän, jopa kokonaankin valmentumatonta. Siksi voidaan ymmärtää, minkälaista tahdittomuutta „Rabotsheje Delo” osoittaa, kun se voitokkaalla ilmeellä esittää Marxin lauseen: „todellisen liikkeen jokainen askel on tärkeämpi kuin tusina ohjelmia”¹⁰⁵. Näiden sanojen toistaminen teoreettisen hajaannuksen kaudella on samaa kuin hautausaattueen nähdessään huutaisi: „lykkyä tykö, enemmän vain teille sellaista kantamista!”. Sitä paitsi nuo Marxin sanat on otettu hänen kirjeestään Gothan ohjelman johdosta, jossa hän *moittii ankarasti* periaatteiden määrittelyyn päästettyä eklektisismiä: jos kerran piti yhtyä, kirjoitti Marx puolueen johtomiehille, niin solmikaa sopimuksia liikkeen käytännöllisten tarkoituksien saavuttamiseksi, mutta älkää tinkikö periaatteista, älkää tehkö teoreettisia „myönnötyksiä”. Sellainen oli Marxin ajatus, mutta meillä löytyy ihmisiä, jotka pyrkivät hänen nimessään heikentämään teorian merkitystä!

Ilman vallankumouksellista teoriaa ei voi olla vallankumouksellista liikettäkään. Ei voida kylliksi korostaa tätä ajatusta sellaisena aikana, jolloin käytännöllisen toiminnan kaikkiin ahtaimpiin muotoihin viehättymistä ylistellään opportunistin muotisaarnoilla. Ja teorian merkitystä Venäjän sosialidemokratialle lisäävät vielä kolme seikkaa, jotka usein unohdetaan, nimittäin: ensinnäkin se, että meidän puolueemme on vasta muodostumassa, että se vasta etsii muotoaan eikä ole vielä likimainkaan tehnyt välejänsä selviksi vallankumouksellisen ajattelun muiden suuntien kanssa, jotka uhkaavat vetää liikkeen pois oikealta tieltä. Päinvastoin juuri aivan viime ajoille on ollut ominaista (kuten Axelrod jo kauan sitten ennusti ekonomisteille) ei-socialidemokraattisten vallankumouksellisten suuntien elpyminen. Tällaisten olojen vallitessa voi ensi silmäyksellä „vähäpätöiseltä” näyttävä virhe saada aikaan mitä surkeimpia seurauksia, ja vain lyhytnäköiset ihmiset voivat katsoa ryhmäriidat ja vivahduserojen tarkan erottamisen ajankohtaan sopimattomiksi ja tarpeettomiksi. Tämän taikka tuon „vivahduseron” lujittumisesta voi riippua koko Venäjän sosialidemokratian tulevaisuus monen moniksi vuodeksi.

Toiseksi, sosialidemokraattinen liike on itse olemukseltaan kansainvälistä. Se ei merkitse vain sitä, että meidän on taisteltava kansallista chauvinismia vastaan. Se merkitsee myöskin, että nuoressa maassa alkava liike voi olla menestyksellistä vain sillä ehdolla, että se käyttää hyväkseen muiden maiden kokemusta. Mutta tällaista hyväksikäyttämistä varten ei riitä yksinkertainen tutustuminen tuohon kokemukseen tai yksinkertainen viimeisten päätöslauselmien jäljentäminen. Sitä varten tarvitaan taitoa osata arvostelevasti suhtautua tuohon kokemukseen ja itsenäisesti tarkistaa sitä. Ken käsittää sen, miten valtavasti nykyaikainen työväenliike on kasvanut ja eri tahoille haarautunut, hän ymmärtää, mikä määrä teoreettisia voimia ja poliittista (sekä myöskin vallankumouksellista) kokemusta tarvitaan tämän tehtävän täyttämiseksi.

Kolmanneksi, Venäjän sosialidemokratian kansalliset tehtävät ovat sellaisia, jonka veroisia ei ole vielä ollut yhdelläkään sosialistisella puolueella maailmassa. Meidän on tuonnempana puhuttava niistä poliittisista ja organisatorisista velvollisuuksista, joita tämä tehtävämme — koko kansan vapauttaminen itsevaltiuden ikeestä — meille asettaa. Tässä haluamme ainoastaan huomauttaa, että *eturivoin taistelijan osan voi suorittaa vain puolue, jolla on johtonaan edistynein teoria*. Ja voidakseen vähänkin konkreettisesti käsittää, mitä tämä merkitsee, lukija muistakoon Venäjän sosialidemokratian sellaisia edeltäjiä kuin olivat Herzen, Belinski, Tshernyshevski ja 70-luvun vallankumousmiesten loistava kärkijoukko; ajatelkoon sitä yleismaailmallista merkitystä, minkä venäläinen kirjallisuus nykyään saa; ajatelkoon... vaikka riittää jo tämäkin!

Esitämme tässä vuodelta 1874 peräisin olevia Engelsin huomautuksia kysymykseen teorian merkityksestä sosialidemokraattisessa liikkeessä. Engels havaitsee sosialidemokratian suuressa taistelussa olevan *ei kaksi* muotoa (poliittinen ja taloudellinen), kuten meillä tavallisesti tehdään, *vaan kolme, asettaen näiden rinnalle myöskin teoreettisen taistelun*. Hänen evästyksensä käytännöllisesti ja poliittisesti lujittuneelle Saksan työväenliikkeelle on nykyisten kysymysten ja kiistojen kannalta katsottuna niin opettavainen, että toivottavasti lukija ei pane pahakseen, vaikka otamme pitkän lainauksen esipuheesta kirjaseen „Der

deutsche Bauernkrieg” *, joka on jo aikoja sitten tullut mitä suurimmaksi kirjalliseksi harvinaisuudeksi:

„Saksan työläisillä on muun Euroopan työläisiin verrattuna kaksi oleellista etua. Ensimmäinen on se, että he kuuluvat Euroopan kaikkein teoreettisimpaan kansaan ja että he ovat säilyttäneet itsessään sen teoreettisen ymmärtämiskyvyn, jonka niin sanotut „sivistyneet” luokat Saksassa ovat miltei tyyten kadottaneet. Ilman sitä edeltänyttä saksalaista filosofiaa, erikoisesti ilman Hegelin filosofiaa, ei saksalainen tieteellinen sosialismi, ainoa tieteellinen sosialismi, mikä on milloinkaan ollut olemassa, olisi koskaan syntynyt. Ilman työläisten teoreettista ymmärtämiskykyä tämä tieteellinen sosialismi ei olisi koskaan mennyt heihin siinä määrin luihin ja ytimiin saakka kuin nykyään näemme. Ja kuinka äärettömän suuri tämä etu on, sen osoittaa toiselta puolen se välinpitämättömyys kaikkea teoriaa kohtaan, mikä on eräs niistä tärkeimmistä syistä, miksi Englannin työväenliike edistyy niin hitaasti huolimatta eri ammattialojen mainiosta järjestyneisyydestä,— ja toiselta puolen se sekaannus ja hoipertelu, jota proudhonilaisuus kylvi alkuperäisessä muodossaan ranskalaisten ja belgialaisten keskuudessa sekä siinä karrikatyyrimaisessa muodossa, minkä Bakunin sille antoi espanjalaisten ja italialaisten keskuudessa.

Toinen etu on se, että saksalaiset alkoivat osallistua työväenliikkeeseen miltei kaikkia muita myöhemmin. Samoin kuin saksalainen teoreettinen sosialismi ei koskaan unohda sitä, että se seisoo kolmen suuren ajattelijan: Saint-Simonin, Fourierin ja Owenin hartioilla, jotka oppiensa kaikista mielikuvituksellisuudesta ja utopistisuudesta huolimatta kuuluvat kaikkien aikojen suurimpiin älyihin ja jotka nerokkaasti näkivät ennakolta lukemattoman joukon sellaisia totuuksia, mitkä me nyt todistamme tieteellisesti oikeiksi,— samoin Saksan käytännöllinen työväenliike ei saa koskaan unohtaa, että se on kehittynyt Englannin ja Ranskan liikkeen luomalla pohjalla, että sillä oli mahdollisuus yksinkertaisesti käyttää hyväkseen niiden kalliisti ostaman kokemuksen ja välttää nyt niiden tekemät virheet, joita ei silloin useimmassa tapauksessa voitu välttää. Missä me nyt oli-

* Dritter Abdruck. Leipzig, 1875. Verlag der Genossenschaftsbuchdruckerei („Talonnepikaissota Saksassa”. Kolmas painos. Leipzig, 1875. Osuustoiminnallisen kustannusliikkeen julkaisema. Toim.)

simmekaan ilman Englannin trade-unionien ja Ranskan työläisten poliittisen taistelun antamaa esimerkkiä, ilman sitä mahtayaa sysäystä, jonka erikoisesti Pariisin Kommuuni antoi?

Täytyy antaa tunnustus Saksan työläisille siitä, että he ovat osanneet harvinaisella taidolla käyttää hyväkseen asemansa tarjoamia etuisuuksia. Ensi kerran koko työväenliikkeen olemassaolon aikana taistelua käydään suunnitelmallisesti, sen kaikilla kolmella suunnalla, jotka ovat sopusoinnussa ja yhteydessä keskenään: teoreettisella, poliittisella ja käytännöllis-taloudellisella (kapitalistien vastustaminen). Tässä, niin sanoaksemme keskitetyssä hyökkäyksessä, onkin saksalaisen liikkeen voima ja voittamattomuus.

Toisaalta tämän edullisen asemansa takia ja toisaalta englantilaisen liikkeen saarimaa-erikoisuuksien sekä ranskalaisen liikkeen väkivaltaisen tukahduttamisen johdosta Saksan työläiset ovat nykyisellä ajankohdalla joutuneet proletaarisen taistelun johtoon. Kuinka kauan tapahtumat sallivat heidän pysyä tällä kunniapaikalla, sitä ei voida ennakoita sanoa. Mutta niin kauan kuin he ovat tällä paikalla, he tulevat toivottavasti täyttämään asian vaatimalla tavalla ne velvollisuudet, joita tämä asema heille asettaa. Sitä varten vaaditaan voimien jännittämistä kaksin verroin taistelun ja agitaation kaikilla aloilla. Erikoisesti johtajien velvollisuutena on oleva yhä enemmän ja enemmän valistaa itseään kaikissa teoreettisissa kysymyksissä, yhä enemmän ja enemmän vapautua perinteellisten, vanhaan maailmankatsomukseen kuuluvien fraasien vaikutuksesta ja muistaa aina, että sen jälkeen kun sosialismi on tullut tieteeksi, se vaatii, että sitä myös käsitellään tieteenä, s.o. että sitä tutkitaan. Tällä tavalla hankittua ja yhä selvenevää tietoisuutta on levitettävä työläisjoukkojen keskuuteen yhä suuremmalla tarmolla ja sidottava yhä lujemmiksi puoluejärjestöjä ja ammattiliittoja...

...Jos Saksan työläiset tulevat samalla tavalla kulkemaan eteenpäin, niin he eivät tule vain marssimaan liikkeen etunenässä — se ei ole ollenkaan liikkeen etujen mukaista, että jonkin yhden kansakunnan työläiset marssisivat sen etunenässä, — vaan tulevat olemaan kunniapaikalla taistelijoiden riveissä; ja he tulevat olemaan täysin varustautuneita siltä varalta, jos raskaat koettelemukset tai suuret

tapahtumat odottamatta vaativat heiltä vieläkin suurempaa miehuutta, vieläkin suurempaa päättäväisyyttä ja tarmoa”¹⁰⁶.

Engelsin sanat osoittautuivat profeetallisiksi. Muutaman vuoden kuluttua Saksan työläisiä kohtasivat yht’äkkiä raskaat koettelemukset sosialisteja koskevan poikkeuslain muodossa. Ja Saksan työläiset todellakin ottivat ne vastaan täysin varustautuneina ja kykenivät voittoisasti selviytymään niistä.

Venäjän proletariaatin edessä ovat vielä äärettömän paljon raskaammat koettelemukset, sillä on edessään taistelu hirviötä vastaan, johon verrattuna poikkeuslaki perustuslaillisessa maassa näyttää vain kääpiöltä. Historia on nyt asettanut meille lähimmän tehtävän, joka on *kaikkein vallankumouksellisin* minkä tahansa muun maan proletariaatin kaikista *lähimmistä* tehtävistä. Tämän tehtävän toteuttaminen, ei ainoastaan eurooppalaisen, vaan myöskin (voimme nyt sanoa) aasialaisen taantumuksen mahtavimman suoja-muurin murskaaminen tekisi Venäjän proletariaatista kansainvälisen vallankumouksellisen proletariaatin etujoukon. Ja meillä on syytä olettaa, että saavutamme tämän kunniakkaan nimen, jonka edeltäjämme, 70-luvun vallankumoukselliset, jo taistelullaan ansaitsivat, jos me kykenemme innoittamaan tuhat kertaa laajemman ja syvemmän liik-keemme samanlaisella rajattomalla rohkeudella ja tarmolla.

II

JOUKKOJEN VAISTOVARAISUUS JA SOSIALIDEMOKRATIAN TIETOISUUS

Sanoimme, että meidän liikettämme, joka on paljon laajempi ja syvempi kuin 70-luvun liike, täytyy innoittaa samanlaisella rajattomalla rohkeudella ja tarmolla kuin silloinkin. Todellakin, luullaksemme kukaan ei ole tähän mennessä epäillyt sitä, että nykyisen liikkeen voimana on suurten joukkojen (ja pääasiassa teollisuusproletariaatin) herääminen ja että sen heikkoutena on vallankumouksellisten johtajien tietoisuuden ja aloitekyvyn riittämättömyys.

Kuitenkin aivan viime aikoina on tehty pökerryttävä keksintö, joka uhkaa kääntää ylösalaisin kaikki tähän saakka vallinneet mielipiteet tämän kysymyksen suhteen. Tämän keksinnön on tehnyt „Rabotsheje Delo”, joka väitellessään

„Iskraa” ja „Zarjaa” vastaan ei ole rajoittunut pelkkiin yksityisiin vastaväitteisiin, vaan on pyrkinyt johtamaan „yleisen erimielisyyden” syvemmälle ulottuviin juuriin — „vaistovaraisen ja tietoisesti „suunnitelmallisen” aineksen *suhteellisen* merkityksen erilaiseen arvioimiseen”. „Rabotsheje Delon” syytösteesi kuuluu: „*kehityksen objektiivisen eli vaistovaraisen aineksen merkityksen väheksyminen*”*. Tähän me vastaamme: vaikka „Iskran” ja „Zarjan” taholta käyty väittely ei olisi antanut kerrassaan mitään muita tuloksia kuin sen, että se pani „Rabotsheje Delon” mietiskelemään tämän „yleisen erimielisyyden” älyämiseen saakka, niin yksistään tämäkin tulos jo olisi tuottanut meille suurta tyydytystä: siksi suurimerkityksellinen on tämä teesi, siksi kirkkaasti se valaisee Venäjän sosialidemokraattien nykyisten teoreettisten ja poliittisten erimielisyyksien koko ytimen.

Siinä syy, miksi kysymyksellä tietoisuuden suhteesta vaistovaraisuuteen on niin tavattoman suuri yleinen mielenkiinto ja miksi tätä kysymystä on käsiteltävä kaikella perin pohjaisuudella.

a) VAISTOVARAISEN NOUSUN ALKU

Edellisessä luvussa mainitsimme Venäjän sivistyneen nuorison *yleisestä* innostumisesta marxilaisuuden teoriaan 90-luvun puolivälissä. Samanlaisen yleisen luonteen saivat melkein samoihin aikoihin työläisten lakot vuonna 1896 käydyn Pietarin kuuluisan teollisuussodan jälkeen. Niiden leviäminen yli koko Venäjän oli selvänä todistuksena uudelleen nousevan kansanliikkeen syvyydestä, ja jos ylipäänsä puhutaan „vaistovaraisesta aineksesta”, niin tietenkin juuri tämä lakkoliike on ennen kaikkea tunnustettava vaistovaraisiksi. Mutta onhan ero myöskin vaistovaraisuuden ja vaistovaraisuuden välillä. Lakkoja oli Venäjällä ollut sekä 70- että 60-luvulla (vieläpä XIX vuosisadan ensipuoliskollakin) ja niiden yhteydessä tapahtui „vaistovaraisia” koneiden särkemisiä j.n.e. Näihin „mellakoihin” verraten voidaan 90-luvun lakkoja nimittää jopa „tietoisiksi” — siinä määrin huomattava oli se askel eteenpäin, jonka työväenliike tuona aikana oli ottanut. Tämä osoittaa meille, että „vaistovarainen

* „Rabotsheje Delo”, № 10, syyskuu 1901, ss. 17 ja 18. Allelviäus „Rabotsheje Delon”.

aines” ei oikeastaan ole mitään muuta kuin tietoisuuden *alkumuoto*. Alkeelliset mellakatkin sellaisinaan ilmaisivat jo jonkinlaista tietoisuuden heräämistä: työläisiltä hävisi ikivanha usko heitä painavan järjestyksen järkkymättömyyteen, he alkoivat... en sano, että ymmärtää, vaan tuntee kollektiivisen vastarinnan välttämättömyyden ja tekivät päättävästi lopun orjamaisesta nöyräniskaisuudesta isäntien edessä. Mutta se oli kuitenkin enemmän epätoivon ja koston ilmausta kuin *taistelua*. 90-luvun lakoina me näemme jo paljon enemmän tietoisuuden välähdyksiä: asetetaan määriteltyjä vaatimuksia, laskelmoidaan etukäteen, mikä ajankohta on sopivin, käsitellään tunnettuja tapauksia ja muiden paikkakuntien antamia esimerkkejä j.n.e. Kun mellakat olivat yksinkertaisesti sorrettujen ihmisten kapinoinnista, niin järjestelmälliset lakot ilmensivät jo luokkataistelun ituja, mutta nimenomaan vain ituja. Nämä lakot sellaisenaan otettuna olivat trade-unionistista eivätkä vielä sosialidemokraattista taistelua, ne olivat merkinä työläisten ja isäntien välisen antagonismin heräämisestä, mutta työläisillä ei ollut eikä voinutkaan olla sitä tietoisuutta, että heidän etunsa ovat sovittamattomassa ristiriidassa koko nykyaikaisen valtiollisen ja yhteiskunnallisen järjestelmän kanssa, heillä ei siis ollut sosialidemokraattista tietoisuutta. Tässä mielessä 90-luvun lakot, huolimatta valtavasta edistysaskeleesta „mellakoihin” verrattuna, jäivät puhtaasti vaistovaraiseksi liikkeeksi.

Me sanoimme, että työläisillä *ei voinutkaan olla* sosialidemokraattista tietoisuutta. Se voitiin tuoda vain ulko-käsin. Kaikkien maiden historia on todistuksena siitä, että yksinomaan omin voiminsa työväenluokka kykenee luomaan vain trade-unionistisen tietoisuuden, s.o. vakaumuksen välttämättömyydestä yhtyä liittoihin, käydä taistelua isäntiä vastaan, vaatia hallitukselta erilaisten, työläisille välttämättömien lakien julkaisemista j.n.e.*. Mutta sosialismin oppi kasvoi niistä filosofisista, historiallisista ja taloudellisista teorioista, joita omistavien luokkien valistuneet edustajat, sivistyneistö, olivat kehittäneet. Nykyisen tieteellisen sosialismin perustajat Marx ja Engels kuuluivat itsekin

* Trade-unionismi ei lainkaan kiellä kaikenlaista „politiikkaa”, kuten toisinaan luullaan. Trade-unionit ovat aina käyneet määrättyä (mutta ei sosialidemokraattista) poliittista agitaatiota ja taistelua. Trade-unionistisen ja sosialidemokraattisen politiikan välisestä eroavaisuudesta me puhumme seuraavassa luvussa.

yhteiskunnallisen asemansa puolesta porvarilliseen sivistyneistöön. Aivan samoin Venäjälläkin sosialidemokratian teoreettinen oppi on syntynyt täysin riippumatta työväenliikkeen vaistovaraisesta noususta, se on syntynyt luonnollisena ja kiertämättömänä tuloksena vallankumouksellissosialistisen sivistyneistön ajattelun kehittymisestä. Siihen ajankohtaan tultaessa, josta meillä on puhe, s.o. 90-luvun puoliväliin tultaessa, tämä oppi ei ollut ainoastaan tullut „Työn vapautus” ryhmän täysin vakiintuneeksi ohjelmaksi, vaan oli myöskin voittanut puolelleen vallankumouksellisen nuorison enemmistön Venäjällä.

Täten oli olemassa sekä työväenjoukkojen vaistovarainen herääminen, herääminen tietoiseen elämään ja tietoiseen taisteluun, että sosialidemokraattisella teorialla aseistettu vallankumouksellinen nuoriso, joka pyrki kiihkeästi työläisten luokse. Tämän yhteydessä on erikoisen tärkeätä panna merkille se usein unohdettu (ja verrattain vähän tunnettu) tosiasia, että tämän kauden *ensimmäiset* sosialidemokraatit *harjoittaessaan innokkaasti taloudellista agitaatiota* — (ja ottaen tässä suhteessa täydellisesti huomioon ne todella hyödylliset ohjeet, joita annettiin silloin vasta käsikirjoitukseksi olleessa kirjasessa „Agitaatiosta”) — eivät lainkaan katsoneet sitä ainoaksi tehtäväkseen, vaan päinvastoin *aivan alusta alkaen* asettivat sekä Venäjän sosialidemokratian mitä laajakantoisimpia historiallisia tehtäviä yleensä että erikoisesti itsevaltiuden kukistamistehtävän. Niinpä esimerkiksi se pietarilaisten sosialidemokraattien ryhmä, joka perusti „Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi”, toimitti jo v. 1895 lopulla „Rabotsheje Delo” nimisen lehden ensimmäisen numeron. Tämän täysin painovalmiin numeron santarmit kaappasivat v. 1895 joulukuun 9 päivän vastaisena yönä pitämässään kotitarkastuksessa eräältä ryhmän jäseneltä, Anat. Aleks. Vanejeviltä *, ja niin „Rabotsheje Delo” ensimmäisessä asussaan ei saanut nähdä päivänvaloa. Tämän lehden pääkirjoitus (jonka ehkä jokin „Ruskaja Starina”¹⁰⁷ vetää kolmisenkymmenen vuoden kuluttua päivänvaloon poliisihallinnon arkistoista) viitoitti työväenluokan historialliset tehtävät Venäjällä ja asetti niistä

* A. A. Vanejev kuoli v. 1899 Itä-Siperiassa keuhkotautiin, jonka hän oli saanut tutkintovankilan yksityisessä. Siksi katsoimmekin mahdolliseksi julkaista tekstissä esitetyt tiedot, joiden todenperäisyydestä menemme takuuseen, sillä ne ovat lähtöisin henkilöiltä, jotka ovat välittömästi ja mitä lähemminkin tunteneet A. A. Vanejevin.

ensi sijalle tehtäväksi poliittisen vapauden valtaamisen. Sitten seurasi kirjoitus „Mitä ministerimme ajattelevat”*, jossa käsiteltiin poliisin toimeenpanemaa Lukutaitokomiteoiden hajottamista, ja joukko kirjeenvaihtajain kirjeitä ei ainoastaan Pietarista, vaan muiltakin Venäjän paikkakunnilta (esim. Jaroslavl'n läänissä tapahtuneista työläisten pieksäjaisista). Näin siis, ellemme erehdy, tämä Venäjän 90-luvun sosialidemokraattien „ensimmäinen koe” oli lehti, joka ei ollut luonteeltaan ahtaasti paikallinen, sitä vähemmän „ekonomistinen”, ja joka pyrki yhdistämään lakkotaistelun vallankumousliikkeeseen itsevaltiutta vastaan ja saamaan kaikki taantumuksen mustien voimien harjoittaman politiikan sortamat joukot tukemaan sosialidemokratiaa. Eikä kukaan, joka vähänkin tuntee liikkeen silloista tilaa, epäile sitä, etteikö tuollainen lehti olisi saanut osakseen pääkaupungin työläisten ja vallankumouksellisen intelligenssin täydellistä kannatusta ja saavuttanut mitä laajinta levikkiä. Yrityksen epäonnistuminen todisti vain sitä, etteivät silloiset sosialidemokraatit kyenneet tyydyttämään ajankohdan päivänpolttavaa vaatimusta sen vuoksi, ettei heillä ollut riittävästi vallankumouksellista kokemusta eikä käytännöllistä valmentuneisuutta. Samaa täytyy sanoa myöskin julkaisusta „SPB. Rabotshi Listok”¹⁰⁸ ja varsinkin „Rabotshaja Gazetasta”¹⁰⁹ sekä keväällä 1898 perustetun Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen „Manifestista”. On itsestään selvää, ettei meille tule edes mieleenkään syyttää silloisia toimihenkilöitä tästä valmentumattomuudesta. Mutta voidaksemme käyttää hyväksemme liikkeen antamia kokemuksia ja voidaksemme saada tästä kokemuksesta käytännöllisiä opetuksia, on välttämättä tehtävä itsellemme täysin selväksi tuon tai tämän puutteen syyt ja merkitys. Sen vuoksi on erikoinen tärkeää panna merkille, että osa (ehkäpä enemmistökin) vuosina 1895—1898 toimineista sosialidemokraateista piti aivan oikeutetusti jo silloin, aivan „vaistovaraisen” liikkeen alussa, mahdollisena esiintyä mitä laajimmalla ohjelmalla ja taistelutaktiikalla**. Vallankumouksellisten enemmistön

* Ks. Teokset, 2. osa, ss. 71—76. *Toim.*

** Suhtautuessaan kielteisesti sosialidemokraattien toimintaan 90-luvun lopulla „Iskra” ei ota huomioon sitä seikkaa, että silloin ei ollut edellytyksiä muille toiminnalle kuin taistelulle pienten vaatimusten puolesta”, näin sanovat ekonomistit „Kirjeessään Venäjän sosialidemokraattisille lehdille” („Iskra” № 12). Tekstissä esitetyt tosiasiat osoittavat, että tuo väite „edellytysten puuttumisesta” on suoraan toiuudenvastainen. Ei ainoastaan 90-luvun lopulla, vaan sen keski-

valmentumattomuus, joka oli aivan luonnollinen ilmiö, ei sen sijaan voinut herättää mitään erikoista pelkoa. Kun kerran tehtävät oli oikein asetettu, kun kerran oli tarmoa yhä uudestaan yrittää näiden tehtävien täyttämistä, niin väliaikaiset epäonnistumiset eivät merkinneet suurta vahinkoa. Vallankumouksellinen kokeneisuus ja organisatorinen taitavuus ovat kyllä saavutettavissa. Kunhan vain olisi tahtoa kehittää itsessään asian vaatimia ominaisuuksia! Kunhan vain ollaan tietoisia puutteellisuuksista, mikä tietoisuus vallankumouksellisessa toiminnassa merkitsee enemmän kuin puolta parannusta!

Mutta pieni vahinko muuttui todelliseksi vahingoksi, kun tämä tietoisuus (joka oli erinomaisen elävä edellä mainittujen ryhmien toimihenkilöillä) alkoi himmetä, kun ilmestyi henkilöitä, jopa sosialidemokraattisia lehtiäkin, jotka olivat valmiit julistamaan puutteellisuudet hyveiksi ja jotka yrittivät jopa *teoreettisestikin* perustella *orjamaista nöyristelmistään ja kumartelemistaan vaistovaraisuuden edessä*. On aika tehdä yhteenveto tästä suunnasta, jonka sisältöä luonnehditaan hyvin epätarkasti sen tulkitsemiseen liian ahtaalla „ekonomismi”-käsitteellä.

b) VAISTOVARAISUUDELLE KUMARTAMINEN.
„RABOTSHAJA MYSL”

Ennen kuin siirrymme tuon kumartamisen kirjallisiin ilmenemismuotoihin, panemme merkille seuraavan (edellä mainitusta tietolähteestä saamamme) kuvaavan tosiasian, mikä luo jonkinlaista valaistusta siihen, miten Pietarissa toimineiden toverien keskuudessa syntyi ja kehittyi eripuraisuus Venäjän sosialidemokratian tulevan kahden suunnan välillä. Vuoden 1897 alussa joutuivat A. A. Vanejev ja eräät hänen tovereistaan karkoitusvankeuteen lähettämisenä edellä ottamaan osaa erääseen yksityisluontoiseen kokoukseen¹¹⁰, jossa „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi” kuuluvat „vanhat” ja „nuoret” jäsenet

vaiheellakin olivat olemassa kaikki edellytykset *muullekkin* toiminnalle kuin taistelulle pienten vaatimusten puolesta, kaikki edellytykset, paitsi johtajain riittävää valmentuneisuutta. Mutta sen sijaan, että avoimesti tunnustettaisiin tämä puutteellinen valmentuneisuus meidän itsemme, ideologien ja johtajain taholta. „ekonomistit” tahtovat vierittää kaiken syyn „edellytysten puuttumisen” kontolle, selittää kaiken johtuvan aineellisista olosuhteista, jotka määräävät sen tien, jolta eivät minkäänlaiset ideologit voi vetää liikettä pois. Mitä muuta tämä on kuin orjamaista nöyristelyä vaistovaraisuuden edessä, kuin „ideologien” mielitymistä omiin puutteisiinsa?

kohtasivat toisensa. Keskustelua käytiin pääasiallisesti järjestökysymyksestä ja varsinkin juuri niistä „työläiskassan säännöistä”, jotka lopullisessa muodossaan on julkaistu „Listok „Rabotnika”” lehdessä № 9—10 (s. 46)¹¹. „Vanhusten” („dekabristien”, kuten Pietarin sosialidemokraatit silloin heitä leikillään nimittivät) ja eräiden „nuorten” (jotka ovat myöhemmin ottaneet läheisesti osaa „Rabotshaja Myslin” toimitukseen) välillä ilmeni heti jyrkkiä erimielisyyksiä ja heidän kesken syntyi kiihkeä väittely. „Nuoret” puolustivat sääntöjen pääkohtia sellaisina, kuin ne on julkaistu. „Vanhukset” sanoivat, että me emme lainkaan tarvitse ensi kädessä sitä, vaan „Taisteluliiton” lujittamista sellaiseksi vallankumouksellisten järjestöksi, jonka johdon alaiseksi on alistettava erilaiset työläiskassat, opiskelevan nuorison keskuudessa toimivat propagandakerhot j.n.e. On itsestään selvää, ettei väittelijöillä ollut kaukaisintakaan ajatusta nähdä tässä erimielisyydessä jakaantumisen alkua, vaan päinvastoin he pitivät sitä yksinäisenä ja satunnaisena ilmiönä. Mutta tämä tosiasia osoittaa, että „ekonomismin” syntyminen ja leviäminen ei ole suinkaan Venäjälläkään käynyt taistelutta „vanhoja” sosialidemokraatteja vastaan (tämän seikan nykyiset ekonomistit usein unohtavat). Ja se, ettei tästä taistelusta ole jäänyt juuri mitään jälkiä „asiakirjoihin”, johtuu yksinomaan siitä, että toimivien kerhojen kokoonpano vaihtui tavattoman usein, ettei saatu aikaan minkäänlaista jatkuvaisuutta työssä, ja sen vuoksi eivät erimielisyydetkään tulleet merkityksi minkäänlaisiin asiakirjoihin.

„Rabotshaja Myslin” syntyminen toi ekonomismin päivänvaloon, vaikka ei taaskaan aivan heti. On luotava itselleen konkreettinen kuva lukuisien venäläisten kerhojen toimintaoloista ja niiden lyhytikäisyydestä (ja tämän käsitteää konkreettisesti vain se, joka on sen itse kokenut), jotta voitaisiin ymmärtää, kuinka paljon satunnaista oli uuden suunnan onnistumisessa tai epäonnistumisessa eri kaupungeissa ja miten kauan tämän „uuden” kannattajat enempää kuin sen vastustajatkaan eivät voineet määritellä, eikä heillä ollut kirjaimellisesti minkäänlaista mahdollisuutta määritellä, oliko tämä todellakin erikoinen suunta vai oliko se yksinkertaisesti erinäisten henkilöiden valmentumattomuuden ilmenemistä. Esimerkiksi ensimmäiset hektografilla painetut „Rabotshaja Myslin” numerot jäivät sosialidemo-

kraattien suurelle enemmistölle jopa kokonaan tuntemattomiksi, ja se, että me nykyään voimme viitata sen ensimmäisen numeron pääkirjoitukseen, on mahdollista vain siksi, että tuo kirjoitus on uudelleen painettu V. I:n¹¹² artikkelissa („Listok „Rabotnika””, № 9—10, s. 47 ja seur.), joka ei tietenkään lyönyt laimin tilaisuutta ylistää innokkaasti, ihan liiankin innokkaasti uutta lehteä, joka erosi niin jyrkästi edellä mainitsemistamme sanomalehdistä ja lehtiluonnoksista*. Mutta kannattaa pysähtyä tarkastelemaan tuota pääkirjoitusta, sillä niin selvästi on siinä tuotu esiin „Rabotshaja Myslin” ja yleensä ekonomismin *koko henki*.

Viitattuaan siihen, ettei sinihihainen käsi pysty pidättämään työväenliikkeen kehitystä, pääkirjoitus jatkaa: „...Tällaisesta elinvoimastaan saa työväenliike kiittää sitä, että työläinen on vihdoinkin ryhtynyt itse järjestämään kohtaloaan, temmattuaan sen pois johtajien käsistä”. Ja tätä perusteetä kehitellään sitten seikkaperäisesti. Itse asiassa voidaan sanoa, että poliisi tempasi johtajat (s.o. „Taisteluliiton” järjestäjinä olleet sosialidemokraatit) työläisten käsistä**,—mutta asia esitetään siten, ikään kuin työläiset olisivat käyneet taistelua näitä johtajia vastaan ja vapautuneet heidän ikeensä alta! Sen sijaan, että olisi kehoitettu kulkemaan eteenpäin vallankumouksellisen järjestön lujittamista ja poliittisen toiminnan laajentamista kohti, alettiin kutsua *takaisin* pelkkään trade-unionistiseen taisteluun. Julistettiin, että „liikkeen taloudellista pohjaa himmennetään pyrkimyksellä pitää aina mielessä poliittinen ihanne”, että työväenliikkeen tunnuksena on „taistelu taloudellisen aseman puolesta” (!) tai vielä paremmin „työläiset työläisiä varten”; ilmoitettiin, että lakkokassat ovat „liikkeelle arvokkaampia kuin satakunta muuta järjestöä” (verratkaa tätä lokakuussa 1897 lausuttua väitettä kiistaan „dekabristien” ja nuorten välillä vuoden 1897

* Muuten tämä „Rabotshaja Myslin” kehuskeleminen marraskuussa 1898, jolloin ekonomismi oli varsinkin ulkomailta saanut jo selvät muutonsa, oli lähitöisin siltä samaiselta V. I:lta, josta tuli kohta sen jälkeen yksi „Rabotsheje Delon” toimittajia. Ja „Rabotsheje Delo” ei sittenkään tunnustanut kahden suunnan olemassaoloa Venäjän sosialidemokratiassa, kuten se ei tunnusta sitä nykyäänkään!

** Se, että tämä vertaus on oikea, voidaan nähdä seuraavasta kuvaavasta tosiasiasta. Kun „dekabristien” vangitsemisen jälkeen Schlüsselburgin tien työläisten keskuudessa levisi tieto, että paloon oli vaikuttanut provokaattori N. N. Mihailov (hammaslääkäri), joka oli läheisessä yhteydessä erääseen „dekabristien” kanssa kosketuksissa olleeseen ryhmään, niin työläiset joutuivat sellaisen suuttumuksen valtaan, että päättivät tappa Mihailovin.

alussa) j.n.e. Sentapaiset sanat, että huomion kohteeksi ei ole otettava työläisten „kermakerrosta”, vaan „keskinkertainen” työläinen, rivityömiehen, että „politiikka seuraa aina kuuliaisesti talouden jälkiä” * j.n.e., j.n.e., tulivat muotiin ja saavuttivat vastustamattoman vaikutusvallan liikkeeseen vedettyyn nuorisoon, jolla useimmissa tapauksissa oli vain legaalista esityksistä saatuja hajatietoja marxilaisuudesta.

Se oli tietoisuuden täydellistä tukahduttamista vaistovaraisuudella, niiden „socialidemokraattien” vaistovaraisuudella, jotka toistivat herra V. V:n „aatteita”, ja niiden työläisten vaistovaraisuudella, jotka myöntivät siihen perusteluun, että kopeekan lisä ruplaan on läheisempi ja arvokkaampi kuin mikään sosialismi ja mikään politiikka, että heidän tulee käydä „taistelua tietäen taistelevansa itsensä ja lastensa puolesta eikä joidenkin tulevien sukupolvien puolesta” („Rabotshaja Myslin” № 1 pääkirjoitus). Tuollaiset fraasit ovat aina olleet niiden länsieurooppalaisten porvareiden mieliaseita, jotka vihaten sosialismia ovat itse tehneet työtä (kuten saksalainen „yhteiskuntapoliitikko” Hirsch englantilaisen trade-unionismin siirtämiseksi oman maansa maaperälle, puhuen työläisille, että pelkkä ammatillinen taistelu ** on juuri taistelua itsensä ja lastensa hyväksi eikä joidenkin tulevien sukupolvien hyväksi joinekin tulevine sosialismeineen,— ja nyt „Venäjän socialidemokratian V. V:t” ovat ryhtyneet toistamaan näitä porvarillisia fraaseja. Tässä on tärkeää panna merkille kolme seikkaa, jotka ovat meille hyvään tarpeeseen tuonnempina tapahtuvassa nykyisten erimielisyyksien erittelyssä ***.

Ensinnäkin mainitsemamme tietoisuuden tukahduttaminen vaistovaraisuudella on myöskin tapahtunut *vaistovaraisesti*. Tämä näyttäneen sanaleikiltä, mutta se on — ikävä kyllä! — katkera totuus. Se ei ole tapahtunut kahden, toisilleen täysin

* Samasta „Rabotshaja Myslin” ensimmäisen numeron pääkirjoituksesta. Tästä voidaan päätellä, millainen teoreettinen valmennus oli näillä „Venäjän socialidemokratian V. V:illä”¹¹, jotka toistelivat „taloudellisen materialismin” karkeaa mataloittamista samaan aikaan, kun kirjallisuudessa oli käynnissä marxilaisten sota oikeaa herra V. V:tä vastaan, jota oli jo aikoja sitten alettu nimittää „taantumuksen peikoksi” politiikan ja talouden välisen suhteen ymmärtämisestä *juuri samalla tavalla*

** Saksalaisilla on erikoinen sanakin: „Nur-Gewerkschaftler”, joka merkitsee „yksistään ammatillisen” taistelun kannattajia.

*** Allelviivamme sanan *nykyisten* niiden varalta, jotka farisealaisesti kohauttavat olkapäitään ja sanovat: nyt on helppo haukkua „Rabotshaja Mysliä”, mutta sehän on arkaismlal Mutato nomine de te fabula narratur (toisella nimellä sinusta satua kerrotaan, *Toim.*)—vastaamme näille nykyaikaisille fariseuksille, joista tuonnempina *todistetaan*, että he ovat joutuneet täydellisesti „Rabotshaja Myslin” aatteiden kahleisiin.

vastakkaisen katsomuksen välisen avoimen taistelun kautta, jolloin toinen näistä olisi voittanut toisen, vaan siten, että santarit ovat „temmanneet” riveistä yhä suurempia määriä vallankumouksellisia „vanhuksia” ja että näyttämölle on noussut yhä enemmän ja enemmän „nuoria” „Venäjän sosialidemokratian V. Vitä”. Jokainen, joka on — en sano, että osallistunut Venäjän *nykyiseen* liikkeeseen, vaan edes hengittänyt sen ilmaa, tietää mainiosti, että asianlaita on juuri näin. Ja kun me siitä huolimatta erikoisesti korostamme sitä, että lukija tekisi itselleen täydellisesti selväksi tämän yleisesti tunnetun tosiasian, kun me niin sanoaksemme havainnollisuuden vuoksi esitämme tietoja „Rabotsheje Delosta” ensimmäisessä asussaan ja „vanhusten” ja „nuorten” välisestä kiistasta vuoden 1897 alussa, — niin teemme sen siksi, että „demokratismillaan” kerskuvat henkilöt keinottelevat sillä, että laaja yleisö (tai aivan varhaisnuoriso) ei tunne tätä tosiasiaa. Palaamme tähän vielä tuonnempana.

Toiseksi, jo ekonomismin ensimmäisestä kirjallisesta ilmauksesta voimme havaita sen erittäin omituisen ja nykyisten sosialidemokraattien keskuudessa vallitsevien kaikkien erimielisyyksien ymmärtämiseksi mitä kuvaavimman ilmiön, että „puhtaan työväenliikkeen” kannattajien, niiden, jotka puoltavat mitä kiinteintä ja „elimellisintä” („Rabotsheje Delon” sanonta) yhteyttä proletaariseen taisteluun, ja kaiken ei-proletaarisen intelligenssin (vaikkapa se olisi socialististakin intelligenssiä) vastustajien on pakko asenteensa puolustamiseksi turvautua *porvarillisten* „pelkästään-trade-unionistien” perusteluihin. Tämä osoittaa meille, että „Rabotshaja Mysl” on aivan alusta lähtien itskään tajuamatta sitä, ryhtynyt toteuttamaan „Credon” ohjelmaa. Tämä osoittaa sitä (mitä „Rabotsheje Delo” ei jaksakaan käsitellä), että *kaikenlainen* työväenliikkeen vaistovaraisuuden edessä kumarteleminen, kaikkinaisen „tietoisien aineksen” merkityksen, sosialidemokratian merkityksen väheksyminen *merkitsee* samalla — *riippumatta lainkaan siitä, toivooko väheksyvä sitä tahi ei, — että voimitetaan porvarillisen ideologian vaikutusta työläisiin*. Kaikki, jotka puhuvat „ideologian yliarvioimisesta”*, tietoisien aineksen merkityksen liioittelemisesta** j.n.e., kuvittelevat,

* „Ekonomistien” kirje, „Iskrassa” № 12.

** „Rabotsheje Delo” № 10.

että puhtaasti työläisten liike sinänsä voi kehittää ja kehittääkin itselleen itsenäisen ideologian, kunhan työläiset vain „tempaavat kohtalonsa johtajien käsistä”. Mutta se on suuri erehdys. Lisäykseksi siihen, mitä olemme edellä sanoneet, esitämme vielä seuraavat K. Kautskyn syvästi oikeat ja tärkeät sanat, jotka hän on lausunut Itävallan sosialidemokraattisen puolueen uuden ohjelmaluonnoksen johdosta *:

„Monet meidän revisionistisista arvostelijoistamme olettavat Marxin väittäneen muka, että taloudellinen kehitys ja luokkataistelu eivät luo ainoastaan edellytyksiä sosialistiselle tuotannolle, vaan synnyttävät välittömästi myöskin *tietoisuuden* (alleviivaus K. K:n) sen välttämättömyydestä. Ja sitten nämä arvostelijat väittävät vastaan, että Englanti, kapitalistisesti kaikkein korkeimmalle kehittynyt maa, on kaikkein kauimpana tästä tietoisuudesta. Ohjelmaluonnoksesta päätellen voitaisiin luulla, että itävallalaisen ohjelman laatinut valiokunta on myöskin tuolla muka ortodoksilais-marxilaisella kannalla, joka tuolla mainitulla tavalla kumotaan. Luonnoksessa sanotaan: „Mitä enemmän kapitalistinen kehitys lisää proletariaatin lukumäärää, sitä enemmän tämän on pakko ja se saa mahdollisuuden käydä taistelua kapitalismia vastaan. Proletariaatti tulee tietoiseksi” sosialismin mahdollisuudesta ja välttämättömyydestä. Tässä yhteydessä sosialistinen tietoisuus näyttää olevan välttämätön ja välitön tulos proletariaatista luokkataistelusta. Mutta asia ei ole lainkaan siten. Tietysti sosialismi oppina juontaa juurensa nykyisistä taloudellisista suhteista samoin kuin proletariaatin luokkataistelukin, samoin kuin tämä viimeksi mainittukin se johtuu taistelusta kapitalismin synnyttämää joukkojen kurjuutta ja köyhyyttä vastaan, mutta sosialismi ja luokkataistelu syntyvät rinnakkain eivätkä toinen toisestaan, syntyvät erilaisten edellytysten vallitessa. Nykyaikainen sosialistinen tietoisuus voi syntyä ainoastaan perinpohjaisen tieteellisen tiedon perusteella. Itse asiassa nykyaikainen taloustiede on yhtä suuressa määrin sosialistisen tuotannon ehtona kuin esimerkiksi nykyaikainen tekniikkakin, mutta proletariaatti ei parhaalla tahdollaankaan voi luoda kumpaakaan; ne molemmat syntyvät nykyaikaisesta yhteiskunnallisesta prosessista. Tieteen kehittäjä ei ole proletariaatti, vaan *porvarillinen intelligenssi* (alleviivaus K. K:n): tämän kerroksen yksityisten jäsenten päässä on syntynyt myös nykyaikainen sosialismi, ja he ovat sitten tehneet siitä osalliseksi henkisen kehityksensä kannalta etevät proletaarit, jotka sitten vievät sen proletariaatin luokkataisteluun siellä, missä olosuhteet sen sallivat. Sosialistinen tietoisuus on siis jotakin sellaista, mikä on ulkoapäin tuotu (von Aussen Hineingetragenes) proletariaatin luokkataisteluun, eikä jotakin siitä vaistovaraisesti (urwüchsig) syntynyttä. Tämän mukaisesti vanha Hainfeldin ohjelma sanookin aivan oikein, että sosialidemokratian tehtävänä on tuoda proletariaatille *tietoisuus* (kirjaimellisesti: täyttää proletariaatti tietoisuudella) asemastaan ja tietoisuus tehtävästään. Tämä ei olisi tarpeellista, jos tuo tietoisuus itsestään johtuisi luokkataistelusta.

* „Neue Zeit” („Uusi Aika”, *Toim.*), 1901—1902, XX, I, № 3, s. 79. Valiokunnan esittämä luonnos, josta K. Kautsky puhuu, hyväksyttiin Wienin edustajakokouksessa (viime vuoden lopulla) jonkin verran muutettuna.

Tämän väitteen on uusi luonnos ottanut vanhasta ohjelmasta ja liittänyt sen yllä esitettyyn väitteeseen. Mutta se on kokonaan karkaissut ajatuksen juoksun...”

Kun ei kerran voi olla puhettakaan omintakeisesta, itsensä työläisjoukkojen liikkeensä kulussa kehittämästä ideologiasta *, niin kysymys voi olla *vain näin*: joko porvarillinen tai sosialistinen ideologia. Keskitietä tässä ei ole (sillä mitään „kolmatta” ideologiaa ei ihmiskunta ole kehittänyt, eikä luokkavastakohtien repimässä yhteiskunnassa yleensä voi koskaan ollakaan mitään luokatonta tai luokkien yläpuolella olevaa ideologiaa). Siksi *kaikkinaisen* sosialistisen ideologian väheksyminen, *kaikkinaisen loitoneminen* siitä merkitsee samalla porvarillisen ideologian voimistamista. Puhutaan vaistovaraisuudesta. Mutta työväenliikkeen *vaistovarainen* kehitys vie juuri sen alistamiseen porvarillisen ideologian alaiseksi, se *käy nimenomaan* „Credon” ohjelman mukaisesti, sillä vaistovarainen työväenliike on trade-unionismia, se on Nur-Gewerkschaftlerei, ja trade-unionismi merkitsee juuri sitä, että porvaristo aatteellisesti orjuuttaa työläiset. Sen tähden meidän tehtävämme, sosialidemokratian tehtävä, on *taistella vaistovaraisuutta vastaan, vetää* työväenliike pois tästä porvariston siipien suojaan pyrkivästä trade-unionismin vaistovaraisesta virtauksesta ja ohjata se vallankumouksellisen sosialidemokratian siipien suojaan. Se „Iskran” 12. numerossa julkaistun „ekonomistisen” kirjeen laatijain fraasi, että minkäänlaiset kaikkein innokkaimpienkaan ideologien ponnistukset eivät pysty vetämään työväenliikettä pois siltä tieltä, minkä aineellisten elementtien ja aineellisen ympäristön välinen vuorovaikutus määrää, on sen vuoksi *aivan samaa* kuin *kieltäytyminen sosialismista*, ja jos nämä kirjoittajat kykenisivät harkitsemaan, mitä he puhuvat, harkitsemaan rohkeasti ja johdonmukaisesti loppuun asti, niin

* Tämä ei tietenkään merkitse, että työläiset eivät osallistuisi tähän luomiseen. Mutta he eivät osallistu siihen työläisinä, vaan sosialismin teoreetikoina, Proudhoneina ja Weitlingeinä, toisin sanoen he osallistuvat siihen vain silloin ja sikäli, mikäli he onnistuvat suuremmassa tai pienemmässä määrässä omaksumaan vuosisatansa tiedon ja kehittämään tätä tietoa eteenpäin. Ja että *tämä onnistuisi* työläisille useammin, sitä varten on pidettävä mahdollisimman suurta huolta työläisten tietoisuustason kohottamisesta yleensä, sitä varten on välttämätöntä, etteivät työläiset sulkeutuisi „työläisiä varten olevan kirjallisuuden” keinotekoisesti kavennettuihin puittelsiin, vaan oppisivat yhä enemmän ja enemmän hallitsemaan *yleistä kirjallisuutta*. Oikeampaa olisi tuon „sulkeutuisi”-sanan asemesta sanoa „tulisi suljetuksi”, sillä työläiset itse kyllä lukevat ja tahtovat lukea kaikkea, mitä kirjoitetaan intelligenssiäkin varten, ja vain eräät (kehnot) intelligentit ajattelevat, että „työläisille” riittää, kun heille kerrotaan tehtaassa vallitsevasta komennosta ja märehditään vanhoja, jo ennestään tuttuja asioita.

kuin on harkittava ajatuksiaan jokaisen, joka esiintyy kirjallisen ja yhteiskunnallisen toiminnan näyttämöllä, niin heille ei jäisi muuta neuvoksi, kuin „jäää kädet ristissä odottamaan” ja... ja luovuttaa työkenttensä herroille Struveille ja Prokopovitsheille, jotka kiskovat työväenliikettä „vähemmän vastustuksen tietä”, s.o. porvarillisen trade-unionismin tietä, tai herroille Zubatoveille, jotka kiskovat sitä pappis- ja santarmi-„ideologian” suuntaan.

Muistakaa Saksan esimerkkiä. Mikä oli Lassallen historiallinen ansio Saksan työväenliikkeessä? Se, että hän *ohjasi pois* tämän liikkeen siltä edistysmielisen trade-unionismin ja osuustoimintaliikkeen tieltä, jolle se vaistovaraisesti oli suuntautunut (*Schulze-Delitzschien ja heidän kaltaistensa suosiollisella osanotolla*). Tämän tehtävän suorittamiseksi tarvittiin jotain sellaista, mikä ei muistuttanut lainkaan puheita vaistovaraisen aineksen väheksymisestä, prosessi-taktiikasta, ainesten ja ympäristön vuorovaikutuksesta j.n.e. Sitä varten tarvittiin *vimmattua taistelua vaistovaraisuutta vastaan*, ja vain sellaisen, monia vuosia kestäneen taistelun tuloksena saavutettiin esimerkiksi se, että Berliinin työläisväestö muuttui edistysmielisen puolueen tukipylvästä yhdeksi sosialidemokratian parhaimmaksi linnakkeeksi. Eikä tämä taistelu ole sinikaan vieläkään loppunut (kuten saattaisi näyttää henkilöistä, jotka tutkivat Saksan liikkeen historiaa Prokopovitshin mukaan ja sen filosofiaa Struven mukaan). Nykyäänkin Saksan työväenluokka on jakaantunut useampiin ideologioihin, jos niin voidaan sanoa: osa työläisistä on liittynyt katolisiin ja monarkistisiin työväenyhdistyksiin, osa hirsch-dunckerilaisiin ¹¹⁴ yhdistyksiin, joita englantilaisen trade-unionismin porvarilliset ihailijat ovat perustaneet, ja kolmas osa kuuluu sosialidemokraattisiin yhdistyksiin. Viimeksi mainittu osa on verrattomasti kaikkia muita suurempi, mutta tämän johtosemansa sosialidemokraattinen ideologia on saavuttanut ja voi sen säilyttää vain taistelemalla järkähtämättä kaikkia muita ideologioita vastaan.

Lukija saattaa kysyä: miksi sitten vaistovarainen liike, liike vähimmän vastustuksen linjaa, johtaa nimenomaan porvarillisen ideologian herruuteen? Siitä yksinkertaisesta syystä, että porvarillinen ideologia on syntyperänsä puolesta paljon vanhempi kuin sosialistinen, että sitä on paljon monipuolisemmin kehitelty, että sillä on *äärettömän paljon*

suuremmat leviämismahdollisuudet *. Ja mitä nuorempi on sosialistinen liike jossakin maassa, sitä tarmokkaammin on taisteltava ei-sosialistisen ideologian kaikkia lujittamisyrityksiä vastaan, sitä jyrkemmin on työläisiä varoitettava niistä huonoista neuvonantajista, jotka pitävät melua „tietoisensa aineksen liioittelua” vastaan y.m.s. Ekonomistisen kirjeen laatijat pauhaavat kuorossa „Rabotsheje Delon” kanssa liikkeen lapsuusajalle ominaista suvaitsemattomuutta vastaan. Me vastaamme siihen: kyllä, liikkeemme on todellakin lapsuusasteella ja pikemmin miehistyäkseen sen on nimenomaan oltava suvaitsematon niihin henkilöihin nähden, jotka kumartelemalla vaistovaraisuuden edessä pidättävät sen kasvua. Ei ole mitään sen naurettavampaa ja vahingollisempaa kuin tekeytyä vanhuksiksi, jotka ovat jo aikoja sitten käyneet läpi kaikki ratkaisevat taisteluvaiheet!

Kolmanneksi, „Rabotshaja Myslin” ensimmäinen numero osoittaa meille, että nimitys „ekonomismi” (jonka käyttämisestä emme tietenkään aio luopua, sillä olipa miten tahansa, niin tämä nimitys on jo vakiintunut) ei ilmaise riittävän tarkasti uuden suunnan olemusta. „Rabotshaja Mysl” ei kokonaan kiellä poliittista taistelua: niissä kassan säännöissä, jotka on julkaistu „Rabotshaja Myslin” 1. numerossa, puhutaan taistelusta hallitusta vastaan. „Rabotshaja Mysl” on vain sitä mieltä, että „politiikka seuraa aina kuuliaisesti talouden mukana” (ja „Rabotsheje Delo” muuntaa hieman tätä väitettä vakuuttaen ohjelmassaan, että „Venäjällä taloudellinen taistelu on enemmän kuin missään muussa maassa sidottu *erottamattomasti* poliittiseen taisteluun”). Nämä „Rabotshaja Myslin” ja „Rabotsheje Delon” väitteet ovat aivan vääriä, jos *politiikalla ymmärretään sosialidemokraattista politiikkaa*. Työläisten taloudellinen taistelu on hyvin usein sidottu (vaikkakaan ei erottamattomasti) porvarilliseen klerikaaliseen y.m.s. politiikkaan, kuten edellä jo olemme nähneet. „Rabotsheje Delon” väitteet

* Usein sanotaan: työväenluokalla on vaistovaraisuutta taipumusta sosialismiin. Tämä on aivan oikein siinä mielessä, että sosialistinen teoria perinpohjaisimmin ja oikeimmin määrittelee työväenluokan kurjuuden syyt, ja sen vuoksi työläiset sen niin helposti omaksuvatkin, jos tämä teoria ei vain itse anna peräksi vaistovaraisuuden edessä, jos se vain alistaa vaistovaraisuuden alaisekseen. Tavallisesti tämä on itsestään selvää, mutta „Rabotsheje Delo” unohtaa ja vääristelee juuri tämän itsestään selvän asian. Työväenluokalla on vaistovarainen taipumus sosialismiin, mutta siitä huolimatta laajimmalle levinnyttä (ja alituisesti mitä erilaisimmissa muodoissa muodostuvaa) porvarillista ideologiaa vaistovaraisesti tyrkytetään yhä enemmän työläisille.

ovat oikeita, jos politiikalla ymmärretään trade-unionistista politiikkaa, s.o. kaikkien työläisten yhteistä pyrkimystä saada hallitus ryhtymään joihinkin toimenpiteisiin, jotka olisivat kohdistetut heidän asemalleen ominaista hätää ja puutetta vastaan, mutta jotka eivät vielä hävitä tätä asemaa, eivät tee loppua työn alistamisesta pääoman alaisuuteen. Tämä pyrkimys on todella yhteinen sekä englantilaisille trade-unionisteille, jotka suhtautuvat vihamielisesti sosialismiin, että katolilaisille työläisille, „zubatovilaisille” työläisille j.n.e. Poliitiikalla ja poliitiikallakin on ero. Näemme siis, että myöskin poliittisen taistelun suhteen „Rabotshaja Mysl” ei niinkään paljon kiellä sitä kuin kumartele sen *vaistovaraisuudelle*, sen itsetiedottomuuden edessä. Tunnustaen täydellisesti itsestään työväenliikkeestä vaistovaraisesti kasvavan poliittisen taistelun (oikeammin: työläisten poliittiset toivomukset ja vaatimukset), „Rabotshaja Mysl” kokonaan kieltäytyy sellaisen erityisen *sosialidemokraattisen politiikan itsenäisestä kehittämisestä*, mikä vastaisi sosialismin yleisiä tehtäviä ja nykyisiä olosuhteita Venäjällä. Tuonnempana osoitamme, että samanlainen on myöskin „Rabotsheje Delon” virhe.

c) „ITSEVAPAUTUSRYHMÄ” JA „RABOTSHEJE DELO”

Olemme näin perin pohjaisesti käsitelleet vähän tunnettua ja nykyään melkein unohtuksiin joutunutta „Rabotshaja Myslin” ensimmäisen numeron pääkirjoitusta sen vuoksi, että se ennen kaikkia muita ja kaikkein selvimmin toi ilmi sen yleisvirtauksen, mikä on sitten pulpannut päivänvaloon lukemattomina pieninä purosina. V. I. oli aivan oikeassa, kun hän „Rabotshaja Myslin” ensimmäistä numeroa ja sen pääkirjoitusta kehuessaan sanoi, että se on kirjoitettu „kiihvaasti ja kiihkeästi” („Listok „Rabotnika””, № 9—10, s. 49). Jokainen mielipiteestään varma henkilö, joka uskoo antavansa jotain uutta, kirjoittaa „kiihkeästi” ja niin, että ilmaisee mielipiteensä havainnollisesti. Vain ihmisillä, jotka ovat tottuneet istumaan kahdella tuolilla, ei ole mitään „kiihkoa”, vain sellaiset henkilöt voivat ylistettyään eilen „Rabotshaja Myslin” kiihkeyttä, hyökätä tänään sen vastustajien kimppuun syyttäen näitä „polemiikki-kiihkoilusta”. Pysähtymättä tarkastelemaan „„Rabotshaja Myslin” Erillistä lisälehteä” (me joudumme tuonnempana eri syistä viittaamaan tähän julkaisuun, joka kaikkein johdonmukai-

simmin esittää ekonomismin aatteita) huomautamme vain lyhyesti „Työläisten itsevapautusryhmän julistuksesta” (maaliskuu 1899, julkaistu uusintapainoksena Lontoossa ilmestyneessä „Nakanune” lehden ¹¹⁵ 7. numerossa, heinäkuussa 1899). Tämän julistuksen laatijat sanovat aivan oikeutetusti, että „työläis-Venäjä on vasta heräämässä, että se vasta silmäilee ympärilleen ja tarttuu vaistomaisesti ensimmäisinä eteen sattuviin taistelukeinoihin”, mutta tekevät siitä sen saman väärän johtopäätöksen kuin „Rabotshaja Mysl” lehtikin tekee unohtaen, että vaistomaisuus juuri onkin itsetiedottomuutta (vaistovaraisuutta), jonka avuksi on sosialistien riennettävä, että „ensimmäisinä eteen sattuvina” taistelukeinoina nykyisessä yhteiskunnassa tulevat aina olemaan trade-unionistiset taistelukeinot ja „ensimmäisenä eteen sattuvana” ideologiana on porvarillinen (trade-unionistinen) ideologia. Aivan samalla tavalla julistuksen laatijat eivät „kiellä” politiikkaakaan, mutta sanovat ainoastaan (ainoastaan!) herra V. V:n jälkiä seuraten, että politiikka on päällysrakennus ja sen vuoksi „poliittisen agitaation tulee olla päällysrakennuksena taloudellisen taistelun puolesta käytävälle agitaatiolle, sen tulee kasvaa esiin tämän taistelun pohjalta ja seurata sitä”.

Mitä tulee „Rabotsheje Deloon”, niin se alkoi toimintansa suoranaisesti ekonomistien „puolustamisesta”. *Suorastaan valehdeltuaan* jo ensimmäisessä numerossaan (№ 1, ss. 141—142), ettei se muka „tiedä, kenestä nuorista tovereista Axelrod puhui”, kun hän tunnetussa kirjasessaan varoitti ekonomisteja *, „Rabotsheje Delon” oli siinä polemiikissa, mikä sillä tämän valheen johdosta syntyi Axelrodin ja Plehanovin kanssa, pakko tunnustaa, että se „ymmärtämättömyyden muodossa halusi suojella kaikkia nuorempia ulkomaisia sosialidemokraatteja tältä epäoikeutetulta syytökseltä” (Axelrod oli syyttänyt ekonomisteja ahdasmielisydestä). Itse asiassa tämä syytös oli aivan paikallaan ja „Rabotsheje Delo” tiesi mainiosti, että syytös koski myös sen oman toimituksen jäsentä V. I:tä. Muuten huomautan, että Axelrod oli tuossa polemiikissa aivan oikeassa ja että „Rabotsheje Delo” on aivan väärässä tulkitessaan kirjastani „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät” **. Tämä kirjanen

* „Kysymykseen Venäjän sosialidemokraattien nykyisistä tehtävistä ja taktiikasta”, Geneve, 1898. Kaksi kirjettä „Rabotshaja Gazetalle”, kirjoitettu v. 1897.

** Ks. Teokset, 2. osa, ss. 299—327 Toim.

on kirjoitettu v. 1897, jo ennen „Rabotshaja Myslin” ilmes-
tymistä, jolloin pidin ja minulla oli oikeus pitää vallitsevana
suuntana Pietarin „Taisteluliiton” *alkuperäistä* suuntaa,
jonka olen edellä luonnehtinut. Ja ainakin vuoden 1898
keskivaiheille saakka tämä suunta oli todellakin vallitse-
vana. Sen vuoksi „Rabotsheje Delolla” ei ollut pienintäkään
oikeutta ekonomismin olemassaoloa ja sen vaaraa kieltääk-
seen vedota kirjaseen, jossa esitettiin mielipiteitä, jotka
„ekonomististen” mielipiteiden toimesta *syryäytettiin* Pieta-
rissa v. 1897—1898*.

Mutta „Rabotsheje Delo” ei ole ainoastaan „puolustanut”
ekonomisteja, vaan se on itsekin alituisesti lankeillut heidän
perushairahduksiinsa. Tämän lankeilemisen juuret ovat
olleet „Rabotsheje Delon” ohjelman seuraavan väitteen
kaksimielisessä ymmärtämisessä: „Venäjän elämän tärkeim-
pänä ilmiönä, joka etupäässä *tulee määrittelemään* Liiton
kirjallisen toiminnan *tehtävät* (alleviivaus meidän) ja luon-
teen, me pidämme viime vuosina syntyneitä *työväen joukko-
liikettä*” („Rabotsheje Delon” alleviivaus). Siitä ei voi olla
väittävä, että joukkoliike on mitä tärkein ilmiö. Mutta koko
kysymys on siinä, miten ymmärretään se, että tämä joukko-
liike „määrittelee tehtävät”. Se voidaan ymmärtää kahdella
tavalla: *joko* tämän liikkeen vaistovaraisuuden edessä
kumartelemisena, s.o. että sosialidemokratian osuus typis-
tetään yksinkertaiseksi työväenliikkeen palvelemiseksi
sellaisenaan („Rabotshaja Myslin”, „itsevapautusryhmän”
ja muiden ekonomistien käsitys); *taikka* siinä mielessä, että
joukkoliike asettaa eteemme *uusia* teoreettisia, poliittisia ja
organisatorisia tehtäviä, jotka ovat paljon monimutkaisem-
pia kuin ne, joihin voitiin tyytyä joukkoliikkeen syntymistä
edeltäneellä kaudella. „Rabotsheje Delo” on ollut ja on
edelleenkin taipuvainen käsittämään nimenomaan ensin-
mainitulla tavalla, sillä lehti ei ole lausunut mitään varmaa

* Ensimmäiseen valheeseensa („emme tiedä, kenestä nuorista toverista
P. B. Axelrod puhui”) „Rabotsheje Delo” puolustautuessaan lisäsi vielä toisen,
kun se kirjoitti „Vastauksessa”: „Siitä lähtien, kun arvostelu „Venäjän sociali-
demokraattien tehtävistä” oli kirjoitettu, on eräiden Venäjän sosialidemokraattien
keskuudessa syntynyt tai tullut enemmän tai vähemmän selvästi esille tendens-
sejä ekonomistiseen yksipuolisuuteen, jotka ovat taka-askel liikkeemme
siihen tilaan verrattuna, jota „Tehtävissä” kuvataan” (s. 9). Näin sanotaan
vuonna 1900 ilmestyneessä „Vastauksessa”. Mutta „Rabotsheje Delon” ensin-
mäinen numero (jossa arvostelu julkaistiin) ilmestyi *huhtikuussa 1899*. Näinköhän
ekonomismi syntyi vasta v. 1899? Ei, vuonna 1899 kajahti ensimmäisen kerran
venäläisten sosialidemokraattien vastalause ekonomismia vastaan (vastalause
„Credoa” vastaan). Ekonomismi taas syntyi v. 1897, kuten „Rabotsheje Delokin”
mainiosti tietää, sillä V. I. ylisti „Rabotshaja Mysliä” jo *marraskuussa 1898*
(„Listok „Rabotnika””, № 9—10).

minkäänlaisista uusista tehtävistä, vaan on koko ajan jär-
keillyt nimenomaan siten, aivan kuin tämä „joukkoliike”
vapauttaisi meidät välttämättömyydestä selvästi käsittää ja
ratkaista sen esiinnostamat tehtävät. Riittää, kun viittaamme
siihen, että „Rabotsheje Delo” piti mahdottomana asettaa
työväen joukkoliikkeen *ensimmäiseksi* tehtäväksi itsevaltiuden
kukistamista alentaen tämän tehtävän (joukkoliikkeen
nimessä) taisteluksi lähimpien poliittisten vaatimusten
puolesta („Vastaus”, s. 25).

Sivuuttaen „Rabotsheje Delon” 7. numerossa olleen kir-
joituksen „Taloudellinen ja poliittinen taistelu venäläisessä
liikkeessä”, joka on lehden toimittajan B. Kritshevskin kir-
joittama ja jossa toistetaan samat virheet*, siirrymme
suoraan „Rabotsheje Delon” 10. numeroon. Emme tietysti-
kään ryhdy käsittelemään niitä erinäisiä vastaväitteitä, joita
B. Kritshevski ja Martynov ovat tehneet „Zarjaa” ja
„Iskraa” vastaan. Meitä kiinnostaa tässä ainoastaan se
periaatteellinen kanta, jonka „Rabotsheje Delo” on
10. numerossaan ottanut. Niinpä esimerkiksi emme ryhdy
käsittelemään sitä huvittavaa seikkaa, että „Rabotsheje
Delo” on havainnut „suoranaisen ristiriidan” seuraavien
teesien välillä:

„Sosialidemokratia ei sido käsiään, se ei rajoita toimintaansa johon-
kin yhteen ennakkolta ajateltuun poliittisen taistelun suunnitelmaan
taikka menettelytapaan,— se tunnustaa kaikki taistelukeinot, kunhan
ne vain vastaavat puolueen voimavahvuuksia” j.n.e. („Iskra”, № 1)**.

* „Asteellisuusteoria” eli „aran luovimisen” teoria poliittisessa taistelussa
ilmenee tässä kirjoituksessa esimerkiksi seuraavalla tavalla: „Poliittisten vaati-
musten, jotka ovat luonteeltaan yhteisiä koko Venäjälle, tulee kuitenkin ensi
aikoina” (tämä on kirjoitettu elokuussa v. 1900!) „vastata sitä kokemusta, minkä
kyseessäoleva työläiskerros (sic!) on saanut taloudellisesta taistelusta. Vain (!)
tämän kokemuksen pohjalla voidaan ja tulee ryhtyä poliittiseen agitaatioon”
j.n.e. (s. 11). Sivulla 4 kirjoittaja nousee hänen mielestään kokonaan peruste-
tonta ekonomistisesta harhaopista syyttämistä vastaan ja huudahtaa mahtiponti-
sesti: „Kukapa sosialidemokraatti ei tietäisi, että Marxin ja Engelsin opin
mukaan eri luokkien taloudelliset edut esittävät historiassa ratkaisevaa osaa
ja siis myöskin proletariaatin taistelulla taloudellisten etujensa puolesta löytyy
olla ensiarvoisen tärkeä merkitys sen luokkakehitykselle ja vapaustaistelulle?”
(alleiviivaus meidän). Tuo „sis” ei sovi tähän laisinkaan. Siitä, että taloudelliset
edut esittävät ratkaisevaa osaa, ei *ensinkään* seuraa mitään johtopäätöstä
taloudellisen (= ammatillisen) taistelun ensisijaisesta merkityksestä, sillä luokkien
oleellisimmat, „ratkaisevat” edut voivat tulla tyydytetyiksi *vain* perusteellisten
poliittisten uudistusten kautta yleensä; proletariaatin taloudelliset perusedut
muun muassa voivat tulla tyydytetyiksi ainoastaan poliittisen vallankumouksen
kautta, joka asettaa porvariston diktatuurin tilalle proletariaatin diktatuurin.
B. Kritshevski toistaa järkeilyn, jonka ovat esittäneet „Venäjän sosialidemokra-
tian V. V. t.” (= poliittikka seuraa taloutta y.m.s.) ja Saksan sosialidemokratian
bersteiniläiset (juuri sellaisten ajatusten perusteella Woltmann esimerkiksi
todisteli, että työläisten on ensin hankittava itselleen „taloudellista voimaa”,
ennenkuin he voivat ajatella poliittista vallankumousta).

** Ks. Teokset, 4. osa, s. 354. *Toim.*

Ja:

„Jos ei ole lujaa järjestöä, joka olisi koeteltu poliittisessa taistelussa kaikenlaisissa tilanteissa ja kaikenlaisina aikoina, niin ei voi olla puhettakaan siitä järjestelmällisestä, vankkojen periaatteiden valaisemasta ja järkkymättä toteutettavasta toimintasuunnitelmasta, jota yksin vain voidaankin nimittää taktiikaksi” („Iskra”, № 4)*.

Kaikkien taistelukeinojen, kaikkien suunnitelmien ja menettelytapojen — kunhan ne vain ovat tarkoituksenmukaisia — *periaatteellisen* tunnustamisen sekoittaminen siihen vaatimukseen, että *määrätyllä poliittisella ajankohdalla* pitää noudattaa järkkymättä toteutettavaa suunnitelmaa, jos halutaan puhua taktiikasta, olisi samaa kuin jos lääketieteen kaikkien parannusmenetelmien tunnustaminen sekoitettaisiin siihen vaatimukseen, että jonkin taudin parantamisessa on noudatettava yhtä määrättyä menetelmää. Mutta siinäpä se juuri onkin, että „Rabotsheje Delo” sairastaessaan itse tautia, jonka olemme nimittäneet kumartumiseksi vaistovaraisuuden edessä, ei tahdo *tämän* taudin parantamiseksi tunnustaa minkäänlaisia „parannusmenetelmiä”. Siksi se on tehnyt sen mainion keksinnön, että „suunnitelma-taktiikka on ristiriidassa marxilaisuuden varsinaisen hengen kanssa” (№ 10, s. 18), että taktiikka on „*yhdessä puolueen kanssa kasvavien puoluehtävien kehitysprosessi*” (s. 11, alleviivaus „Rabotsheje Delon”). Tällä viimeksi mainitulla lauselmalla on kaikki edellytykset tulla kuuluisaksi lauselmaksi, „Rabotsheje Delon” „suunnan” järkkymättömäksi muistopatsaaksi. Kysymykseen: „*minne on kuljettava?*” tämä johtava äänenkannattaja vastaa: liike on välimatkan muuttumisprosessi liikkeen lähtökohdan ja sen seuraavien välikohtien välillä. Tämä verraton yllyvämielisyys ei ole vain eriskummallisuus (silloin siihen olisi erikoista syytä pysähtyä), vaan *kokonaisen suunnan ohjelma*, nimenomaan se ohjelma, jonka R. M. („Rabotshaja Myslin” Erillisessä lisälehdessä) toi ilmi sanoilla: suotavaa on se taistelu, mikä on mahdollista, ja mahdollista on se, mikä tällä hetkellä on käynnissä. Tämä on juuri rajattoman opportunistin suunta, joka passiivisesti mukautuu vaistovaraisuuteen.

„Suunnitelma-taktiikka on ristiriidassa marxilaisuuden varsinaisen hengen kanssa!” Tuo on marxilaisuuden par-

* Ks. tämä osa, ss. 6—7. *Toim.*

jausta, sen muuttamista juuri sellaiseksi irvikuvaksi, minkä narodnikit asettivat vastakohtaksemme meitä vastaan käymässään sodassa. Se on juuri tietoisten toimihenkilöiden oma-aloitteisuuden ja tarmon alentamista, kun marxilaisuus sitävastoin antaa mahtavan sysäyksen sosialidemokraatin oma-aloitteisuudelle ja tarmolle, avaten hänelle mitä laajimmat näköalat, antaen hänen käytettäväkseen (jos niin voidaan sanoa) työväenluokan miljoonaisten „vaistovaraisesti” taisteluun nousevien joukkojen valtavat voimat! Koko kansainvälisen sosialidemokratian historia on tulvillaan suunnitelmia, joita on esittänyt milloin yksi, milloin toinen poliittinen johtaja ja jotka osoittavat oikeiksi toisten johtajain poliittisten ja organisatoristen näkökantojen kaukonäköisyyden ja paikkansapitäväisyyden sekä tuovat ilmi toisten johtajain lyhytnäköisyyden ja poliittiset virheet. Silloin kun Saksa kävi läpi erään suurimmista historiallisista murroksista — keisarikunnan perustaminen, valtiopäivien avaaminen ja yleisen äänioikeuden antaminen,— niin Liebknechtillä oli sosialidemokraattiseen politiikkaan ja toimintaan nähden yleensä toinen suunnitelma ja Schweizerillä toinen. Kun Saksan sosialistien päälle lankesi rai-vokkaana poikkeuslaki, niin Mostilla ja Hasselmannilla, jotka olivat valmiit yksinkertaisesti kehoittamaan väkivaltaan ja terroriin, oli yksi suunnitelma ja toisenlainen oli Höchbergillä, Schrammilla ja (osaksi) Bernsteinillä, jotka alkoivat saarnata sosialidemokraateille, että nämä olivat harkitsemattomalla jyrkkyydellään ja vallankumouksellisuudellaan aiheuttaneet tämän lain ja että näiden pitäisi nyt mallikelpoisella käyttäytymisellä ansaita anteeksianto, ja edelleen kolmas suunnitelma oli niillä, jotka valmistelivat illegaalisen äänenkannattajan julkaisemista ja alkoivat sitten julkaista sitä. Katseltaessa taaksepäin monien vuosien kuluttua sen jälkeen, kun kiista tien valinnasta on päättynyt ja historia sanonut ratkaisevan sanansa valitun tien kelpoisuudesta, on tietysti helppoa osoittaa syvämielisyyttä puhumalla puoluetehtävien kasvamisesta, että ne kasvavat yhdessä puolueen kanssa. Mutta kun rajoitutaan tuollaiseen syvämielisyyteen sekasorron * hetkellä, jolloin venäläiset „arvos-telijat” ja ekonomistit mataloittavat sosialidemokratiaa

* Ein Jahr der Verwirrung (sekasorron vuosi), näin on Mehring otsikoitnut kirjassaan „Saksan sosialidemokratian historia” sen luvun, jossa hän kuvaa sitä horjuvaisuutta ja päättäväisyyden puutetta, jota sosialisteilla alussa ilmeni heidän valitessaan uusia oioja vastaavaa „suunnitelma-taktiikkaa”.

trade-unionismin tasalle ja terroristit saarnaavat innokkaasti vanhoja virheitä toistavan „suunnitelma-taktiikan” hyväksymistä, niin se merkitsee „köyhyystodistuksen” antamista itselleen. Hetkellä, jolloin monia Venäjän sosialidemokraatteja vaivaa juuri oma-aloitteisuuden ja tarmon puute, „poliittisen propagandan, agitaation ja organisaation laajakantoisuuden” puute*, jolloin puuttuu „suunnitelmia” vallankumouksellisen toiminnan saattamisesta laajemmalle pohjalle,— kun tällaisella hetkellä sanotaan: „suunnitelma-taktiikka on ristiriidassa marxilaisuuden varsinaisen hengen kanssa”, niin se ei merkitse ainoastaan marxilaisuuden teoreettista mataloittamista, vaan myöskin käytännöllistä puolueen kiskomista taaksepäin.

„Vallankumouksellisen sosialidemokraatin tehtävä”, opettaa „Rabotsheje Delo” edelleen meitä, „on tietoisella toiminnallaan vain jouduttaa objektiivista kehitystä eikä kieltää sitä tai korvata sitä subjektiivisilla suunnitelmilla. Teoriassa „Iskra” tietää kaiken tämän. Mutta se valtava merkitys, minkä marxilaisuus aivan oikein antaa tietoiselle vallankumoukselliselle toiminnalle, johtaa „Iskran” käytännössä, sen kaavooppisen mielipiteen takia, mikä sillä on taktiikkaan nähden, *väheksymään kehityksen objektiivisen eli vaistovaraisen aineksen merkitystä*” (s. 18).

Taaskin mitä suurin teoreettinen sekavuus, joka on herra V. V:n ja hänen kavereittensa arvon mukaista. Me haluissimme kysyä filosofiltamme: missä objektiivisen kehityksen „väheksyminen” voi ilmetä subjektiivisten suunnitelmien tekijän taholta? Nähtävästi siinä, että hän ei huomaa, miten objektiivinen kehitys synnyttää tai lujittaa, saattaa häviöön tai heikentää niitä tai näitä luokkia, kerroksia, ryhmiä, niitä tai näitä kansakuntia, kansakuntien ryhmiä j.n.e., aiheuttaen siten sellaisen ja sellaisen kansainvälisen poliittisen voimaryhmytyksen, vallankumouksellisten puolueiden kannan y.m.s. Mutta tuollaisen suunnitelmanlaatijan vikana ei silloin ole vaistovaraisen aineksen väheksyminen, vaan päinvastoin *tietois*en aineksen väheksyminen, sillä hänellä ei riitä „tietoisuutta” objektiivisen kehityksen oikein ymmärtämiseen. Tämän vuoksi yksistään puheetkin vaistovaraisuuden ja tietoisuuden „*suhteellisen*” („Rabotsheje Delon” alleviivaus) merkityksen arvioimisesta” osoittavat täydellistä „tietoisuuden” puuttumista. Jos määrätyt „kehityksen

* „Iskran” ensimmäisen numeron johtavasta kirjoituksesta. (Ks. Teokset, 4. osa, s. 352. *Toim.*)

vaistovaraisel ainekset” ovat ylipäänsä ihmisälyllä tajuttavissa, niin niiden väärä arviointi merkitsee „tietoisen aineksen väheksymistä”. Mutta jos ne eivät ole tajunnan piirissä, niin me emme niitä tunne emmekä voi niistä puhua. Mistä sitten B. Kriševski puhuu? Jos hän katsoo „Iskran” „subjektiiviset suunnitelmat” virheellisiksi (ja hän nimenomaan julistaa ne virheellisiksi), niin hänen olisi pitänyt osoittaa, minkälaisia objektiivisia tosiasioita nimenomaan näissä suunnitelmissa ei ole otettu huomioon, ja syyttää „Iskraa” tämän huomioimatta jättämisen nojalla *tietoisuuden puutteesta*, hänen kielellään sanottuna „tietoisen aineksen väheksymisestä”. Mutta jos hänellä, kun hän on tyytymätön subjektiivisiin suunnitelmiin, ei ole muita todisteita kuin viittauksia „vaistovaraisten aineksen väheksymiseen” (!), niin sillä hän vain todistaa sen, että (1) teoreettisesti hän ymmärtää marxilaisuutta à la * Karejevit ja Mihailovskit, joita Beltov¹¹⁶ on kyllin ivailnut, (2) käytännöllisesti hän on aivan täysin tyytyväinen niihin „kehityksen vaistovaraisiin aineksiin”, jotka ovat saaneet meidän legaaliset marxilaisemme viehättymään bernsteiniläisyyteen ja meidän sosialidemokraattimme viehättymään ekonomismiin, ja että hän on „kovin suutuksissaan” henkilöille, jotka ovat päättäneet hinnalla millä hyvänsä *johtaa* Venäjän sosialidemokratian *pois* „vaistovaraisten” kehityksen tieltä.

Ja edelleen näemme jo vallan huvittavia asioita. „Aivan samoin kuin ihmiset, jotka kaikista luonnontieteiden saavutuksista huolimatta tulevat jatkamaan sukuaan esi-isiansä tavoin, samoin myöskin uuden yhteiskuntajärjestelmän ilmestyminen maailmaan, kaikista yhteiskuntatieteiden saavutuksista ja tietoisten taistelijoiden lisääntymisestä huolimatta, tulee vastaisuudessaakin olemaan *etupäässä* vaistovaraisten purkausten tulos” (19). Aivan samoin kuin esi-isiltä peritty viisaus kuuluu: kenelläpä ei riittäisi älyä lapsien hankkimiseen? — niin myöskin „uusimpien sosialistien” viisaus (à la Nartsis Tuporylov¹¹⁷) kuuluu: jokaisella on kylliksi älyä voidakseen osallistua uuden yhteiskuntajärjestelmän vaistovaraiseen syntymiseen. Mekin luulemme, että jokaisella riittää. Sellaista osallistumista varten on riittävää *suostua* — ekonomismiin, kun ekonomismi on valalla, — terrorismiin, kun syntyy terrorismi. Niinpä tämän

* — kuten. *Toim.*

vuoden keväällä, jolloin oli niin tärkeää varoittaa viehättymästä terroriin, „Rabotsheje Delo” seiso i neuvottomana sille „uuden” kysymyksen edessä. Mutta nyt puolen vuoden kuluttua, jolloin kysymys ei enää ole niin päivänpolttava, lehti tarjoaa meille sekä seuraavan lausunnon: „meidän mielestämme ei sosialidemokratian tehtävänä voi eikä saa olla terrorististen mielialojen nousun vastustaminen” („Rabotsheje Delo”, № 10, s. 23) että samalla edustajakokouksen päätöslauselman: „Edustajakokous katsoo systemaattisen hyökkäävän terrorin tähän ajankohtaan sopimattomaksi” („Kaksi edustajakokousta”, s. 18). Miten erinomaisen selvää ja johdonmukaista! Emme vastusta,— mutta julistamme ajankohtaan sopimattomaksi, ja julistamme vielä sillä tavalla, että „päätöslauselma” ei koske epäsystemaattista ja puolustavaa terroria. Täytyy myöntää, että sellainen päätöslauselma on hyvin vaaraton ja täysin vakuutettu virheellisyyskiltä, aivan samoin kuin virheiltä on vakuutettu henkilö, joka on puhunut vain ollakseen mitään sanomatta! Ja sellaisen päätöslauselman laatimiseen tarvitaan vain yhtä seikkaa: taitoa pysytellä liikkeen *hännillä*. Kun „Iskra” teki pilkkaa sen johdosta, että „Rabotsheje Delo” oli julistanut kysymyksen terrorista uudeksi kysymykseksi *, niin „Rabotsheje Delo” syytti kiukkuisesti „Iskraa” siitä, että sillä on „suorastaan uskomaton into tyrkyttää puoluejärjestöille sellaista taktillisten kysymysten ratkaisua, jonka ryhmä kirjailija-emigrantteja on tehnyt yli 15 vuotta sitten” (s. 24). Todellakin, miten suurta vaateliaisuutta ja minkälaista tietois en aineksen liioittelua: ratkaista kysymykset etukäteen teoreettisesti saattaakseen sitten sekä järjestön, puolueen että joukot ** vakuuttuneiksi siitä, että tämä ratkaisu on oikea! Aivan toista on yksinkertaisesti kerrata pähänpöntähtyä ja kenellekään mitään „tyrkyttämättä” alistua jokaiseen „käänteeseen” sekä ekonomisiin että terrorismin suuntaan. „Rabotsheje Delo” vielä yleistääkin tämän suuren elämänviisauden käskyn syyttäen „Iskraa” ja „Zarjaa” siitä, että „ne ovat asettaneet liikkeen vastapainoksi oman ohjelmansa henkenä, joka leijailee muodottoman kaaoksen yllä” (s. 29). Mikä sitten olisi

* Ks. tämä osa, ss. 6—8. *Toim.*

** Ei saa unohtaa sitäkään, että ratkaistessaan „teoreettisesti” kysymyksen terrorista „Työn vapautus” ryhmä *teki yleistävään yhteenvedon* edelläkäyneen vallankumousliikkeen kokemuksista.

socialidemokratian tehtävä, ellei se, että sen tulee olla „henkenä”, joka ei ainoastaan leijaile vaistovaraisen liikkeen yllä, vaan myöskin *nostaa* viimeksi mainitun „oman ohjelmansa” tasolle? Eihän ainakaan se, että laahustaisi liikkeen hännässä: parhaassa tapauksessa se on liikkeelle hyödyttöntä, pahimmassa tapauksessa sangen vahingollista. Mutta „Rabotsheje Delo” ei ainoastaan seuraa tätä „prosessitaktiikkaa”; vaan vieläpä kohottaa sen periaatteeksi, niin että oikeampaa olisi, ettei sen suuntaa nimitettäisi opportunistiksi, vaan *hvoatismiksi* (sanasta hvost [häntä. Suom.]). Eikä voida olla tunnustamatta, että henkilöt, jotka ovat lujasti päättäneet aina kulkea liikkeen perässä sen häntänä, ovat ainiaaksi ja ehdottomasti vakuutettuja „kehityksen vaistovaraisen aineksen väheksymiseltä”.

* * *

Täten olemme vakuuttuneet, että Venäjän socialidemokratian „uuden suunnan” perusvirhe on kumarteleminen vaistovaraisuuden edessä, sekä se, ettei ymmärretä joukkojen vaistovaraisuuden vaativan meiltä socialidemokraateilta joukkomitassa suurta tietoisuutta. Mitä suurempi on joukkojen vaistovarainen nousu, mitä laajemmaksi liike paisuu, sitä enemmän ja vielä verrattomasti nopeammin kasvaa valtava tietoisuuden tarve socialidemokratian sekä teoreettisessa, poliittisessä että organisatorisessa työssä.

Joukkojen vaistovarainen nousu Venäjällä on tapahtunut (ja tapahtuu edelleenkin) sellaisella nopeudella, että socialidemokraattinen nuoriso on osoittautunut valmentumattomaksi täyttämään näitä jättiläismäisiä tehtäviä. Tämä valmentumattomuus on meidän yhteinen onnettomuutemme, se on *kaikkien* Venäjän socialidemokraattien onnettomuus. Joukkojen nousu on jatkunut ja laajentunut keskeytymättä ja säilyttäen jatkuvaisuutensa, keskeytymättä sielläkään, missä se jo on alkanut, ja vallaten yhä uusia seutuja ja uusia väestökerroksia (työväenliikkeen vaikutuksesta on kuuhunta vilkastunut opiskelevan nuorison ja yleensä intelligenssin keskuudessa, jopa talonpoikaistonkin keskuudessa). Mutta vallankumoukselliset ovat *jääneet jälkeen* tästä noususta sekä „teorioissaan” että toiminnassaan, he eivät ole onnistuneet luomaan pysyväistä ja jatkuvaisuutensa säilyttävää järjestöä, joka kykenisi *johtamaan* koko liikettä.

Ensimmäisessä luvussa me totesimme, että „Rabotsheje Delo” alentaa teoreettisia tehtäviämme ja että se toistaa „vaistovaraisesti” muotihuutoa „arvostelun vapaudesta”: tämän tunnuksen toistajilla ei ole riittänyt „tietoisuutta” käsittääkseen „arvostelija”-opportunistien ja vallankumouksellisten kannan suoranaista vastakohtaisuutta Saksassa ja Venäjällä.

Seuraavissa luvuissa me tarkastelemme, miten tämä vaistovaraisuuden edessä kumarteleminen on ilmennyt sosialidemokratian poliittisten tehtävien ja organisatorisen työn alalla.

III

TRADE-UNIONISTINEN JA SOSIALIDEMOKRAATTINEN POLITIikka

Alkakaamme taaskin kiittämällä „Rabotsheje Deloa”. „Paljastuskirjallisuus ja proletaarinen taistelu”, näin on Martynov otsikoinut kirjoituksensa „Rabotsheje Delon” 10. numerossa erimielisyyksistä „Iskran” kanssa. „Emme voi rajoittaa niiden olosuhteiden pelkkään paljastamiseen, joita on sen (työväenpuolueen) kehityksen tiellä. Meidän tulee ottaa huomioon myöskin proletariaatin lähimmät ja jokapäiväiset edut” (s. 63). näin hän määritteli noiden erimielisyyksien ytimen. „„„„Iskra” ...on itse asiassa vallankumouksellisen opposition äänenkannattaja, joka paljastaa olojamme ja etupäässä poliittisia olojamme... Mutta me työskentelemme ja tulemme työskentelemään työväenasian hyväksi kiinteässä elimellisessä yhteydessä proletariaatin taisteluun” (sama). Ei voida olla kiittämättä Martynovia tästä määritelmästä. Se saa sangen huomattavan yleisen merkityksen, sillä se ei itse asiassa koske ainoastaan erimielisyyksiämme „Rabotsheje Delon” kanssa, vaan yleensä kaikkia poliittista taistelua koskevia erimielisyyksiä meidän ja „ekonomistien” välillä. Olemme jo osoittaneet, etteivät „ekonomistit” ehdottomasti kiellä „politiikkaa”, mutta että he luisuvat alituisesti politiikan sosialidemokraattisesta käsittämisestä sen trade-unionistiseen käsittämiseen. Aivan samoin luisuu myöskin Martynov, ja siksi suostummekin ottamaan juuri hänet *näytteeksi* ekonomistien hairahdukista tässä kysymyksessä. Tällaisen valinnan johdosta — yritämme näyttää sen toteen — meitä eivät voi moittia

„Rabotshaja Myslin” Erillisen lisälehdten” kirjoittajat, eivät „Itsevapautusryhmän” julistuksen laatijat eivätkä „Iskrassa” № 12 julkaistun ekonomistisen kirjeen kirjoittajakaan.

a) POLIITTINEN AGITAATIO JA SEN SUPISTAMINEN
EKONOMISTIEN TAHOLTA

Kaikille on tunnettua, että Venäjän työläisten taloudellisen * taistelun laaja leviäminen ja voimistuminen on käynyt rinnan taloudellisia epäkohtia (tehdasoloja ja ammatillisia epäkohtia) paljastavan „kirjallisuuden” syntymisen kanssa. „Lehtisten” pääsisältönä oli tehdasolojen paljastaminen, ja työläisten keskuudessa heräsi pian suoranainen paljastuskiihko. Heti kun työläiset huomasivat, että sosialidemokraattien kerhot tahtovat ja voivat antaa heille uudenlaisia lentolehtisiä, jotka kertovat koko totuuden työläisten kurjasta elämästä, heidän äärettömän raskaasta työstään ja oikeudettomasta asemastaan, niin he alkoivat lähettää tehtaista ja työpaikoilta voidaan sanoa suorastaan tulvana kirjeitä. Tämä „paljastuskirjallisuus” muodostui tavattomaksi sensaatioksi ei ainoastaan siinä tehtaassa, jonka oloja jokin lentolehtinen ruoski, vaan kaikissa muissakin tehtaissa, joissa oli kuultu jotakin näistä paljastetuista tosiasioista. Ja koska työläisten puutteella ja kurjuudella eri laitoksissa ja eri ammateissa on paljon yhteistä, niin „totuus työläisten elämästä” innostutti *kaikkia*. Takapajuisimpienkin työläisten keskuudessa syntyi suoranainen kiihko „saada sanansa painetuksi”, jalo innostus osallistua tähän alkeismuodossa käytävään sotaan koko nykyistä ryöstön ja sorron pohjalle rakentuvaa yhteiskuntajärjestelmää vastaan. Ja äärettömässä enemmistössä kaikista tapauksista „lehtiset” merkitsivätkin todellista sodanjulistusta, sillä paljastuksilla oli sangen kiihoittava vaikutus, ne saivat aikaan työläisten yhteisiä vaatimuksia huutavimpien epäkohtien poistamisesta ja valmiuden ryhtyä tukemaan lakoilla näitä vaatimuksia. Itse tehtailijoidenkin oli loppujen lopuksi pakko siinä määrin tunnustaa näiden lehtisten merkitys sodanjulistuksena, että

* Väärinkäsitysten välttämiseksi huomautamme, että tulemme seuraavassa esityksessämme kaikkialla tarkoitamaan taloudellisella taistelulla (meillä yleisesti vakiintuneen kielenkäytön mukaan) sitä „käytännöllis-taloudellista taistelua”, jota Engels edellä esittämässämme lainauksessa nimittää „kapitalistien vastustamiseksi” ja jota vapaissa maissa nimitetään ammatilliseksi, syndikaaliseksi tai trade-unionistiseksi taisteluksi.

hyvin usein he eivät halunneet jäädä odottamaan itse sotaa. Kuten aina, paljastukset tulivat voimallisiksi yksistään jo ilmestymisensä kautta ja ne saavuttivat valtavan siveellisen painostuksen merkityksen. Monissa tapauksissa jo pelkkä lehtisen ilmestyminen riitti saamaan aikaan sen, että kaikki tai osa vaatimuksista tyydytettiin. Sanalla sanoen, taloudellisten (tehdasoloja koskevien) epäkohtien paljastukset ovat olleet ja ovat yhä vieläkin taloudellisen taistelun tärkeä vipusin. Ja tämän merkityksensä ne tulevat säilyttämään niin kauan, kun on olemassa kapitalismi, joka välttämättömästi synnyttää työläisten itsepuolustuksen. Euroopan edistyneimmissä maissa voidaan nykyäänkin havaita, miten ilkeilytöiden paljastaminen jossakin syrjäseudun „liikeyrityksessä” tai jollakin kaikkien unhoittaman kotityön alalla muodostuu lähtökohdaksi luokkatietoisuuden heräämiselle, ammattillisen taistelun alkamiselle ja sosialismin leviämislle*.

Venäjän sosialidemokraattien valtava enemmistö on viime aikoina ollut melkein kokonaan kiinni tässä tehtaissa ilmenevien epäkohtien paljastamisen järjestelyssä. Riittää, kun muistamme „Rabotshaja Myslin”, nähdäksemme, missä määrin kaikki voimat olivat antautuneet siihen ja kuinka samalla unohdettiin, että asiallisesti *se ei sellaisenaan* vielä ollut sosialidemokraattista, vaan ainoastaan trade-unionistista toimintaa. Paljastukset koskivat asiallisesti vain määrätyn ammattialan työläisten suhteita heidän isäntiinsä ja saivat aikaan vain sen, että työvoiman myyjät oppivat myymään tätä „tavaraa” edullisemmin ja taistelemaan ostajan kanssa puhtaasti kaupallisen sopimuksen pohjalla. Nämä paljastukset olisivat voineet tulla (sillä ehdolla, että vallankumouksellisten järjestö olisi vissillä tavalla käyttä-

* Tässä luvussa me puhumme vain poliittisesta taistelusta, sen laajemmasta taltahtaammasta ymmärtämisestä. Siksi vain sivumennen, pelkkänä eriskummallisuuksena mainitsemme siitä, että „Rabotsheje Delo” syyttää „Iskraa” „liiallisesta pidättyväisyydestä” taloudellisen taistelun suhteen („Kaksi edustajakokousta”, s. 27. Martynov märehii sitä kirjassaan „Sosialidemokratia ja työväenluokka”). Jos herrat syyttäjät esittäisivät vaikkapa puudissa tai painoarkeissa (kuten he mielellään tekevät) taloudellisen taistelun osaston „Iskrassa” vuoden ajalta ja vertaisivat sitä „Rabotsheje Delon” ja „Rabotshaja Myslin” vastaaviin osastoihin yhteensä, niin he huomaisivat helposti, että he jäävät jälkeän tässäkin suhteessa. Ilmeisesti tämän yksinkertaisen totuuden tajuaminen pakoittaa heitä turvautumaan sellaisiin todistuskappaleisiin, jotka tuovat selvästi ilmi heidän hämminkinsä. „Iskran” kirjoittavat he, „täytyy (!) tahtoen tai tahtomattaan (!) ottaa huomioon tärkeät elämän vaatimukset ja edes (!!) julkaista työväenliikettä koskevia kirjeenvaihtajien kirjeitä” („Kaksi edustajakokousta”, s. 27). Todellakin musertava todistus, joka nujertaa meidät!

nyt hyväkseen niitä) sosialidemokraattisen toiminnan lähtökohdaksi ja oleelliseksi osaksi, mutta olisivat voineet myöskin viedä (ja vaistovaraisuuden edessä kumartamisen oloissa olisivat pakostakin vieneet) „pelkkään ammatilliseen” taisteluun ja ei-sosialidemokraattiseen työväenliikkeen. Sosialidemokratia ei johda työväenluokan taistelua ainoastaan työvoiman edullisten myyntiehtojen puolesta, vaan myöskin sen yhteiskuntajärjestelmän hävittämiseksi, mikä pakottaa omistamattomia myymään itsensä pohatoille. Sosialidemokratia ei edusta työväenluokkaa ainoastaan sen suhteessa määrättyyn työnantajaryhmään, vaan myöskin sen suhteessa nykyisen yhteiskunnan kaikkiin luokkiin sekä valtioon organisoituna poliittisena voimana. Tästä käy selvälle, etteivät sosialidemokraatit voi rajoittua vain taloudelliseen taisteluun eivätkä voi myöskään sallia, että taloudellisten paljastusten järjestäminen olisi heidän pääasiallisena toimintamuotonaan. Meidän on käytävä aktiivisesti käsiksi työväenluokan poliittiseen kasvatustyöhön, sen poliittisen tietoisuuden kehittämiseen. *Nykyään*, „Iskran” ja „Zarjan” tehtyä ensimmäisen rynnistyksensä ekonomismia vastaan, siitä ovat „kaikki yhtä mieltä” (vaikkakin eräät vain sanoissa, kuten tulemme heti näkemään).

Herää kysymys, mitä poliittisen kasvatustyön tulee sisältää? Voidaanko rajoittua propagoimaan ajatusta työväenluokan vihamielisyydestä itsevaltiutta kohtaan? Ei tietenkään. Työläisten poliittisen sortamisen *selittäminen* ei vielä riitä (kuten ei riittänyt sekään, että heille *selitettiin* heidän etujensa vastakohtaisuus isäntien etuihin nähden). Agitaatiota on tehtävä tämän sorron jokaisen konkreettisen ilmenemismuodon johdosta (kuten olemme ryhtyneet harjoittamaan agitaatiota taloudellisen sorron konkreettisten ilmenemismuotojen johdosta). Ja koska *tämä* sorto koskee mitä erilaisimpia yhteiskuntaluokkia, koska se ilmenee mitä erilaisimmilla sekä ammatillisen, kansalaisten yleisen, persoonallisen, perheen, uskonnollisen että tieteellisen elämän y.m., y.m. toiminnan aloilla, niin eikö ole selvää, *etteimme me täytä tehtäväämme* työväenluokan poliittisen tietoisuuden kehittämiseksi jollemme *ota itse* järjestääksemme itsevaltiuden *kaikinpuolista poliittista paljastamista*? Onhan selvää, että harjoittaaksemme agitaatiota sorron konkreettisten ilmenemismuotojen johdosta, on nämä ilmenemismuodot paljastettava (kuten täytyi paljastaa

väärinkäytökset tehtaissa taloudellisen agitaation harjoittamista varten).

Luulisi tämän kai olevan selvää? Mutta juuri tässä osoittautuukin, että „kaikki” ovat vain sanoissa yhtä mieltä siitä, että on välttämätöntä *kaikin puolin* kehittää poliittista tietoisuutta. Juuri tässä osoittautuukin, että esimerkiksi „Rabotsheje Delo” ei vain ollut ottamatta itselleen tehtäväksi kaikinpuolisten poliittisten paljastusten järjestämistä (tai aloitteen tekemistä sen järjestämiseksi), vaan alkoipa *kiskoa takaisin* „Iskraakin”, joka oli käynyt tähän tehtävään käsiksi. Kuulkaapa: „Työväenluokan poliittinen taistelu on vain” (nimenomaan ei ole vain) „taloudellisen taistelun kehittynein, laajin ja tehokkain muoto” („Rabotsheje Delon” ohjelma, „Rabotsheje Delo”, № 1, s. 3). „Nykyään on sosialidemokraattien edessä se tehtävä,— miten voitaisiin mahdollisuuksien mukaan itse taloudelliselle taistelulle antaa poliittinen luonne” (Martynov № 10:ssä, s. 42). „Taloudellinen taistelu on kaikkein laajimmin soveltuva keino joukkojen vetämiseksi mukaan aktiiviseen poliittiseen taisteluun” (Liiton edustajakokouksen päätöslauselma ja „korjaukset”: „Kaksi edustajakokousta”, ss. 11 ja 17). Kuten lukija näkee, kaikki nämä väitteet ovat ominaisia „Rabotsheje Delolle” aivan sen ilmestymisestä alkaen aina viimeisiin „toimituksen ohjeisiin” asti, ja kaikissa niissä ilmenee täysin selvästi yksi ja sama mielipide poliittiseen agitaatioon ja taisteluun nähden. Tarkastelkaapa tätä mielipidettä siltä kaikilla ekonomisteilla vallitsevana olevan käsityksen kannalta, jonka mukaan poliittisen agitaation tulee *seurata* taloudellista agitaatiota. Onko totta, että taloudellinen taistelu on yleensä * „kaikkein laajimmin soveltuva keino” joukkojen vetämiseksi poliittiseen taisteluun? Se ei ole lainkaan totta. Vähintään yhtä „laajasti soveltuvia” keinoja tähän „mukaanvetämiseen” ovat *kaikki ja kaikenlaiset* poliisisorron ja itsevaltiuden ruokottomuuksien ilmaukset eivätkä

* Sanomme „yleensä”, sillä „Rabotsheje Delossa” on puhe nimenomaan koko puolueen yleisistä periaatteista ja yleisistä tehtävistä. Käytännössä on kieltämättä tapauksia, jolloin politiikan *idäytyy* todella seurata taloutta, mutta vain ekonomistit voivat puhua siitä päätöslauselmassa, joka on tarkoitettu koko Venäjää varten. Sattuuhan sellaisiakin tapauksia, jolloin „aivan alusta alkaen” poliittista agitaatiota *voidaan* käydä „vain taloudellisella pohjalla”,— ja siitä huolimatta „Rabotsheje Delo” on tullut lopulta siihen johtopäätökseen, ettei se „ole lainkaan välttämätöntä” („Kaksi edustajakokousta”, s. 11). Seuraavassa luvussa osoitamme, että „poliitikkojen” ja vallankumouksellisten taktiikka ei suinkaan jätä ottamatta huomioon sosialidemokratian trade-unionistisia tehtäviä, vaan päinvastoin vain se juuri *turvaakin* niiden johdonmukaisen täyttämisen.

suinkaan vain ne ilmaukset, jotka ovat yhteydessä taloudelliseen taisteluun. Entä aateliset hallintoherrat (zemskije natshalniki) ja talonpoikain ruumiillinen rangaistus, virkamiesten lahjustenotto ja poliisien käyttäytyminen kaupunkien „rahvasta” kohtaan, taistelu nälkääkärsiviä vastaan ja kansan valoon ja tietoon pyrkimisen tukahduttaminen, verojen kiskominen ja lahkolaisten vainoamiset, sotamiesten äkseeraus ja ylioppilaiden ja liberaalisen sivistyneistön karkea sotamiesmäinen kohtelu — miksi kaikki nämä ja tuhannet muut samantapaiset sorron ilmaukset, jotka eivät ole välittömästi yhteydessä „taloudelliseen” taisteluun, ovat yleensä *vähemmän* „laajasti soveltuvia” keinoja ja aiheita poliittisen agitaation harjoittamiseen ja joukkojen vetämiseksi poliittiseen taisteluun? Asia on juuri päinvastoin: niiden jokapäiväisten tapausten yleissummassa, jolloin työläinen kärsii (omasta tai hänelle läheisten ihmisten) oikeudettomuudesta, mieli- ja väkivallasta, ovat poliisisorron tapaukset nimenomaan ammatillisen alan taistelussa epäilemättä vain vähäisenä osana. Minkä vuoksi pitää edeltäkäsikin *supistaa* poliittisen agitaation piiriä, julistamalla „laajimmin soveltuvaksi” keinoksi vain *yhden*, jonka rinnalla sosialidemokraatilla täytyy olla toisiakin, yleensä puhuen yhtä „laajasti soveltuvia” keinoja?

Jo kauan sitten edesmenneinä aikoina (vuosi sitten!..) „Rabotsheje Delo” kirjoitti: „Lähimmät poliittiset vaatimukset tulevat joukoille käsitettäviksi yhden tai äärimmäisessä tapauksessa ainakin muutaman lakon jälkeen”, „heti kun hallitus on pannut liikkeelle poliisin ja santarmiston” (№ 7, s. 15, *elokuu* v. 1900). Tämän opportunistisen asteellisuusteorian on Liitto nykyään jo hylännyt ja tehnyt meille myönnytyksen ilmoittamalla: „ei ole lainkaan välttämätöntä, että poliittista agitaatiota alusta lähtien harjoitetaan vain taloudellisella pohjalla” („Kaksi edustajakokousta”, s. 11). Venäjän sosialidemokratian tuleva historiankirjoittaja näkee jo yksistään tästä Liiton osittaisesta luopumisesta vanhoista hairahduksistaan paremmin kuin kaikenlaisista pitkestä järjestyksistä, miten syvään alennustilaan ekonomistimme olivat sosialismin saattaneet! Mutta kuinka naiivia olikaan Liiton taholta kuvitella, että hylkäämällä tämän politiikan yhden supistamismuodon, meidät voitaisiin saada suostumaan sen toiseen supistamismuotoon! Eikö tässäkin tapauksessa olisi johdonmukaisempaa sanoa, että taloudellista taistelua

pitää käydä mahdollisimman laajalti, että sitä on aina käytettävä hyväksi poliittisessa agitaatiossa, mutta „ettei ole ollenkaan välttämätöntä” pitää taloudellista taistelua *kaikkein* laajimmin soveltuvana keinona joukkojen vetämiseksi aktiiviseen poliittiseen taisteluun?

Liitto antaa merkitystä sille seikalle, että se on pannut sanojen „laajimmin soveltuva keino” sijalle sanat „parhain keino”, jotka ovat Juutalaisten Työväen Liiton (Bund) 4:nnen edustajakokouksen vastaavassa päätöslauselmassa. Totta tosiaan meidän olisi vaikea sanoa, kumpi näistä päätöslauselmista on parempi: mielestämme ovat *molemmat huonompia*. Sekä Liitto että Bund luisuvat tässä (osaksi ehkä tiedottomastikin, perinnäistapojen vaikutuksesta) tulkitsemaan politiikkaa ekonomistisesti, trade-unionistisesti. Oleellisesti asia ei muutu vähääkään siitä, minkä sanojen avulla tämä tapahtuu: sanalla „parhain” vaiko sanoilla „laajimmin soveltuva”. Jos Liitto sanoisi, että „poliittinen agitaatio taloudellisella pohjalla” on laajimmin käytäntöön sovellettu (eikä „soveltuva”) keino, niin se olisi oikeassa meidän sosialidemokraattisen liikkeemme määrättyyn kehityskauteen nähden. Se olisi nimittäin oikeassa *ekonomisteihin* nähden, moniin käytännönmiehiin (ellei niiden enemmistöönkin) nähden vuosina 1898—1901, sillä nämä käytännön ekonomistit todellakin *soveltivat* poliittista agitaatiota (mikäli he ylipäänsä sitä soveltivat!) *melkein yksinomaan taloudellisella pohjalla*. Sellaisen poliittisen agitaation hyväksyivät sekä „Rabotshaja Mysl” että „Itsevapautusryhmä” ja vieläpä ne suosittelivatkin sitä, kuten olemme nähneet! „Rabotsheje Delon” olisi pitänyt *päätävästi tuomita* se sellainen, että hyödyllisen taloudellisen agitaation ohella vahingollisesti supistettiin poliittista taistelua, mutta sen sijaan se julisti laajimmin sovelletun (*ekonomistien soveltaman*) keino laajimmin soveltuvaiksi keinoiksi! Siksi ei olekaan ihmeteltävää, ettei näille henkilöille, kun me nimitämme heitä ekonomisteiksi, jää muuta neuvoksi kuin haukkua meitä suut ja silmät täyteen „mystiikan harrastajiksi” ja „hajoittajiksi”, „paavin lähettäjäiksi” ja „panettelijoiksi” *, ei muuta kuin ruikuttaa kaikille ja kaikkien edessä, että heitä on verisesti loukattu, ja miltei vanhojen julistaa, että „nyt ei kerta kaikkiaan ainoakaan sociali-

* Kirjaimellisesti tällaisia nimityksiä käytetään kirjasessa „Kaksi edustajakokousta”, sivuilla 31, 32, 28 ja 30.

demokraattinen järjestö ole syyllinen ekonomismiin” *. Voi noita panettelijointa, noita ilkeitä poliitikkoja! Kunpa he eivät vain olisi tahallaan keksineet koko ekonomismia voidakseen sitten pelkän ihmisvihansa vimmassa loukata verisesti muita ihmisiä!

Mikä konkreettinen ja reaalin merkitys Martynovin mielestä on sillä, että sosialidemokratialle asetetaan tehtävä: „antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne”? Taloudellinen taistelu on työläisten kollektiivista taistelua isäntiä vastaan edullisten *työvoiman myyntiehtojen*, työläisten työ- ja elämänehtojen parantamisen puolesta. Tämä taistelu on välttämättömyyden pakosta ammatillista taistelua, sillä työehdot eri ammattialoilla ovat perin erilaisia ja siksi myöskin taistelua näiden olojen *parantamiseksi* on käytävä ammattittain (ammattiliittojen avulla Lännessä, väliaikaisten ammatillisten yhtymien ja lentolehtisten avulla Venäjällä j.n.e.). „Poliittisen luonteen antaminen itse taloudelliselle taistelulle” merkitsee siis taistelua niiden samojen ammatillisten vaatimusten toteuttamiseksi, ammatillisten työehtojen parantamiseksi „lainsäädännöllisten ja hallinnollisten toimenpiteiden” kautta (kuten Martynov sanoo kirjoituksensa seuraavalla, 43. sivulla). Juuri tätä tekevät ja ovat aina tehneet kaikki työväen ammattiliitot. Silmäilkää perusteellisten oppineiden (ja „perusteellisten” opportunistien) Webb-puolisoiden teoksia, ja te näette, että Englannin työväenliitot ovat jo aikoja sitten tajunneet tehtävän „antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne” ja toteuttaneet sitä ja että ne ovat jo pitkät ajat taistelleet lakkovapauden puolesta, osuustoimintaa ja ammatillista liikettä haittaavien kaikkien ja kaikenlaisten juridisten esteiden poistamiseksi, naisia ja lapsia suojelevien lakien säätämiseksi, työehtojen parantamiseksi terveys- ja tehdaslainsäädännön avulla j.n.e.

Näin siis tuohon „tavattoman” syvämieliseltä ja vallankumoukselliselta kajahtavaan komeaan fraasiin: „antaa *itse* taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne” kätkeytyy itse asiassa perinnäinen pyrkimys *mataloittaa* sosialidemokraattinen politiikka trade-unionistiseksi politiikaksi! „Iskran” yksipuolisuuden korjaamisen varjolla, joka muka asettaa „dogmin vallankumouksellistamisen elämän

* „Kaksi edustajakokousta”, s. 32.

vallankumouksellistamisen yläpuolelle”*, meille tarjotaan aivan kuin jonakin uutuutena *taistelua taloudellisten reformien puolesta*. Itse asiassa fraasi: „antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne” ei sisällä mitään muuta kuin taistelun taloudellisten reformien puolesta. Ja Martynov olisi voinut itsekkin päästä tähän aika yksinkertaiseen johtopäätökseen, jos hän olisi tarkoin syventynyt ajattelemaan sanojensa merkitystä. „Puolueemme”, sanoo hän ojentaessaan raskaimman aseensa „Iskraa” vastaan, „voisi ja sen tulisi asettaa hallitukselle konkreettisia vaatimuksia lainsäädännöllisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä taloudellista riistoa, työttömyyttä, nälkää j.n.e. vastaan” („Rabotsheje Delo”, № 10, ss. 42—43). Konkreettisia vaatimuksia toimenpiteisiin ryhtymisestä — eikö se sitten ole yhteiskunnallisten reformien vaatimista? Ja me kysymme vielä kerran puolueettomilta lukijoilta, panettelemmeko me rabotshejedololaisia (suotakoon minulle anteeksi tämä luotiin tullut kömpelö sana!), nimittäessämme heitä salaisiksi bernsteiniläisiksi, kun he esittävät muka *erimielisyydekseen* „Iskran” kanssa sitä, että he pitävät välttämättömänä taistelua taloudellisten reformien puolesta?

Vallankumouksellinen sosialidemokratia on aina sisällyttänyt ja sisällyttää toimintaansa taistelun reformien puolesta. Mutta „taloudellista” agitaatiota se käyttää esittääkseen hallitukselle vaatimuksia ei ainoastaan erilaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä, vaan myöskin (ja ennen kaikkea) vaatimuksen, että sen on lakattava olemasta itsevaltiudellinen hallitus. Sitä paitsi se pitää velvollisuutenaan esittää hallitukselle tämän vaatimuksen *ei ainoastaan* taloudellisen taistelun pohjalla, vaan myöskin yleensä yhteiskunnallis-poliittisen elämän kaikkien ilmausten pohjalla. Sanalla sanoen, se alistaa reformien puolesta käytävän taistelun vallankumoukselliselle taistelulle vapauden ja sosialismin puolesta niinkuin osa alistetaan kokonaisuudelle. Mutta Martynov herättää henkiin toisenlaisessa muodossa asteellisuusteorian yrittäessään säätää, että poliittisen taistelun kehityksen pitää käydä ehdottomasti niin sanoaksemme taloudellista tietä. Esittäessään reformien puolesta

* „Rabotsheje Delo”, № 10, s. 60. Tämä on Martynovin toisinto siitä, miten liikkeemme nykyiseen kaaosmaiseen tilaan sovelletaan väitettä: „todellisen liikkeen jokainen askel on tärkeämpi kuin tusina ohjelmia”, jota olemme edellä jo luonnehtineet. Oikeastaan se on vain venäjän kielelle tehty käännös Bernsteinin kuuluisasta fraasista: „liike on kaikki kaikessa — päämäärä ei mitään”.

käytävän taistelun muka erikoiseksi „tehtäväksi” vallankumouksellisen nousun hetkellä hän kiskoo siten puoluetamme taaksepäin ja pelaa sekä „ekonomistisen” että liberaalisen opportunistin hyväksi.

Edelleen. Verhottuaan ujoistellen reformien puolesta käytävää taistelua mahtipontisella teesillä: „antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne” Martynov esitti aivan kuin jonakin erikoisuutena *pelkästään vain taloudellisia* (vieläpä pelkästään tehdasoloja koskevia) *reformej*a. Emme tiedä, miksi hän on niin tehnyt. Ehkäpä huomaa-mattomuudessa? Mutta jos hän ei olisi tarkoittanut yksistään „tehdasoloja” koskevia reformeja, niin silloin koko hänen edellä esitetty teesinsä menettäisi kaiken ajatuksen. Ehkäpä siksi, että hän pitää mahdollisina ja todennäköisinä „myönnytyksiä” hallituksen taholta vain taloudellisella alalla? * Jos asia on näin, niin se on kummallinen erehdys: myönnytykset ovat mahdollisia ja niitä tehdään myöskin ruoskimista, passeja, lunastusmaksuja, lahkolaisuutta, sensuuria y.m., y.m. koskevan lainsäädännön alalla. „Taloudelliset” myönnytykset (eli valhemyönnytykset) ovat tietysti hallitukselle kaikkein halvimpia ja edullisimpia, sillä se toivoo niiden avulla voittavansa työläisjoukkojen luottamuksen puolelleen. Mutta juuri siksi me, sosialidemokraatit, *emme saakaan* millään muotoa eikä kerta kaikkiaan mitenkään antaa sijaa sellaiselle käsitykselle (eli väärinkäsitykselle), että taloudelliset reformit olisivat meille muka arvokkaampia, että me juuri niitä pitäisimme muka erikoisen tärkeinä j.n.e. „Tällaiset vaatimukset”, sanoo Martynov edellä esittämistään konkreettisista lainsäädännöllisten ja hallinnollisten toimenpiteiden vaatimuksista, „eivät olisi tyhjää sana-helinää, sillä työläisjoukot tulisivat niitä aktiivisesti kannattamaan, koska ne lupaavat tiettyjä kouraantuntuvia tuloksia”... Emme me ole ekonomisteja, emme tietenkään! Me vain ryömimme polvillamme „kouraantuntuvien” konkreettisten tulosten edessä yhtä orjamaisesti kuin herrat Bernsteinit, Prokopovitshit, Struвет, R. M:t ja tutti quanti! ** Me vain annamme ymmärtää (yhdessä Nartsis Tuporylovin kanssa), että kaikki, mikä ei lupaa

* S. 43: „Kun me suosittelemme työläisille määrättyjen taloudellisten vaatimusten esittämistä hallitukselle, niin teemme sen tietysti siksi, että *taloudellisella* alalla itsevaltainen hallitus on välttämättömyyden pakosta valmis tekemään määrättyjä myönnytyksiä”.

** — kaikki heidän kaltaisensa. *Toim.*

„kouraantuntuvia tuloksia”, on „tyhjää sanahelinää”! Me vain lausumme ajatuksemme siten, ikään kuin työväenjoukot eivät olisi kykeneviä (eivätkä olisi jo todistaneet kykenevänsä huolimatta heistä, jotka tahtovat sälyttää oman poroporvarillisuutensa joukkojen kontollee) kannattamaan aktiivisesti *jokaista* vastalauseita, joka suuntautuu itsevaltiutta vastaan, vaikkapa *se ei lupaisikaan sille kerrassaan min-käänlaisia kouraantuntuvia tuloksia!*

Ottakaa vaikka ne samat Martynovin itsensä esittämät esimerkit „toimenpiteistä” työttömyyttä ja nälkää vastaan. Samaan aikaan, kun „Rabotsheje Delo”, lupauksestaan päätellen, muokkaailee ja valmistele „konkreettisia (laki-ehdotusten muodossako?) vaatimuksia lainsäädännöllisistä ja hallinnollisista toimenpiteistä”, jotka „lupaavat kouraantuntuvia tuloksia”, — samaan aikaan „Iskra”, joka „asettaa alinomaan dogmin vallankumouksellistamisen elämän vallankumouksellistamisen yläpuolelle”, on yrittänyt selittää työttömyyden olevan kiinteässä yhteydessä koko kapitalistiseen järjestelmään ja varoittanut, että „nälkä lähenee”, paljastanut poliisin „taistelua nälkääkärsiviä vastaan” sekä inhoittavia „väliaikaisia pakkotyösääntöjä”, samaan aikaan „Zarja” on julkaissut erikoisena vedoksena agitaatiokirjusen muodossa sen osan „Katsauksesta maan sisäisiin asioihin”*, mikä koski nälänhätää. Mutta auta armias, miten „yksipuolisia” tällöin olivatkaan nuo parantumattoman ahdasmieliset ortodoksit, nuo dogmaatikot, jotka ovat kuroja „itsensä elämän” käskyille! Heidän ainoassakaan kirjoituksessaan ei ole ollut — voi kauhistusta! — *yhtään ainoata*, voitteko kuvitella, ei yhtään ainoata „konkreettista vaatimusta”, „joka olisi luvannut kouraantuntuvia tuloksia”! Onnettomat dogmaatikot! Parasta olisi antaa heidät Krišhevskien ja Martynovien opetettaviksi, jotta he vakuuttuisivat siitä, että taktiikka on kasvun prosessi, joka kasvaa j.n.e., ja että *itse* taloudelliselle taistelulle on annettava poliittinen luonne!

„Työläisten taloudellisella taistelulla isäntiä ja hallitusta vastaan (*„taloudellinen taistelu hallitusta vastaan”*!) on välittömän vallankumouksellisen merkityksensä ohella vielä se merkitys, että se työntää työläisiä lakkaamatta koskeuksiin heidän poliittista oikeudettomuuttaan koskevan

* Ks. tämä osa, ss. 243—264. *Toim.*

kysymyksen kanssa" (Martynov, s. 44). Emme ole esittäneet tätä lainausta toistaaksemme sadannen tai tuhanennen kerran sitä, mikä edellä on jo sanottu, vaan erikoisesti kiittääksemme Martynovia tästä uudesta ja erinomaisesta sanonnasta: „Työläisten taloudellinen taistelu isäntiä ja hallitusta vastaan”. Mikä helmi! Miten verrattomalla lahjakkuudella ja ekonomistien välillä vallitsevien kaikkien yksityisten erimielisyyksien ja vivahdeerojen mestarillisella eliminoimisella* tässä lyhyessä ja selvässä lauseessa onkaan tuotu ilmi ekonomismin *koko olemus*, alkaen työläisten kehoittamisesta „poliittiseen taisteluun, jota he käyvät yleisten etujen nimessä tarkoitusperänään parantaa kaikkien työläisten asemaa”**, jatkaen asteellisuusteorialla ja päättäen edustajakokouksen päätöslauselmalla „laajimmasta soveltuvaisuudesta” y.m. „Taloudellinen taistelu hallitusta vastaan” on nimenomaan tradeunionistista politiikkaa, josta on vielä hyvin pitkä matka sosialidemokraattiseen politiikkaan.

b) KERTOMUS SIITÄ, MITEN MARTYNOV SYVENSİ PLEHANOVIA

„Miten paljon meillä onkaan viime aikoina ilmestynyt sosialidemokraattisia Lomonosoveja!”, huomautti kerran eräs toveri, tarkoittaen sillä monien ekonomismiin taipuvaisten henkilöiden hämmästyttävää pyrkimystä päästä välttämättömästi „omalla järjellään” suurten totuuksien perille (esimerkiksi sentapaisten, että taloudellinen taistelu työntää työläisiä kosketukseen oikeudettomuuskysymyksen kanssa) ja samalla luontaisen neron suurenmoisella ylenkatseellisuudella sivuuttaa huomiotta kaiken sen, mitä vallankumouksellisen ajattelun ja vallankumouksellisen liikkeen aikaisempi kehitys jo on antanut. Juuri sellainen luontainen nero on Lomonosov-Martynov. Silmäilkää hänen kirjoitustaan „Päivänkysymyksiä”, ja te huomaatte, miten hän *lähestyy* „omalla järjellään” sitä, minkä Axelrod on jo kauan sitten sanonut (josta meidän Lomonosovimme tietystikin visusti vaikenee), miten hän esimerkiksi *alkaa* ymmärtää, että me emme voi olla ottamatta huomioon porvariston joidenkin kerrosten oppositioasennetta („Rabotsheje Delo”, № 9, sivut 61, 62, 71,— vertaa „Rabotsheje Delon” toimituksen „Vastaukseen” Axelrodille,

* — poistamisella. *Toim.*

** „Rabotshaja Mysl”. „Erillinen lisälehti”, s. 14.

sivuilla 22, 23—24) j.n.e. Mutta, ikävä kyllä, hän vasta „lähestyy” ja vasta „alkaa” eikä sen enempää, sillä Axelrodin ajatus on hänelle jäänyt kuitenkin vielä siinä määrin käsittämättömäksi, että hän puhuu „taloudellisesta taistelusta isäntiä ja hallitusta vastaan”. Kolmen vuoden aikana (1898—1901) „Rabotsheje Delo” keräsi voimia ymmärtääkseen Axelrodia eikä — eikä se kuitenkaan ole ymmärtänyt häntä! Ehkäpä tämäkin johtuu siitä, että sosialidemokratia, „kuten ihmiskuntakin”, asettaa aina itselleen vain toteutettavissa olevia tehtäviä?

Mutta Lomonosoveille ei ole ominaista ainoastaan se, että on vielä paljon asioita, joita he eivät tiedä (se olisi vielä pieni vahinko!), vaan myöskin se, että he eivät tunne tietämättömyyttään. Se on jo suuri vahinko, ja tämä vahinko panee heidät ryhtymään suoraa päätä „syventämään” Plehanovia.

„Sen jälkeen, kun Plehanov kirjoitti mainitun kirjansa („Sosialistien tehtävistä taistelussa nälkää vastaan Venäjällä”), on vierähtänyt paljon aikaa”, kertoo Lomonosov-Martynov. „Sosialidemokraatit, jotka ovat kymmenen vuoden ajan johtaneet työväenluokan taloudellista taistelua... eivät ole vielä ennättäneet antaa puoluetaktiikalle laajaa, teoreettista perustelua. Nyt tämä kysymys on kypsynyt, ja jos me tahdoisimme antaa sellaisen teoreettisen perustelun, niin meidän täytyisi epäilemättä syventää huomattavasti niitä taktiikan periaatteita, joita Plehanov aikoinaan kehittäli... Meidän tulisi nykyään määritellä propagandan ja agitaation välinen ero toisin kuin Plehanov sen määritteli”. (Martynov on esittänyt vähän aikaisemmin Plehanovin sanat: „propagandisti antaa paljon ajatuksia yhdelle tai muutamille henkilöille, agitaattori taas antaa vain yhden tai muutamia ajatuksia, mutta antaa ne sen sijaan kokonaiselle ihmisjoukolle”). „Propagandalla me ymmärtäisimme koko nykyisen järjestelmän tai sen osittaisten ilmausten vallankumouksellista valaisemista, huolimatta siitä, tapahuu tämä yksilöille vai laajoille joukoille käsitettävässä muodossa. Agitaatiolla tämän sanan täsmällisessä mielessä (sic!) me ymmärtäisimme joukkojen kutsumista määrättyihin konkreettisiin tekoihin, sitä että edistetään proletariaatin välitöntä vallankumouksellista puuttumista yhteiskunnalliseen elämään”.

Onnittelemme Venäjän — niin ja kansainvälistäkin — sosialidemokratiaa Martynovin antaman uuden sanankäytön johdosta, joka on paljon tarkempaa ja syvällisempää. Tähän saakka me olemme (yhdessä Plehanovin ja kaikkien kansainvälisen työväenliikkeen johtohenkilöiden kanssa) olleet sitä mieltä, että propagandistin tulee, jos hän ottaa esimerkiksi samaisen työttömyyskysymyksen, selittää pulien kapitalistinen luonne, osoittaa syyt, miksi ne ovat kiertä-

mättömiä nykyisessä yhteiskunnassa, kuvata tämän yhteiskunnan sosialistiseksi yhteiskunnaksi muuttamisen välttämättömyys j.n.e. Sanalla sanoen hänen tulee antaa „paljon ajatuksia”, niin paljon, että vain harvat (verrattain harvat) henkilöt voivat heti yhdellä kertaa omaksua kaikki nämä ajatukset kaikessa kokonaisuudessaan. Agitaattori taas, puhuessaan samasta kysymyksestä, ottaa kaikille kuulijoilensa kaikkein tunnetuimman ja kaikkein huomattavimman esimerkin: sanokaamme, työttömän perheen nälkäkuoleman, kurjuuden lisääntymisen j.n.e., ja käyttäen tätä kaikille ja jokaiselle tunnettua tosiasiaa tekee kaikkensa antaakseen „joukoille” *yhden ajatuksen*: ajatuksen rikkauten kasvamisen ja kurjuuden lisääntymisen välisen ristiriidan mielettömyydestä, hän pyrkii *nostattamaan* joukoissa tyytymättömyyttä ja suuttumusta tämän huutavan vääryyden johdosta, jättäen tämän ristiriidan tyhjentävän selittämisen propagandistin tehtäväksi. Siksi propagandisti toimii etupäässä *painetun*, agitaattori *elävän* sanan avulla. Propagandistilta vaaditaan toisia ominaisuuksia kuin agitaattorilta. Esimerkiksi Kautskya ja Lafargueta me nimitämme propagandisteiksi, Bebeliä ja Guesdea agitaattoreiksi. Mutta sen sijaan käytännöllisen toiminnan kolmannen alan eli kolmannen tehtävän erottaminen, tarkoittaen tällä tehtävällä „joukkojen kutsumista määrättyihin konkreettisiin tekoihin”, on mitä suurinta tolkuttomuutta, sillä „kutsuminen” erityisenä tekona joko liittyy niin teoreettiseen tutkielmaan, propagandakirjaseen kuin agitaatiopuheeseen luonnollisena ja välttämättömänä täydennyksenä, tahi sillä on pelkästään toimeenpaneva tehtävä. Todellakin, ottakaa esimerkiksi Saksan sosialidemokraattien nykyinen taistelu viljatulleja vastaan. Teoreetikot kirjoittavat tutkielmia tullipolitiikasta „kutsuen” taistelemaan sanokaamme kauppasopimusten ja kauppavapauden puolesta; propagandisti tekee samaa aikakauslehdessä, agitaattori — julkisissa puheissa. Joukkojen „konkreettiset teot” ovat tällä hetkellä valtiopäiville osoitettujen vaatimusten allekirjoittamista viljatullien korottamista vastaan. Kehotus näihin tekoihin tulee välillisesti teoreetikoilta, propagandisteilta ja agitaattoreilta, ja välittömästi — niiltä työläisiltä, jotka tehtaissa ja kaikissa yksityisasunnoissa keräävät nimiä vaatimuslistojen alle. „Martynovin terminologian” mukaan

käy niin, että sekä Kautsky että Bebel ovat kumpikin propagandisteja, mutta allekirjoitusten kerääjät agitaattoreita, eikö niin?

Saksalaisten esimerkki toi mieleeni saksalaisen sanan Verballhornung, joka sananmukaisesti käännettynä merkitsee: ballhornisoida. Johan Ballhorn oli leipzigiläinen kirjankustantaja XVI vuosisadalla; hän julkaisi aapisen, jonka kanteen oli tavan mukaan painettu myöskin kukon kuva; mutta tavallisen kukon asemesta, jolla on kannukset jaloissa, hän kuvasi kukon ilman kannuksia ja sen viereen pari munaa. Ja aapisen kanteen hän lisäsi: „Johan Ballhornin *parannettu* painos”. Siitä lähtien saksalaiset sanovatkin Verballhornungiksi sellaista „parannusta”, joka itse asiassa on huononnus. Väkisinkin muistuu mieleen Ballhorn, kun näet, miten Martynovit „syventävät” Plehanovia...

Missä tarkoituksessa meidän Lomonosovimme on „keksinyt” tuon sekasotkun? Kuvataksenko havainnollisemmin sitä, että „Iskra” „kiinnittää” huomiota vain asian yhteen puoleen, aivan samoin kuin Plehanov teki jo puolisoista vuosikymmentä sitten” (39). „„Iskrassa” ainakin nykyään propagandatehtävät työntävät agitaatiotehtävät taka-alalle” (52). Jos tämä viimeinen väite käännetään Martynovin kieleltä yleisinhimilliselle kielelle (sillä ihmiskunta ei ole vielä ennättänyt oppia vastalöydettyä uutta terminologiaa), niin saadaan seuraavaa: „Iskrassa” poliittisen propagandan ja poliittisen agitaation tehtävät työntävät taka-alalle tehtävän „asettaa hallitukselle konkreettisia vaatimuksia lainsäädännöllisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä”, toimenpiteisiin, „jotka lupaavat tiettyjä kouraantuntuvia tuloksia” (eli yhteiskunnallisten reformien vaatimuksia, jos on sallittua edes kerran vielä käyttää vanhan ihmiskunnan vanhaa terminologiaa, ihmiskunnan, joka ei ole vielä ehtinyt kasvaa Martynovin tasolle). Kehoitamme lukijaa vertaamaan tähän teesiin seuraavaa lauselmää:

„Meitä hämmästyttää näissä ohjelmissa” (vallankumouksellisten sosialidemokraattien ohjelmissa) „myöskin se, että niissä asetetaan ikuisesti etusijalle ja edullisemmaksi työläisten toiminta parlamentissa (jota meillä ei ole olemassa) ja jätetään kokonaan huomioon ottamatta (heidän vallankumouksellisen nihilisminsä vuoksi) se, miten tärkeätä on työläisten osanotto meillä oleviin tehtailijoiden lainsäädäntökokouksiin tehdasasioissa... tahi vaikkapa työläisten osanotto kaupunkien itsehallintoihin”...

Tämän lauselman kirjoittaja tuo vähän suuremmin, selvemmin ja avomielisemmin ilmi sen saman ajatuksen, johon asti Lomonosov-Martynov oli päässyt omalla järjellään. Tämä kirjoittaja on R. M. „Rabotshaja Myslin” Erillisessä lisälehdessä” (s. 15).

c) POLIITTISET PALJASTUKSET JA „VALLANKUMOUKSELLISEN AKTIIVISUUDEN KASVATTAMINEN”

Esittäessään „Iskraa” vastaan „teoriansa” „työläisjoukkojen aktiivisuuden kohottamisesta” Martynov on itse asiassa tuonut ilmi pyrkimyksen *alentaa* tätä aktiivisuutta, sillä suositeltavimmaksi, erikoisen tärkeäksi ja „laajimmin soveltuvaaksi” tämän aktiivisuuden herättämiskeinoksi ja toimikentäksi hän on julistanut sen saman taloudellisen taistelun, jonka edessä kaikki ekonomistit ovat kumarrelleet. Sen tähden tämä hairahdus onkin niin kuvaava, ettei se ole lainkaan yksin Martynoville ominainen. Itse asiassa „työläisjoukkojen aktiivisuuden kohoaminen” voidaan saada aikaan *vain* sillä ehdolla, että *emme rajoitu* ainoastaan „poliittiseen agitaatioon taloudellisella pohjalla”. Ja poliittisen agitaation välttämättömän laajentamisen yhtenä perusehtona on *kaikinpuolisten* poliittisten paljastusten järjestäminen. Joukkojen poliittista tietoisuutta ja vallankumouksellista aktiivisuutta *ei voida* kasvattaa muuten kuin näiden paljastusten pohjalla. Siksi tämäntapainen toiminta on yksi koko kansainvälisen sosialidemokratian tärkeimpiä tehtäviä, sillä poliittinen vapauskaan ei ollenkaan poista, vaan ainoastaan muuttaa vähän näiden paljastusten suuntautumspiiriä. Esimerkiksi Saksan puolue lujittaa erikoisesti asemiaan ja laajentaa vaikutustaan juuri sillä, että se pitää heikentymättömällä tarmolla yllä poliittista paljastustoimintaa. Työväenluokan tietoisuus ei voi olla todella poliittista tietoisuutta, jollei työläisiä ole opetettu reagoimaan *kaikkiin* ja *kaikenlaisiin* mielivallan ja sorron, väkivallan ja vääryyden tapauksiin, koskeekoipa nämä tapaukset *mitä luokkaa tahansa*; — ja reagoimaan nimenomaan sosialidemokraattiselta eikä joltain muulta näkökannalta. Työläisjoukkojen tietoisuus ei voi olla oikeata luokkatietoisuutta, elleivät työläiset opi konkreettisten ja samalla ehdottomasti päivänpolttavien (aktuaalisten) poliittisten tosiasian ja tapahtumien pohjalla tarkkailemaan *jokaista* muuta yhteiskuntaluokkaa

näiden luokkien henkisen, siveellisen ja poliittisen elämän *kaikissa* ilmenemismuodoissa,— jos he eivät opi soveltamaan käytännössä materialistista analyysiä ja materialistista arviointia *kaikkien* luokkien, väestöryhmien ja -kerrosten elämän ja toiminnan *kaikkiin* puoliin. Se, joka suuntaa työväenluokan huomion, tarkkaavaisuuden ja tietoisuuden yksinomaan tai vaikkapa pääasiallisestikin omaan itseensä,— hän ei ole sosialidemokraatti, sillä työväenluokan itsetietoisuus on erottamattomassa yhteydessä ei ainoastaan teoreettisiin... oikeammin on sanoa: ei niinkään paljon teoreettisiin kuin poliittisen elämän kokemusten pohjalla kehittyneisiin aivan selviin käsityksiin nykyisen yhteiskunnan *kaikkien* luokkien välisistä keskinäisuuhteista. Sen vuoksi onkin niin syvästi vahingollista ja käytännöllisen merkityksensä puolesta niin syvästi taantumuksellista se ekonomistiemme saarnailu, että taloudellinen taistelu on laajimmin käytäntöön soveltuva keino joukkojen saamiseksi mukaan poliittiseen liikkeeseen. Voidakseen tulla sosialidemokraattiksi työläisellä täytyy olla selvä käsitys tilanomistajan ja papin, virkaherran ja talonpojan, ylioppilaan ja ryysyläisen taloudellisesta luonteesta ja yhteiskunnallis-poliittisesta olemuksesta, hänen täytyy tietää näiden vahvat ja heikot puolet, osata oikein käsittää ne yleiset fraasit ja kaikenkaltaiset sofismit, joilla jokainen luokka ja jokainen yhteiskuntakerros *peittää* itsekkäät pyrkimyksensä ja varsinaisen „olemuksensa”, hänen täytyy osata oikein käsittää, mitkä laitokset ja lait kuvastavat yksiä tai toisia etupyyteitä ja miten nimenomaan ne niitä kuvastavat. Mutta tätä „selvää käsitystä” ei voida ammentaa mistään kirjasta: sen voivat antaa vain elämästä saadut selvät kuvat ja tuoreeltaan tehdyt paljastukset siitä, mitä ympärillämme kullakin hetkellä tapahtuu, mistä kaikki omalla tavallaan puhuvat tai ainakin kuiskuttelevat, mitä ilmenee näissä tai noissa tapauksissa, näissä tai noissa numerotiedoissa, näissä tai noissa oikeuden tuomioissa y.m.s., y.m.s., y.m.s. Nämä kaikinpuoliset poliittiset paljastukset ovat välttämätön ja *perusehto* joukkojen vallankumouksellisen aktiivisuuden kasvattamiseksi.

Miksi venäläinen työmies osoittaa vielä vähän vallankumouksellista aktiivisuuttaan poliisin julmasta menettelystä kansaa kohtaan, lahkolaisten vainoamisten, talonpoikain pieksämisten, sensuurin julkeuksien, sotilaiden piinaamisen, viattomimpienkin kulttuurialoitteiden vainoamisen

y.m.s. johdosta? Siksiköhän, että „taloudellinen taistelu” ei „työnnä” häntä siihen, että se „lupaa” hänelle vähän „kouraantuntuvia tuloksia”, tarjoaa vähän „myönteistä”? Ei, toistamme, että sellainen ajatus ei ole mitään muuta kuin yritys vierittää syynsä toisten niskoille, vierittää oma poro-porvarillisuutensa (samoin bernsteiniläisyytensä) työläisjoukkojen kontolle. Meidän on syytettävä itseämme, jälkeenjääneisyttämme joukkoliikkeestä, sitä, ettemme ole vielä kyenneet järjestämään kaikkien näiden ruokottomuuksien kyllin laajaa, selvää ja nopeaa paljastamista. Kun me se teemme (ja meidän pitää ja me voimme sen tehdä), niin takapajuisinkin työläinen käsittää *tai tuntee*, että ylioppilasta ja lahkolaista, talonpoikaa ja kirjailijaa solvaa ja polkee se sama musta voima, mikä niin raskaasti sortaa ja painaa työläistä hänen elämänsä jokaisella askeleella, ja kun työläinen tulee sen tajuamaan, niin hänessä syntyy halu, vastustamaton halu puuttua itsekin asiaan, ja silloin hän osaa järjestää tänään kissannaukujaiset sensoreille, huomenna osoittaa mieltään talonpoikaiskapinan tukahduttaneen kuvernöörin asunnon edessä, lihuomenna läksyttää niitä papinkauhtanassa kulkevia santarmeja, jotka tekevät pyhän inkvisition töitä, j.n.e. Me olemme tehneet vasta hyvin vähän, emme juuri mitään, *levittääksemme* työläisten keskuuteen monipuolisia ja tuoreita paljastuksia. Monet meistä eivät vielä edes käsitä tätä *velvollisuuttaan*, vaan laahustavat vaistovaraisesti tehdaselämän ahtaissa puitteissa „harmaan jokapäiväisen taistelun” jälessä. Kun tällaisen asiaintilan vallitessa sanotaan: „„Iskralla” on pyrkimyksenä väheksyä harmaan jokapäiväisen taistelun edistymisen merkitystä loistavien ja täysin kehiteltyjen aatteiden propagoinnin rinnalla” (Martynov, s. 61),— niin se merkitsee puolueen kiskomista taaksepäin, merkitsee meidän valmistumattomuutemme ja takapajuisuutemme puolustamista ja ylistämistä.

Mitä tulee joukkojen kutsumiseen toimintaan, niin se käy itsestään niin pian, kun meillä on käynnissä tarmokas poliittinen agitaatio, eläviä ja iskeviä paljastuksia. Kun saadaan joku kiinni itse teossa ja hänet leimataan häpeällä heti kaikkien edessä ja kaikkialla, niin se vaikuttaa jo sellaisenaan paremmin kuin mikään „kutsu”, se vaikuttaa usein niin, että sitten ei enää voidakaan sanoa, kuka oikeastaan „kutsui” väkijoukkoa ja kuka oikeastaan esitti

sen tai tämän mielenosoitus suunnitelman j.n.e. Kutsua, kehoittaa — ei yleensä, vaan sanan konkreettisesti merkityksessä — voidaan vain tapahtumapaikalla, kehoittaa voi vain se, joka itsekin on jo menossa. Mutta meidän tehtävänä on syventää, laajentaa ja voimistaa poliittista paljastustoimintaa ja poliittista agitaatiota.

Niin, vieläkin „kehoituksista”. „*Iskra*” oli ainoa lehti, joka ennen keväällisiä tapahtumia kehoitti työläisiä aktiivisesti sekaantumaan sellaiseen kysymykseen kuin ylioppilaiden lähettämiseen armeijaan, kysymykseen, joka ei *luvannut* työläisille kerrassaan minkäänlaisia *kouraa-*
tuntuvia tuloksia. Heti sen jälkeen, kun tammikuun 11 pnä oli julkaistu määräys „183 ylioppilaan passittamisesta sotamiehiksi”, „*Iskrassa*” oli siitä kirjoitus (№ 2, helmikuu)* ja, ennen minkäänlaisten mielenosoitusten alkamista, se suoraan kehoitti „työmiestä rientämään ylioppilaan avuksi”, kehoitti „kansaa” julkisesti vastaamaan tähän hallituksen röyhkeään haasteeseen. Me kysymme kaikilta ja jokaiselta: miten on selitettävissä se merkittävä seikka, että puhuesaan niin paljon „kehoituksista”, erottaessaan „kehoitukset” jopa erikoiseksi toiminnan lajiksikin, Martynov ei maininnut sanaakaan *tästä* kutsusta? Ja eikö tämän jälkeen ole poroporvarillisuutta se, että Martynov julistaa „*Iskran*” *yksipuoliseksi*, kun se ei „kutsu” riittävästi taisteluun sellaisten vaatimusten puolesta, jotka „lupaavat kouraa-
tuntuvia tuloksia”?

Meidän ekonomisteillamme ja heidän mukanaan „*Rabotsheje Delolla*” on ollut menestystä sen vuoksi, että he ovat tekeytyneet kehittymättömien työläisten makuun. Mutta sosialidemokraattinen työläinen, vallankumouksellinen työläinen (ja sellaisten työläisten luku kasvaa yhä) hylkää suutumuksella kaikki nuo puheet taistelusta vaatimusten puolesta, jotka „lupaavat kouraa-
tuntuvia tuloksia” y.m.s., sillä hän ymmärtää, että ne ovat vain hieman muutettuna vanhaa rallatusta — kopeekka ruplan päälle. Sellainen työläinen sanoo neuvonantajilleen „*Rabotshaja Myslistä*” ja „*Rabotsheje Delosta*”: turhaan te, hyvät herrat, touhuate sekaantuessanne liian innokkaasti asiaan, josta me kyllä itsekin suoriudumme, ja turhaan kartatte varsinaisten velvollisuuk-

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 397—402. *Toim.*

sienne täyttämistä. Sillä eihän ole lainkaan järkevää, kun te puhutte, että sosialidemokraattien tehtävänä on antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne; se on vain alku, eikä se ole sosialidemokraattien päätehtävänä, sillä kaikissa maissa ja siinä luvussa myöskin Venäjällä *poliisi on itse hyvin usein alkanut antaa taloudelliselle taistelulle poliittisen luonteen*, ja työläiset oppivat itse ymmärtämään, kenen puolta hallitus pitää *. Sillä sitä „työläisten taloudellista taistelua isäntiä ja hallitusta vastaan”, josta te pidätte sellaista ääntä aivan kuin olisitte löytäneet Amerikan, käyvät Venäjän monilla syrjäseuduilla itsenäisesti sellaiset työläiset, jotka ovat kuulleet lakoista, mutta sosialismista eivät ole kuulleet tuskin mitään. Sillä meillä jo on sitä meidän, työläisten „aktiivisuutta”, jota te kaikki tahdotte kannattaa esittämällä kouraantuntuvia tuloksia lupaavia konkreettisia vaatimuksia, ja me itse arkipäiväisessä, ammatillisessa pikkuahertelussamme esitämme näitä konkreettisia vaatimuksia usein ilman minkäänlaista intelligenttien apua. Mutta tämä *tällainen* aktiivisuus ei meille vielä riitä; emmehän me ole lapsia, joita voidaan ruokkia pelkällä „ekonomistisen” politiikan puurolla; me haluamme tietää kaiken sen, mitä muutkin tietävät, me haluamme perinpohjaisesti tutustua poliittisen elämän *kaikkiin* puoliin ja *aktiivisesti* osallistua kaikkiin ja kaikenlaisiin poliittisiin tapahtumiin. Sitä varten on tarpeellista, että intelligentit vähemmän pänttäisivät päähämme sitä, minkä me itsekkin tiedämme **,

* Vaatimus, että „itse taloudelliselle taistelulle on annettava poliittinen luonne” tuo mitä silmiinpistävimmän esiin *vaistovaraisuuden edessä kumartamisen* poliittisen toiminnan alialla. Taloudellinen taistelu saa poliittisen luonteen hyvin usein aivan *vaistovaraisesti*, siis ilman „vallankumousbasilliin — intelligentssin” tai tietoisten sosialidemokraattien sekaantumista. Esimerkiksi Englannissakin työläisten taloudellinen taistelu sai poliittisen luonteen ilman minkäänlaista sosialistien osallisuutta. Sosialidemokraattien tehtävänä taas ei ole vain poliittinen agitaatio taloudellisella pohjalla, heidän tehtävänsä on *muuttaa* tuo trade-unioinistinen politiikka sosialidemokraattiseksi poliittiseksi taisteluksi, *käyttää hyväkseen* niitä poliittisen tietoisuuden kipinöitä, joita taloudellinen taistelu syyttää työläisten keskuuteen, *nostaakseen* työläiset *sosialidemokraattisen* poliittisen tietoisuuden tasolle. Mutta Martynovit sen sijaan, että kohottaisivat ja auttaisivat eteenpäin vaistovaraisesti heräävää poliittista tietoisuutta, *lankeavat polvilleen vaistovaraisuuden edessä* ja hokevat, hokevat usein niin että ihan ällöttää, että taloudellinen taistelu „työntää” työläisiä törmäämään kysymykseen heidän poliittisesta oikeudestomuudestaan. Paha vain, hyvät herrat, että tämän trade-unioinistisen poliittisen tietoisuuden vaistovarainen herääminen ei „työnnä” teitä kysymykseen teidän sosialidemokraattisista tehtävistänne!

** Näyttääksemme toteen, ettemme ole suotta keksineet tätä työläisten puhetta ekonomistille, viittaamme kahteen todistajaan, jotka epäilemättä tuntevat välittömästi työväenliikettä ja jotka ovat kaikkein vähimmin taipuvaisia suhtautumaan suosivaisesti meihin, „dogmaattikkoihin”, sillä toinen näistä todistajista on ekonomisti (joka pitää jopa „Rabotsheje Deloakin” poliittisena lehtenä!) ja toinen on terroristi. Toinen näistä todistajista on kirjoittanut totuudenmukaisuutensa ja elävyytensä puolesta erinomaisen kirjoituksen: „Pietarin

ja enemmän antaisivat meille sitä, mitä me emme vielä tiedä, mitä me itse emme oman tehdaselämämme ja „taloudellisen” kokemuksemme perusteella voi itsellemme koskaan saadakaan, nimittäin: poliittista tietoa. Tätä tietoa te, intelligentit, voitte itsellenne hankkia, ja te *olette velvollisia* antamaan sitä meille sata ja tuhat kertaa enemmän, kuin mitä te tähän saakka olette antaneet, ja antamaan sitä ei ainoastaan puheiden, kirjasten ja kirjoitusten muodossa (jotka usein ovat — suokaa anteeksi avomielisyytemme! — ikävänpuoleisia), vaan ehdottomasti tekemällä selviä *paljastuksia* siitä, mitä hallituksemme ja hallitsevat luokkamme tekevät juuri tänä aikana elämän kaikilla aloilla. Täyttäkäähän vähän innokkaammin tätä velvollisuuttanne ja *jaartelkaa vähemmän „työläisjoukkojen aktiivisuuden kohottamisesta”*. Meillä on aktiivisuutta paljon enemmän kuin te luulettekaan, ja me kykenemme tukemaan avoimella kattutaistelulla sellaisiakin vaatimuksia, jotka eivät lupaa minkäänlaisia „kouraantuntuvia tuloksia”! Eikä teidän asianne ole „kohottaa” meidän aktiivisuuttamme, sillä *teiltä itseltännehän tuota aktiivisuutta juuri puuttuukin*. Kumarrelkaa vähemmän vaistovaraisuuden edessä ja ajatelkaa enemmän *oman* aktiivisuutenne kohottamista, hyvät herrat!

d) MITA YHTEISTÄ ON EKONOMISMILLA JA
TERRORISMILLA?

Edellä esittämässämme alaviitassa esitimme rinnatusten ekonomistin ja sosialidemokraatteihin kuulumattoman terroristin, jotka sattumalta olivat samaa mieltä. Mutta oikeastaan näiden kahden suunnan kannattajien välillä ei ole ainoastaan satunnainen, vaan välttämätön sisäinen

työväenliike ja sosialidemokratian käytännölliset tehtävät”, joka on julkaistu „Rabotsheje Delossa” № 6. Hän jakaa työläiset 1) tietoisin vallankumouksellisiin, 2) välikerrokseen, ja 3) muuhun joukkoon. Ja hänen mielestään välikerros „harrastaa usein enemmän poliittisen elämän kysymyksiä kuin lähimpiä taloudellisia etujaan, joiden yhteys yleisiin yhteiskunnallisiin oloihin on jo kauan sitten ymmärretty”... „Rabotshaja Mysliä” „arvostellaan ankarasti”: „kaikki on yhtä ja samaa, jo kauan sitten tunnettua, aikoja sitten luettua”, „poliittisessa katsauksessakaan ei taaskaan ole mitään” (sivulla 30—31). Vieläpä kolmaskin kerros: „herkempi, nuorempi, kapakan ja kirkon vähemmän turmelema työläisjoukko, jolla ei ole juuri milloinkaan mahdollisuutta hankkia sisällöltään poliittista kirjaa, selittelee sinne sun tänne poliittisen elämän ilmiöitä mieltskellessään ylioppilasmellakoista kuulemiaan hajanaisia tietoja” j.n.e. Terroristi taas kirjoittaa: „...Kerran pari luetaan tehdaselämää koskevia pikku juttuja eri kaupungeista, ei omasta, ja sitten heitetään koko lukeminen sikseen... Ikävyyttä... Kun työväenlehdessä ei puhuta valtiosta... niin se merkitsee sitä, että työläistä pidetään pikku lapsena... Työläinen ei ole mikään pikku lapsi” („Svoboda”, vallankumouksellis-sosialistisen ryhmän julkaisu, ss. 69—70).

yhteys, joka meidän pitää tuonnempana ottaa vielä puheeksi ja jota on kosketeltava juuri sen yhteydessä, kun on kysymys vallankumouksellisen aktiivisuuden kasvattamisesta. Ekonomisteilla ja nykyisillä terroristeilla on yksi yhteinen juuri: nimenomaan se *vaistovaraisuuden edessä kumartaminen*, josta edellisessä luvussa puhuimme, kuten yleisestä ilmiöstä ja jota me nyt tarkastelemme siltä kannalta, miten se vaikuttaa poliittiseen toimintaan ja poliittiseen taisteluun. Ensi näkemältä väitteemme saattaa tuntua paradoksilta: niin suuri ero näyttää olevan ihmisten välillä, joista toiset tähdentävät tärkeäksi „harmaata jokapäiväistä taistelua” ja toiset kutsuvat yksityisiä henkilöitä mitä uhrautuvimpaan taisteluun. Mutta tämä ei ole paradoksi. Ekonomistit ja terroristit kumartavat vaistovaraisen virtauksen eri puolia: ekonomistit palvovat „puhtaan työväenliikkeen” vaistovaraisuutta ja terroristit — mitä kiihkeimmän suuttumuksen vaistovaraisuutta niiden intelligenttien taholta, jotka eivät osaa tai joilla ei ole mahdollisuutta yhdistää vallankumouksellista toimintaa työväenliikkeen kanssa yhdeksi eheäksi kokonaisuudeksi. Sen, joka on menettänyt uskonsa tai ei ole koskaan uskonut tähän mahdollisuuteen, hänen on todellakin vaikeata löytää suuttumuksen tunteelleen ja vallankumoukselliselle tarmolleen muuta ulospääsyä kuin terrorin. Siten vaistovaraisuuden edessä kumarteleminen molempiin yllä mainitsemiimme suuntiin ei ole mitään muuta kuin *alkua* kuuluisan „Credon” ohjelman *toteuttamiseen*: työläiset käyvät itsekseen omaa „taloudellista taisteluun isäntiä ja hallitusta vastaan” (suokoon „Credon” kirjoittaja meille anteeksi, että lausumme hänen ajatuksensa Martynovin sanoilla! Katsomme olevamme oikeutettuja tekemään niin, sillä „Credossakin” puhutaan siitä, miten työläiset taloudellisessa taistelussa „törmäävät kosketuksiin poliittisen komennon kanssa”), ja intelligentit käyvät itsekseen omin voiminsa poliittista taistelua, luonnollisestikin terrorin avulla! Tämä on täysin loogillinen ja kiertämätön *johtopäätös*, jota ei voida olla korostamatta, *vaikka ne*, jotka alkavat tätä ohjelmaa toteuttaa, *eivät itse olisi* sen kiertämättömyyttä *käsittäneetkään*. Poliittisella toiminnalla on oma logiikkansa, joka ei riipu niiden henkilöiden tietoisuudesta, jotka mitä parhaimmassa tarkoituksessa kehoittavat joko ryhtymään terroriin tai antamaan itse taloudelliselle taistelulle poliittisen luonteen. Helvetin tiekin on kivetty hyvillä

tarkoituksilla ja tässäkin tapauksessa hyvät tarkoitukset eivät vielä pelasta vaistovaraiselta viettymykseltä „pienemmän vastustuksen suuntaan”, „Credon” *puhtaasti porvarillisen* ohjelman suuntaan. Sillä eihän se ole suinkaan sattuma sekään, että monet venäläiset liberaalit — sekä selvät liberaalit että marxilaisen naamion taakse verhoutuneet — kannattavat koko sielustaan terroria ja pyrkivät kannattamaan tällä hetkellä terrorististen mielialojen nousua.

Kun sitten syntyi „vallankumouksellis-socialistinen ryhmä Svoboda”, joka asetti tehtäväkseen nimenomaan työväenliikkeen kaikinpuolisen avustamisen, mutta otti *ohjelmaansa* terrorin ja niin sanoaksemme emansipeerasi itsensä sosialidemokratian vaikutuksesta, niin se oli vielä yksi todistus P. B. Axelrodin erinomaisesta kaukonäköisyydestä, joka *jo vuoden 1897 lopulla kirjaimellisesti ennusti etukäteen* sosialidemokraattisten horjahtelujen johtavan tällaisiin tuloksiin („Kysymykseen nykyisistä tehtävistä ja taktiikasta”) ja viitoitti kuuluisat „kaksi perspektiiviään”. Kaikki myöhemmät väittelyt ja erimielisyydet Venäjän sosialidemokraattien välillä sisältyvät jo aivan kuin kasvi siemeneensä näihin kahteen perspektiiviin*.

Tältä näkökannalta käy ymmärrettäväksi sekin, että „Rabotsheje Delo”, joka ei ollut kyennyt pitämään puoliansa ekonomismin vaistovaraisuutta vastaan, ei kyennyt tekemään sitä myöskään terrorismin vaistovaraisuutta vastaan. Tässä on sängen mielenkiintoista panna merkillä se erikoinen todistelu terrorin puolustamiseksi, jonka „Svoboda” on esittänyt. Se „kieltää kokonaan” terrorin kauhua herättävän merkityksen („Vallankumouksellisuuden uudestisyntyminen”, s. 64), mutta samalla nostaa esiin sen „eksitaatiivisen (kiihdyttävän) merkityksen”. Tämä on luonteenomaista ensiksikin sen perinteellisen (esi-socialidemokraat-

* Martynov „näkee toisen, paljon todellisemman (?) pulman” („Socialidemokratia ja työväenluokka”, 19): „Joko socialidemokratia ottaa tehtäväkseen proletariaatin taloudellisen taistelun välittömän johtamisen ja siten (!) muuttaa sen vallankumoukselliseksi luokkataisteluksi”... „Siten”, t. s. siis nähtävästi välittömästi johtamalla taloudellista taistelua. Sanokoon Martynov meille, missä on nähty sellaista, että *yksistään vain* ammatillisen taistelun johtamisella on trade-unionistinen liike onnistuttu muuttamaan vallankumoukselliseksi luokkaliikkeeksi? Eikö hän käsitä, että tällaista „muuttamista” varten meidän on toimekkaasti ryhdyttävä „välittömästi johtamaan” *kaikinpuolista* poliittista agitaa-tiota?... „Taikka toinen perspektiivi: socialidemokratia jättäytyy syrjään työläisten taloudellisen taistelun johdosta ja siten... katkaisee siivet itseltään”... „Rabotsheje Delon” edellä esitetyn mielipiteen mukaan „Iskra” „jättäytyy syrjään”. Mutta me olemme nähneet, että „Iskra” tekee taloudellisen taistelun johtamiseksi *paljon enemmän kuin „Rabotsheje Delo”*, mutta se ei rajoitu siihen *eikä supista* sen vuoksi poliittisia tehtäviään.

tisen) ajatuspiirin, joka pakoitti pitämään kiinni terroristista, hajoamisen ja rappeutumisen yhtenä asteena. Sen tunnustaminen, että hallitusta ei voida nykyään saattaa terrorin avulla „kauhun valtaan” — eikä siis myöskään epäjärjestykseen — merkitsee asiallisesti terrorin tuomitsemista tykkänään taistelumenetelmänä ja ohjelman pyhittämänä toimintapiirinä. Toiseksi, se on vieläkin luonteenomaisempaa esimerkkinä siitä, miten ei ymmärretä meidän jokapäiväisiä tehtäviämme „joukkojen vallankumouksellisen aktiivisuuden kasvattamisessa”. „Svoboda” propagoi terroria keinona työväenliikkeen „kiihoittamiseksi” ja „voimakkaan sysäyksen” antamiseksi sille. Vaikea on kuvitella toista todistelutapaa, joka havainnollisemmin kumoaisi itse itsensä! Herää kysymys, onko venäläisessä elämässä todellakin vielä niin vähän sellaisia ruokottomuuksia, että pitää keksiä erikoisia „kiihoitus”-keinoja? Ja toisaalta, jos kerran on henkilöitä, joita ei edes venäläinen mielivaltakaan kiihdytä eikä saa häntä kiihdyksiin, niin eiköhän ole ilmeistä, että myöskin kamppailua hallituksen ja pienen terroristiryhmän välillä hän tulee katselemaan sivusta „nenäänsä kaihellen”? Siinähan se juuri onkin, että venäläisen elämän inhoittavuudet kiihoittavat työläisjoukkoja suuresti, mutta me emme osaa koota, jos niin voidaan sanoa, ja liittää yhteen kaikkia niitä kansan kiihtymyksen pisaroita ja puroja, joita venäläisestä elämästä tihkuu esiin monin verroin suuremmassa määrässä kuin me luulemmekaan ja jaksamme käsittää, mutta jotka täytyy nimenomaan yhdistää yhdeksi valtavaksi virraksi. Työväenliikkeen valtava kasvu ja edellä mainitsemamme poliittisen kirjallisuuden nälkä työläisten keskuudessa osoittavat vääjäämättömästi, että tämä tehtävä on toteutettavissa. Kehoitukset terroriin, samoin kuin kehoitukset, että itse taloudelliselle taistelulle pitää antaa poliittinen luonne, ovat vain erilaisia keinoja *pakoilla* Venäjän vallankumouksellisten tuiki välttämätöntä velvollisuutta: kaikinpuolisen poliittisen agitaation järjestämistä. „Svoboda” haluaa *korvata* agitaation terrorilla tunnustaen suoraan, että „kun kerran alkaa voimaperäinen ja tarmokas agitaatio joukkojen keskuudessa, niin sen eksitatiivinen (kiihoittava) merkitys on jo loppuun näytelty” („Vallankumouksellisuuden uudestisyntyminen”, s. 68). Tämä juuri osoittaakin, että sekä terroristit että ekonomistit *aliarvioivat* joukkojen vallankumouksellista aktiivisuutta siitä

huolimatta, vaikka keväälliset tapahtumat * todistavat ilmeisesti päinvastaista, ja tällöin eräät rientävät etsimään keino-tekoisia „kiihokkeita” ja toiset taas puhuvat „konkreettisista vaatimuksista”. Kummatkin kiinnittävät liian vähän huomiota *oman aktiivisuutensa* kohottamiseen poliittisen agitaation alalla ja poliittisten paljastusten järjestämisessä. Mutta tätä tehtävää ei voida *korvata* millään muulla, ei nykyään enempää kuin minään muunakaan aikana.

e) TYÖVÄENLUOKKA ETURIVIN TAISTELIJANA
DEMOKRATIAN PUOLESTA

Olemme nähneet, että mitä laajaperäisimmän poliittisen agitaation harjoittaminen ja siis myöskin kaikinpuolisten poliittisten paljastusten järjestäminen on ehdottomasti välttämätön ja jopa *kaikkein välttämättömin* tehtävä toiminnassa, jos tämä toiminta on oikeata sosialidemokraattista toimintaa. Mutta me teimme tämän johtopäätöksen pitäen lähtökohtana *vain* kaikkein kipeimpiä työväenluokan tarpeita poliittisen tiedon ja poliittisen kasvatuksen alalla. Kysymyksen asettaminen vain tällä tavalla olisi kuitenkin liian suppea, se jättäisi huomioon ottamatta yleensä koko sosialidemokratian yleisdemokraattiset tehtävät ja erikoisesti Venäjän nykyisen sosialidemokratian yleisdemokraattiset tehtävät. Selittääksemme tämän ajatuksen mahdollisimman konkreettisesti, yritämme käsitellä asiaa ekonomistille „läheisimmältä”, nimittäin käytännölliseltä puolelta. „Kaikki ovat yhtä mieltä” siitä, että työväenluokan poliittista tietoisuutta on kehitettävä. Herää kysymys, *miten* se voidaan tehdä ja mitä tarvitaan, että se voitaisiin tehdä? Taloudellinen taistelu „työntää” työläisiä vain kysymyksiin hallituksen suhtautumisesta työväenluokkaan ja siksi, *yrittämepä me kuinka innokkaasti tahansa* „antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne”, me *emme voi koskaan* kehittää työläisten poliittista tietoisuutta (socialidemokraattisen poliittisen tietoisuuden asteelle) tämän tehtävän puitteissa, sillä *itse nämä puitteet ovat ahtaat*. Martynovin määritelmä ei ole meille arvokas lainkaan sen vuoksi, että se kuvaa Martynovin sotkemiskykyä, vaan siksi, että se tuo selvästi ilmi kaikkien ekonomistien perusvirheen, nimittäin

* Kysymys on vuoden 1901 kevästä, jolloin alkoivat suuret katumielenosotukset. (Tekijän huomautus vuoden 1907 painokseen. *Toim.*)

sen vakaumuksen, että työläisten poliittinen luokkatietoisuus voidaan kehittää, niin sanoaksemme, heidän taloudellisen taistelunsa *sisältä*, s.o. pitäen lähtökohtana vain (tai ainakin pääasiallisesti) tätä taistelua, nojautuen vain (tai ainakin pääasiallisesti) tähän taisteluun. Tällainen katsantokanta on perinpohjin virheellinen,— ja juuri sen vuoksi, kun ekonomistit, suutuksissaan meille siitä polemikkista, jota me heitä vastaan käymme, eivät halua harkita tarkoin erimielisyyksien lähdeä, ja käykin niin, että emme lainkaan ymmärrä toisiamme ja puhumme eri kieltä.

Poliittinen luokkatietoisuus voidaan työläiselle tuoda *vain ulkoa käsin*, siis taloudellisen taistelun ulkopuolelta, ulkopuolelta työläisten suhteita isäntiin. Se ala, mikä vain voi olla tämän tiedon lähteenä, on *kaikkien* luokkien ja kerrosten suhtautuminen valtioon ja hallitukseen, *kaikkien* luokkien välisten keskinäissuhteiden ala. Sen vuoksi kysymykseen: mitä on tehtävä poliittisen tietoisuuden antamiseksi työläisille? ei voida antaa vain sitä vastausta, johon käytännönmiehet yleensä, puhumattakaan ekonomismiin taipuvista käytännönmiehistä, useimmissa tapauksissa tyytyvät, nimittäin vastausta, että „on mentävä työläisten keskuuteen”. Poliittisen tietoisuuden antamiseksi *työläisille* on sosialidemokraattien *mentävä kaikkien väestöluokkien keskuuteen* ja lähetettävä armeijansa osastot *kaikille tahoille*.

Me valitsemme tahallamme tällaisen kulmikkaan sanonnan, sanomme tahallamme ajatuksemme ilmi yksinkertaisesti jyrkästi — emme ollenkaan halusta puhua paradokseja, vaan antaaksemme ekonomisteille oikein kunnollisen „sysäyksen” niihin tehtäviin, joita he niin anteeksiantamattomalla tavalla hyljeksivät, sysäyksen ajattelemaan sitä trade-unionistisen ja sosialidemokraattisen politiikan välistä eroa, jota he eivät halua ymmärtää. Sen vuoksi pyydämme lukijaa pysymään kärsivällisenä ja kuuntelemaan meitä tarkkaavasti loppuun saakka.

Ottakaa viime vuosien aikana eniten levinnyt sosialidemokraattien kerhotyyppi ja tarkastelkaa sen toimintaa. Sillä on „yhteydet työläisiin” ja se tyytyy siihen julkaisten lentolehtisiä, joissa ruoskitaan tehtaissa tapahtuvia väärinkäytöksiä, hallituksen puolueellista suhtautumista kapitalisteihin ja poliisien väkivaltaisuuksia; kokouksissa keskustelu työläisten kanssa ei mene tai tuskin menee näitä samoja

aiheita pitemmälle; alustukset ja esitelvät vallankumouksellisen liikkeen historiasta, hallituksemme ulko- ja sisäpolitiikan kysymyksistä, Venäjän ja Euroopan taloudellisen kehityksen kysymyksistä ja eri luokkien asemasta nykyisessä yhteiskunnassa j.n.e. ovat sängen harvinaisia, eikä kukaan edes ajattelekaan yhteyksien järjestelmällistä aikaansaamista ja laajentamista muiden yhteiskuntaluokkien keskuudessa. Asiallisesti tällaisen kerhon jäsenten silmissä useimmissa tapauksissa toimihenkilön ihanteeksi muodostuu henkilö, joka muistuttaa paljon enemmän trade-unionin sihteerinä kuin poliittista sosialistijohtajaa. Sillä esimerkiksi Englannin jokaisen trade-unionin sihteeri auttaa aina työläisiä käymään taloudellista taistelua, järjestää tehdasolojen paljastuksia, selittää sellaisten lakien ja toimenpiteiden epäoikeudenmukaisuutta, mitkä rajoittavat lakkovapautta ja vapautta asettaa lakkovahteja (joiden tehtävänä on varoittaa kaikkia, että kysymyksessä olevassa tehtaassa on lakko), hän selittää porvarilliseen kansanluokkaan kuuluvan rauhantuomarin puolueellisuutta y.m.s., y.m.s. Sanalla sanoen jokainen trade-unionin sihteeri käy ja auttaa käymään „taloudellista taistelua isäntiä ja hallitusta vastaan”. Eikä voida tarpeeksi painostaa sitä, että *tämä ei vielä ole* sosialidemokratismia, että sosialidemokraatin ihanteena ei pidä olla trade-unionin sihteeri, vaan *kansantribuuni*, joka osaa vastata mielivallan ja sarron kaikkiin ja kaikkinaisiin ilmauksiin, tapahtukoot ne sitten missä tahansa ja koskekoot ne mitä väestökerrosta tai luokkaa tahansa, kansantribuuni, joka osaa yhdistää kaikki nämä ilmiöt poliisimielivallan ja kapitalistisen riiston kokonaiskuvaksi, joka osaa käyttää hyväkseen jokaista pikkuseikkaa esittääkseen *kaikkien kuulleen* sosialistisia vakaumuksiaan ja demokraattisia vaatimuksiaan, selittääkseen *kaikille* ja jokaiselle proletariaatin vapaustaistelun maailmanhistoriallista merkitystä. Verratkaa toisiinsa esimerkiksi sellaisia toimihenkilöitä kuin Robert Knightiä (Englannin yhden mahtavimman trade-unionin, pannuseppien liiton, tunnettu sihteeri ja johtaja) ja Wilhelm Liebknehtiä — ja yrittäkää sovittaa heihin niitä vertailuja, joihin Martynov pukee mielipide-eroavaisuutensa „Iskran” kanssa. Te huomaatte — alan selaillla Martynovin kirjoitusta, — että R. Knight on paljon enemmän „kutsunut joukkoja määrättyihin konkreettisiin tekoihin” (39), mutta W. Liebknecht on enemmän harrastanut „koko nykyisen

järjestelmän tai sen erillisten ilmiöiden vallankumouksellista valaisemista” (38—39); että R. Knight „on määritellyt proletariaatin lähimmät vaatimukset ja osoittanut keinot niiden toteuttamiseksi” (41), mutta W. Liebknecht, tehden sitäkin, ei silti myöskään kieltäytynyt „samanaikaisesti johtamasta eri oppositiokerrosten aktiivista toimintaa” ja „sanelemasta niille myönteistä toimintaohjelmaa” * (41); että R. Knight on pyrkinyt nimenomaan „antamaan mahdollisuuden mukaan itse taloudelliselle taistelulle poliittisen luonteen” (42) ja että hän on osannut erinomaisesti „asettaa hallitukselle konkreettisia vaatimuksia, jotka lupaavat määrättyjä kouraantuntuvia tuloksia” (43), silloin kun W. Liebknecht on paljon enemmän harrastanut „yksipuolisia” „paljastuksia” (40); että R. Knight on antanut paljon suuremman merkityksen „harmaan jokapäiväisen taistelun edistymiselle” (61), mutta W. Liebknecht „loistavien ja täysin kehiteltyjen aatteiden propagoimiselle” (61); että W. Liebknecht on luonut johtamastaan lehdestä nimenomaan „vallankumouksellisen opposition äänenkannattajan, joka paljastaa olojamme ja etupäässä juuri poliittisia oloja, mikäli ne koskevat mitä erilaisimpien väestökerrosten etuja” (63), kun taas R. Knight „on työskennellyt työväen asian hyväksi kiinteässä elimellisessä yhteydessä proletaariseen taisteluun” (63) — jos „kiinteällä ja elimellisellä yhteydellä” ymmärretään sitä vaistovaraisuuden edessä kumartelemista, jota olemme edellä tutkineet Krišhevskin ja Martynovin esimerkkien pohjalla, — sekä „supistanut vaikutusalaansa”, vakuuttuneena tietysti kuten Martynovkin siitä, että hän „on siten tehnyt itse tuon vaikutuksen mutkallisemmaksi” (63). Sanalla sanoen, te huomaatte, että Martynov de facto ** alentaa sosialidemokratian tradeunionismin tasolle, vaikka hän ei tietystikään tee sitä sen takia, ettei hän haluaisi hyvää sosialidemokratialle, vaan yksinkertaisesti siksi, että hän on hiukkasen kiiruhtanut syventämään Plehanovia sen sijaan, että olisi vaivautunut ymmärtämään Plehanovia.

Mutta palatkaamme esityksemme. Me sanoimme, että sosialidemokraatin, ellei hän ole ainoastaan sanoissa sillä

* Esim. ranskalais-saksalaisen sodan aikana Liebknecht saneli toimintaohjelman *koko demokratialle*, ja vielä suuremmassa määrässä sitä tekivät Marx ja Engels v. 1848.

** — todellisuudessa, itse asiassa. *Toim.*

kannalla, että on välttämätöntä kehittää kaikin puolin proletariaatin poliittista tietoisuutta, on „mentävä kaikkien väestöluokkien keskuuteen”. Herää kysymyksiä: miten se on tehtävissä? onko meillä voimia siihen? onko sellaiselle toiminnalle olemassa pohjaa kaikkien muiden luokkien keskuudessa? eikö se merkitse perääntymistä tai johda perääntymiseen luokkanäkökannalta? Pysähdymme tarkastelemaan näitä kysymyksiä.

Meidän on „mentävä kaikkien väestöluokkien keskuuteen” sekä teoreetikkoina, propagandisteina, agitaattoreina että organisaattoreina. Sitä, että sosialidemokraattien teoreettinen toiminta on suunnattava eri luokkien yhteiskunnallisen ja poliittisen aseman kaikkien erikoisuuksien tutkimiseen,— sitä ei kukaan epäile. Mutta siinä suhteessa tehdään mitättömän vähän, suhteettoman vähän siihen työhön verrattuna, mitä tehdään tehdasolojen erikoisuuksien tutkimiseksi. Komiteoissa ja kerhoissa te kohtaatte henkilöitä, jotka syventyvät jopa perehtymään erikoisesti johonkin rautateollisuuden haaraan, mutta tuskin ollenkaan löydätte sellaisia tapauksia, että järjestöjen jäsenet (silloin kun heidän on pakko erinäisten syiden takia vetäytyä pois käytännöllisestä toiminnasta, kuten usein tapahtuu) harrastaisivat erikoisesti aineiston keräämistä yhteiskunnallisen ja poliittisen elämämme jostakin päivänpolttavasta kysymyksestä, joka voisi olla aiheena sosialidemokraattista toimintaa varten muiden väestökerrosten keskuudessa. Puhuttaessa työväenliikkeen nykyisten johtajien enemmistön vähäisestä valmentuneisuudesta ei voida olla huomauttamatta valmennuksesta tässäkin suhteessa, sillä sekin on yhteydessä „ekonomistiseen” käsitykseen „kiinteästä elimellisestä yhteydestä proletariaatin taisteluun”. Mutta tärkeintä tietenkin on *propaganda ja agitaatio* kaikkien kansankerrosten keskuudessa. Länsi-Euroopan sosialidemokraatille tätä tehtävää helpoittavat kansankokoukset ja joukkotilaisuudet, joihin *jokainen* haluava voi tulla, sitä helpoittaa parlamentti, jossa hän puhuu *kaikkien* luokkien edustajien edessä. Meillä ei ole parlamenttia eikä kokousvapautta, mutta me osaamme siitä huolimatta järjestää kokouksia työläisille, jotka haluavat kuunnella *sosialidemokraattia*. Meidän tulee myöskin osata järjestää kokouksia kaikkien ja kaikenlaisten väestöluokkien edustajien kanssa, jotka vain haluavat kuunnella *demokraattia*. Sillä se ei ole sosialidemokraatti, joka unohtaa

käytännössä, että „kommunistit kannattavat jokaista vallankumouksellista liikettä” ja että sen vuoksi me olemme velvolliset *koko kansan edessä* esittämään ja korostamaan *yleisdemokraattisia tehtäviä*, salaamatta hetkeksikään sosialistisia vakaumuksiamme. Se ei ole sosialidemokraatti, joka unohtaa käytännössä, että hänen velvollisuutensa on olla *kaikkein etummaisimpana jokaisen yleisdemokraattisen kysymyksen asettamisessa, kärjistämisessä ja ratkaisemisessa*.

„Tässä suhteessa ovat aivan kaikki yhtä mieltä!” — keskeyttää malttamaton lukija meidät — ja „Rabotsheje Delon” toimitukselle annetussa uudessa ohjeessakin, joka hyväksyttiin Liiton viimeisessä edustajakokouksessa, sanotaan suoraan: „Poliittisen propagandan ja agitaation aiheina tulee olla yhteiskunnallisen ja poliittisen elämän kaikkien ilmiöiden ja tapahtumien, jotka koskevat proletariaattia joko välittömästi erikoisena luokkana tai *kaikkien vallankumouksellisten voimien etujoukkona taistelussa vapauden puolesta*” („Kaksi edustajakokousta”, s. 17, alleviivaus meidän). Niin, nämä ovat aivan oikeita ja erikoisen hyviä sanoja, ja me olisimme täysin tyytyväisiä, jos „Rabotsheje Delo” ne *ymmärtäisi, jos se ei näiden sanojen ohella puhuisi sellaista, mikä on ristiriidassa niiden kanssa*. Sillä eihän se riitä, että nimitetään itseään „avantkaartiksi”, etujoukoksi, — täytyy myöskin toimia niin, että *kaikki* muut joukko-osastot näkisivät ja että niiden olisi pakko tunnustaa, että me kuljemme edellä. Ja me kysymme lukijalta: ei suinkaan muiden „joukko-osastojen” edustajat ole niin tyhmiä, että uskoisivat meitä „etujoukoksi” vain sanojen perusteella? Kuvitelkaapa vain konkreettisesti seuraavanlaista näkyä. Venäjän sivistyneiden radikaalien tai liberaalisten perustuslaillisten „joukko-osastoon” ilmestyy sosialidemokraatti ja sanoo: me olemme etujoukko; „edessämme on nyt kysymys — miten itse taloudelliselle taistelulle voitaisiin mahdollisuuksien mukaan antaa poliittinen luonne”. Vähänkin järkevä radikaali tai perustuslaillinen (ja venäläisten radikaalien ja perustuslaillisten joukossa on paljon järkeviä ihmisiä) vain hymähtäisi kuultuaan sellaista puhetta ja sanoisi (tietysti itsekseen, sillä he ovat useimmiten kokeneita diplomaatteja): „kylläpä tuo „etujoukko” on yksinkertaista väkeä! Ei ymmärrä edes sitä, että sehän on meidän tehtävämme, porvarillisen demokratian eturivin edustajien tehtävänä on:

antaa itse työläisten taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne. Sillä niinhän mekin, samoin kuin kaikki länsieuroopalaiset porvarit, tahdomme vetää työläiset mukaan politiikkaan, mutta nimenomaan ainoastaan trade-unionistiseen eikä sosialidemokraattiseen politiikkaan. Työväenluokan trade-unionistinen politiikka on juuri työväenluokan porvarillista politiikkaa. Ja se määritelmä, minkä tämä „etujoukko” antaa tehtävistään, ei ole mitään muuta kuin trade-unionistisen politiikan määrittelyä! Siksipä nimittäkööt he itseään sosialidemokraateiksi niin paljon kuin haluavat. Enhän minä tosiaankaan ole mikään lapsi, että menettäisin malttini nimilapun takia! Mutta älkööt vain antako peräksi noille vahingollisille ortodoksaalisille dogmaatikoille, jättäkööt vain „arvosteluvapauden” niille, jotka tiedottomasti kiskovat sosialidemokratiaa trade-unionistiseen uomaan!”

Ja meidän perustuslaillisen poliitikkomme kevyt iva muuttuu homeeriseksi hohotukseksi, kun hän saa tietää, että sosialidemokraatit, jotka puhuvat sosialidemokratian osuudesta etujoukkona, nykyään, jolloin vaistovaraisuus on liikkeessämme melkein täydellisesti vallalla, pelkäävät kaikkein eniten juuri „vaistovaraisen aineksen väheksymistä”, pelkäävät „väheksyä harmaan jokapäiväisen taistelun edistymisen merkitystä loistavien ja täysin kehittyneiden aatteiden propagoimisen rinnalla” y.m., y.m.! „Etummainen” joukko, joka pelkää, ettei tietoisuus vain pääsisi vaistovaraisuuden edelle, pelkää esittää rohkeata „suunnitelmaa”, mikä pakoittaisi myöskin toisinajattelevat sen yleisesti tunnustamaan! Kunpa he eivät vain sekoittaisi toisiinsa sanoja etujoukko ja jälkijoukko?

Todellakin, ajatelkaapa tarkemmin seuraavaa Martynovin järkeilyä. Sivulla 40 hän sanoo, että „Iskran” paljastustaktiikka on yksipuolista, että „kylvimmepä me kuinka paljon tahansa epäluottamusta ja vihaa hallitusta kohtaan, me emme saavuta päämääräämme, ennen kuin me onnistumme kehittämään tarpeeksi aktiivisen yhteiskunnallisen energian sen kukistamiseksi”. Sulkumerkeissä sanoen, tämä on jo meille tuttua huolenpitoa joukkojen aktiivisuuden kohottamisesta, samalla kun pyritään alentamaan omaa aktiivisuutta. Mutta kysymys ei nyt ole siitä. Martynov puhuu tässä siis *vallankumouksellisesta* energiasta („kukistamiseksi”). Ja mihin johtopäätökseen hän tulee? Koska eri yhteiskuntakerrokset tavallisina aikoina välttämättömästi

kulkevat omia teitään, niin „sen vuoksi on selvää, ettemme me sosialidemokraatit voi samanaikaisesti johtaa eri oppositiokerrosten aktiivista toimintaa, emme voi sanella niille myönteistä toimintaohjelmaa emmekä voi osoittaa niille, millaisilla keinoilla tulee päivä päivältä taistella omien etujensa puolesta... Liberaaliset kerrokset kyllä pitävät itse huolta aktiivisesta taistelustaan lähimpien tavoitteittensa puolesta, ja tämä taistelu sysää ne vastakkain poliittisen komentomme kanssa” (41). Siten Martynov, alettuaan puhua vallankumouksellisesta energiasta ja aktiivisesta taistelusta itsevaltiuden kukistamiseksi, luisui heti puhumaan ammatillisesta energiasta ja aktiivisesta taistelusta lähimpien tavoitteiden puolesta! On itseslään selvää, että me emme voi johtaa ylioppilaiden, liberaalien y.m.s. taistelua heidän „lähimpien tavoitteittensa” puolesta, mutta, kunnioitettavin ekonomisti, eihän puhe ollut siitä! Puhe oli eri yhteiskuntakerrosten mahdollisesta ja välttämättömästä osanotosta itsevaltiuden kukistamiseen, ja tätä „eri yhteiskuntakerrosten aktiivista toimintaa” me emme ainoastaan voi, vaan meidän täytyykin ehdottomasti johtaa sitä, jos haluamme olla „etujoukko”. Siitä, että ylioppilaamme, liberaalimme y.m. „törmäisivät vastakkain valtiollisen komentomme kanssa”, eivät pidä huolta ainoastaan he itse, vaan ennen kaikkea ja etupäässä siitä pitävät huolen itse poliisi ja itsevaltiudellisen hallituksen virkamiehet. Mutta „meidän”, jos me tahdomme olla eturivin demokraatteja, on pidettävä huolta siitä, että *herättäisimme* henkilöissä, jotka oikeastaan ovat tyytymättömiä vain yliopistojen tai zemstvolaitoksen y.m. oloihin, ajatusta koko poliittisen järjestelmän kelvottomuudesta. *Meidän* täytyy ottaa tehtäväksemme järjestää *meidän* puolueemme johdolla sellainen kaikinpuolinen poliittinen taistelu, että kaikki ja kaikenlaiset oppositiokerrokset voisivat ja todella ryhtyisivät antamaan tälle taistelulle ja tälle puolueelle apua voimiensa mukaan. *Meidän* tulee valmentaa käytännön sosialidemokraateista sellaisia poliittisia johtajia, jotka osaisivat johtaa tämän monipuolisen taistelun kaikkia ilmenemismuotoja ja jotka osaisivat tarpeen tullen „sanella myönteisen toimintaohjelman” kiihtyneille ylioppilaille, tyytymättömille zemstvomiehille, suuttuneille lahkolaisille ja katkeroituneille kansakoulun opettajille y.m.s., y.m.s. Sen vuoksi *kokonaan väärä* on se Martynovin väite, että „heihin nähden me voimme esiintyä

vain olojen paljastajan *kielteisessä* osassa... Me voimme *ainoastaan* hälventää pois heidän toiveensa, joita he rakensivat kaikenlaisiin hallituksen komiteoihin nähden" (alle-viivaus meidän). Näin sanoessaan Martynov osoittaa, *ettei* hän *ymmärrä yhtään mitään* vallankumouksellisen „etujoukon" todellisista tehtävistä. Ja jos lukija ottaa tämän huomionsa, niin hänelle käy selväksi Martynovin seuraavien loppusanojen *todellinen ajatus*: „„Iskra" on vallankumouksellisen opposition äänenkannattaja, joka paljastaa olojamme ja etupäässä poliittisia olojamme, mikäli ne törmäävät yhteen mitä erilaisimpien väestökerrosten etujen kanssa. Mutta me taas työskentelemme ja tulemme työskentelemään työväen asian hyväksi kiinteässä elimellisessä yhteydessä proletaariseen taisteluun. Supistamalla vaikutuspiiriämme me siten teemme itse vaikutuksen mutkallisemmaksi" (63). Tämän johtopäätöksen todellinen sisältö on seuraava: „Iskra" tahtoo *nostaa* työväenluokan tradeunionistisen politiikan (johon käytännönmiehet meillä niin usein rajoittuvat joko väärinkäsityksestä, koulutuksen puutteesta tai vakaumuksesta) sosialidemokraattisen politiikan tasolle. Mutta „Rabotsheje Delo" tahtoo *alentaa* sosialidemokraattisen politiikan tradeunionistisen politiikan tasolle. Ja samalla se vielä vakuuttaa kaikille ja jokaiselle, että ne ovat „täysin yhteensoveltuvia katsantokantoja yhteisessä asiassa" (63). O, sancta simplicitas! *

Menkäämme edelleen. Onko meillä voimia, jotta voisimme suunnata propagandamme ja agitaatiomme *kaikkien* väestöluokkien keskuuteen? Tietysti on. Ekonomistimme, jotka ovat usein taipuvaisia kieltämään tämän, jättävät huomioon ottamatta sen jätiläismäisen edistysaskeleen, minkä liikkeemme on tehnyt vuodesta 1894 (suunnilleen) vuoteen 1901. Todellisina „perässälauhustajina" he elävät usein vanhojen käsitysten vallassa jo kauan sitten ohimenneiltä liikkeemme alkuajoilta. Silloin meillä todellakin oli tavattoman vähän voimia, silloin oli luonnollista ja oikeaa omistautua päättäväisesti ja kokonaan vain työläisten keskuudessa tehtävälle työlle ja tuomita ankarasti kaikki loittonemiset siitä, silloin oli koko tehtävänä päästä lujiin asemiin työväenluokan keskuudessa. Nyt on liikkeeseen saatu mukaan valtava määrä voimia, meihin liittyvät sivistyneiden luokkien nuoren

* — Oi pyhä yksinkertaisuus! *Toim.*

polven kaikki parhaimmat edustajat, kaikkialla maaseudulla joutuu pakosta olemaan toimeettomina ihmisiä, jotka ovat jo ottaneet tai haluavat ottaa osaa liikkeeseen, ihmisiä, jotka tuntevat vetoa sosialidemokratiaan (silloin kun v. 1894 Venäjän sosialidemokraatit voitiin vielä sormin laskea). Eräs liikkeemme poliittisista ja organisatorisista peruspuutteista on se, että *emme osaa* käyttää kaikkia näitä voimia, antaa kaikille sopivaa työtä (käsittelemme sitä lähemmin seuraavassa luvussa). Valtava enemmistö näistä voimista on kokonaan vailla mahdollisuutta „mennä työläisten keskuuteen”, joten ei voi olla puhettakaan sellaisesta vaarasta, että voimia vedettäisiin pois perustyöstämme. Mutta todellisen, monipuolisen ja elävän poliittisen tiedon antamiseksi työläisille tarvitaan välttämättä „omia ihmisiä”, sosialidemokraatteja, joka paikassa ja kaikkialla, kaikkien yhteiskuntakerrosten keskuudessa ja kaikissa asemissa, jotka tekevät mahdolliseksi tuntea valtiokoneistomme sisäiset vieterit. Ja tällaisia henkilöitä tarvitaan välttämättä ei ainoastaan propaganda- ja agitaatiotyössä, vaan vieläkin enemmän organisatorisessa työssä.

Onko olemassa maaperää toiminnalle kaikkien väestöluokkien keskuudessa? Se, joka ei tätä näe, jää taaskin tietoisuutensa puolesta jälkeen joukkojen vaistovaraisesta noususta. Työväenliike on aiheuttanut ja aiheuttaa edelleenkin eräissä tyytymättömyyttä, toisissa toiveita, että oppositio saa siitä tukea, kolmansissa taas tietoisuuden itsevaltiuden mahdottomuudesta ja sen romahtamisen kiertämättömyydestä. Me olisimme vain sanoissa „poliitikkoja” ja sosialidemokraatteja (kuten asianlaita todellisuudessa hyvin usein onkin), jollemme käsittäisi tehtäväämme — käyttää hyväksemme kaikkia ja kaikenlaisia tyytymättömyyden eri ilmauksia, koota ja kehitellä pienimpiäkin, vaikkapa vasta syntymässä olevan vastarinnan jyväsiä. Puhumattakaan enää siitä, että työtätekevän talonpoikaiston, kotiteollisuudenharjoittajain ja pienten käsityöläisten y.m. suuret miljoonaiset joukot kuuntelisivat aina suurella halulla vähänkin taitavan sosialidemokraatin puhetta. Taikka voidaanko osoittaa ainoatakaan väestöluokkaa, jonka keskuudessa ei olisi henkilöitä, ryhmiä ja kerhoja, jotka ovat tyytymättömiä oikeudettomuuteen ja mielivaltaan ja jotka ovat sen vuoksi alttiita sosialidemokraatin puheille kaikkein polttavimpien yleisdemokraattisten vaatimusten ilmaisijana? Ken haluaa

saada konkreettisen käsityksen tästä sosialidemokraatin poliittisesta agitaatiosta *kaikkien* luokkien ja väestökerrosten keskuudessa, häntä me kehoitamme kiinnittämään huomiota *poliittisiin paljastuksiin* tämän sanan laajassa merkityksessä, jotka ovat tämän agitaation tärkein (mutta ei tietenkään ainoa) keino.

„Meidän on”, kirjoitin artikkelissani „Mistä on alettava?” („Iskra”, № 4, toukokuu 1901), josta on tuonnempana puhuttava yksityiskohtaisesti, „herätettävä kaikissa vähänkin tietoisissa kansankerroksissa paljastuskiihko *poliittisiin* paljastuksiin. Ei pidä joutua ymmälle siitä, että poliittisia paljastuksia tekevät äänet ovat nykyään niin heikkoja, harvinaisia ja arkailevia. Syynä siihen ei suinkaan ole yleinen nöyryminen poliisimielivaltaan. Syynä siihen on se, että henkilöillä, jotka kykenevät ja ovat valmiita tekemään paljastuksia, ei ole puhujalavaa, jolta he voisivat puhua, ei ole kuulijakuntaa, joka innostuksella kuuntelisi ja rohkaisisi puhujia,—että he eivät näe missään kansan keskuudessa sellaista voimaa, jonka puoleen kannattaisi kääntyä valituksella „kaikkivoipaa” Venäjän hallitusta vastaan... Nyt me jo kykenemme ja olemme velvolliset luomaan puhujalavan tsaarihallituksen paljastamiseksi koko kansan edessä;—sellaisena puhujalavana tulee olla sosialidemokraattisen sanomalehden” *.

Juuri tällainen erinomaisen kiitollinen kuulijakunta poliittisia paljastuksia varten on työväenluokka, joka ennen kaikkea ja eniten on monipuolisen ja elävän poliittisen tiedon tarpeessa; joka on kaikkein kykenevin muuttamaan tämän tiedon aktiiviseksi taisteluksi, vaikka se ei lupaisikaan mitään „kouraantuntuvia tuloksia”. Ja puhujalavana *yleiskansallisia* paljastuksia varten voi olla vain yleisvenäläinen sanomalehti. „Nykypäivien Euroopassa ei poliittisen liikkeen nimen ansaitseva liike ole ajateltavissa ilman poliittista äänenkannattajaa”, ja tässä suhteessa Venäjä myöskin kuuluu epäilemättä nykypäivien Eurooppaan. Sanomalehdistö on jo kauan sitten muodostunut meillä voimaksi, sillä muuten ei hallitus kuluttaisi kymmeniä tuhansia ruplia sen lahjomiseen ja kaikenlaisten Katkoviin ja Meshtsherskien rahalliseen avustamiseen. Eikä se ole itsevaltaisella Venäjällä mikään uutuuus, että illegaalinen sanomalehdistö on murtanut sensuurin asettamat telheet ja *pakoittanut* legaaliset ja vanhoilliset lehdet puhumaan avoimesti itsestään. Niin oli 70- ja jopa 50-luvullakin. Ja kuinka monin verroin laajempia ja syvempiä ovatkaan nykyään ne kansankerrokset, jotka ovat valmiit lukemaan

* Ks. tämä osa, s. 10. *Toim.*

illegaalista sanomalehdistöä ja oppimaan siitä, „miten elää ja kuolla”, käyttäksämme erään työläisen sanontaa „Iskralle” lähettämässään kirjeessä („Iskra”, № 7)¹¹⁸. Poliittiset paljastukset ovat juuri samanlaisia sodanjulistuksia *hallitukselle* niinkuin taloudelliset paljastukset ovat sodanjulistuksia tehtailijoille. Ja tällä sodanjulistuksella on sitä suurempi siveellinen merkitys, mitä laajempi ja voimakkaampi tällainen paljastuskamppailu on ja mitä monilukuisempi ja päättävämpi on se yhteiskuntaluokka, joka *julistaa sodan ryhtyäkseen sotimaan*. Poliittiset paljastukset ovat tämän vuoksi jo sellaisinaan tehokkaita keinoja vihollisjärjestelmän *hajoittamiseksi*, keinoja vihollisen satunnaisten tai väliaikaisten liittolaisten vetämiseksi pois sen leiristä, vihan ja epäluulon kylvämiseksi itsevaltiudellisen vallan väkinaisten osanottajien välille.

Meidän aikanamme voi vallankumouksellisten voimien etujoukoksi tulla ainoastaan puolue, joka *järjestää* todella *yleiskansallisia* paljastuksia. Ja sanalla „yleiskansallisia” on sangen suuri sisältö. Valtavan suuri enemmistö työväenluokkaan kuulumattomista paljastajista (ja tullakseen etujoukoksi täytyy nimenomaan saada mukaansa muita luokkia) on selväjärkisiä poliitikkoja ja kylmästi laskelmoivia liikemiehiä. He tietävät erinomaisen hyvin, miten vaarallista on „valitusten tekeminen” alintakin virkamiestä vastaan, puhumattakaan valittamisesta Venäjän „kaikkivoipaa” hallitusta vastaan. Ja he kääntyvät valituksineen *meidän* puoleemme vain silloin, kun näkevät, että tällä valituksella on todella vaikutusta, että me olemme *poliittinen voima*. Voidaksemme tulla sellaiseksi voimaksi sivullisten silmissä, meidän täytyy tehdä paljon ja sitkeästi työtä tietoisuutemme, aloitekykymme ja tarmomme *kohottamiseksi*; sitä varten ei riitä, että jälkijoukon teorian ja käytännöllisen toiminnan päälle ripustamme nimilapun: „etujoukko”.

Mutta jos meidän on otettava itsellemme todella yleiskansallisten paljastusten järjestäminen hallituksen paljastamiseksi, niin missä sitten ilmenee liikkeemme luokaluonne? — saattavat kysyä ja nyt jo kysyvätkin meiltä ne, jotka ylenmääräisen kiihkeästi ihailevat „kiinteää, elimellistä yhteyttä proletaariseen taisteluun”. — Nimenomaan juuri siinä, että näiden yleiskansallisten paljastusten järjestäjinä olemme me, sosialidemokraatit; — siinä, että kaikkia agitaatiossa herätettyjä kysymyksiä valaistaan

järkähtämättä sosialidemokraattisessa hengessä ilman mitään myönnytyksiä niille, jotka tahallaan tai tahtomattaan väärentävät marxilaisuutta; — siinä, että tätä kaikinpuolista poliittista agitaatiota tulee käymään puolue, joka liittää erottamattomaksi kokonaisuudeksi sekä koko kansan nimessä hallitusta vastaan harjoitettavan painostuksen että proletariaatin vallankumouksellisen kasvattamisen, varjellen samalla sen poliittista itsenäisyyttä, kuin myöskin työväenluokan taloudellisen taistelun johtamisen, käyttäen hyväkseen niitä työväenluokan ja sen riistäjien välisiä vaistovaraaisia yhteenottoja, jotka nostavat ja tuovat leiriimme yhä uusia ja uusia proletariaatin kerroksia!

Eräs ekonomismin luonteenomaisimpia piirteitä onkin juuri se, ettei se ymmärrä tätä proletariaatin kipeimmän tarpeen (kaikinpuolinen poliittinen kasvattaminen poliittisen agitaation ja poliittisten paljastusten avulla) ja yleisdemokraattisen liikkeen tarpeiden välistä yhteyttä — enemmänkin: sitä, että ne käyvät aivan yhteen. Tämän ymmärtämättömyys ei tule esiin ainoastaan „martynovilaisissa” fraaseissa, vaan myöskin ajatuksiltaan näiden fraasien kanssa yhtäpitävissä viittauksissa muka luokkakantaan. Esimerkiksi „Iskrassa” № 12 * julkaistun „ekonomistisen” kirjeen laatijat puhuvat tästä seuraavaa: „Tuo samainen „Iskran” peruspuute (ideologian yliarvioiminen) on syynä sen epäjohdonmukaisuuteen kysymyksissä sosialidemokratian suhteesta eri yhteiskuntaluokkiin ja suuntiin. Ratkaisutuaan teoreettisten laskelmien avulla...” (eikä „yhdessä puolueen kasvun kanssa kasvavien puolue tehtävien...” avulla) „tehtävänä olevan siirtymisen viipymättä taisteluun absolutismia vastaan, ja nähtävästi tuntien, miten äärettömän vaikea tämä tehtävä työläisille on nykyisen asiaintilan vallitessa”... (eikä ainoastaan tuntien, vaan tietäen erinomaisen hyvin, että työläisistä tämä tehtävä näyttää vähemmän vaikealta kuin „ekonomistisista” intelligenteistä, jotka ovat vaalivinaan pikkulapsia, sillä työläiset ovat valmiit tappelemaan sellaistenkin vaatimusten

* Tilan ahtaus ei ole suonut melle mahdollisuutta „Iskrassa” vastata kyllin perusteellisesti tähän ekonomisteille sangen luonteomaiseen kirjeeseen. Sen ilmestyminen ilahdutti meitä suuresti, sillä jutut lujan luokkakannan puuttumisesta „Iskralta” olivat kantautuneet korviimme jo kauan sitten ja mitä erilaisimmilta tahoilta, ja olimme etsiskelleet vain sopivaa tilaisuutta tai muotilin tulleen syytöksen esittämistä asianomaisessa muodossa vastataksemme siihen. Emmekä me ole tottuneet vastaamaan hyökkäykseen puolustuksella, vaan vasta-hyökkäyksellä.

puolesta, jotka eivät lupaa minkäänlaisia „kouraantuntuvia tuloksia”, ikimuistettavan Martynovin kieltä käyttääksemme)... „mutta kun „Iskralla” ei riitä kärsivällisyyttä odottaa, kunnes työläisillä karttuu voimia tätä taistelua varten, niin se alkaa etsiä liittolaisia liberaalien ja intelligenssin riveistä”...

Niinpä niin, me olemme jo todellakin tyyten kadottaneet „kärsivällisyytemme” „odotella” sitä kaikenlaisten „sovitelijain” meille jo kauan sitten lupaamaa siunattua aikaa, jolloin ekonomistimme lakkaisivat sälyttämästä omaa takapajuisuuttaan työläisten kontolle, puolustelemasta omaa tarmottomuuttaan sillä, ettei työläisillä muka ole riittävästi voimia. Me kysymme ekonomisteiltamme: mitä on „voimien kokoaminen työläisten taholta tätä taistelua varten”? Eikö ole ilmeistä, että se on työläisten poliittista kasvattamista, inhoittavan itsevaltiutemme *kaikkien* puolien paljastamista heille? Ja eikö ole selvää, että *juuri tätä työtä varten* me tarvitsemmekin „liittolaisia liberaalien ja intelligenssin riveissä”, liittolaisia, jotka ovat valmiita antamaan meille paljastuksia siitä poliittisesta sotaretkestä, jota käydään zemstvomiehii, opettajia, tilastovirkailijoita, ylioppilaita y.m. vastaan? Onko tämän niin ihmeen „konstikkaan koneiston” ymmärtäminen todellakin niin vaikeata? Eikö P. B. Axelrod ole jo vuodesta 1897 lähtien teroittanut mieliinne sitä, että: „Venäjän sosialidemokraattien tehtävä hankkia kannattajia ja välittömiä tai välillisiä liittolaisia ei-proletaaristen luokkien keskuudessa ratkaistaan ennen kaikkea ja pääasiallisesti itsensä proletariaatin keskuudessa käytävän propagandatoiminnan luonteella”? Mutta silti Martynov ja muut ekonomistit kuvittelevat edelleenkin asian olevan niin, että työläisten tulee *ensiksi* „taloudellisella taistelulla isäntiä ja hallitusta vastaan” koota itselleen voimia (trade-unionistista politiikkaa varten) ja nähtävästi *vasta sitten* „siirtyä” trade-unionistisesta „aktiivisuuden kasvattamisesta” sosialidemokraattiseen aktiivisuuteen!

„...Etsiskelyissään”, jatkavat ekonomistit, „„Iskra” luisuu usein pois luokkanäkökannalta, hämäten luokkaristiriitoja ja asettaen etualalle yhteisyyden tyytymättömyydessä hallitusta kohtaan, vaikka tämän tyytymättömyyden syyt ja aste ovat „liittolaisilla” sangen erilaisia. Sellaista on esimerkiksi „Iskran” suhde zemstvoon”... „Iskra” muka „lupaa hallituksen antipaloihin tyytymättömille aatelismie-

hille työväenluokan apua mainitsematta tällöin sanallakaan näiden väestökerrosten välisestä luokkavihamielisyydestä". Jos lukija silmäilee kirjoituksia „Itsevaltiut ja zemstvo” („Iskra”, №№ 2 ja 4), joista kirjeen kirjoittajat *nähtävästi* puhuvat, niin hän huomaa, että nämä kirjoitukset* käsittelevät *hallituksen* suhtautumista „säätöbyrokraattisen zemstvon harjoittamaan lievään agitaatioon”, „vieläpä omistavienkin luokkien omatoiminnallisuuteen”. Kirjoituksessa sanotaan, että työläinen ei saa seurata välinpitämättömänä hallituksen taistelua zemstvoa vastaan, ja zemstvomiehiä kehoitetaan hylkäämään lievät puheet ja sanomaan jyrkät ja lujat sanat silloin, kun vallankumouksellinen sosialidemokratia nousee täydessä mitassaan hallituksen eteen. Tietämätöntä on, minkä kanssa kirjeen kirjoittajat tässä ovat eri mieltä? Luulevatko he, että työläinen „ei ymmärrä” sanoja: „omistavat luokat” ja „säätöbyrokraattinen zemstvo”? — että zemstvomiesten *kannustaminen* siirtymään sävyisistä sanoista jyrkkiin on „ideologian yliarvioimista”? Kuvittelevatko he, että työläiset voivat „koota itselleen voimia” taistelua varten absolutismia vastaan, jos he eivät ole tietoisia itsevaltiuden suhtautumisesta *myöskin* zemstvoon? Kaikki tämä jää niin ikään tuntemattomaksi. Se vain on selvää, että kirjeen laatijoilla on sangen hämärä käsitys sosialidemokratian poliittisista tehtävistä. Tämä käy vieläkin selvemmäksi heidän sanoistaan: „Samantilaista on” (s.o. samoin „luokkavastakohtia hämäävää”) „myöskin „Iskran” suhde ylioppilasliikkeeseen”. Sen sijaan, että kehoitimme työläisiä julkisella mielenosoituksella julistamaan, että oikea väkivallan, säädyttömyyden ja hillittömyyden tyyssija on Venäjän hallitus eivätkä ylioppilaat („Iskra”, № 2**) meidän olisi nähtävästi pitänyt julkaista järkeilyjä „Rabotshaja Myslin” hengessä! Ja tällaisia ajatuksia esittävät sosialidemokraatit vuoden 1901 syksyllä, helmi- ja maaliskuun tapahtumien jälkeen, uuden ylioppilasnousun aattona, joka osoittaa, että tälläkin alalla itsevaltiutta vastaan tähdättyjen vastalauseiden „vaistovaraisuus” *menee edelle* liikkeen tietoisesta johtamisesta sosialidemokratian taholta. Työläisten vaistovarainen pyrki-

* Ja näiden artikkelien ilmestymisen *välillä* oli („Iskrassa”, № 3) kirjoitus, jossa käsiteltiin varta vasten maaseutumme sovitamattomia luokkaristiriitoja. (Ks. Teokset, 4. osa, ss. 403—411. *Toim.*)

** Ks. Teokset, 4. osa, ss. 397—402. *Toim.*

mys nousta puolustamaan poliisien ja kasakoiden pieksämiä ylioppilaita menee ohi ja edelle sosialidemokraattisen järjestön tietoisesta toiminnasta!

„Samalla kuitenkin toisissa kirjoituksissaan”, jatkavat kirjeen laatijat, „„Iskra” tuomitsee jyrkästi kaikki kompromissit ja esiintyy esimerkiksi puolustaen guesdeläisten suvaitsematonta menettelyä”. Me neuvomme henkilöitä, jotka tavallisesti niin itsetietoisina ja kevytmielisesti puhuvat nykyisten sosialidemokraattien keskuudessa vallitsevista erimielisyyksistä, etteivät nämä erimielisyydet muka ole oleellisia eivätkä oikeuta kahtiajakoa,— miettimään tarkasti näitä sanoja. Onko mahdollista, että samassa järjestössä voivat menestyksellä toimia henkilöt, jotka sanovat, että me olemme tehneet viejä tavattoman vähän selittääksemme, miten vihattu itsevaltiut on eri yhteiskuntaluokkien keskuudessa, tavattoman vähän tutustuttaneet työläisiä mitä erilaisimpien väestökerrosten oppositioon itsevaltiutta kohtaan,— ja henkilöt, jotka pitävät sitä „kompromissina”, nähtävästi kompromissina teorian kanssa „taloudellisesta taistelusta isäntiä ja hallitusta vastaan”?

Olemme puhuneet välttämättömyydestä herättää luokka-taistelua maaseudulla talonpoikain vapautuksen nelikymmenvuotispäivän yhteydessä (№ 3 *) ja itsehallinnon ja itsevaltiuden sovittamattomasta vihamielisyydestä Witten salaisen muistion johdosta (№ 4); me hyökkäsimme tilanomistajain ja heitä palvelevan hallituksen maorjuuspolitiikkaa vastaan uuden lain yhteydessä (№ 8 **) ja tervehdimme illegaalista zemstvojen edustajakokousta kehoittaen zemstvomiehiä siirtymään nöyryyttävistä anomuksista taisteluun (№ 8 ***); — me rohkaisimme ylioppilaita, jotka ovat alkaneet käsittää poliittisen taistelun välttämättömyyden ja ryhtyneet siihen (№ 3), ja samaan aikaan olemme ruoskineet sitä „pimeää ymmärtämättömyyttä”, jota „pelkän ylioppilasliikkeen” kannattajat osoittavat kehoittaessaan ylioppilaita olemaan osallistumatta katumielenosoituksiin (№ 3, Moskovan ylioppilaiden Toimeenpanevan komitean helmikuun 25 p:n antaman julistuksen johdosta); — me paljastimme „Rossija” lehden¹¹⁹ liberaalisten kettujen „mielettömät haaveilut” ja „petollisen ulkokultaisuuden”

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 403—411. *Toim.*

** Ks. tämä osa, ss. 84—89. *Toim.*

*** Ks. tämä osa, ss. 90—91. *Toim.*

(№ 5) ja samalla puhuimme hallituksen poliisikomennon riehumisesta, se kun „pani toimeen ajojahdin rauhallisia kirjailijoita, vanhoja professoreja ja tiedemiehiä sekä tunnettuja liberaalisia zemstvomiehiä vastaan” (№ 5: „Poliisin päällekkarkaus kirjallisuuden kimppuun”); me paljastimme, mikä todellinen merkitys on ohjelmalla, joka koskee „hallituksen huolenpitoa työläisten olojen parantamisesta” ja tervehdimme sitä „arvokasta tunnustusta”, että „parempi on uudistuksilla ylhäältä käsin ehkäistä niiden vaatiminen alhaalta kuin odotella tätä viimeksi mainittua” (№ 6 *);— me olemme kannattaneet protestoivia tilastovirkailijoita (№ 7) ja moittineet tilastovirkailija-lakonrikkureita (№ 9). Se, joka pitää tätä taktiikkaa proletariaatin luokkatietoisuuden himmentämisenä ja *kompromissina liberalismin kanssa*,— siten vain osoittaa, ettei hän ymmärrä lainkaan „Credon” ohjelman todellista merkitystä ja *noudattaa de facto juuri tätä ohjelmaa*, kieltäköön hän sen kuinka kovasti tahansa! Sillä juuri siten hän kiskoo sosialidemokratiaa „taloudelliseen taisteluun isäntiä ja hallitusta vastaan” ja *perääntyy liberalismin edessä*, kieltäytyen tehtävästä puuttua aktiivisesti *jokaiseen „liberaaliseen” kysymykseen ja määritellä oma sosialidemokraattinen suhteensa tähän kysymykseen.*

f) VIELÄ KERRAN „PANETTELIOITA”, VIELÄKIN KERRAN „MYSTIFIKAATTOREITA”

Kuten lukija muistanee, nämä herttaiset sanat kuuluvat „Rabotsheje Delolle”, joka sillä tavalla vastasi sitä vastaan tekemäämme syytökseen, että se „välillisesti valmistaa maaperää työväenliikkeen muuttamiselle porvarillisen demokratian aseeksi”. Alyllisessä yksinkertaisuudessaan „Rabotsheje Delo” päätteli, että tämä syytös ei ole sen enempää kuin polemiikkihyökkäys: nuo ilkeät dogmaatikot ovat muka päättäneet ladella meille kaikenlaisia loukkauksia, ja mikäpä voisi olla sen epämiellyttävämpää kuin joutua porvarillisen demokratian aseeksi? Niinpä sitten painetaan lihavalla „kumoava peruutus”: „millään peittelemätöntä panettelua” („Kaksi edustajakokousta”, s. 30), „mystifikaatiota” (31), „naamiopeliä” (33). „Rabotsheje Delo” vihoittelee Jupiterin tavoin (vaikka se muistuttaa kovin vähän Jupiteria) nimenomaan siksi, että se on itse väärässä ja osoittaa hätäisellä

* Ks. tämä teos, ss. 75—77. *Toim.*

haukkumatulvallaan kyvyttömyytensä syventyä vastustajainsa ajatuksenkulkuun. Mutta eihän sitä varten tarvitsisi kovin paljoa ajatella, että ymmärtäisi, miksi *kaikkalainen* joukkoliikkeen vaistovaraisuudelle kumarteleminen ja *kaikkalainen* sosialidemokraattisen politiikan mataloittaminen trade-unionistisen politiikan tasolle onkin juuri maaperän valmistamista työväenliikkeen muuttamiseksi porvarillisen demokratian aseeksi. Vaistovarainen työväenliike kykenee itse omin voimin luomaan (ja kiertämättä luokin) vain trade-unionismia, mutta työväenluokan trade-unionistinen politiikka onkin juuri työväenluokan porvarillista politiikkaa. Työväenluokan osallistuminen poliittiseen taisteluun, vieläpä poliittiseen vallankumoukseenkin, ei vielä lainkaan tee sen politiikkaa sosialidemokraattiseksi politiikaksi. Vai aikooko „Rabotsheje Delo” kieltää tämän? Aikooko se lopultakin suoraan ja verukkeitta sanoa kaikkien kuullen, miten se ymmärtää kansainvälisen ja Venäjän sosialidemokratian päivänpolttavat kysymykset? — Ei lainkaan, sille ei koskaan tule mieleenkään tehdä mitään sellaista, sillä se pitää tiukasti kiinni menettelytavasta, jota voisi nimittää „eipäs”-menetelmäksi. Minä en ole minä, hevonen ei ole minun, enkä minä ole ajuri. Me emme ole ekonomisteja, „Rabotshaja Mysl” ei ole ekonomismia eikä Venäjällä yleensä ole mitään ekonomismia. Tämä on erinomaisen sukkela ja „poliittilinen” menettelytapa, jolla on vain se pieni vika, että sitä käyttäviä lehtiä on tapana nimittää lisänimellä: „mitä käskette?”.

„Rabotsheje Delosta” näyttää siltä, että yleensä porvarillinen demokratia Venäjällä on „kuvitelma” („Kaksi edustajakokousta”, s. 32)*. Onnellisia ihmisiä! Kamelikurjen tavoin he kätkevät päänsä siiven alle ja kuvittelevat, että siten koko ympäristö katoaa olemattomiin. Joukko liberaalisia sanomalehtimiehiä, jotka joka kuukausi kuuluttavat kaikille riemuaan marxilaisuuden hajoamisen ja jopa sen kokonaan katoamisen johdosta; joukko liberaalisia lehtiä

* Samassa paikassa on myöskin viittaus „Venäjän konkreettisiin oloihin, jotka sallimuksellisesti työntävät työväenliikettä vallankumoukselliselle tielle”. Ihmiset eivät halua ymmärtää sitä, että työväenliikkeen vallankumouksellinen tie voi olla myöskin ei-sosialidemokraattinen tie! Sillä koko Länsi-Euroopan porvaristohan absolutismin vallitessa „työnsi”, tahallaan työnsi työläisiä vallankumoukselliselle tielle. Mutta me sosialidemokraatit emme voi tyytyä siihen. Ja jos me millä tavalla hyvänsä alennamme sosialidemokraattista politiikkaa vaistovaraisen, trade-unionistisen politiikan tasolle, niin juuri sillä me pelaammekin porvarillisen demokratian hyväksi.

(„SPB. Vedomosti”¹²⁰, „Russkije Vedomosti” ja monet muut) kannustavat niitä liberaaleja, jotka levittävät työläisten keskuuteen brentanolaista käsitystä luokkataistelusta ja trade-unionistista käsitystä politiikasta; — joukko marxilaisuuden arvostelijoita, joiden todelliset pyrkimykset „Credo” on niin hyvin tuonut esille ja joiden kirjalliset tavarat ovat ainoita, jotka saavat vero- ja tullivapaina kiertää vapaasti pitkin Venäjää; — vallankumouksellisten ei-sosialidemokraattisten suuntien elpyminen, erikoisesti helmi- ja maaliskuun tapahtumien jälkeen; — kaikki tämä olisi muka kuvittelua! Kaikella tällä ei muka ole kerrassaan mitään yhteyttä porvarilliseen demokratiaan!

„Rabotsheje Delon” samoin kuin „Iskran” 12. numerossa julkaistun ekonomistisen kirjeen kirjoittajienkin sietäisi „tarkoin ajatella sitä, miksi keväälliset tapahtumat saivat aikaan sellaisen ei-sosialidemokraattisten vallankumouksellisten suuntien elpymisen sen sijaan, että ne olisivat voimistaneet sosialidemokratian arvovaltaa ja vaikutusta”? — Siksi, kun me emme olleet tehtävien tasalla, työläisjoukkojen aktiivisuus osoittautui olevan korkeammalla kuin meidän aktiivisuutemme, meillä ei ollut käytettävissämme riittävän valmentuneita vallankumouksellisia johtajia ja organisaattoreita, jotka olisivat tunteneet tarkalleen mielialat kaikissa oppositiopiireissä ja osanneet astua liikkeen johtoon, muuttaa väistovaraisten mielenosoituksen poliittiseksi mielenosoitukseksi, laajentaa sen poliittista luonnetta j.n.e. Tällaisissa olosuhteissa meidän takapajuisuuttamme tulevat ehdottomasti käyttämään hyväkseen joustavimmat ja tarmokkaimmat ei-sosialidemokraattiset vallankumoukselliset, ja työläiset, taistelkoot he kuinka uhrautuvaaisesti ja tarmokkaasti tahansa poliisia ja sota-väkeä vastaan, esiintykööt he kuinka vallankumouksellisesti tahansa, osoittautuvat vain näitä vallankumouksellisia tukavaksi voimaksi, osoittautuvat porvarillisen demokratian jälkijoukoksi eivätkä sosialidemokraattiseksi etujoukoksi. Katsokaa esimerkiksi Saksan sosialidemokratiaa, joita meidän ekonomistimme haluavat omaksua vain sen heikot puolet. Miksi *ainoakaan* poliittinen tapahtuma Saksassa ei mene ilman, ettei se vaikuttaisi voimistaen entistä enemmän sosialidemokratian arvovaltaa ja vaikutusvoimaa? Siksi, että sosialidemokratia on aina kaikkein etummaisena tämän tapahtuman vallankumouksellisimmassa arvioin-

nissa, puolustamassa kaikkia vastalauseita mielivaltaa vastaan. Se ei tuudittale itseään järkeilyillä, että taloudellinen taistelu johtaa työläiset kysymykseen heidän oikeudettomuudestaan ja että konkreettiset olot sallimuksen pakosta työntävät työväenliikettä vallankumoukselliselle tielle. Se sekaantuu yhteiskunnallisen ja poliittisen elämän kaikille aloille ja kaikkiin kysymyksiin, siihenkin kysymykseen, miksi Wilhelm ei vahvistanut porvarillista edistysmielistä henkilöä kaupungin pääksi (meidän ekonomistimme eivät ole vielä ehtineet valistaa saksalaisia, että se on asiallisesti kompromissi liberalismiin kanssa!), samoin kysymykseen lain laatimisesta „siveettömiä” teoksia ja kuvituksia vastaan, kysymykseen hallituksen vaikutuksesta professorien valintaan y.m., j.n.e. Kaikkialla he ovat kaikkia muita edellä nostattaen poliittista tyytymättömyyttä kaikkien luokkien keskuudessa, ravistellen hereille unisia, vetäen mukaan jälkeensä, antaen kaikinpuolista aineistoa proletariaatin poliittisen tietoisuuden ja poliittisen aktiivisuuden kehittämiseksi. Ja tulos on se, että eturivin poliittista taistelija alkavat kunnioittaa jopa tietoiset sosialismin vihollisetkin, ja usein käy niin, että tärkeä asiapaperi jollakin ihmeellisellä tavalla joutuu ei ainoastaan porvarillisista, vaan vieläpä byrokration piireistä ja hovipiireistäkin „Vorwärtsin” toimitushuoneistoon.

Tässä juuri onkin ratkaisu siihen näennäiseen „ristiriitaan”, joka menee niin paljon yli „Rabotsheje Delon” ymmärryksen, että se vain ojentaa murehtien käsiään ja huutaa: „naamiopeliä”! Ajatelkaahan tosiaankin: me, „Rabotsheje Delo”, *asetamme ensisijalle joukkomittaisen työväenliikkeen* (ja painatamme sen lihavilla kirjakkeilla!), me varoitamme kaikkia ja jokaista vaistovaraisen aineksen aliarvioimisesta, me haluamme antaa itse, *itse, itse* taloudelliselle taistelulle poliittisen luonteen, me haluamme jäädä kiinteään ja elimelliseen yhteyteen proletarisen taistelun kanssa! Mutta meille sanotaan, että me valmistamme maaperää työväenliikkeen muuttamiseksi porvarillisen demokratian välikappaleeksi. Ja kuka sitä puhuu? Ihmiset, jotka menevät „kompromissiin” liberalismiin kanssa, sekaantuen jokaiseen „liberaaliseen” kysymykseen (miten suurta ymmärtämättömyyttä, kun ei käsitetä „elimellistä yhteyttä proletarisen taistelun kanssa”!) ja kiinnittävät niin suurta huomiota ylioppilaisiin ja vieläpä (voi kauhistus!)

zemstvomiehiinkiin! Ihmiset, jotka yleensä haluavat omistaa suuremman prosenttimäärän voimistaan (ekonomisteihin verrattuna) toiminnalle ei-proletaaristen väestöluokkien keskuudessa! Eikö tämä ole „naamiopeli“??

Voi „Rabotsheje Delo” parkaa! Jaksaa kohan se koskaan ajatella niin pitkälle, että pystyisi ratkaisemaan tämän konstikkaasti rakennetun arvoituksen?

IV

EKONOMISTIEN NAPERTELY JA VALLANKUMOUKSELLISTEN JÄRJESTÖ

Edellä käsittelemämme „Rabotsheje Delon” väitteet, että taloudellinen taistelu on laajimmin soveltuva keino poliittisessa agitaatiossa, että meidän tehtävämme nykyään on antaa itse taloudelliselle taistelulle poliittinen luonne j.n.e., osoittavat ei ainoastaan poliittisten, vaan myöskin *organisatoristen* tehtäviemme ahdasta käsittämistä. „Taloudellista taistelua varten isäntiä ja hallitusta vastaan” ei lainkaan tarvita — ja sen vuoksi ei tällaisen taistelun pohjalla voikaan kehittyä — yleisvenäläistä keskitettyä järjestöä, joka yhdistäisi yhdeksi yleiseksi rynnistykseksi kaikki ja kaikenlaiset poliittisen opposition, vastalauseiden ja suuttumuksen ilmaukset, järjestöä, joka muodostuisi ammattivalankumouksellisista ja jota johtaisivat koko kansan todelliset poliittiset johtajat. Se onkin ymmärrettävää. Jokaisen laitoksen järjestöllinen luonne riippuu luonnollisesti ja välttämättömästi sen toiminnan sisällöstä. Siksi „Rabotsheje Delo” noilla edellä käsitellyillä väitteillään pyhittää ja laillistaa ei ainoastaan poliittisen toiminnan ahtauden, vaan myöskin organisatorisen työn ahtauden. Kuten aina, niin tässäkin tapauksessa se on sellainen lehti, jonka tietoisuus antaa peräksi vaistovaraisuuden edessä. Mutta kumarteleminen niiden järjestömuotojen edessä, joihin liike vaistovaraisesti hakeutuu, käsityksen puuttuminen siitä, miten ahdasta ja alkeellista on meidän organisatorinen työmme, minkälaisia „näpertelijöitä” me vielä olemme tällä tärkeällä alalla, käsityksen puutetta siitä, — sitä meidän liikkeemme todella sairastaa, sanon minä. Se ei ole raihnauden tautia, vaan kasvun sairautta, se on itsestään selvää. Mutta juuri nykyään, kun vaistovaraisten suuttumuksen aalto painaa

meidät alleen, voidaan sanoa, painaa meidät liikkeen johtajina ja organisaattoreina, on erikoisen välttämätöntä mitä leppymättömin taistelu kaikenlaista takapajuisuuden puolustelua vastaan, kaikenlaista ahdasmielisyyden laillistamista vastaan tässä suhteessa, erikoisen välttämätöntä on herättää jokaisessa, joka osallistuu käytännölliseen työhön tai vasta hankkiutuu käymään siihen käsiksi, tyytymättömyyttä meillä vallitsevaan *näpertelyyn* ja horjumaton tahtoa vapautua siitä.

a) MITÄ ON NÄPERTELY?

Yritämme vastata tähän kysymykseen lyhyellä kuvauksella vuosien 1894—1901 tyyppillisen sosialidemokraattisen kerhon toiminnasta. Olemme jo maininneet tämän kauden opiskelevan nuorisoin yleisestä viehättymisestä marxilaisuuteen. Tämä viehättyminen ei tietenkään kohdistunut yksistään marxilaisuuteen, eikä niinkään paljon marxilaisuuteen teoriana kuin vastauksena kysymykseen: „mitä on tehtävä?“, kuin kutsuna lähteä sotaretkelle vihollista vastaan. Ja uudet soturit lähtivät sotaretkelle hämmästyttävän alkeellisin varustein ja valmennuksin. Hyvin useissa tapauksissa ei ollut juuri minkäänlaisia varusteita eikä kerrassaan minkäänlaista valmennusta. Sotaan lähdettiin aivan kuin talonpojat aurankurjesta siepaten vain nuijan käteensä. Ylioppilaiden kerho ottaa yhteyden työläisiin ja käy työhön käsiksi ilman minkäänlaista yhteyttä liikkeen vanhoihin toimihenkilöihin, ilman minkäänlaista yhteyttä muilla paikkakunnilla tai edes kaupungin muissa osissa (tai toisissa oppilaitoksissa) toimivien kerhojen kanssa, ilman minkäänlaista vallankumouksellisen toiminnan eri puolien järjestämistä, ilman minkäänlaista vähänkään pitemmäksi ajaksi laadittua järjestelmällistä toimintasuunnitelmaa. Kerho kehittää vähitellen propagandan ja agitaation yhä laajemmaksi ja laajemmaksi, saavuttaa pelkällä esiintymisellään aika laajojen työläispiirien kannatuksen ja myöskin kannatusta sivistyneiden yhteiskuntapiirien erään osan taholta, jotka hankkivat varoja ja luovuttavat „Komitean“ käytettäväksi yhä uusia nuorisoryhmiä. Komitean (tai taisteluliiton) tenhovoima kasvaa, sen toiminnan vauhti voimistuu, ja se laajentaa tätä toimintaansa aivan vaistovaraisesti: samat henkilöt, jotka vuosi tai muutama kuukausi

sitten esiintyivät ylioppilaiden kerhoissa ja ratkaisivat kysymystä: „minne on mentävä?“, jotka ottivat ja pitivät yhteyksiä työläisiin, valmistivat ja julkaisivat lentolehtisiä, ottavat yhteyksiä muihin vallankumouksellisten ryhmiin, hankkivat kirjallisuutta, ryhtyvät järjestämään paikallisen lehden julkaisemista, alkavat puhua mielenosoituksen järjestämisestä, siirtyvät vihdoin avoimiin taistelutoimiin (ja tällaisena avoimiin taistelutoimiin siirtymisenä saattaa olla tilanteesta riippuen joko ensimmäinen agitaatiolehtinen, sanomalehden ensimmäinen numero tai ensimmäinen mielenosoitus). Ja tavallisesti näiden taistelutoimien ensiyritys johtaa heti täydelliseen romahdukseen. Pikaiseen ja täydelliseen paloon juuri siksi, että nämä taistelutoimet eivät olleet pitkäaikaista ja sitkeää taistelua varten laaditun järjestelmällisen, etukäteen harkitun ja tyynesti laaditun suunnitelman tulosta, vaan yksinkertaisesti perinnäistapojen mukaisesti harjoitetun kerhotyön vaistovaraista kasvua; siksi, että poliisi luonnollisesti melkein aina tunsi kaikki paikallisen liikkeen päähenkilöt, jotka olivat tehneet itsensä „tunnetuksi“ jo yliopiston penkeillä, ja se odotteli vain sopivinta hetkeä ratsian toimeenpanemista varten antaen tahallaan ryhmän riittävästi kasvaa ja kehittää toimintaansa saadakseen siten kouraantuntuvan corpus delictin * ja jättäen aina muutamia sille tunnettuja henkilöitä varta vasten „siemeneksi“ (niin kuin kuuluu ammittisana, jota, mikäli tiedän, käyttävät sekä meikäläiset että santarmit). Tällaista sodankäyntiä ei voida olla vertaamalla nuijilla aseistettujen talonpoikaispartioiden sotaretkeen nykyaikaista sotaväkeä vastaan. Täytyy vain ihmetellä liikkeen elinvoimaisuutta, liikkeen, joka laajeni, kasvoi ja saavutti voittoja tuosta taistelijoiden täydellisestä valmentumattomuudesta huolimatta. Tosin, historialliselta näkökannalta katsoen varusteiden alkeellisuus oli alussa ei ainoastaan kiertämätöntä, vaan jopa luonnollistakin eräänä ehtona laajojen soturijoukkojen saamiseksi mukaan liikkeeseen. Mutta heti kun alkoivat vakavat taistelutoimet (ja ne alkoivat asiallisesti jo v. 1896 kesäkauden lakoista) meidän taistelujärjestömmme puutteellisuudet alkoivat tuntua yhä kipeämmin ja kipeämmin. Hallitus, jouduttuaan ensi alussa hämmingin valtaan ja tehtyään joukon virheitä (esim. vetoamus yhteiskunnalle

* — rikosaineiston. Toim.

kuvailemalla sosialistien ilkitöitä tai työläisten karkoittamiset pääkaupungista maaseudun teollisuuskeskuksiin), mukautui pian uusiin taisteluoloihin ja kykeni soluttamaan asianvaatimille paikoille omat mitä suurimmalla täydellisyydellä aseistetut provokaattori-, urkkija- ja santarmijoukkonsa. Pogromit alkoivat toistua niin tiheästi, kohdistua niin suureen henkilömäärään, pyyhkäistä paikalliset kerhot niin tyhjiksi, että työläisjoukot menettivät kirjaimellisesti kaikki johtajansa, liike sai tavattoman katkeilevan luonteen, eikä voitu saada aikaan kerrassaan minkäänlaista toiminnan periytyvääsyyttä ja yhtäjaksoisuutta. Paikallisten toimihenkilöiden tavaton hajanaisuus, kerhojen kokoonpanon satunnaisuus, kouluuntumattomuus ja ahdas näköpiiri teoreettisten, poliittisten ja organisatoristen kysymysten alalla olivat kiertämätön tulos kuvatuista oloista. Asia meni niin pitkälle, että eräillä seuduilla puutteellisen mallimme ja puutteellisen konspiratiivisuutemme vuoksi työläisissä alkaa herätä epäluuloa intelligenssiä kohtaan ja he alkavat karttaa sitä: intelligentit toimivat liian harkitsematta ja aiheuttavat vain paloja! — sanovat he.

Että kaikki ajattelevat sosialidemokraatit ovat alkanet lopultakin tajuta tämän näpertelyn taudiksi, — sen tietää jokainen, joka vähänkin on tutustunut liikkeeseemme. Ja ettei asiaa tuntematon lukija luulisi, että me keinotekoisesti „rakentelemme” liikkeelle erikoista vaihetta tai erikoista tautia, viittaamme jo aikaisemmin mainittuun todistajaan. Älköön meitä moitittako liian pitkän lainauksen takia.

„Kun asteittainen siirtyminen laajempaan käytännölliseen toimintaan”, kirjoittaa B—v „Rabotsheje Delon” 6. numerossa, „siirtyminen, joka on suoranaisesti riippuvainen yleisestä siirtymiskaudesta, jota Venäjän työväenliike nykyisin elää, on hyvin luonteenomainen piirre... niin Venäjän työväenvallankumouksen yleisessä mekanismissa on vielä toinenkin yhtä mielenkiintoinen piirre. Tarkoitamme sitä *yleistä toimintaa kelvollisten vallankumouksellisten voimien puutetta**, mikä ei tunnu ainoastaan Pietarissa, vaan koko Venäjällä. Työväenliikkeen yleisesti vilkastuessa, työläisjoukkojen yleisesti kehittyessä, yhä tihenevien lakkotapausten aikana, työläisten käydessä yhä avoimempaa joukkotaistelua, joka kiristää hallituksen harjoittamaa vainoa, vangitsemisia, karkoituksia ja maanpakolaisuutta, tämä *kyvykkäiden vallankumouksellisten voimien puute käy yhä tuntuimmaksi* eikä se voi tietenkään olla *vaikuttamatta liikkeen syövytteen ja yleiseen luonteeseen*. Monet lakot käydään ilman vallankumouksellisten järjestöjen voimasta ja välitöntä vaikutusta... tuntuu agitaatiolehtisten ja illegaalisen

* Alleviivaus on kaikkialla meidän.

kirjallisuuden puute... työläiskerhot jäivät ilman agitaattoreita... Samaan aikaan on havaittavissa alituista rahavarojen puutetta. Sanalla sanoen *työväenliikkeen kasvu menee edelle vallankumouksellisten järjestöjen kasvusta ja kehityksestä*. Toimivien vallankumouksellisten joukko osoittautuu liian vähäiseksi voidakseen keskittää käsiinsä vaikutuksen koko liikehtivään työläisjoukkoon ja antaakseen kaikille liikehtimisille edes ryhdikkyuden ja järjestyneisyyden vivahteen... Erillisiä kerhoja ja erillisiä vallankumouksellisia ei ole koottu, ei ole liitetty yhteen, ne eivät muodosta yhtenäistä, voimakasta ja kurinalaista järjestöä suunnitelmallisesti kehitettyine osineen"... Ja huomautettuaan, että uusien kerhojen viipymätön ilmestyminen hajoitettujen tilalle „todistaa vain liikkeen elinvoimaisuutta, ...mutta ei vielä osoita täysin kelvollisten vallankumouksellisten toimihenkilöiden määrän riittävyttä”, kirjoittaja tekee johtopäätöksen: „Pietarilaisten vallankumouksellisten käytännöllinen valmentumattomuus ilmenee myöskin heidän työnsä tuloksissa. Viimeiset oikeusjutut, erikoisesti „Itsevapautusryhmän” ja „Työn taistelu pääomaa vastaan”¹²¹ ryhmän jutut ovat osoittaneet selvästi, että nuori agitaattori, joka ei tunne seikkaperäisesti työoloja eikä siis myöskään agitaatioehtoja kyseessäolevassa tehtaassa, joka ei tunne konspiraation periaatteita ja on omaksunut” (onkohan vaan omaksunut?) „ainoastaan sosialidemokratian yleiset katsantokannat, voi toimia vain joitakin 4, 5, 6 kuukautta. Sitten seuraa vangitseminen, jonka seurauksena on usein se, että koko järjestö tai ainakin osa siitä hävitetään. Herää kysymys, onko ryhmän menestyksellinen ja tuloksellinen toiminta mahdollista, jos tämän ryhmän olemassaolon aika lasketaan kuukausissa?.. Ilmeistä on, ettei olemassaolevien järjestöjen puutteita voida laskea kokonaisuudessaan ylimenokaudesta johtuviksi... ilmeistä on, että toimivien järjestöjen lukumäärällisellä ja, mikä tärkeintä, niiden laadullisella kokoonpanolla on tässä tärkeä merkitys, ja meikäläisten sosialidemokraattien ensimmäisenä tehtävänä... tuleekin olla *järjestöjen todellinen yhteenliittäminen tarkasti valiten niiden jäsenet*”.

b) NÄPERTELY JA EKONOMISMI

Nyt meidän tulee viivähtää kysymyksessä, joka on varmaankin tullut jo jokaisen lukijan mieleen. Voidaanko tämä näpertely asettaa *koko* liikkeelle ominaisena kasvun tautina yhteyteen ekonomismin kanssa *yhtenä* virtauksena Venäjän sosialidemokratiassa? Mielestämme voidaan. Käytännöllinen valmentumattomuus ja taitamattomuus järjestötyössä on todella *meille kaikille* yhteistä, siinä luvussa myöskin niille, jotka aivan alusta pitäen ovat olleet horjumattomasti vallankumouksellisen marxilaisuuden kannalla. Ja valmentumattomuudesta sellaisenaan ei kukaan tietenkään voisi käytännönmiehiä syyttää. Mutta valmentumattomuuden lisäksi „näpertelyn” käsitteeseen kuuluu vielä jotain muutakin: yleensä koko vallankumouksellisen toimintapiirin ahtaus, sen seikan ymmärtämättömyys, että tämän ahtaan

toiminnan pohjalla ei voikaan muodostua hyvää vallankumouksellisten järjestöä, vihdoin — ja tämä on tärkeintä — yritykset puolustella tätä ahtautta ja julistaa se erikoiseksi „teoriaksi”, s.o. kumartua vaistovaraisuuden edessä tälläkin alalla. Heti kun tällaisia yrityksiä ilmaantui, niin kävi jo selväksi, että näpertely on yhteydessä ekonomismiin ja että me emme voi vapautua organisatorisen toimintamme ahtaudesta, ellemmme vapaudu ekonomismista yleensä (s.o. sekä marxilaisuuden teorian, sosialidemokratian merkityksen että sen poliittisten tehtävien ahtaasta käsittämisestä). Ja näitä yrityksiä on esiintynyt kahdella suunnalla. Eräät ovat alkaneet puhua: työläisjoukot eivät ole vielä itse esittäneet sellaisia laajakantoisia ja poliittisia taistelutehtäviä, joita vallankumoukselliset niille „tyrkyttävät”, niiden täytyy vielä taistella lähimpien poliittisten vaatimusten puolesta, käydä „taloudellista taistelua isäntiä ja hallitusta vastaan” * (tätä joukkoliikkeelle „sopivaa” taistelumuotoa vastaa luonnollisesti kaikkein heikoimmin valmentuneelle nuorisolle „sopiva” järjestökin). Toiset, jotka ovat kaukana kaikenlaisesta „asteellisuudesta”, ovat alkaneet puhua: „poliittisen vallankumouksen suorittaminen” on mahdollista ja välttämätöntä, mutta sitä varten ei ole minkäänlaista tarvetta muodostaa lujaa vallankumouksellisten järjestöä, joka kasvattaisi proletariaattia horjumattomalla ja sitkeällä taistelulla; riittää, kun kaikki tartumme „sopivaan” ja meille jo tuttuun nuijaan. Puhuaksemme ilman vertauskuvia — että järjestäisimme suurlakon **; tai että kiihdyttäisimme työväenliikkeen „velttoa” kulkua „eksitatiivisen terrorin” *** avulla. Nämä molemmat suunnat, sekä opportunistit että „vallankumouksen kannattajat”, antautuvat vallitsevan näpertelyn edessä, eivät usko, että siitä vapautuminen on mahdollista, eivät ymmärrä meidän ensimmäistä ja kaikkein pakoittavinta käytännöllistä tehtäväämme: luoda sellainen *vallankumouksellisten järjestö*, joka kykenisi turvaamaan poliittisen taistelun tarmollisuuden, kestävyuden ja sen jatkuvaisuuden.

Esitimme äsken B—vin sanat: „työväenliikkeen kasvu menee edelle vallankumouksellisten järjestöjen kasvusta ja ja

* „Rabotshaja Mysl’” ja „Rabotsheje Delo”, erik. „Vastaus” Plehanoville.

** Kirjanen „Kuka suorittaa poliittisen vallankumouksen?” — julkaistu Venäjällä ilmestyneessä kokoelmassa: „Proletaarinen taistelu”. Kievin komitea on ottanut siitä lisäpainoksen.

*** „Vallankumouksellisuuden uudestisyntyminen” ja „Svoboda”.

kehityksestä". Tällä „läheltä seuranneen tarkkailijan arvokkaalla lausunnolla" („Rabotsheje Delon" lausunto B—vin kirjoituksesta) on meille kaksinkertainen arvo. Se osoittaa, että olimme oikeassa, kun katsoimme Venäjän sosialidemokratian nykyisen kriisin perussyiksi *johtajien* („ideologien", vallankumouksellisten, sosialidemokraattien) *jälkeenjäämisen joukkojen vaistovaraisesta noususta*. Se osoittaa, että kaikki ekonomistisen kirjeen („Iskra", № 12) kirjoittajien, B. Kritshevskin ja Martynovin, järkeilyt vaistovaraisten aineksen merkityksen, harmaan arkisen taistelun merkityksen väheksymisvaarasta, prosessi-taktiikasta y.m., ovat nimenomaan näpertelyn ylistelyä ja puolustamista. Nämä ihmiset, jotka eivät voi lausua sanaa „teoreetikko" ilman ylenkatseellista irvistystä, jotka nimittävät „elämän tunnoksi" lankeamistaan polvilleen arkiseen elämään valmentumattomuuden ja kehittymättömyyden edessä, osoittavat todellisudessa mitä välttämättömpien *käytännöllisten* tehtävien ymmärtämättömyyttä. He huutavat jälkeenjääneille: astukaa yhtä jalkaa! älkää menkö edelle! Ihmisille, joilta puuttuu tarmo ja aloitekykyä organisaatiotyössä, joilta puuttuu „suunnitelmia" laajaa ja rohkeaa toiminnan järjestämistä varten, huudetaan „prosessi-taktiikasta"! Meidän perussyn-*tinämme* on poliittisten ja *organisatoristen* tehtävien *mataloittaminen* jokapäiväisen taloudellisen taistelun lähimpään, „kouraantuntuvien", „konkreettisten" harrastusten tasolle,— mutta meille vain veisataan: itse taloudelliselle taistelulle on annettava poliittinen luonne! Vielä kerran: tämä on aivan samanlaista „elämän tuntoa" kuin sekin, jota kansaneepoksen sankari osoitti huutaen hautausmaattueen nähdessään: „lykkyä tykö, enemmän vaan teille sellaista kantamista!"

Muistakaahan, miten verrattomalla, todella „Narsissimaisella" ylimielisyydellä nämä älyniekat opettivat Plehanovia: „työläiskerhoille yleensä (sic!) eivät ole mahdollisia poliittiset tehtävät tämän sanan todellisessa, *käytännöllisessä* mielessä, s.o. poliittisten vaatimusten puolesta käytävän tarkoituksenmukaisen ja menestyksellisen *käytännön* taistelun mielessä" („„Rabotsheje Delon" toimituksen vastaus", s. 24). Kerhoilla ja kerhoillakin on ero, hyvät herrat! „Näpertelijään" kerholla eivät poliittiset tehtävät tietenkään ole voimien mukaisia niin kauan, kun nämä näpertelijät eivät käsitä työtään näpertelyksi eivätkä pääse vapautumaan

siitä. Jos nämä näpertelijät lisäksi vielä ovat ihastuneet näpertelyynsä, jos he sanan „käytännöllinen” kirjoittavat ehdottomasti kursiivilla ja kuvittelevat, että käytännöllisyys vaatii tehtäviensä alentamista joukkojen takapajuisimpien kerrostien käsityskyvyn tasolle,— niin silloin nämä näpertelijät ovat tietenkin toivottomia, ja *poliittiset tehtävät eivät todellakaan ole heille yleensä voimien mukaisia*. Mutta johtajakykyjen, sellaisten kuin Aleksejevin ja Myshkinin, Halturinin ja Zheljabovin kerhoille ovat poliittiset tehtävät mahdollisia tämän sanan todellisimmassa, käytännöllisimmässä mielessä, ne ovat voimien mukaisia juuri siksi ja sikäli, mikäli heidän tuliset puheensa löytävät vastakaikua vaistovaraisesti heräävissä joukoissa, mikäli heidän kuohuva tarmonsia tempaa mukaansa vallankumouksellisen luokan tarmon ja toimeliaisuuden, mikäli tämä luokka asettuu tukemaan sitä. Plehanov oli tuhat kertaa oikeassa, kun hän ei tyytynyt siihen, että osoitti tämän vallankumouksellisen luokan, todisti sen vaistovaraisten heräämisen välttämättömäksi ja kiertämättömäksi, vaan samalla asetti jopa „työläiskerhoillekin” ylevän ja suuren poliittisen tehtävän. Mutta te vetoatte sen jälkeen syntyneeseen joukkoliikkeeseen *alentaaksenne* tätä tehtävää, *rajoittaaksenne* „työläiskerhojen” toiminnan tarmoa ja vauhdikkuutta. Mitä tämä on muuta kuin näpertelijäin mieltymystä näpertelyynsä? Te kerskailette käytännöllisyydellänne, mutta ette huomaa sitä jokaiselle venäläiselle käytännönmiehelle tunnettua tosiasiaa, miten suuria ihmeitä vallankumouksen hyväksi voidaan saada aikaan ei ainoastaan kerhon, vaan vieläpä yksityisen henkilönkin tarmokkuudella. Vai luuletteko te, ettei meidän liikkeessämme voi olla sellaisia johtajakykyjä kuin oli 70-luvulla? Miksi se niin olisi? Siksikö, että olemme heikosti valmentuneita? Mutta mehän valmistaudumme, tulemme valmentamaan itseämme ja pääsemme valmentuneiksi! Tosin, „isäntiä ja hallitusta vastaan käytävän taloudellisen taistelun” tunkkaantuneessa vedessä on onnettomuudeksemme muodostunut homekerros, on ilmaantunut ihmisiä, jotka lankeavat polvilleen ja rukoilevat vaistovarasuutta, tarkastellen hartaina Venäjän proletariaatin „takamusta” (Plehanovin sanontaa käyttäksemme). Mutta me kykenemme vapautumaan tästä homeesta. Juuri nykyään Venäjän vallankumoustaistelija, todella vallankumouksellisen teorian johtamana, todella vallankumoukselliseen ja

vaistovarasesti heräävään luokkaan nojautuen, voi vihdoin — vihdoin! — ryhdistäytyä täyteen mittansa ja päästää valloilleen koko väkevät sankarinvoimansa. Sitä varten tarvitaan vain, että käytännönmiesten suuressa joukossa, vieläkin suuremmassa joukossa niitä, jotka ovat jo koulunpenkiltä asti unelmoineet käytännölliseen työhön pääsemisestä, otettaisiin pilkalla ja ylenkatseella vastaan kaikenlaiset yritykset alentaa poliittisten tehtävienne ja organisatorisen työmme vauhdikkuutta. Ja me pääsemme siihen, siitä voitte olla varmoja, hyvät herrat!

Artikkelissani „Mistä on alettava?” minä kirjoitin „Rabotsheje Deloa” vastaan: „Jotain erikoista kysymystä koskevaa agitaatiotaktiikkaa, puoluejärjestön jonkin osakysymyksen läpiviemiseksi tarkoitettua taktiikkaa voidaan muuttaa 24 tunnin kuluessa, mutta mielipidettään siitä, onko yleensä, aina ja ehdottomasti tarpeen taistelujärjestö ja tarvitaanko poliittista agitaatiota joukkojen keskuudessa, eivät voi muuttaa 24 tunnissa eikä edes 24 kuukaudessaakaan muut kuin kaikkia vakaumuksia vailla olevat ihmiset”*. „Rabotsheje Delo” vastaa: „Tällä „Iskran” ainoalla asiallisuutta tavoittelevalla syytöksellä ei ole mitään pohjaa. „Rabotsheje Delon” lukijat tietävät hyvin, että me olemme aivan alusta alkaen ei ainoastaan kehoittaneet ryhtymään poliittiseen agitaatioon odottamatta „Iskran” ilmestymistä”... (mainiten samalla, ettei suinkaan työläiskerhoille „eikä edes työväen joukkoliikkeellekään voida asettaa ensimmäiseksi poliittiseksi tehtäväksi absolutismin kukistamista”, vaan ainoastaan taistelu lähimpien poliittisten vaatimusten puolesta, ja että „lähimmät poliittiset vaatimukset tulevat joukoille ymmärrettäviksi yhden tai ainakin muutamien lakkojen jälkeen”)... „vaan olemme myöskin toimittaneet julkaisujemme kautta Venäjällä työskenteleville tovereille ulkomailta *ainoita* sosialidemokraattisia poliittisen agitaation aineistoja”... (jolloin te tässä ainutlaatuisessa aineistossa mitä laajimmin sovellutte poliittista agitaatiota vain taloudellisen taistelun pohjalla ja vieläpä pääsitte ajattelussanne lopulta niin pitkälle, että tämä tyypistetty agitaatio on „kaikkein laajimmin soveltuva”. Ja te, hyvät herrat, ette huomaa sitä, että teidän todistelunne juuri todistaakin „Iskran” ilmaantumisen välttämättömäksi —

* Ks. tämä osa, s. 6. *Toim.*

kun *ainoa* aineisto on sellaista — ja välttämättömäksi „Iskran” taistelun „Rabotsheje Deloa” vastaan)... „Toisaalta meidän julkaisu toimintamme asiallisesti valmisteli puolueemme taktillista yhtenäisyyttä”... (sen vakaumuksenko yhtenäisyyttä, että taktiikka on yhdessä puolueen kanssa kasvavien puolue tehtävien kasvuprosessi? Arvokasta yhtenäisyyttä!)... „ja siten myöskin „taistelujärjestön” mahdollisuutta, jonka luomiseksi Liitto on tehnyt kaiken sen, mitä ulkomainen järjestö tehdä voi” („Rabotsheje Delo”, № 10, s. 15). Turha yritys selviytyä asiasta kieroilulla! Sitä, että olette tehneet kaiken, mikä on ollut teille mahdollista, sitä en ole koskaan edes aikonutkaan kieltää. Olen vain väittänyt ja väitän edelleenkin, että lyhytnäköinen ajatuskykyne supistaa „mahdollisuuksienne” *puitteita*. Naurettavaa on edes puhuakaan „taistelujärjestöstä” taistelua varten „lähimpien poliittisten vaatimusten” puolesta tai „taloudellista taistelua varten isäntiä ja hallitusta vastaan”.

Mutta jos lukija haluaa nähdä oikeita „ekonomistiseen” näpertelyyn mieltymyksen helmiä, niin hänen on tietenkin käännättävä eklektisestä ja häilyvästä „Rabotsheje Delosta” johdonmukaisen ja päättäväisen „Rabotshaja Myslin” puoleen. „Vielä pari sanaa varsinaisesta niin sanotusta vallankumouksellisesta sivistyneistöstä”, kirjoitti R. M. „Erillisessä lisälehdessä”, s. 13, „joka totta kyllä on moneen kertaan osoittanut käytännössä täyden valmeutensa „ryhtyä ratkaisevaan otteluun tsarismia vastaan”. Koko onnettomuus on vain siinä, että valtiollisen poliisin julmasti vainoamana meidän vallankumouksellinen sivistyneistömme on käsittänyt taistelun tätä valtiollista poliisia vastaan poliittiseksi taisteluksi itsevaltiutta vastaan. Sen vuoksi sille on tähän saakka jäänytkin selvittämättömäksi kysymys, „mistä saada voimia taisteluun itsevaltiutta vastaan?””.

Eikö olekin suorastaan verratonta tämä *vaistovaraisen* liikkeen ihailijan (ihailijan huonossa mielessä) suurellisen ylenkatseellinen suhtautuminen taisteluun poliisia vastaan? Hän on valmis *puolustelemaan* meidän konspiratiivista taitamattomuuttamme sillä, että vaistovaraisen joukkoliikkeen aikana meille ei itse asiassa olekaan tärkeää taistelu valtiollista poliisia vastaan!! Mutta niin kipeäksi on käynyt kaikille kysymys vallankumouksellisten järjestöjemme puutteellisuuksista, että vain aniharvat kirjoittavat nimensä tämän pöyrityttävän johtopäätöksen alle. Mutta jos

esimerkiksi Martynov ei allekirjoita sitä, niin hän menettelee näin vain siksi, ettei kykene ajattelemaan tai ettei hänellä ole rohkeutta ajatella väitteitään loppuun asti. Todel-lakin, vaatiiko sellainen „tehtävä”, kuin kouraantuntuvia tuloksia lupaavien konkreettisten vaatimusten esittäminen joukkojen taholta, mitään erikoista huolenpitoa vallankumouksellisten lujan ja keskitetyn taistelujärjestön luomise-sta? eikö tätä „tehtävää” täytä sellainenkin joukko, joka ei lainkaan „taistele valtiollista poliisia vastaan”? Enemmän-kin: olisiko tämä tehtävä toteutettavissa, elleivät sitä ryhtyisi täyttämään harvalukuisten johtajien lisäksi myös sellaiset työläiset (niiden valtava enemmistö), jotka *eivät* lainkaan *kykene* „taistelemaan valtiollista poliisia vastaan”? Nämä tällaiset työläiset, suurten joukkojen keskitason ihmiset, kykenevät osoittamaan tavattoman suurta tarmoa ja uhrautuvaisuutta lakoissa, katutaisteluissa poliisia ja sotaväkeä vastaan, kykenevät (ja vain he yksin kykenevät) *ratkaise-maan* koko liikkeemme lopputuloksen,— mutta juuri taistelu *valtiollista* poliisia vastaan vaatii erikoisia *kykyjä*, vaatii *ammattivallankumouksellisia*. Ja meidän ei ole huolehdi-tava ainoastaan siitä, että joukot „asettaisivat” konkreettisia vaatimuksia, vaan myöskin siitä, että työläisten joukot „nostaisivat” yhä suuremmassa määrin esiin tällaisia ammattivallankumouksellisia. Täten olemme tulleet kysy-mykseen, joka koskee ammattivallankumouksellisten järjes-töjen ja puhtaasti työväenliikkeen välistä suhdetta. Tämä kysymys, jota on vähän käsitelty kirjallisuudessa, on meillä „poliitikoilla” ollut suuren huomion kohteena keskusteluis-samme ja väittelyissämme ekonomismiin enemmän tai vähemmän kallistuvien tovereitten kanssa. Siihen kannattaa pysähtyä erikoisesti. Mutta sitä ennen päätämme ajatuk-semme näpertelyn yhteydestä ekonomismiin, esittämällä sen valaisemiseksi vielä yhden lainauksen.

„„Työn vapautus” ryhmä”, kirjoitti herra N. N.¹²² „Vas-tauksessaan”, „vaatii suoranaista taistelua hallitusta vas-taan punnitsematta sitä, missä on aineellinen voima sitä taistelua varten, osoittamatta, *mitä teitä sen pitää käydä*”. Alleviivattuaan viimeiset sanat kirjoittaja tekee sanaan „teitä” seuraavan huomautuksen: „Tätä seikkaa ei voida selittää konspiratiivisilla tarkoituksiperillä, sillä ohjelmassa ei ole puhe salaliitosta, vaan *joukkoliikkeestä*. Joukothan eivät voi kulkea salaisia teitä. Vai onko salainen lakko

mahdollista? Onko salainen mielenosoitus ja anomuskamp-pailu mahdollista?” („Vademecum”, s. 59). Kirjoittaja pääsi jo aivan lähelle sekä tätä „aineellista voimaa” (lakkojen ja mielenosoitusten järjestäjät) että taistelun „teitä”, mutta sitten meni kuitenkin neuvottomaksi ja hämilleen, sillä hän „kumartele” joukkoliikkeen edessä, s.o. pitää sitä jonain sellaisena, mikä *vapauttaa* meidät meikäläisestä vallankumouksellisesta aktiivisuudestamme, eikä jonain sellaisena, minkä tulee rohkaista ja *kannustaa* eteenpäin meidän vallankumouksellista aktiivisuuttamme. Salainen lakko on mahdotonta siihen osallistuville ja siihen välittömästi kosketuksissa oleville henkilöille. Mutta Venäjän työläisten suurille joukoille tämä lakko voi jäädä (ja useimmiten jääkin) „salaiseksi”, sillä hallitus pitää huolen siitä, että kaikkalainen kanssakäynti lakkolaisiin katkaistaan, se pitää huolen siitä, että kaikenlainen tietojen levittäminen lakosta tehdään mahdottomaksi. Ja tässä tarvitaan jo erikoista „taistelua valtiollista poliisia vastaan”, taistelua, jota ei milloinkaan voi aktiivisesti käydä niin suuri joukko kuin lakkoihin osallistuu. Tätä taistelua pitää järjestää „taiteen kaikkien sääntöjen mukaisesti” niiden henkilöiden, jotka ammatikseen harjoittavat vallankumouksellista toimintaa. Tämän taistelun järjestäminen ei ole käynyt *vähemmän tarpeelliseksi* sen takia, että liikkeeseen tulevat vaistovaraisesti mukaan suuret joukot. Päinvastoin järjestelytyö käy sen vuoksi *vieläkin tarpeellisemmaksi*, sillä me, sosialistit, emme täyttäisi suoranaisia velvollisuuksiämme joukkoja kohtaan, jos emme kykenisi estämään poliisia tekemästä salaiseksi (ja toisinaan emme itsekin valmistelisi salassa) jokaista lakkoa ja jokaista mielenosoitusta. Ja sen me *kykenemme tekemään* juuri sen vuoksi, että vaistovaraisesti heräävät joukot tulevat *myös nostamaan keskuudestaan* yhä enemmän ja enemmän „ammattivallankumouksellisia” (jos emme vain ala kaikin tavoin kehoitella työläisiä polkemaan paikallaan).

c) TYÖLAISTEN JÄRJESTÖ JA VALLANKUMOUKSELLISTEN JÄRJESTÖ

Jos kerran poliittisen taistelun käsite sosialidemokraatilla on yhtä kuin „taloudellinen taistelu isäntiä ja hallitusta vastaan”, niin luonnollisesti voidaan odottaa, että „vallankumouksellisten järjestön” käsite tulee hänellä olemaan

enemmän tai vähemmän samaa kuin käsite: „työläisten järjestö”. Ja sellaista todellakin tapahtuu, niin että puhuesamme järjestöstä me puhummekin aivan eri kieltä. Muistan esimerkiksi aivan kuin eilisen päivän keskusteluni erään melko johdonmukaisen ekonomistin kanssa, jota en sattunut aikaisemmin tuntemaan. Keskustelimme kirjasesta „Kuka suorittaa poliittisen vallankumouksen?” ja olimme pian samaa mieltä siitä, että sen peruspuutteellisuutena on järjestökysymyksen sivuuttaminen ihan ilman huomiotta. Me kuvittelimme jo olevamme solidaarisia toistemme kanssa — mutta... keskustelu jatkui edelleen ja osoittautuikin, että me puhumme aivan eri asioista. Keskustelukumppanini syyttää kirjoittajaa lakkorahastojen, keskinäisavun yhdistysten y.m.s. sivuuttamisesta huomiotta, minä taas tarkoitin vallankumouksellisten järjestöä, joka tarvitaan poliittisen vallankumouksen „täytäntöönpanemista” varten. Ja heti kun tämä erimielisyys tuli ilmi, niin sen jälkeen en enää muista, että olisin voinut olla samaa mieltä tämän ekonomistin kanssa kerrassaan missään periaatteellisessa kysymyksessä!

Mikä oli erimielisyyksiemme syynä? Juuri se, että ekonomistit luisuvat alinomaa sosialidemokratismista trade-unionismiin sekä organisatoristen että poliittisten tehtävien alalla. Sosialidemokratian poliittinen taistelu on paljon laajempaa ja monimutkaisempaa kuin työläisten taloudellinen taistelu isäntiä ja hallitusta vastaan. Aivan samoin myöskin (ja siitä johtuen) vallankumouksellisen sosialidemokraattisen puolueen järjestönkin täytyy välttämättä olla *toisenluontoinen* kuin työläisten järjestön sellaista taistelua varten. Työläisten järjestön täytyy olla ensiksikin ammattillinen; toiseksi sen täytyy olla mahdollisimman laaja; kolmanneksi sen täytyy olla mahdollisimman vähän konspiraatiivinen (puhun tässä ja etempänä pitäen tietenkin silmällä vain itsevaltiudellista Venäjää). Vallankumouksellisten järjestöön sitävästoin täytyy kuulua ennen kaikkea ja pääasiallisesti sellaisia henkilöitä, joiden ammattina on vallankumouksellinen toiminta (siksi puhunkin *vallankumouksellisten* järjestöstä tarkoittaen vallankumouksellisia sosialidemokraatteja). Tämän tunnusmerkin tieltä, joka on järjestön jäsenille yhteinen, *pitää väistyä kokonaan kaikenlaisten erotusten työläisten ja intelligenttien väliltä*, puhumattakaan enää näiden eri ammattien välisistä erilaisuuk-

sista. Tällaisen järjestön täytyy olla mahdollisimman konspiratiivinen eikä kovin laaja. Pysähtykäämme tarkastelemaan näitä kolmea erilaisuutta.

Maissa, joissa vallitsee poliittinen vapaus, on ammatillisen ja poliittisen järjestön erilaisuus aivan selvä, samoin kuin ero trade-unionien ja sosialidemokratian välilläkin. Sosialidemokratian suhteet trade-unioneihin saavat eri maissa tietenkin kiertämättä erilaisia muotoja historiallisista, juridisista ja muista ehdoista riippuen,— ne voivat olla enemmän tai vähemmän kiinteitä, mutkallisia j.n.e. (mielemme niiden pitäisi olla mahdollisimman kiinteitä ja mahdollisimman mutkattomia), mutta ammattiliittojärjestöjen ja sosialidemokraattisen puolueen järjestöjen samaisuudesta vapaissa maissa ei ole puhettakaan. Venäjällä sen sijaan itsevaltiuden sorto pyyhkii pois ensi näkemältä kaiken erilaisuuden sosialidemokraattisen järjestön ja työväenliiton väliltä, sillä *kaikenlaiset* työväenliitot ja *kaikenlaiset* kerhot ovat kiellettyjä, sillä työläisten taloudellisen taistelun pääasiallinen ilmenemismuoto ja keino — lakko — on yleensä kriminaalirikkomus (toisinaan jopa poliittinenkin!). Täten meillä vallitsevat olosuhteet toisaalta „sysäävät” taloudellista taistelua käyviä työläisiä voimakkaasti poliittisiin kysymyksiin ja toisaalta taas ne „sysäävät” sosialidemokraatteja sekoittamaan trade-unionismin ja sosialidemokratismiin toisiinsa (ja Krišševskimme, Martynovimme ja kumpp. puhuessaan innokkaasti tuosta ensimmäisen lajin „sysäämisestä” eivät huomaa toisen lajin „sysäämistä”). Tosiaankin, kuvitelkaapa henkilöitä, jotka ovat 99 sadasosaltaan kiinni „taloudellisessa taistelussa isäntiä ja hallitusta vastaan”. Eräät heistä eivät joudu kertaakaan *koko* toimintakautenaan (4—6 kuukautta) törmäämään kysymykseen vallankumouksellisten monimutkaisemman järjestön välttämättömydestä; toiset ehkä „törmäävät” verrattain laajalti levinneeseen bernsteiniläiseen kirjallisuuteen, josta ammentavat vakaumuksen „harmaan arkisen taistelun edistymisen” erikoisesta tärkeydestä. Vihdoin kolmannet saattavat ehkä innostua viekoittelevaan ajatukseen antaa maailmalle uusi näyte „kiinteästä ja elimellisestä yhteydestä proletariaaniseen taisteluun”, ammatillisen ja sosialidemokraattisen liikkeen välisestä yhteydestä. Nämä tällaiset henkilöt saattavat järkeillä, että mitä myöhemmin maa astuu kapitalismin areenalle ja siis

myöskin työväenliikkeen areenalle, sitä laajemmin voivat sosialistit ottaa osaa ammatilliseen liikkeeseen ja antaa sille tukeaan, sitä vähemmän voi ja tulee olla ei-sosialidemokraattisia ammattiliittoja. Tähän saakka tuollainen järkeily on aivan oikeaa, mutta onnettomuus onkin siinä, että he menevät vieläkin pitemmälle ja haaveilevat sosialidemokratismien ja trade-unionismien täydellisestä yhteensulattamisesta. Me näemme heti „Pietarin Taisteluliiton Sääntöjen” valossa, sen esimerkistä, miten vahingollisesti nämä haaveet heijastuvat organisaatiosuunnitelmissamme.

Taloudellista taistelua varten tarkoitettujen työväenjärjestöjen täytyy olla ammatillisia järjestöjä. Jokaisen työläis-sosialidemokraatin tulee mahdollisuuksien mukaan auttaa niitä ja aktiivisesti toimia näissä järjestöissä. Se on oikein. Mutta ei ole lainkaan meidän etujemme mukaista vaatia, että „ammattikunta”-liittojen jäseninä voisivat olla vain sosialidemokraatit: se supistaisi vaikutuksemme laajuutta joukkojen keskuudessa. Osallistukoon ammattikuntaliittoon jokainen työläinen, joka käsittää yhdistymisen välttämättömyyden taistelua varten isäntiä ja hallitusta vastaan. Itse ammattikuntaliittojen tarkoitusperä ei olisi saavutettavissa, elleivät ne yhdistäisi kaikkia, jotka kykenevät nousemaan vaikkapa edes tälle alkeelliselle käsitystasolle, elleivät nämä ammattikuntaliitot olisi hyvin *laajoja* järjestöjä. Ja mitä laajempia nämä järjestöt ovat, sitä laajempaa tulee olemaan myöskin meidän vaikutuksemme niihin, vaikutuksemme, joka ei ilmene ainoastaan taloudellisen taistelun „vaistovaraisessa” kehittämisessä, vaan myöskin liiton sosialististen jäsenten välittömänä ja tietoisena vaikutuksena toveriinsa. Mutta järjestöjen ollessa kokoonpanoltaan laajoja ei voi olla tiukkaa konspiraatiota (joka vaatii paljon suurempaa valmennusta kuin on välttämätöntä taloudelliseen taisteluun osallistumiseksi). Miten on sovitettavissa tämä ristiriita suuren jäsenmäärän ja tiukan konspiraation välttämättömyyden välillä? Miten voidaan päästä siihen, että ammattikuntajärjestöt olisivat mahdollisimman vähän konspiratiivisia? Sitä varten on olemassa yleensä puhuen vain kaksi tietä: joko ammattikuntaliittojen legalisoiminen (mikä on eräissä maissa edeltänyt sosialististen ja poliittisten liittojen legalisoimista) taikka järjestön säilyttäminen salaisena, mutta niin „vapaana”, niin epämääräisenä muodoltaan, niin lose, kuten saksalaiset sanovat, että

konspiraatio supistuisi jäsenten suurelle joukolle melkein olemattomiin.

Ei-sosialististen ja ei-poliittisten työväenliittojen legalisoiminen Venäjällä on jo alkanut, eikä voi olla pienintäkään epäilystä siitä, että meidän nopeasti kasvavan sosialidemokraattisen työväenliikkeemme jokainen askel tulee lisäämään ja edistämään näitä legalisointirytyksiä — yrityksiä, jotka ovat lähtöisin pääasiallisesti vallitsevan järjestelmän kannattajien taholta, mutta osaksi myöskin itse työläisten ja liberaalisen intelligenssin taholta. Legalisoimisen lipun ovat Vasiljevit ja Zubatovit jo nostaneet, sille ovat jo luvanneet ja antaneet apuaan herrat Ozerovit ja Wormsit, työläisten keskuudessa on jo uuden virtauksen seuraajia. Ja emme voi olla tästä lähtien ottamatta lukuun tätä virtausta. Millä tavalla ottaa lukuun,— siitä sosialidemokraattien keskuudessa voi tuskin olla kahta eri mielipidettä. Meidän täytyy paljastaa järkähtämättä Zubatovien ja Vasiljevien, santarmien ja pappien kaikkalainen osallistuminen tähän virtaukseen ja selittää työläisille näiden osallistujien todelliset aiheet. Olemme velvollisia paljastamaan myös kaikenlaiset sovittelavaisuuden ja „sopusoinnun” äänet, joita tulee kuulumaan liberaalisten toimihenkilöiden puheissa avoimissa työväen kokouksissa,— samantekevää, ottavatko he sellaisen äänensävyyn rehellisen vakaumuksensa vuoksi siitä, että on toivottava rauhallista yhteistoimintaa luokkien välillä vaiko halusta päästä palveluksillaan esivallan suosioon taikka yksinkertaisesti taitamattomuudesta. Ja vihdoin, velvollisuutemme on varoittaa työläisiä siitä ansasta, jonka poliisi heille usein asettaa urkkien „kuumaverisiä ihmisiä” näissä avoimissa kokouksissa ja sallituissa yhdistyksissä, yrittäen näiden legaalisten järjestöjen kautta soluttaa provokaattoreita myöskin illegaaliin järjestöihin.

Mutta kaiken tämän tekeminen ei lainkaan merkitse sen unohtamista, että työväenliikkeen legalisoiminen hyödyttää *loppujen lopuksi* juuri meitä eikä suinkaan Zubatoveja. Päinvastoin juuri paljastustoiminnallamme me erotammekin ohdakkeet nisuista. Olemme jo osoittaneet, mitä ovat ohdakkeet. Nisua on yhä laajempien ja kaikkein takapajuisimpien työläiskerrostien huomion kiinnittäminen yhteiskunnallisiin ja poliittisiin kysymyksiin, se on meidän, vallankumouksellisten, vapautuminen sellaisista tehtävistä, jotka ovat oikeastaan legaalisia (legaalisten kirjojen levittäminen,

keskinäisapu j.n.e.) ja joiden kehittäminen tulee ehdottomasti antamaan meille yhä enemmän aineistoa agitaatiota varten. Tässä mielessä me voimme ja meidän tulee sanoa Zubato-ville ja Ozeroveille: ahkeroikaa, herrat, ahkeroikaa! Sikäli kun te asettelette työläisille ansoja (suoranaisen provokaation mielessä tai siinä mielessä, että työläisiä „rehellisesti” rappeutetaan „struvelaisuudella”) — me kyllä pidämme huolen siitä, että teidät paljastetaan. Mikäli te otatte todella askeleen eteenpäin — vaikkapa vain „arastellen ja horjuvasti”, mutta kuitenkin askeleen eteenpäin, — niin me sanomme: olkaa hyvä! Todellisena askeleena eteenpäin voi olla vain todellinen, vaikkapa pienoinenkin liikkuma-alan laajentaminen työläisille. Ja jokainen tällainen laajentaminen hyödyttää meitä ja jouduttaa sellaisten legaalisten yhdistysten ilmestymistä, joissa eivät provokaattorit tule pyydystelemään sosialisteja, vaan sosialistit hankkivat itselleen kannattajia. Sanalla sanoen tehtävämme on nyt taistella ohdakkeita vastaan. Meidän asianamme ei ole nisujen kasvattaminen kukkaruukuissa. Kitkiessämme ohdakkeet me puhdistamme siten maaperän nisun siementen mahdollista itämistä varten. Ja sillä aikaa, kun Afanasi Ivanytshit ja Pulheria Ivanovnat harjoittavat ruukkukasviviljelystä, meidän on valmistettava elonleikkaajia, jotka pystyisivät sekä niittämään tämänpäiväisiä ohdakkeita että leikkaamaan huomispäivän vehnää*.

Siis legalisoimisen kautta *me* emme voi *ratkaista* kysymystä mahdollisimman lievästi konspiratiivisen ja mahdollisimman laajan ammatillisen järjestön luomisesta (mutta olisimme hyvin iloisia, jos Zubatovit ja Ozerovit avaisivat meille edes osittaisen mahdollisuuden tällaista ratkaisua varten, — sen vuoksi meidän tulee taistella mahdollisimman tarmokkaasti heitä vastaan!). Jää vielä salaisten ammatillisten järjestöjen tie, ja *meidän* on annettava kaikkinaista apua niille työläisille, jotka jo lähtevät tälle tielle (kuten

* „Iskran” taistelu ohdakkeita vastaan on aiheuttanut „Rabotsheje Delon” taholta tällaisen kiukkuisen hyökkäyksen: „„Iskralle” taas ei ajan merkinä ole niinkään paljon nämä suurtahtumat (keväälliset) kuin Zubatovin agenttien viheliäiset yritykset „legalisoida” työväenliike. Se ei näe, että nämä tosiasiat juuri puhuvatkin sitä vastaan; nehan ne juuri todistavatkin sitä, että hallituksen silmissä on työväenliike saanut hyvin uhkaavat mittasuhteet” („Kaksi edustajakokousta”, s. 27). Kaiken syynä on näiden „elämän mahtikäskyille kuurojen” ortodoksien „dogmaattisuus”. He ovat niin itsepäisiä, että eivät halua nähdä kyynärän korkuista vehnää, vaan tappelevat tuuman korkuisia ohdakkeita vastaan! Eikö tämä olekin „turmeltuun perspektiivikäsitys Venäjän työväenliikkeeseen nähden” (sama, s. 27)?

aivan varmasti tiedämme). Ammatilliset järjestöt voivat tuoda ei vain valtavaa hyötyä taloudellisen taistelun kehittämisen- ja lujittamistyössä, vaan myöskin tulla sangen tärkeiksi poliittisen agitaation ja vallankumouksellisen järjestön avustajiksi. Tämän tuloksen saavuttamiseksi, alkavan ammatillisen liikkeen suuntaamiseksi sosialidemokratialle toivottavaan uomaan on välttämätöntä ennen kaikkea tehdä itselleen selväksi, miten toivoton on se järjestösuunnitelma, jonka kimpussa pietarilaiset ekonomistit ovat touhunneet jo melkein viisi vuotta. Tämä suunnitelma on esitetty sekä „Työläiskassan säännöissä” heinäkuussa 1897 („Listok „Rabotnika””, № 9—10, s. 46,— „Rabotshaja Myslissä” № 1) että „Työläisten liittojärjestön säännöissä” lokakuussa 1900 (Pietarissa painettu erikoislehtinen, josta on mainittu „Iskran” I. numerossa). Molempien sääntöjen peruspuutteena on yksityiskohtainen muotojen säätäminen laajalle työväenjärjestölle ja vallankumouksellisten järjestön sekoittaminen siihen. Ottakaamme jälkimmäiset säännöt, jotka ovat täydellisemmin laaditut. Niiden runko muodostuu *viidestäkymmenestä kahdesta* pykälästä: 23 pykälässä selitetään „työläiskerhojen” rakennetta, asiainhoidon järjestystä ja toimintapiiriä, kerhojen, joita järjestetään jokaisessa tehtaassa („enintään 10 henkeä”) ja jotka valitsevat „keskus- (tehdas-) ryhmät”. „Keskusryhmä”, sanotaan 2. §:ssä, „seuraa kaikkea, mitä sen tehtaalla tapahtuu, ja pitää päiväkirjaa tapahtumista siellä”. „Keskusryhmä tekee kuukausittain kaikille maksajille tilityksen kassan tilasta” (17. §) j.n.e. 10 pykälää on omistettu „piirijärjestölle” ja 19 perin monimutkaiselle „Työläisjärjestön komitean” ja „Pietarin Taisteluliiton komitean” yhteenpunoitumalle (valitut henkilöt jokaisesta piiristä ja „toimeenpanevista ryhmistä” — „propagandistien ryhmät, ryhmä, jonka tehtävänä on yhteyden pito maaseudun kanssa, yhteyden pito ulkomaiden kanssa, ryhmät varastojen, kustannustoiminnan ja kassan hoitamista varten”).

Socialidemokratia — on yhtä kuin „toimeenpanevat ryhmät” työläisten taloudelliseen taisteluun nähden! Vaikea olisi enää havainnollisemmin esittää sitä, miten ekonomistin ajatus luisuu sosialidemokratismista trade-unionismiin, miten vierasta hänelle on kaikkalainen käsitys siitä, että sosialidemokraatin on ennen kaikkea ajateltava proletariaatin *koko* vapaustaistelua johtamaan kykenevien

vallankumouksellisten järjestöä. Kun puhutaan „työväenluokan poliittisesta vapauttamisesta”, taistelusta „tsaristista mielivaltaa” vastaan — ja samalla kirjoitetaan tällaisia järjestösääntöjä, niin se merkitsee, ettei silloin ole kerrassaan minkäänlaista käsitystä sosialidemokratian todellisista poliittisista tehtävistä. Ainoakaan noista puolestasadasta pykälästä ei osoita pienintäkään välähdystä sen seikan käsittämiseen, että tarvitaan mitä laajinta poliittista agitaatiota joukkojen keskuudessa, agitaatiota, joka valaisisi Venäjän absolutismin kaikkia puolia, Venäjän eri yhteiskuntaluokkien kaikkia piirteitä. Eikä ainoastaan poliittisia, vaan tällaisten sääntöjen pohjalla on mahdotonta toteuttaa edes trade-unionistisiakaan päämääriä, sillä ne vaativat järjestäytymistä *ammateittain*, mistä säännöissä ei edes mainitakaan.

Mutta miltei kaikkein kuvaavinta lienee kuitenkin koko tämän „systeemin” tavaton kömpelyys, kun se yrittää sitoa jokaisen eri tehtaan ja „komitean” toisiinsa yksitoikkoisten ja naurettavan yksityiskohtaisten ohjeiden vakituksilla siteillä kolmiasteisen vaalijärjestelmän pohjalla. Ekonomismin ahtaan näköpiirin painamana ajatus törmää tässä yksityiskohtiin, joista haiskahtaa virkakankeudelta ja kansliamaisuudelta. Todellisuudessa kolmea neljäsosaa näistä pykälistä ei tietenkään koskaan sovelleta, mutta santarmeille sen sijaan tällainen „konspiratiivinen” järjestö keskusryhmineen jokaisessa tehtaassa tekee helpommaksi ennenkuulumattoman suurten palojen järjestämisen. Puolalaiset toverit ovat jo eläneet läpi liikkeen sellaisen vaiheen, jolloin kaikki olivat viehättyneet laajaan työväenkassojen perustamiseen, mutta huomattuaan, että he siten toimittavat vain santarmeille runsasta satoa, he hyvin pian luopuivat tästä ajatuksesta. Jos haluamme laajoja työväenjärjestöjä emmekä halua laajoja paloja, jos emme halua tuottaa meliilyvää santarmeille, niin meidän on pyrittävä siihen, ettei näillä järjestöillä olisi mitään virallisia muotoja. — Onko niiden toiminta silloin mahdollista? — Katsahtakaapa noita tehtäviä: „...seurata kaikkea, mitä tehtaalla tapahtuu, ja pitää päiväkirjaa tapahtumista siellä” (sääntöjen 2. §). Pitääkö tällekin ehdottomasti antaa virallistettu muoto? Eiköhän sitä voidaan suorittaa vielä paremmin illegaaliseen lehteen lähetettävillä lehtikirjoituksilla ilman minkäänlaista erikoisten ryhmien muodostamista sitä varten? „...Johtaa työläisten taistelua heidän

asemansa parantamiseksi tehtaassa" (sääntöjen 3. §). Taaskaan ei ole mitään syytä valaa sitä virallisiin muotoihin. Minkälaisia vaatimuksia työläiset haluavat asettaa, sen jokainen vähänkin taitava agitaattori saa tarkoin tietoonsa yksinkertaisesta keskustelusta, ja saatuaan sen tietää hän kykenee välittämään sen jo suppealle, eikä laajalle vallankumouksellisten järjestölle tarpeen vaatiman lehtisen toimitamista varten. „...Järjestää kassa... kantaen jäsenmaksua 2 kop. ruplalta" (9. §)— ja selostaa sitten kuukausittain kaikille kassan tilaa (17. §), erottaa jäsenet, jotka eivät suorita maksuja (10. §) j.n.e. Sehän on poliisille suorastaan paratiisi, sillä ei mikään ole sen helpompaa kuin tunkeutua tähän „keskus-tehdaskassan" koko konspiraatioon, takavarikoida rahat ja siepata kiinni kaikki parhaat henkilöt. Eikö olisi yksinkertaisempaa laskea liikkeelle tietyn (hyvin suppean ja hyvin konspiratiivisen) järjestön leimasimella varustettuja kopeekan tai kahden kopeekan merkkejä taikka ilman minkäänlaisia merkkejä panna toimeen keräyksiä, joista illegaalinen lehti sitten julkaisee tilityksen sovitulla tunnussanalla? Saavutetaan sama päämäärä, mutta santarmien on silloin sata kertaa vaikeampaa päästä lankoihin käsiksi.

Voisin jatkaa edelleen tätä sääntöjen erittelyä esimerkin vuoksi, mutta mielestäni edellä sanottukin jo riittää. Pieni, kiinteästi yhteenliittynyt kaikkein luotettavimpien, kokeneimpien ja karaistuneimpien työläisten ydinryhmä, jolla on luottamusmiehet kaikissa tärkeimmissä piireissä ja joka on mitä ankarimman konspiraation kaikkien sääntöjen mukaisesti yhteydessä vallankumouksellisten järjestöön, voi mitä laajimmalla joukkojen osanotolla ja ilman minkäänlaisia kiinteitä muotoja täyttää täysin *kaikki* ammatillisille järjestöille kuuluvat tehtävät ja sitä paitsi täyttää ne juuri siten kuin on toivottavaa sosialidemokratialle. Vain tällä tavalla voidaanakin saada aikaan *sosialidemokraattisen* ammatillisen liikkeen *lujittuminen* ja kehittyminen kaikkien santarmien uhallakin.

Minulle väitetään vastaan: järjestöä, joka on siinä määrin lose *, ettei sille ole lainkaan annettu mitään muotoa, ettei siinä ole mitään oikeita ja rekisteröityjä jäseniäkään, ei voida edes nimittää järjestöksi.— Mahdollisesti. En minä

* — vapaa, laaja. *Toim.*

aja takaa nimeä. Mutta tämä „järjestö ilman jäseniä” tekee kyllä kaiken mitä tarvitaan, ja turvaa heti alusta lähtien meidän tulevien trade-unioniemme lujan yhteyden sosialismiin. Ja ken haluaa absolutismin oloissa työläisten *laajaa* järjestöä vaaleineen, tilivelvollisuuksineen, yleisine äänestyksineen y.m.,— hän on yksinkertaisesti auttamaton utopisti.

Tästä seuraa yksinkertainen opetus: jos me aloitamme siitä, että panemme vankasti jaloilleen vallankumouksellisten lujan järjestön, niin me pystymme turvaamaan kestäväksi liikkeen kokonaisuudessaan, toteuttamaan sekä sosialidemokraattiset että varsinaiset trade-unionistiset tarkoitusperät. Mutta jos me alamme muka joukoille kaikkein „sopivimmasta” laajasta työväenjärjestöstä (mutta joka asiallisesti on kaikkein mukavin santarmeille ja tekee vallankumouksellisten jahtaamisen poliisille mahdollisimman helpoksi), niin emme kykene saavuttamaan kumpakaan tarkoitusperää, emme vapaudu näpertelystä ja aina ikuisesti lyötyinä teemme vain pirstoutuneisuutemme takia zubatovilais- ja ozerovilaistyyppiset trade-unionit joukoille kaikkein sopivimmiksi.

Minkälaisia tämän vallankumouksellisten järjestön tehtävien oikeastaan täytyy olla? — Siitä puhumme heti yksityiskohtaisesti. Mutta ensiksi käsittelemme vielä terroristimme erään sangen tyypillisen järkeilyn, terroristimme, joka taaskin osoittautuu (surkea on hänen kohtalonsa!) ekonomistin lähimmäksi naapuriksi. Työläisiä varten julkaistussa aikakauslehdessä „Svoboda” (№ 1) on kirjoitus: „Organisaatio”, jonka kirjoittaja haluaa puolustaa hänelle tuttuja ivanovo-voznenskilaisia ekonomisti-työläisiä.

„Huonosti ovat asiat”, kirjoittaa hän, „kun joukot ovat vaiti, tiedottomia, kun liike ei nouse esiin syvistä riveistä. Todellakin: kun ylioppilaat matkustavat yliopistokaupungista juhlien ajaksi tai kesäksi koteihinsa, niin työväen toimintakin pysähtyy. Voiko tällainen sivusta käsin eteenpäin työnnettävä työväenliike olla mikään todellinen voima? Mitä vielä... Se ei ole oppinut vielä kävelemään omin jaloin ja sitä talutetaan kädestä. Ja niin on kaikessa: kun ylioppilaat matkustivat pois, niin tuli pysähdys; kermakerroksesta kaapattiin kaikkein kyvykkäimmät — maito happani; „Komitea” vangittiin — ja taas on hiljaista, kunnes uusi muodostetaan; eikä ole vielä tiettyä, minkälainen siitä tulee — voi käydä niin, ettei se ole ollenkaan entisen kaltainen: se puhui yhtä, tämä kokonaan toista. Katoaa yhteys eilisen ja tämänpäivän välillä, menneen kokemus ei koidu opiksi tulevalle. Ja kaikki tämä vain siitä, ettei ole

juuria syvällä joukkojen keskuudessa, että työtä ei tee sata tyhmyriä, vaan kymmenkunta älyniekkaa. Kymmenkunta voidaan aina haavia hauen kitaan, mutta kun järjestö käsittää joukot, kun kaikki lähtee joukoista, niin kenenkään ponnistelut eivät voi viedä asiaa hunningolle" (s. 63).

Tosiseikat on kuvattu oikein. Kuva näpertelystämme ei ole hullumpi. Mutta johtopäätökset ovat „Rabotshaja Myslin” arvon mukaisia sekä tolkuttomuutensa että poliittisen tahdittomuutensa puolesta. Se on järjettömyyden huippu, sillä kirjoittaja sekoittaa filosofisen, yhteiskunnallis-historiallisen kysymyksen liikkeen „syvällä” olevista „juurista” teknillis-organisatorista laatua olevaan kysymykseen siitä, miten parhaiten taistella santarmeja vastaan. Se on poliittisen tahdittomuuden huippu, sillä sen sijaan, että vetoaisi hunoista johtajista hyviin johtajiin, kirjoittaja vetoaa johtajista yleensä „väkijoukkoon”. Tämä on samanlainen yritys vetää meitä taaksepäin organisatorisessa suhteessa, kuin poliittisessä suhteessa meitä kiskoo taaksepäin ajatus eksitatiivisen terrorin asettamisesta poliittisen agitaation tilalle. Tunnen todellakin suoranaista embarrass de richesses*, kun en tiedä, mistä oikein aloittaisin tämän „Svobodan” meille tarjoaman sekasotkun selvittämisen. Havainnollisuuden vuoksi yritän aloittaa eräällä esimerkillä. Ottakaamme saksalaiset. Luullakseni te ette ryhdy kieltämään sitä, että heillä järjestö käsittää suuret väkijoukot, kaikki lähtee joukoista ja työväenliike on oppinut kävelemään omilla jaloillaan? Mutta siitä huolimatta miten hyvin tämä miljoonajoukko osaakaan pitää arvossa „kymmenkuntaa” koeteltua poliittista johtajaansa, miten lujasti se pitääkään kiinni heistä! Valtiopäivillä on usein sattunut, että vihollispuolueiden edustajat ovat häرنänneet sosialisteja: „on siinäkin demokraatteja! teillä on vain sanoissa työväenliikettä, mutta itse teoissa esiintyy aina vain yksi ja sama johtajien sakkii. Aina vain sama Bebel, sama Liebknecht vuodesta toiseen, vuosikymmenestä toiseen. Nuo teidän muka työläisten valitsema edustajannehan ovat vakinaisempia kuin keisarin nimittämät virkamiehet!” Mutta saksalaiset ovat ottaneet ylenkatseellisilla hymähdyksillä vastaan nämä demagogiset yritykset asettaa „joukot” „johtajia” vastaan, lietsoa edellä mainituissa hunoja ja turhamaisia vaistoja, riistää liikkeeltä sen lujuus ja

* — runsauden pulaa. Toim.

kestävyys horjuttamalla joukkojen luottamusta „kymmeneen älyniekkään”. Saksalaisilla on poliittinen ajattelu jo kyllin pitkälle kehittynyt, karttunut riittävästi poliittista kokemusta, ymmärtääkseen, että ilman „kymmentä” kyvykästä (ja kykyjä ei synny sadoittain), koeteltua, ammattiinsa valmentunutta ja pitkäaikaisen koulutuksen opettamaa, hyvin toisiaan ymmärtävää johtajaa ei nykyajan yhteiskunnassa voi olla ainoankaan luokan järkkymätöntä taistelua. Saksalaiset ovat nähneet omassa keskuudessaankin demagogeja, jotka ovat imarrelleet „sataa tyhmyriä” nostamalla heidät „kymmeneen älyniekan” yläpuolelle, ovat imarrelleet joukkojen „känsiäistä kättä” kiihoittaen niitä (kuten Most tai Hasselmann) harkitsemattomiin „vallankumouksellisiin” tekoihin ja kylvään epäluottamusta lujiin ja horjumattomiin johtajiin. Saksalainen sosialismi onkin kasvanut ja lujittunut niin suuresti vain sen ansiosta, että se on käynyt horjumaton ja leppymätöntä taistelua kaikkia ja kaikenlaisia demagogisia aineksia vastaan sosialismin sisällä. Mutta meidän neropattimme julistavat tyhmän Ivanushkan syvämielisyydellä: „huonostipa ovat asiat, kun liike ei nouse esiin syvistä riveistä”, julistavat sitä aikana, jolloin koko Venäjän sosialidemokratiaa vaivaavan kriisin syynä on se, että väistovaraisesti heräävillä joukoilla ei ole riittävästi kouliintuneita, kehittyneitä ja kokeneita johtajia.

„Ylioppilaista muodostuva komitea ei kelpaa, se on epävarma”.— Se on aivan oikein. Mutta tästä seuraa johtopäätös, että tarvitaan ammattivallankumouksellisista muodostuva komitea, jolloin on aivan samantekevää ylioppilas vaiko työläinen kykenee kehittämään itsensä ammattivallankumoukselliseksi. Mutta te teette sellaisen johtopäätöksen, että ei pidä sysätä syrjästä käsin työväenliikettä eteenpäin! Poliittisen naiiviutenne vuoksi te ette huomaa pelaavanne siten ekonomistiemme ja näpertelymme pussiin. Sallikaa kysyä, miten ylioppilaittemme taholta on ilmennyt tuota työläistemme „eteenpäin sysäämistä”? *Yksinomaan* siten, että ylioppilas on tuonut työläisille niitä poliittisen tiedon murusia, joita hänellä oli, niitä sosialististen aatteiden murusia, joita hänelle oli varissut (sillä nykyajan ylioppilaan pääasiallinen henkinen ravinto, legaalinen marxilaisuus, ei ole voinutkaan antaa hänelle muuta kuin aakkosia, muuta kuin murusia). *Tämäntapaista* „eteenpäin sysäämistä syrjästä käsin” ei liikkeessämme ole ollut liian

paljon, vaan päinvastoin liian vähän, jumalattoman vähän, ihan hävettävän vähän, sillä me olemme liian paljon kiehu-
neet omassa liemessämme, ihan liian orjamaisesti kumar-
relleet alkeelliselle „työläisten taloudelliselle taistelulle
isäntiä ja hallitusta vastaan”. *Tämäntapaista* „eteenpäin
sysäämistä” on meidän, ammattivallankumouksellisten,
harjoitettava ja me tulemmekin harjoittamaan vielä sata
kertaa enemmän. Ja juuri siksi, että te valitsette sellaisen
iljettävän sanan kuin „sysääminen syrjästä”, joka herättää
työläisessä pakostakin (ainakin sellaisessa työläisessä, joka
on yhtä heikosti kehittynyt kuin tekin) karsastelevaa epä-
luottamusta *kaikkiin*, jotka tuovat hänelle syrjästä käsin
poliittista tietoa ja vallankumouksellista kokemusta, se
herättää hänessä vaistomaista halua nousta vastustamaan
kaikkia tällaisia henkilöitä,— te osoittaudutte *demagogeiksi*,
ja demagogit ovat pahimpia työväenluokan vihollisia.

Niin, niin! Älkää kiirehtikö nostamaan melua polemiik-
kini „epätoverillisten otteiden” vuoksi! En ajattelekaan
epäillä teidän tarkoitustenne puhtautta, sanoin jo, että
demagogiksi voi tulla jopa yksistään poliittisesta naiiviu-
destakin. Mutta osoitin, että te olette vajonneet demago-
giaan saakka. Enkä väsy koskaan toistamasta sitä, että
demagogit ovat työväenluokan pahimpia vihollisia. Pahim-
pia nimenomaan siksi, että he lietsovat joukoissa huonoja
vaistoja, että kehittymättömien työläisten on mahdotonta
tuntea näitä vihollisia, jotka esiintyvät, ja toisinaan vilpit-
tömästikin, heidän ystävinä. Pahimpia siksi, että
hajaannuksen ja horjunnan kaudella, jolloin liikkeemme
piirteet ovat vasta muodostumassa, ei ole mitään sen hel-
pompaa kuin demagogian avulla vietellä joukot mukaansa,
ja ne tulevat sitten vasta mitä karvaimpien koettelemusten
kautta vakuuttuneiksi virheistään. Juuri sen vuoksi hetken
tunnuksena nykyajan venäläiselle sosialidemokraatille tulee
olla päättävä taistelu sekä demagogiaan vajoavaa „Svo-
boda” että demagogiaan vajoavaa „Rabotsheje Deloa”
vastaan (josta tulee tuonnempaan vielä yksityiskohtaisesti
puhe *).

* Tässä vain huomautamme, että kaikki se, mitä olemme sanoneet „syrjästä
käsin sysäämisestä” ja kaikista muista „Svobodan” järkeilyistä organisaatio-
kysymyksessä, koskee *kokonaisuudessaan kaikkia* ekonomisteja, myöskin
„rabotshejedelolaisia” siinä luvussa, sillä he ovat osaksi aktiivisesti saarnan-
neet ja puolustaneet noita samoja mielipiteitä järjestökysymyksissä ja osaksi
luisuneet näihin käsityksiin.

„Kymmenen älyniekkaa on helpompi saada kiinni kuin sata tyhmyriä”. Tämä mainio totuus (jonka esittämisestä teille osoittavat aina suosiotaan sata tyhmyriä) näyttää itsestään selvältä vain siksi, että käsittelyn kulussa te olette hypännyt kysymyksestä toiseen. Te aloitte puhua ja puhutte edelleenkin „komitean” kiinnisaamisesta, „järjestön” kiinnisaamisesta, mutta nyt olettekin hypännyt kysymykseen liikkeen „syvällä olevien juurien” kiinnisaamisesta. Tietenkin liikettämme on mahdotonta saada kiinni vain siksi, että sillä on syvällä monia satoja tuhansia juuria, mutta eihän kysymys ole lainkaan siitä. „Syvällä olevien juurien” mielessä meitä ei voida „saada kiinni” nytkään, kaikesta näperteleväisyydestämme huolimatta, ja silti kaikki me valitamme emmekä voi olla valittamatta „järjestöjen” kiinnijoutumista, mikä rikkoo kaiken jatkuvaisuuden liikkeessä. Mutta kun te asetatte kysymyksen *järjestöjen* kiinnisaamisesta ettekä poikkea siitä syrjään, niin sanon teille, että kymmentä älyniekkaa on paljon vaikeampi saada kiinni kuin sataa tyhmyriä. Ja tätä väitettäni tulen puolustamaan, vaikka te kuinka usuttaisitte joukkoja kimppuuni syyttäen minua „anti-demokratismista” y.m.s. „Älyniekoilla” organisaatiosuhteessa täytyy vain ymmärtää *ammattivalankumouksellisia*, kuten olen jo monesti sanonut, saman tekevää, kehittyvätkö nämä ylioppilaista vaiko työläisistä. Ja nyt väitän: 1) että ei mikään vallankumouksellinen liike voi olla vankka ilman kestävä, jatkuvaisuutensa säilyttävää johtajien järjestöä; 2) että mitä laajempi on vaistovaraisesti taisteluun mukaan tuleva joukko, joka muodostaa liikkeen perustan ja joka osallistuu siihen, sitä pakoittavampi on sellaisen järjestön tarve ja sitä lujempi täytyy tämän järjestön olla (sillä muutoin sitä helpompaa olisi kaikenlaisten demagogien saada joukkojen kehittymättömät kerrokset mukaansa); 3) että sellaisen järjestön täytyy muodostua pääasiallisesti henkilöistä, jotka harjoittavat ammatikseen vallankumouksellista toimintaa; 4) että mitä pienemmäksi me itsevaltiuden maassa *supistamme* sellaisen järjestön jäsenmäärän, aina niin pitkälle, että siihen osallistuu vain sellaisia jäseniä, jotka harjoittavat ammatikseen vallankumouksellista toimintaa ja ovat saaneet ammattivalmennuksen taidossa taistella valtiollista poliisia vastaan, sitä vaikeampi on „saada kiinni” sellaista järjestöä, ja 5) — sitä *laajemmaksi* tulee niiden sekä

työväenluokkaan että muihin yhteiskuntaluokkiin kuuluvien henkilöiden joukko, joilla on mahdollisuus osallistua liikkeeseen ja toimia siinä aktiivisesti.

Kehoitän ekonomistejämme, terroristejämme ja „ekonomisti-terroristejämme” * kumoamaan nämä väittämät, joista kahden viimeksi mainitun käsittelemiseen haluan nyt pysähtyä. Kysymys „kymmenen älyniekan” ja „sadan tyhmyrin” kiinnisaamisen helppoudesta on oikeastaan kysymys siitä, onko joukkojärjestö mahdollinen oloissa, jolloin vaaditaan mitä ankarinta konspiraatiota, jota edellä juuri käsiteltiin. Laajaa järjestöä me emme voi koskaan asettaa niin korkealle konspiraation tasolle, ja ilman sitä ei voi olla puhettakaan sitkeästä ja jatkuvaisuutensa säilyttävästä taistelusta hallitusta vastaan. Ja kaikkien konspiraatiivisten tehtävien keskittäminen mahdollisimman harvalukuisten ammattivallankumouksellisten käsiin ei lainkaan merkitse sitä, että he tulevat „ajattelemaan kaikkien puolesta”, etteivät joukot tule ottamaan toimeliaasti osaa *liikkeeseen*. Päinvastoin joukot tulevat nostamaan näitä ammattivallankumouksellisia yhä suuremmassa määrin, sillä joukot tulevat silloin tietämään, että muutamien ylioppilaiden ja taloudellista taistelua käyvien työläisten kokoontuminen ei ole riittävä „komitean” muodostamista varten, vaan että pitää vuosikausia kehittää itsestään ammattivallankumouksellista, eikä joukko tule „ajattelemaan” yksistään näpertelyä, vaan nimenomaan tällaista kehittämistä. *Järjestön* konspiraatiivisten tehtävien keskittäminen ei lainkaan merkitse *liikkeen* kaikkien tehtävien keskittämistä. Mitä laajimpien joukkojen aktiivinen osallistuminen illegaaliseen kirjallisuuteen ei vähene, vaan *lisääntyy* kymmenkertaisesti siitä, kun „kymmenkunta” ammattivallankumouksellista keskittää käsiinsä tämän alan konspiraatiiviset tehtävät. Näin ja vain näin me pääsemme siihen,

* Tämä nimitys on „Svobodaan” nähden ehkä paremmin paikallaan kuin edellinen, sillä „Vallankumouksellisuuden uudestisyntymisessä” puolustetaan terrorismissa, mutta käsiteltävässä kirjoituksessa — ekonomismissa. Halu on hirmuinen, mutta kohtalo karvas! — voidaan „Svobodasta” yleensä sanoa. Mitä parhaimmat toiveet ja mitä parhaimmat aikomukset — ja tuloksena on sekasotku, sekasotku pääasiallisesti sen vuoksi, että puolustaessaan järjestön jatkuvaisuuden säilyttämistä „Svoboda” ei halua tietää vallankumouksellisen ajattelun ja sosiaalidemokraattisen teorian jatkuvaisuudesta. Kun pyritään herättämään uudelleen henkin ammattivallankumouksellinen („Vallank. uudestisynt.”) ja sitä varten ehdotetaan ensiksikin eksitatiivista terroria ja toiseksi „keskitäson työläisten järjestöä” („Svoboda”, № 1, s. 66 ja seur.), työläisten, joita „vähemmän sysättäisiin syrjästä käsin”, — niin se merkitsee totta tosiaan asuntonsa pilkkomista haloiksi tämän samaisen asunnon lämmittämistä varten.

että illegaalisen kirjallisuuden lukeminen, sen avustaminen ja osaksi vieläpä sen levittäminenkin *lakkaavat melkein kokonaan olemasta konspiratiivisia asioita*, sillä poliisi käsittää pian järjestöiksi ja mahdottomiksi pitkätkä oikeudelliset ja hallinnolliset käsitteet tuhattien painoksin levitettyjen painotuotteiden jokaisen eri kappaleen johdosta. Ja tämä ei koske ainoastaan lehdistöä, vaan myös kaikkia liikkeen tehtäviä aina mielenosoituksia myöten. Joukkojen mitä aktiivisin ja laajin osallistuminen niihin ei lainkaan kärsi, vaan päinvastoin voittaa paljon siitä, että „kymmenkunta” koeteltua vallankumouksellista, jotka ovat kouliintuneet ammattiinsa yhtä hyvin kuin meikäläiset poliisitkin, keskittää käsiinsä kaikki työn konspiratiiviset puolet, lentolehtisten valmistamisen, yleispiirteisen suunnitelman laatimisen, johtajaryhmän määräämisen jokaiseen kaupunkipiiriin, jokaiseen tehdaskortteliin, jokaiseen oppilaitokseen j.n.e. (tiedän, että minulle tehdään vastaväite katsomusteni „epädemokraattisuudesta”, mutta tähän vallan typerään väitteeseen vastaan yksityiskohtaisesti tuonempana). Konspiratiivisimpien tehtävien keskittäminen vallankumouksellisten järjestön taholta ei heikennä, vaan rikastuttaa monien muiden järjestöjen toiminnan laajuutta ja sisältöä, järjestöjen, jotka on tarkoitettu laajaa yleisöä varten ja jotka ovat sen vuoksi mahdollisimman vähän puettua määrättyyn muotoon ja mahdollisimman vähän konspiratiivisia: sekä työväen ammattiliittoja että työläisten itseopiskelun ja illegaalisen kirjallisuuden lukukerhoja, sekä sosialistisia että demokraattisia kerhoja *kaikkien* muiden väestökerrosten keskuudessa y.m., y.m. Tällaiset kerhot, liitot ja järjestöt ovat välttämättä tarpeellisia kaikkialla *mitä lukuisimmin* ja mitä erilaisimmin tehtävin, mutta järjestöntä ja vahingollista on *sekoittaa* niitä *vallankumouksellisten* järjestöön, pyyhkiä pois rajaa niiden väliltä, sammuttaa joukoissa jo muutenkin tavattomasti himmentynyttä käsitystä siitä, että joukkoliikettä „palvelemaan” tarvitaan henkilöitä, jotka erikoisesti omistautuvat kokonaan sosialidemokraattiselle toiminnalle, ja että tällaisten henkilöiden on kärsivällisesti ja hellittämättä *kehittävä* itsestään ammattivallankumouksellisia.

Niin, tämä tietoisuus on himmentynyt tavattomasti. Perussyntimme organisatorisessa suhteessa on se, että *näpertelyllämme olemme päästäneet vallankumoustaisteli-*

jan maineen laskemaan Venäjällä. Henkilö, joka on kuihtunut ja häilyvä teoreettisissa kysymyksissä, jolla on ahdas näköpiiri, joka puolustelee velttouttaan vetoamalla joukkojen vaistovaraisuuteen, joka muistuttaa enemmän trade-unionin sihteerä kuin kansantribuunia, eikä osaa esittää laajaa ja rohkeaa toimintasuunnitelmaa, niin rohkeaa, että se herättäisi kunnioitusta vastustajissaan, joka on kokematon ja saamaton ammattitaidossaan — taistelussa valtiollista poliisia vastaan, sellainen henkilö ei — totta totisesti! — ole vallankumoustaistelija, vaan jonkinlainen viheliäinen näpertelijä.

Älköön yksikään käytännön mies närkästykö minulle näistä kovista sanoista, sillä mikäli on puhe valmentumattomuudesta, niin kohdistan sen ennen kaikkea itseeni. Olen työskennellyt kerhossa¹²³, joka asetti itselleen sangen laajoja, kaikkikäsitäviä tehtäviä — ja kaikki me, tämän kerhon jäsenet, jouduimme tuskallisesti, suoranaista kipua tuntien kärsimään siitä tietoisuudesta, että me osoittauduimme näpertelijöiksi sellaisella historiallisella ajankohdalla, jolloin olisi voinut, kuuluisaa lausetta hieman muuttaen, sanoa: antakaa meille vallankumouksellisten järjestö, niin me käänämme Venäjän paikoiltaan! Ja mitä useammin mieleeni on sen jälkeen muistunut se polttava häpeän tunne, jota silloin tunsin, sitä enemmän minussa on kertynyt katkeruutta niitä valhe-sosialidemokraatteja kohtaan, jotka saarnoillaan „häpäisevät vallankumouksellisen arvoa”, jotka eivät ymmärrä sitä, ettei meidän tehtävämme ole puolustella vallankumouksellisen alentamista näpertelijän tasolle, vaan *nostaa* näpertelijät vallankumouksellisten tasolle.

d) ORGANISATORISEN TYÖN VAUHTI JA MITTAVUUS

Olemme edellä kuulleet B—viltä „siitä toimintaan kelpolisten vallankumouksellisten voimien puutteesta, mikä ei tunnu ainoastaan Pietarissa, vaan koko Venäjällä”. Ja tuskinpa kukaan ryhtyy kiistämään tätä tosiasiaa vastaan. Mutta kysymys on siitä, miten se selitetään? B—v kirjoittaa:

„Emme ryhdy selvittelemään tämän ilmiön historiallisia syitä: sanomme vain, että yhteiskunta, jonka pitkäaikainen poliittinen taantumus on demoralisoinut ja jo tapahtuneet tai tapahtumassa olevat taloudelliset muutokset pirstoneet, nostaa keskuudestaan *äärettömän vähän vallankumoukselliseen työhön kelpaavia henkilöitä*; että työväenluokka, nostaessaan esiin työläis-vallankumouksellisia, osaksi täydentää

heillä illegaalisten järjestöjen rivejä,— mutta että näiden vallankumouksellisten määrä ei vastaa ajan vaatimuksia. Sitäkin vähemmän, kun työläinen, joka tekee tehtaassa 11½ tunnin työpäiviä, voi asemansa vuoksi suorittaa etupäässä vain agitaattorin tehtäviä; sen sijaan propa- ganda ja järjestötyö, illegaalisen kirjallisuuden hankkiminen ja uusintapainokset siitä, julistusten julkaiseminen j.n.e. jäävät pakosta- kin pääasiallisesti tavattoman vähäisten intelligenttivoimien hartioille" („Rabotsheje Delo", № 6, ss. 38—39).

Olemme monissa kohdin eri mieltä tämän B—vin mieli- piteen kanssa ja varsinkin olemme eri mieltä alleviivaa- riimme sanoihin nähden, jotka erikoisen havainnollisesti osoittavat, että näpertelymme johdosta tuskaantuneena (kuten kaikki vähänkin ajattelevat käytännön miehet) B—v ei voi ekonomistisen painolastinsa takia löytää ulospääsyä sietämättömästä tilanteesta. Ei, kyllä yhteiskunta tarjoaa tavattoman paljon henkilöitä, jotka ovat kelpollisia „työ- hön", mutta me emme osaa käyttää heitä kaikkia hyväk- semme. Liikkeemme kriittillinen ylimenotila tässä suhteessa voidaan määritellä sanoilla: *väkeä ei ole ja — väkeä on paljonkin*. Väkeä on paljonkin sen vuoksi, että työväen- luokka ja yhä erilaisemmat yhteiskuntakerrokset tarjoavat joka vuosi yhä suuremman määrän väkeä, joka on tyytymätöntä, joka haluaa protestoida, joka on valmis voimiansa mukaan auttamaan taistelua itsevaltiutta vas- taan, jonka sietämätöntä komentoa eivät kaikki vielä tajua, mutta jonka yhä laajemmat joukot jo yhä selvemmin tunte- vat. Mutta samaan aikaan väkeä puuttuu siksi, kun ei ole ohjaajia, ei ole poliittisia johtajia, ei ole organisaattori- kykyjä, jotka pystyisivät järjestämään niin laajan ja samalla niin yhtenäisen ja sopusuhtaisen toiminnan, että siinä tarjoutuisi tilaisuus käyttää jokaista pienintäkin voimaa. „Vallankumouksellisten järjestöjen kasvu ja kehitys" ei jää jälkeen ainoastaan työväenliikkeen kasvusta, minkä B—vkin tunnustaa, vaan myöskin yleisdemokraattisen liikkeen kasvusta kaikissa väestökerroksissa. (Nykyään B—v nähtävästi hyväksyisi tämänkin lisäyksenä johtopäätök- seensä.) Vallankumouksellisen toiminnan vauhti ja mitta- vuus on liian suppea liikkeen laajaan vaistovaraiseen perustaan verrattuna, sitä painaa liian raskaana vaivainen teoria „taloudellisesta taistelusta isäntiä ja hallitusta vas- taan". Vaikka nykyään muuten täytyy ei ainoastaan poliit- tisten agitaattorien, vaan myöskin sosialidemokraatti- organisaattorien „mennä kaikkien väestöluokkien keskuu-

teen” *. Ja tuskinpa ainoakaan käytännönmies epäilee sitä, että sosialidemokraatit voisivat jakaa organisatorisen työnsä tuhansia eri pikku tehtäviä mitä erilaisimpien luokkien eri edustajien kesken. Spesialisoitumisen puute, jota B—v niin katkerasti ja täysin oikeutetusti valittaa, on yksi työmme teknillisen puolen suurimpia puutteellisuuksia. Mitä vähäisempiä tulevat olemaan yhteisen asian erilliset „operaatiot”, sitä enemmän voidaan löytää henkilöitä, jotka ovat kykeneviä suorittamaan sellaisia operaatioita (ja jotka useimmissa tapauksissa ovat aivan kykenemättömiä kehittymään ammattivallankumoukselliseksi), ja sitä vaikeampaa on poliisiin „saada kiinni” kaikkia näitä „osatehtävien suorittajia”, sitä vaikeampaa poliisiin on paisuttaa jonkin pikkuasian johdosta pidätetystä henkilöstä „juttua”, joka vastaisi valtion „suojelus”-menoja. Mitä taas tulee niiden henkilöiden lukumäärään, jotka ovat valmiit avustamaan meitä, niin edellisessä luvussa jo viittasimme siihen tavattomaan muutokseen, mikä tässä suhteessa on tapahtunut joidenkin viiden vuoden kuluessa. Mutta toiselta puolen, niin sitä varten, että kaikki nämä pienet osatehtävät voitaisiin koota yhteen ja ettei liikkeen tehtävien mukana pirstottaisi itse liikettäkin, kuin myöskin herättääksemme pikkutehtävien täyttäjässä sitä uskoa hänen työnsä välttämättömyyteen ja tärkeyteen, jota ilman hän ei tule koskaan toimimaankaan **,— kaikkea tätä varten tarvitaan välttämättä juuri luja koeteltujen vallankumouksellisten järjestö. Kun tällainen järjestö on olemassa, niin usko puolueen voimaan lujittuu sitä enemmän ja leviää sitä laajemmalle, mitä konspiratiivisempi tämä järjestö on,— ja onhan selvä asia, että sodassa on kaikkein tärkeintä herättää uskoa voimiinsa ei ainoastaan oman armeijan keskuudessa, vaan myöskin vihollisessa ja kaikkien *puolueettomien* ainesten

* Esimerkiksi sotaväen keskuudessa on viime aikoina ollut havaittavissa eittämätöntä demokraattisen hengen vilkastumista, osaksi seurauksena yhä useammin sattuvista katutaistelusta sellaisia „vihollisia” kuin työläisiä ja ylioppilalta vastaan. Ja heti, kun vain käytettävissä olevat voimamme antavat myöten, meidän tulee ehdottomasti kiinnittää mitä vakavinta huomiota propagandaan ja agitaatioon sotamiesten ja upseerien keskuudessa, puolueeseemme kuuluvien „sotilasjärjestöjen” luomiseen.

** Muistan miten eräs toveri kerran kertoi minulle, kuinka sosialidemokratiaa auttamaan altis ja sitä monesti auttanut tehdastarkastaja oli katkerasti valittanut sitä selkkaa, ettei hän tiedä, menevätkö hänen „tiedoituksensa” perille, varsinaisen vallankumouksellisen keskuksen tietoon, missä määrin hänen apunsa yleensä on tarpeen ja missä määrin voidaan käyttää hyväksi hänen pieniä ja vähäpätöisiä palveluksiaan. Jokainen käytännönmies tietää tietysti useitakin sellaisia tapauksia, jolloin näpertelymme vuoksi olemme menettäneet liittolaisiamme. Ja kuitenkin näitä erikseen otettuina „pieniä”, mutta yhteenlaskettuina

keskuudessa; hyvänsuopainen puolueettomuus voi toisinaan ratkaista asian. Kun on olemassa sellainen järjestö, joka seisoo vankalla teoreettisella pohjalla ja jolla on sosialidemokraattinen äänenkannattaja, niin ei ole mitään pelkäämistä, että monilukuiset liikkeeseen mukaan vedetyt „sivuliset” ainekset suistaisivat sen pois oikealta tieltä (päinvastoin, me huomaamme, miten juuri nykyään, näpertelyn vallitessa, monet sosialidemokraatit kallistuvat „Credon” linjalle kuvitellen, että vain he ovat sosialidemokraatteja). Sanalla sanoen, tehtävien erikoistuminen edellyttää välttämättömästi keskitystä ja vuorostaan ehdottomasti vaatii sitä.

Mutta mielestämme itse B—v, joka niin erinomaisesti kuvaa tehtävien erikoistamisen välttämättömyyttä, ei anna sille riittävästi arvoa edellä esitetyn lausuntonsa toisessa osassa. Hän sanoo, ettei ole riittävästi työläisistä lähtöisin olevia vallankumouksellisia. Se on aivan oikein sanottu, ja taaskin me alleviivaamme sitä, että „läheisen tarkkailijan arvokas tiedonanto” vahvistaa täysin oikeaksi käsityksemme sosialidemokratian nykyisen kriisin syistä ja siis myöskin keinoista, joilla siitä voidaan parantua. Eivät ainoastaan vallankumoukselliset yleensä jää jälkeen joukkojen vaistovaraisesta noususta, vaan vieläpä työläis-vallankumouksellisetkin jäävät jälkeen työläisjoukkojen vaistovaraisesta noususta. Ja tämä *tosiasia* todistaa mitä havainnollisimmin, vieläpä „käytännölliseltäkin” näkökannalta todeksi sen, että se „pedagogia”, jota meille niin usein tarjoillaan, käsiteltäessä kysymystä velvollisuuksistamme työläisiä kohtaan, ei ole ainoastaan tolkutonta, vaan jopa *poliittisesti taantumuksellistakin*. Tämä seikka todistaa, että kaikkein ensimmäinen, kaikkein välttämättömin velvollisuutemme on edistää sellaisten työläis-vallankumouksellisten kehittämistä, jotka ovat *puolue toimintaan nähden* samalla tasolla

arvaamattoman kallisarvoisia palveluksia voisivat ja ryhtyisivätkin meille tekemään toimitsijat ja virkamiehet ei ainoastaan tehdasalalla, vaan myöskin postilaitoksessa, rautateillä, tullilaitoksessa, aatelis- ja kirkollislaitoksissa sekä *kaikilla* muillakin aloilla aina poliisilaitoksen ja hovin henkilökuntaan asti! Jos meillä olisi jo oikea puolue, todellinen vallankumouksellisten taistelujärjestö, niin me emme asettaisi kaikkia sellaisia „avustajia” vaaralle alttiiksi, emme kiirehtisi vetämään heitä aina ja ehdottomasti ihan „illegalisuuden” sydämeen, vaan päinvastoin erikoisesti säästäisimme heitä ja jopa varta vasten valmentaisimme henkilöitä hoitamaan sellaisia tehtäviä muistaen, että monet ylioppilaat voisivat tuottaa puolueellemme enemmän hyötyä „avustajina” — virkamiehinä kuin „lyhytaikaisina” vallankumouksellisina. Mutta, toistan vielä kerran, tällaista taktiikkaa voi toteuttaa ainoastaan jo täysin vankka järjestö, joka ei kärsi aktiivisten voimien puutetta.

kuin intelligentti-vallankumouksellisetkin (alleviivaamme sanoja: puolue toimintaan nähden, sillä muissa suhteissa samanlaisen tason saavuttaminen on työläisille, vaikkakin tarpeellista, niin kuitenkin paljon vaikeampaa eikä niin ehdottoman tärkeää). Sen vuoksi *päähuomio* on kiinnitettävä siihen, että työläisiä *nostetaan* vallankumouksellisten tasolle, eikä suinkaan siihen, että itse *laskeuduttaisiin* ehdottomasti „työläisjoukon” tasolle, niinkuin ekonomistit tahtovat, tai ehdottomasti „keskinkertaisten työläisten” tasolle, kuten „Svoboda” haluaa (kohoten tässä suhteessa ekonomistisen „pedagogian” toiselle portaalle). En ollenkaan tahdo kieltää helppotajuisten kirjallisuuden välttämättömyyttä työläisille ja erikoisen helppotajuisten (mutta ei tietenkään humpuuki-) kirjallisuuden välttämättömyyttä erikoisen takapajuisille työläisille. Mutta minua suututtaa tuo ainainen pedagogian sekoittaminen politiikan kysymyksiin, organisaatiokysymyksiin. Sillä tähän, herrat, keskitason työläisestä huolehtijat, itse asiassa pikemminkin loukkaatte työläisiä tahtoessanne välttämättömästi *kumartua* ennen kuin alatte puhua työväen politiikasta ja työväen järjestöstä. Puhukaahan toki vakavista asioista selkä suorana ja jättäkää pedagogia pedagogeille eikä poliitikoille ja organisaattoreille! Vai eikö intelligenssin keskuudessa ole samoin eturivin miehiä, „keskitasoa” ja „joukkoja”? Eivätkö kaikki tunnusta helppotajuisia kirjoja välttämättömiksi myöskin intelligenssiä varten ja eikö niitä kirjoiteta? Mutta kuvitelkaahan vain, että ylioppilaiden tai lukiolaisten järjestöä käsittelevän artikkelin kirjoittaja ryhtyisi artikkelissaan aivan kuin jonakin uututena märehtimään ajatusta, että ennen kaikkea tarvitaan „keskitason ylioppilaiden” järjestö. Sellainen kirjoittaja pantaisiin varmasti pilkaksi, eikä syyttä. Hänelle sanottaisiin: antakaa meille organisaatioaatteita, jos teillä sellaisia on, kyllä me itsekkin osaamme ottaa selvän, kuka meistä on „keskitasoa”, kuka ylempänä ja kuka alempana. Mutta jos teillä ei ole *omia* organisaatioaatteita, niin kaikki ajatuspinnistelyne „joukoista” ja „keskinkertaisista” ovat suorastaan ikäviä. Ymmärtäkää toki, että „politiikkaa” ja „organisaatiota” koskevat kysymykset sellaisenaan ovat siksi vakavia, ettei niistä voida puhua muuten kuin täysin vakavasti: työläisiä (samoin kuin ylioppilaita ja lukiolaisia) voidaan ja täytyy *valmentaa* siihen, että heidän kanssaan *voitaisiin*

ottaa puheeksi nämä kysymykset, mutta kun te kerran olette jo ottaneet ne puheeksi, niin antakaakin todellisia vastauksia älkääkää ottako takapakkia, älkää perääntykö „keskin-kertaisiin” tai „joukkoihin”, älkää yrittäkö selviytyä asiasta sanakonsteilla tai fraaseilla*.

Täysin valmentuakseen tehtäväänsä täytyy myöskin työläis-vallankumouksellisen tulla ammattivallankumoukselliseksi. Sen vuoksi B—v on väärässä sanoessaan, että kun työläinen tekee työtä tehtaassa 11½ tuntia, niin muut vallankumouksellisen toiminnan tehtävät (paitsi agitaa-tiota) „jäävät pakostakin pääasiallisesti tavattoman vähäis-ten intelligenttivoimien hartioille”. Näin ei tapahdu ollen-kaan „pakosta”, vaan meidän takapajuisuutemme takia, sen vuoksi, ettemme tajua velvollisuudeksemme auttaa jokaista kykyjensä puolesta etevää työläistä muuttumaan ammattiagitattoriksi, -organisaattoriksi, -propagandistiksi, lentolehtisten ammattilevittäjäksi y.m. Tässä suhteessa me suorastaan kelvottomasti tuhlaamme voimiamme, osaamatta varjella sitä, mitä tulisi erikoisesti vaalien kasvattaa ja kehittää. Katsokaa saksalaisia: heillä on sata kertaa enem-män voimia kuin meillä, mutta he ymmärtävät erinomai-sesti, ettei „keskinkertaisten” joukosta kovinkaan usein kohoa todella kyvykkäitä agitaattoreita y.m. Sen vuoksi he pyrkivät aina asettamaan jokaisen kyvykkään työläisen heti paikalla sellaisiin olosuhteisiin, joissa hänen kykyjään voitaisiin täydellisesti kehittää ja käyttää täydellisesti: hänestä tehdään ammattiagitattori, häntä rohkaistaan avartamaan työkenttäänsä laajentamalla sitä yhdestä tehtaasta koko ammattia käsittäväksi ja yhden paikka-kunnan asemesta koko maata käsittäväksi. Hän hankkii itselleen kokemusta ja taitoa ammatissaan, hän laajentaa näköpiiriään ja tietojaan, hän tarkkailee läheltä muiden paikkakuntien ja muiden puolueiden eteviä poliittisia joh-tajia, hän pyrkii nousemaan itse yhtä korkealle ja yhdistä-mään työväentuntemuksensa ja sosialististen vakaumus-tensa raikkauden ja virkeyden siihen ammattikoulutukseen,

* „Svoboda”, № 1, kirjoitus „Organisaatio”, s. 66: „painokkaasti marssiva työläisarmeija tulee tukemaan kaikkia vaatimuksia, joita esitetään venäläisen Työn nimessä”, — ehdottomasti suurella kirjaimella! Ja sama kirjoittaja huudah-taa: „minä en suinkaan suhtaudu vihamielisesti intelligenssiin, mutta”... (tämä on se samainen mutta, jonka Shtshedrin tulkitsti sanoilla: korvat eivät kasva otsaa ylemmäksi!)mutta minua suututtaa aina hirveästi, kun tulee henkilö, joka jaarittelee hyvin kauniilta ja erinomaisia asioita ja vaatii, että ne olisi otet-tava vastaan kauneutensa (hänenkö?) ja muiden avujensa vuoksi” (62). Niin, minua se myöskin „suututtaa aina hirveästi”...

jota ilman proletariaatti *ei voi* käydä sitkeää taistelua vihollistensa erinomaisen hyvin opetettuja rivistöjä vastaan. Siten, ja vain siten työläisjoukosta nousee esiin Bebeleitä ja Auereita. Mutta sitä, mikä poliittisesti vapaassa maassa tapahtuu huomattavassa määrin itsestään, sitä meillä pitää järjestöjemme tehdä järjestelmällisellä työllä. Vähänkään lahjakas ja „toiveita herättävä” työläisagitaattori *ei saa* työskennellä tehtaassa 11 tuntia. Meidän on pidettävä huoli siitä, että hän eläisi puolueen varoilla, että hän osaisi hyvissä ajoin siirtyä illegaaliseen asemaan, että hän voisi vaihdella toimipaikkaansa, sillä muuten hän ei saa hankituksi itselleen laajaa kokemusta, ei voi laajentaa näköpiiriään, eikä kykene kestäämään edes muutamia vuosia taistelussa santarmeja vastaan. Mitä laajemmaksi ja syvemmäksi tulee työläisjoukkojen vaistovarainen nousu, sitä enemmän niiden keskuudesta nousee sekä lahjakkaita agitaattoreita että lahjakkaita organisaattoreita, propagandisteja ja „käytännönmiehiä” tämän sanan hyvässä merkityksessä (ja heitä on niin vähän meidän intelligenssimme keskuudessa, joka suurelta osaltaan on hiukkasen venäläisesti leväperäinen ja kankealiikkeinen). Kun meillä tulee olemaan erikoisesti valmennettujen ja pitkäaikaisen koulun käyneiden työläis-vallankumouksellisten joukko-osastoja (ja tietysti vielä „kaikkien eri aselajien” vallankumouksellisia), niin silloin näitä osastoja ei voi lannistaa minkäänlainen valtiollinen poliisi koko maailmassa, sillä nämä joukko-osastot, jotka on kokoonpantu vallankumoukselle rajattoman uskollisista ihmisistä, tulevat nauttimaan samalla mitä laajimpien työläisjoukkojen rajatonta luottamusta. Ja se on meidän suoranainen *vikamme*, että me liian vähän „sysäämme” työläisiä tälle ammattivallankumouksellisen kouliintumisen tielle, mikä on heille yhteinen „intelligenttien” kanssa, että me liian usein vedämme työläisiä taaksepäin tyhmillä puheillamme siitä, mikä on „mahdollista” työläisjoukoille, „keskitason työläisille” j.n.e.

Tässä, kuten muissakin suhteissa, organisatorisen työn vähäinen vauhti ja mittavuus on epäilemättömässä ja kiinteässä (joskin „ekonomistien” ja aloittelevien käytännönmiesten valtavalle enemmistölle käsittämättömässä) yhteydessä teoriamme ja poliittisten tehtäviemme kaventamisen kanssa. Vaistovaruudelle kumartaminen synnyttää jonkinlaista pelkoa astua askeltakaan edemmäksi sitä, mikä

on „mahdollista” joukoille, pelkoa kohota liian korkealle yläpuolelle joukkojen lähimpien ja välittömien tarpeiden yksinkertaista palvelemista. Älkää pelätkö, hyvät herrat! Muistakaa, että me olemme organisatorisessa suhteessa vielä niin alhaalla, että typerää on itse ajatuskin, että me *voisimme* kohota *liian* korkealle!

e) „SALALIITTOLAIS”-JÄRJESTÖ JA „DEMOKRATISMI”

Mutta keskuudessamme on hyvin paljon ihmisiä, jotka ovat niin herkkiä kuulemaan „elämän ääntä”, että pelkäävät juuri sitä enemmän kuin mitään muuta ja syyttävät tässä esitettyjen mielipiteiden kannattajia „narodnaja-voljalaisuudesta”, „demokratismien” ymmärtämättömyydestä y.m. Pitää pysähtyä tarkastelemaan näitä syytöksiä, joita „Rabotsheje Delo” on tietysti rientänyt kannattamaan.

Näiden rivien kirjoittaja tietää hyvin, että pietarilaiset ekonomistit syyttivät narodnaja-voljalaisuudesta jo „Rabotshaja Gazetaakin” (mikä onkin ymmärrettävissä, jos sitä verrataan „Rabotshaja Mysliin”). Meitä ei sen vuoksi ollenkaan hämmästyttänyt, kun pian sen jälkeen, kuin „Iskra” oli alkanut ilmestyä, saimme eräältä toverilta kuulla, että X:n kaupungin sosialidemokraatit nimittävät „Iskraa” „narodnaja-voljalaiseksi” lehdeksi. Meistä tuo syytös oli tietystikin vain mairittelevaa, sillä ketäpä kunnan sosialidemokraattia eivät ekonomistit olisi syyttäneet narodnaja-voljalaisuudesta?

Nämä syytökset aiheutuvat kahdenlaisista väärinkäsityksistä. Ensiksikin, meillä tunnetaan niin huonosti vallankumouksellisen liikkeen historiaa, että jokaista ajatusta sellaisen keskitetyn taistelujärjestön luomisesta, joka julistaa päättävän sodan tsarismille, nimitetään „narodnaja-voljalaisuudeksi”. Mutta sitä erinomaista järjestöä, joka oli 70-luvun vallankumouksellisilla ja jonka tulisi olla esikuvana meille kaikille, eivät suinkaan luoneet narodnaja-voljalaiset, vaan „*Zemlja i Voljan*” jäsenet, jotka jakaantuivat kahtia Tshornyin peredelin kannattajiin ja narodnaja-voljalaisiin. Sen vuoksi onkin sekä historiallisesti että loogillisesti järjetöntä nähdä vallankumouksellisessa taistelujärjestössä jotakin erikoisesti narodnaja-voljalaisuudelle ominaista, sillä *mikään* vallankumouksellinen suunta, jos se todella ajattelee vakavaa taistelua, ei voi tulla toi-

meen ilman tällaista järjestöä. Narodnajavoljalaisten virhe ei ollut se, että he pyrkivät vetämään järjestöönsä *kaikki* tyytymättömät ja suuntaamaan tämän järjestön ratkaisevaan taisteluun itsevaltiutta vastaan. Päinvastoin se oli heidän suuri historiallinen ansionsa. Heidän virheensä sen sijaan oli se, että he nojautuivat teoriaan, joka itse asiassa ei ollut lainkaan vallankumouksellinen teoria, eivätkä osanneet tai eivät voineet yhdistää liikettään erottamattomasti yhteen luokkataistelun kanssa, mikä oli käynnissä kehittyvän kapitalistisen yhteiskunnan sisällä. Ja vain mitä karkein marxilaisuuden ymmärtämättömyys (tai sen „ymmärtäminen” „struvelaisuuden” hengessä) on voinut synnyttää sellaisen mielipiteen, että työväen vaistovaraisen joukko liikkeen syntyminen *vapauttaa* meidät velvollisuudesta luoda yhtä hyvä ja vielä verrattomasti paljon parempikin vallankumouksellisten järjestö, kuin oli „Zemlja i Voljan” jäsenillä. Tämä liike päinvastoin juuri *asettaa* meille sen velvollisuuden, sillä proletariaatin vaistovarainen taistelu ei tulekaan proletariaatin oikeaksi „luokkataisteluksi” ennen kuin sitten vasta, kun sitä johtaa luja vallankumouksellisten järjestö.

Toiseksi, monet, heidän joukossaan nähtävästi myös B. Kritishevski („Rabotsheje Delo”, № 10, s. 18), ymmärtävät väärin sen polemiikin, jota sosialidemokraatit ovat aina käyneet sellaista mielipidettä vastaan, joka käsittää poliittisen taistelun „salaliittolaisuudeksi”. Me olemme vastustaneet ja tulemme tietysti aina vastustamaan poliittisen taistelun *typistämistä* salaliitoksi*, mutta on ilman muuta selvää, ettei tämä merkinnyt lainkaan lujan vallankumouksellisen järjestön välttämättömyyden kieltämistä. Ja esimerkiksi alaviitassa mainitussa kirjasessa, samalla kun siinä polemisoidaan poliittisen taistelun salaliitoksi typistämistä vastaan, kuvaillaan (sosialidemokraattisena ihanteena) järjestöä, joka on niin luja, että se voisi „ryhtyä ratkaisevan iskun antamiseksi itsevaltiudelle” sekä „kapinaan” että kaikkiin „muihin hyökkäysmenetelmiin”**. *Muotonsa*

* Vrt. „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät”, s. 21, polemiikki P. L. Lavrovia vastaan. (Ks. Teokset, 2. osa, ss. 316—317. *Toim.*)

** „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät”, s. 23 (ks. Teokset, 2. osa, s. 318. *Toim.*). Muuten, tässä on vielä yksi esimerkki siitä, että „Rabotsheje Delo” joko ei ymmärrä, mitä se puhuu, tai muuttaa mielipiteitään „tuulen mukaan”. „Rabotsheje Delon” 1. numerossa on kurssiivilla painettu: „kirjasessa esitetty perusajatus käy täydellisesti yhteen „Rabotsheje Delon” toimitusohjelman kanssa” (s. 142). Ihanko totta? Ettäkö „tehtävien” kanssa käy yhteen se kanta,

puolesta tällaista lujaa vallankumouksellista järjestöä itsevaltiuden maassa voidaan nimittää „salaliittolais”-järjestöksi, sillä ranskalaisperäinen sana „konspiraatio” on sama kuin venäjän kielessä „salaliitto”, ja tällainen järjestö tarvitsee välttämättä mitä suurimmassa määrin konspiratiivisuutta. Konspiratiivisuus on sellaiselle järjestölle niin välttämätön ehto, että kaikki muut ehdot (jäsenten lukumäärä, niiden valikointi, tehtävät y.m.s.) on sovitettava sen mukaisesti. Siksi olisi tavattoman naiivia pelätä syytöksiä, että me sosialidemokraatit tahdomme luoda salaliittolaisjärjestön. Näiden syytösten pitää olla jokaiselle ekonomismin viholliselle yhtä mairittelevia kuin syytökset „narodnajatšalaisuudestakin”.

Meille sanotaan vastaan: sellainen mahtava ja ankarasti salainen järjestö, joka keskittää käsiinsä konspiratiivisen toiminnan kaikki langat ja joka välttämättömyyden pakosta on sentralistinen järjestö, voi liian helposti syöksyä ennenaikaiseen hyökkäykseen, voi harkitsematta kärjistä liikettä ennen kuin se poliittisen tyytymättömyyden kasvun, työväenluokan kuohunnan ja suuttumuksen voiman y.m.s. kannalta on mahdollista ja tarpeellista. Siihen me vastaamme: abstraktisesti puhuen ei tietenkään voida kieltää sitä, että taistelujärjestö *saattaa* viedä harkitsemattomaan taisteluun, joka *voi* päättyä tappioon, mikä toisissa olosuhteissa ei olisi ollut lainkaan välttämätön. Mutta tällaisessa kysymyksessä ei voida rajoittaa abstraktisiin käsityksiin, sillä jokaiseen taisteluun sisältyy abstraktinen tappion mahdollisuus, eikä ole muuta keinoa *vähentää* tätä mahdollisuutta kuin taistelun organisoitu valmisteleminen. Mutta jos me asetamme tämän kysymyksen Venäjän nykyolojen konkreettiselle pohjalle, niin on tehtävä se myönteinen johtopäätös, että luja vallankumouksellinen järjestö on ehdottomasti välttämätön juuri lujuuden antamiseksi liikkeelle ja sen *varjelemiseksi* harkitsemattomien hyökkäyksien mahdollisuudelta. Juuri nyt, tällaisen järjestön puuttuessa ja vallankumouksellisen liikkeen kasvaessa nopeasti ja vaistovarasesti, *havaitaan* jo kaksi toisilleen vastakohtaista äärimmäisyyttä (jotka „käyvät yhteen”, kuten niille kuuluukin): milloin täysin

ettei joukkoliikkeen ensimmäiseksi tehtäväksi saa asettaa itsevaltiuden kukistamista? ettäkö käy yhteen teoria „taloudellisen taistelun käymisestä isäntiä ja hallitusta vastaan”? ettäkö se käy yhteen asteellisuusteorian kanssa? Kehoitamme lukijaa päättelämään, voiko olla puhetta sellaisen äänenkannattajan periaatteellisesta lujudesta, joka näin kummallisella tavalla ymmärtää „yhteenkäymisen”?

kestämätön ekonomismi ja maltillisuuden saarnaaminen, milloin taas yhtä kestämätön „eksitatiivinen terrori”, joka pyrkii „kehittyvässä ja lujittuvassa, mutta vielä lähempänä alkua kuin loppuaan olevassa liikkeessä herättämään keino-tekoisesti sen lopulle ominaisia enteitä” (V. Zsulitsh, „Zarja”, № 2—3, s. 353). Ja „Rabotsheje Delon” esimerkki osoittaa, että *on jo olemassa* sosialidemokraatteja, jotka antautuvat näiden molempien äärimmäisyyksien edessä. Tällainen ilmiö ei ole ihme muiden syiden ohella vielä senkään vuoksi, että „taloudellinen taistelu isäntiä ja hallitusta vastaan” *ei koskaan* tyydytä vallankumouksellista, ja aina tulee syntymään vastakkaista äärimmäisyyttä milloin siellä, milloin täällä. Vain keskitetty taistelujärjestö, joka noudattaa järkähtämättä sosialidemokraattista politiikkaa ja tyydyttää, niin sanoaksemme, kaikkia vallankumouksellisia vaistoja ja pyrkimyksiä, kykenee varjelemaan liikettä har-kitsemattomalta hyökkäykseltä ja valmistelemaan menestystä lupaavan hyökkäyksen.

Edelleen meille väitetään vastaan, että esitetty mielipide organisaatiosta on ristiriidassa „demokraattisen periaatteen” kanssa. Siinä määrin kuin edellinen syytös on erityisesti venäläistä alkuperää, samassa määrin tämä syytös on luonteeltaan *erityisesti ulkomaista laatua*. Ja vain ulkomainen järjestö („Venäläisten sosialidemokraattien liitto”) on voinut antaa toimitukselleen muiden ohjeiden muassa seuraavan ohjeen:

„Organisaatioperiaate. Sosialidemokratian menestyksellisen kehityksen ja yhdistämisen hyväksi tulee korostaa, kehittää ja puolustaa sen puoluejärjestön laajaa demokraattista periaatetta, mikä on erikoisen välttämätöntä puolueemme riveissä ilmenneiden antidemokraattisten tendenssien vuoksi” („Kaksi edustajakokousta”, s. 18).

Seuraavassa luvussa tulemme näkemään, kuinka nimenomaan „Rabotsheje Delo” taistelee „Iskran” „antidemokraattisia tendenssejä” vastaan. Mutta nyt tarkastelkaamme lähemmin tätä ekonomistien esittämää „periaatetta”. Kaikki ovat luultavasti yhtä mieltä siitä, että „laajan demokratian periaatteeseen” sisältyvät seuraavat kaksi välttämätöntä ehtoa: ensiksikin täydellinen julkisuus ja toiseksi kaikkien toimipaikkojen täyttäminen vaalien kautta. Olisi naurettavaa puhua demokratismista ilman julkisuutta ja vielä ilman sellaista julkisuutta, mikä ei rajoittuisi vain järjestön

jäseniin. Me sanomme Saksan sosialistisen puolueen järjestökannetta demokraattiseksi, sillä siinä tapahtuu kaikki avoimesti aina puolueen edustajakokouksen istuntoihin saakka; mutta kukaan ei sano demokraattiseksi sellaista järjestöä, joka on peitetty salaisuuden verholla kaikilta sen jäsenyyteen kuulumattomilta. Herää kysymys, mikä tarkoitus on „laajan demokratian periaatteen” esittämisellä silloin, kun tämän periaatteen perusehto *ei ole* salaiselle järjestölle *toteutettavissa*? „Laaja periaate” osoittautuu vain komeasti kajahtavaksi, mutta tyhjäksi fraasiksi. Eikä siinä kaikki. Tämä fraasi on todistuksena siitä, ettei lainkaan ymmärretä ajankohdan polttavia päivän tehtäviä organisatorisessa suhteessa. Kaikki tietävät, kuinka suuri on meillä vallitseva vallankumouksellisten „laajan” joukon epäkonspiratiivisuus. Me näimme, miten katkerasti valittaa tätä seikkaa B—v, joka aivan oikein vaatii „tarkkaa jäsenten valikoimista” („Rabotsheje Delo”, № 6, s. 42). Ja nyt ilmaantuu „elämäntunnolla” kerskailevia henkilöitä, jotka tällaisten olosuhteiden vallitessa eivät *korosta* mitä ankarimman konspiratiivisuuden ja mitä tiukimman (ja siis suppeamman) jäsenten valikoimisen välttämättömyyttä, vaan — „laajan demokratian periaatetta”! Tästä tällaisesta sanotaan, että kylläpä meni männikköön!

Demokratian toiseen tunnusmerkkiin, valinnallisuuteen nähden, eivät asiat ole sen paremmalla kannalla. Maissa, joissa vallitsee poliittinen vapaus, tämä ehto on luonnostaan lankeava. „Puolueen jäsen on jokainen, joka tunnustaa puolueohjelman periaatteen ja tukee puoluetta voimiensa mukaan”— sanotaan Saksan sosialidemokraattisen puolueen järjestösääntöjen ensimmäisessä pykälässä. Ja kun koko poliittisen toiminnan areena on kaikille avoinna aivan kuin teatterin näyttämölävä katsojille, niin tämä tunnustaminen tai tunnustamatta jättäminen, tukeminen tai vastustaminen on kaikille ja jokaiselle tunnettua sekä sanomalehdistä että kansankokousten kautta. Kaikki tietävät, että sellainen ja sellainen poliittinen toimitsija on alkanut uransa siitä ja siitä, minkälaisen kehityskulun hän on käynyt, miten hän on esiintynyt vaikealla elämän hetkellä, minkälainen hän yleensä on ominaisuuksiltaan,— ja sen vuoksi voivat *kaikki* puolueen jäsenet tietenkin asiantuntemuksella valita tällaisen toimihenkilön määrättyyn puoluetehävään tai jättää valitsematta. Puoluehenkilön jokaisen askeleen yleinen (kir-

jaimellisessa merkityksessä) valvonta hänen poliittisen toimintansa uralla luo automaattisesti toimivan koneiston, joka antaa tulokseksi sen, mitä biologiassa nimitetään „parhaiten soveltuvien eloon jäämiseksi”. „Luonnollinen valinta” täydellisen julkisuuden, valinnallisuuden ja yleisen valvonnan pohjalla on takeena siitä, että jokainen toimihenkilö joutuu lopultakin „omalle hyllylleen”, antautuu hänen voimilleen ja kyvyilleen sopivimpaan työhön, saa itse kokea nahassaan virheittensä kaikki seuraukset ja todistaa kaikkien edessä pystyvänsä tunnustamaan virheensä ja välttämään niitä.

Koettakaapa sijoittaa tämä kuva meidän itsevaltiutemme sallimiin puitteisiin! Onko meillä ajateltavissa, että kaikki, jotka „tunnustavat puolueohjelman periaatteet ja tukevat puoluetta voimiensa mukaan”, voisivat valvoa vallankumouksellisen konspiraattorin jokaista askelta? Onko ajateltavissa, että kaikki he valitsisivat viimeksi mainittujen joukosta tämän tai tuon, silloin kun vallankumouksellisen *on pakko* toiminnan edun tähden salata näiden „kaikkien” yhdeksältä kymmenesosalta, kuka hän on? Ajatelkaa vain vähäisenkin syvemmin noiden suurten sanojen merkitystä, joilla „Rabotsheje Delo” esiintyy, niin te huomaatte, että puoluejärjestön „laaja demokratismi” itsevaltiuden pimeydessä, santarmien seuloessa tarkasti väkeä, on vain *turha ja vahingollinen leikkikalua*. Se on turha leikkikalua, sillä mikään vallankumouksellinen järjestö ei ole milloinkaan toteuttanut käytännössä *laajaa* demokratismia eikä parhaalla tahdollaankaan voi sitä toteuttaa. Se on vahingollinen leikkikalua, sillä yritykset noudattaa käytännössä „laajan demokratian periaatetta” auttavat vain poliisia laajojen palojen järjestämisessä ja ikuistavat vallitsevan näperteilyn, vetävät käytännönmiesten ajatukset pois vakavasta ja välttämättömästä tehtävästä kehittää itsestään ammattivallankumouksellisia ja kiinnittävät heidän huomionsa kaikenlaisten yksityiskohtaisten „paperi”-säätöjen laatimiseen vaalijärjestelmistä. Vain ulkomailla, minne usein kokoontuu ihmisiä, joilla ei ole mahdollisuutta löytää itselleen oikeaa elävää työtä, on tällainen „demokratismilla leikkiminen” voinut kehittyä siellä täällä ja varsinkin erilaisissa pikku ryhmissä.

Osoittaaksemme lukijalle „Rabotsheje Delon” mielenmenetelmän esittää sellaista miellyttävältä näyttävää

„periaatetta” kuin demokratiismia vallankumoustoiminnassa, osoittaaksemme sen kaikessa kelvottomuudessaan, me vetoamme jälleen todistajaan. Tämä todistaja — Lontoossa ilmestyvän „Nakanune” lehden toimittaja J. Serebrjakov — tuntee suurta mieltymystä „Rabotsheje Deloa” kohtaan ja vihaa suuresti Plehanovia ja „plehanovilaisia”; kirjoituksissa ulkomaisen „Venäläisten sosialidemokraattien liiton” jakaantumisen johdosta „Nakanune” on asettunut päättävästi „Rabotsheje Delon” puolelle ja syytänyt koko ryöpyä viheliäisiä sanoja Plehanovia vastaan. Mutta sitä arvokkaampi tämä todistaja on meille nyt tässä asiassa. „Nakanune” lehdessä № 7 (heinäkuu 1899) julkaistussa kirjoituksessa „Työläisten itsevapautusryhmän julistuksen johdosta” J. Serebrjakov sanoi „säädyttömäksi” sitä, että nostetaan esiin kysymyksiä „omahyväisyydestä, johtosemasta ja niin sanotusta areopagista vakavassa vallankumouksellisessa liikkeessä”, ja kirjoitti muun ohella:

„Myshkin, Rogatshev, Zheljabov, Mihailov, Perovskaja, Figner y.m. eivät koskaan pitäneet itseään johtohenkilöinä, eikä kukaan ollut heitä valinnut eikä määrännyt johtajiksi, vaikka he itse asiassa olivat niitä, sillä niin propagandakaudella kuin myöskin taistelukaudella hallitusta vastaan he ottivat suorittaakseen raskaimman työn, menivät vaarallisimmille paikoille ja heidän toimintansa oli kaikkein tuloksellisinta. Eikä johtaja-asema langennut heille toiveittensa tuloksena, vaan se oli tulos heitä ympäröivien tovereitten luottamuksesta heidän älyynsä, tarmoonsa ja uskollisuuteensa. Liian naiivia on pelätä jotakin areopagia (ja jos sitä ei pelätä, niin miksi siitä sitten kirjoitetaan), joka voisi omavaltaisesti hallita liikettä. Kuka sitä kuuntelisi?”

Me kysymme lukijalta, mitä eroa on „areopagin” ja „antidemokraattisten tendenssien” välillä? Ja eikö ole ilmeistä, että „Rabotsheje Delon” „miellyttävältä näyttävä” järjestöperiaate on aivan yhtä naiivi ja säädytön, — naiivi sen vuoksi, että „areopagia” tai henkilöitä, joilla on „antidemokraattisia tendenssejä”, ei kukaan kerta kaikkiaan rupeaisi tottelemaan, jos kerran ei ole „heitä ympäröivien tovereitten luottamusta heidän älyynsä, tarmoonsa ja uskollisuuteensa”. Säädytön, sillä se on demagoginen edesottamus, joka keinoittelee toisten kunnianhimolla, toisten tietämättömyydellä liikkeemme todellisesta tilasta, toisten valmentumattomuudella sekä vallankumousliikkeen historian tuntemattomuudella. Ainoa vakava järjestöperiaate liikkeemme toimihenkilöitä varten tulee olla: mitä ankarin konspiratiivisuus, mitä tarkin jäsenten valikoiminen, ammattivallankumouksellisten

valmentaminen. Kun nämä ominaisuudet ovat olemassa, niin on taattu jotain enemmän kuin „demokratismi”, nimittäin: täydellinen toverillinen luottamus vallankumouksellisten kesken. Ja tuo enemmän on meille ehdottoman välttämätöntä, sillä sen korvaamisesta yleisellä demokraattisella valvonnalla ei meillä Venäjällä voi olla puhettakaan. Ja olisi suuri virhe luulla, että todella „demokraattisen” valvonnan mahdottomuus tekisi vallankumouksellisen järjestön jäsenet valvontaa vailla oleviksi: heillä ei ole aikaa ajatella mitään demokratisilla leikkimisen muotoja (demokratisilla leikkimistä täydellistä keskinäistä luottamusta nauttivan suppean toveriryhmän sisällä), mutta *vastuunalaisuutensa* he tuntevat hyvin selvästi, tietäen tällöin kokemuksesta, että todellisten vallankumouksellisten järjestö ei pysähdy minikäänlaisten keinojen edessä vapautuakseen kelvottomasta jäsenestä. Ja meillähän on myös aika pitkälle kehittynyt, kokonaisen historiansa omaava venäläisen (ja kansainvälisen) vallankumouksellisen väen yleinen mielipide, joka rankaisee armottomalla ankaruudella jokaista poikkeamista toverillisuuden velvoituksista (ja sisältyyhän „demokratismi”, oikea eikä mikään leikkidemokratismi, elimellisenä osana tähän toverillisuuden käsitteeseen!). Kun otatte kaiken tämän huomioon, niin te ymmärrätte, miten ummehtunut ulkomaisen kenraalileikkittelyn haju tuoksahtaa noista „antidemokraattisia tendenssejä” koskevista puheista ja päätöslauselmista!

Täytyy vielä huomauttaa, että näiden puheiden toisen alkulähteen, s.o. naiiviuden, aiheuttajina ovat epäselvät käsitykset siitä, mitä on demokratia. Webb-puolisoiden kirjoittamassa kirjassa Englannin trade-unioneista on mielenkiintoinen luku: „alkeellinen demokratia”. Kirjoittajat kertovat siinä, miten Englannin työläiset liittojensa olemassaolon ensi aikoina pitivät demokratian ehdottomana tunnusmerkkinä sitä, että kaikki suorittaisivat kaikkia tehtäviä liittojen johtamisessa: ei ainoastaan niin, että kaikki kysymykset ratkaistiin kaikkien jäsenten äänestyksellä, vaan myöskin virkatehtäviä hoitivat kaikki jäsenet vuorotellen. Tarvittiin pitkäaikainen historiallinen kokemus, kunnes työläiset tulivat ymmärtämään, että sellainen käsitys demokratiasta on tolkuton ja että tarvitaan välttämättömästi toisaalta edustuslaitoksia ja toisaalta ammattitoimitsijoita. Tarvittiin muutamia finanssivararikkoja liittojen kassoissa

ennen kuin työläiset tulivat käsittämään, että kysymystä maksettavien jäsenmaksujen ja saatavien avustusten välistä suhteellisuudesta ei voida ratkaista vain pelkällä demokraattisella äänestyksellä, vaan että siinä tarvitaan myös vakuutusasiain erikoistuntijan mielipidettä. Ottakaa edelleen Kautskyn kirja parlamentarismista ja kansan lainsäädännöstä, niin te näette, että marxilaisen teoreetikon tekemät johtopäätökset käyvät yhteen „vaistovaraisesti” yhteenliittyneiden työläisten monivuotisen käytännön antamien opetusten kanssa. Kautsky nousee jyrkästi vastustamaan Rittinghausenin alkeellista käsitystä demokratiasta ja ivailee ihmisiä, jotka ovat valmiit demokratian nimessä vaatimaan, että „kansaa välittömästi toimittaisi kansan lehdet”, hän todistaa ammattisanomalehtimiesten, -parlamenttimiesten y.m.s. välttämättömyyden proletariaatin luokkataistelun johtamiseksi sosialidemokratian taholta, hyökkää „anarkistien ja kirjailijain sosialismia” vastaan, kun nämä „vaikutusta tavoitellen” ylistävät välitöntä kansan lainsäädäntöä ymmärtämättä sen sangen ehdollista soveltuvaisuutta nykyisessä yhteiskunnassa.

Se, joka on tehnyt käytännöllistä työtä liikkeessämme, tietää, miten laajalle opiskelevan nuorison ja työläisten keskuudessa on levinnyt „alkeellinen” käsitys demokratiasta. Ei olekaan ihme, että tämä käsitys löytää tiensä sekä sääntöihin että kirjallisuuteen. Bernsteiniläisen oppisuunnan ekonomistit kirjoittavat säännöissään: „10. §. Kaikki koko liittojärjestön etuja koskevat asiat ratkaistaan sen kaikkien jäsenten äänen enemmistöllä”. Terroristisen oppisuunnan ekonomistit säästävät heitä: „on välttämätöntä, että komiteain päätökset kiertäisivät kaikkien kerhojen kautta ja vasta sen jälkeen tulisivat varsinaisiksi päätöksiksi” („Svoboda”, № 1, s. 67). Pankaa merkille, että tämä vaatimus laajasta yleisäänestyksen soveltamisesta esitetään niiden vaatimusten lisäksi, joiden mukaan koko järjestö on rakennettava valinnallisuuden pohjalle! Meillä ei tietenkään ole ajatustakaan syyttää tästä käytännönmiehiä, joilla on ollut liian vähän tilaisuutta tutustua todella demokraattisten järjestöjen teoriaan ja käytäntöön. Mutta kun „Rabotsheje Delo”, joka tavoittelee johtavaa osaa, rajoittuu tällaisten olojen vallitessa päätöslauselmaan laajan demokratian periaatteesta, niin mitenkä sitä voitaisiin muuksi nimittää kuin pelkäksi „vaikutuksen tavoitteluksi”?

1) PAIKALLINEN JA YLEISVENÄLÄINEN TYÖ

Kun tässä esitettyä organisaatiosuunnitelmaa vastaan tehdyt väitteet siltä kannalta, että se muka on luonteeltaan epädemokraattinen ja salaliittolaismainen, ovat täysin perusteettomia, niin jää vielä kysymys, joka hyvin usein asetetaan ja joka vaatii yksityiskohtaista käsittelyä. Se on kysymys paikallisen ja yleisvenäläisen työn välisistä suhteista. Esitetään arveluja, eikö keskitetyn järjestön muodostaminen siirrä painopistettä edellisestä jälkimmäiseen? eikö se vahingoita liikettä heikentämällä yhteyksiämme työläisjoukkoihin, niiden lujuttua ja yleensä paikallisen agitaation kestävyyttä? Me vastaamme tähän, että liikkeemme on viime vuosina kärsinyt juuri siitä, että paikalliset työntekijät ovat liian paljon kiinni paikallisessa työssä; että sen vuoksi on ehdottoman välttämätöntä siirtää jonkin verran painopistettä yleisvenäläiseen työhön; että sellainen siirtäminen ei heikennä, vaan lujittaa sekä yhteyksiämme että paikallista agitaatiotamme. Tarkastelemme kysymystä keskuslehdessä ja paikallisista sanomalehdistä ja pyydämme lukijaa muistamaan, että lehtityö ei ole meille muuta kuin *esimerkki*, joka valaisee verrattoman paljon laajempaa ja monipuolisempaa vallankumouksellista toimintaa yleensä.

Joukkoliikkeen ensimmäisellä kaudella (vuosina 1896—1898) paikalliset työntekijät tekivät yrityksen yleisvenäläisen äänenkannattajan „Rabotshaja Gazetan” perustamiseksi; seuraavalla kaudella (vuosina 1898—1900) liike ottaa valtavan askeleen eteenpäin, mutta paikalliset äänenkannattajat vievät johtajien huomion kokonaan. Jos laskemme yhteen kaikki nämä paikalliset äänenkannattajat, niin tulokseksi saadaan suunnilleen yksi lehden numero kuukaudessa *. Eikö tämä olekin havainnollinen kuva näpertelystämme? Eikö tämä osoitakin selvästi vallankumouksellisen järjestömme jälkeensä jääneisyyttä liikkeen vaistovarisesta noususta? Jos hajallisten paikallisryhmien asemesta yhtenäinen järjestö olisi julkaissut *saman numeromäärän* lehtiä, niin me olisimme säästäneet huomattavasti voimia ja olisimme samalla myöskin turvanneet työllemme äärettömän paljon suuremman lujouden ja jatkuvaisuuden. Tämän

* Ks. „Selostus Pariisin kongressille”¹²¹, s. 14: „Siitä (v. 1897) lähtien kevääseen 1900 mennessä ilmestyi eri paikkakunnilla 30 numeroa erilaisia sanomalehtiä... Keskimäärin on ilmestynyt enemmän kuin yksi numero kuukaudessa”.

yksinkertaisen näkökohdan jättävät liian usein huomioon ottamatta niin ne käytännönmiehet, jotka *aktiivisesti* työskentelevät melkein yksinomaan paikallisia äänenkannattajia varten (valitettavasti asia on suuressa enemmistössä tapauksista nytkin niin), kuin nekin sanomalehtimiehet, jotka tässä kysymyksessä osoittavat ihmeteltävää donquijotemaisuutta. Käytännönmies tyytyy tavallisesti siihen käsitykseen, että paikallisten työntekijäin on „vaikeaa” * ryhtyä pystyttämään yleisvenäläistä lehteä ja että parempi on julkaista edes paikallisia lehtiä kuin olla vallan ilman lehtiä. Tämä viimeksi mainittu on tietysti aivan oikein, ja *yleensä* paikallisten lehtien tavattoman suuren merkityksen ja hyödyn tunnustamisessa me emme jää jälkeen yhdestäkään käytännönmiehestä. Mutta eihän kysymys ole siitä, vaan siitä, eikö voitaisi vapautua hajanaisuudesta ja näpertelystä, jotka niin havainnollisesti ilmenevät siinä, että 2½ vuoden aikana on koko Venäjällä ilmestynyt 30 numeroa paikallislehtiä. Alkää siis rajoittuko kiistämättömään, mutta liian yleiseen väitteeseen paikallisten sanomalehtien hyödyllisyydestä yleensä, vaan olkaa myös kyllin miehuullisia tunnustaaksenne avoimesti niiden kielteiset puolet, jotka kahden ja puolen vuoden kokemus on tuonut ilmi. Tämä kokemus todistaa sitä, että paikalliset lehdet meidän oloissamme osoittautuvat useimmissa tapauksissa periaatteellisesti häilyviksi, poliittisesti merkityksettömiksi ja suhteettoman kalliiksi vallankumouksellisten voimien kulutuksen kannalta, sekä teknillisesti aivan epätydyttäviksi (en tietenkään tarkoita painatustekniikkaa, vaan ilmestymisen tiheyttä ja säännöllisyyttä). Ja kaikki mainitut puutteellisuudet eivät ole satunnaisia, vaan välttämätön tulos siitä hajanaisuudesta, joka toiselta puolen selittää sen, että paikalliset sanomalehdet ovat olleet vallitsevina käsiteltävänä olevalla kaudella ja jota tämä niiden vallitseva asema toisaalta *pitää yllä*. Erilliselle paikallisjärjestölle on suorastaan *ylivoimaista* lehtensä periaatteellisen lujouden turvaaminen ja sen nostaminen poliittisen äänenkannattajan tasolle, sille on *ylivoimaista* riittävän aineiston kokoaminen ja käyttäminen koko poliittisen elämämme valaisemiseksi. Ja se perustelu, jolla tavallisesti puolustetaan monilukuis-

* Tämä vaikeus on vain näennäinen. Itse asiassa *ei ole* sellaista paikallista kerhoa, jolla ei olisi tilaisuutta ryhtyä aktiivisesti täyttämään jotakin yleisvenäläisen työn tehtävää. „Älä sano, että et voi, vaan sano, että et tahdo”.

ten paikallisten sanomalehtien välttämättömyyttä vapaissa maissa — niiden halpuus paikallisten työläisten suorittaessa painatuksen sekä uutisaineiston täydellisempi ja nopeampi saattaminen paikallisen väestön tietoon, — se *perustelu* kääntyy meillä paikallisia lehtiä *vastaan*, kuten kokemus osoittaa. Vallankumouksellisten voimien kuluttamisen kannalta ne käyvät suhteettoman kalliiksi ja *erikoisen* harvoin ilmestyviksi siitä yksinkertaisesta syystä, että *illegaalista* lehteä varten, olipa se miten pieni tahansa, tarvitaan niin suuri konspiratiivinen koneisto, että se vaatii suurta tehdasteollisuutta, sillä käsityöläisverstaassa ei sellaista koneistoa voida valmistaa. Konspiratiivisen koneiston alkeellisuus taas vie tämän tästä siihen (jokainen käytännönmies tietää paljonkin esimerkkejä sellaisista tapauksista), että poliisi käyttää hyväkseen yhden tai parin numeron ilmestymistä ja levittämistä pannakseen toimeen *joukkopalon*, joka tekee niin puhdasta jälkeä, että kaikki pitää taas alusta. Hyvä konspiratiivinen koneisto vaatii vallankumouksellisten hyvää ammattivalmennusta ja mitä johdonmukaisimmin toteutettua työnjakoa, mutta nämä molemmat vaatimukset ovat erilliselle paikallisjärjestölle aivan ylivoimaisia, olkoonpa se kyseellisellä hetkellä kuinka voimakas tahansa. Paikalliset sanomalehdet eivät palvele parhaiten *edes erityisesti paikallisiakaan harrastuksia*, puhumattakaan koko liikkeemme yleisistä eduista (työläisten periaatteellisesti johdonmukainen sosialistinen ja poliittinen kasvattaminen): tämä näyttää paradoksilta vain ensi silmäyksellä, todellisuudessa esittämämme kahden ja puolen vuoden kokemus todistaa sen kumoamattomasti. Jokainen myöntää, että jos kaikki ne paikalliset voimat, jotka julkaisivat 30 numeroa lehtiä, olisivat tehneet työtä yhden lehden hyväksi, niin sitä olisi voitu helposti julkaista 60, ellei satakin numeroa, ja se olisi siis täydellisemmin heijastanut liikkeen kaikkia puhtaasti paikallisuontoiisiakin erikoisuuksia. Sellaisen järjestyneisyyden saavuttaminen on kieltämättä vaikeaa, mutta täytyyhän meidän tajuta sen välttämättömyys, jokaisen paikallisen kerhon pitää ajatella sitä ja *aktiivisesti työkennellä* sen hyväksi, odottamatta sysäystä ulkoapäin ja viehättymättä siihen paikallisen lehden julkaisemismahdollisuuteen ja sen läheisyyteen, mikä — meidän vallankumouksellisen kokemuksemme antamien tietojen perusteella — osoittautuu huomattavassa määrin harhakuvaksi.

Ja huonon palveluksen käytännölliselle työlle tekevät ne käytännönmiehille erikoisen läheisiksi tekeytyvät sanomalehtimiehet, jotka eivät näe tätä harhakuvaa ja yrittävät selviytyä koko asiasta ihmeteltävän halpahintaisilla ja ihmeteltävän tyhjillä järkeilyillä: tarvitaan paikallislehtiä, tarvitaan piirilehtiä, tarvitaan yleisvenäläisiä lehtiä. Tietysti yleensä sanoen kaikkia niitä tarvitaan, mutta pitää myös ajatella paikan ja ajan asettamia ehtoja, kun kerran käydään käsiksi konkreettiseen organisaatiokysymykseen. Eikö se ole todellakin don-qui-jotemaisuutta, kun „Svoboda” (№ 1, s. 68) varta vasten „pysähtyen *kysymykseen sanomalehdestä*” kirjoittaa: „Meidän mielestämme kaikissa vähänkin huomattavissa työläiskeskuksissa täytyy olla oma työväenlehtensä. Ei mistään muualta tuotu, vaan nimenomaan oma sanomalehti”. Kun tämä sanomalehtimies ei tahdo ajatella sanojensa merkitystä, niin ajatelkaa edes te, lukija, hänen puolestaan: kuinka monia kymmeniä ja ehkä satojakin „vähänkin huomattavia työläiskeskuksia” Venäjällä on ja millaista näpertelymme ikuistamista se olisikaan, jos jokainen paikallinen järjestö todellakin ryhtyisi julkaisemaan omaa lehteään! Miten suuresti tämä tällainen hajanaisuus auttaisikaan santarmejamme saamaan kiinni — ja vieläpä ilman „vähänkään suurempaa” vaihua — paikalliset työntekijät heti heidän toimintansa alussa, antamatta heidän kehittyä todelliseksi vallankumoukselliseksi! — Yleisvenäläisessä sanomalehdessä — jatkaa kirjoittaja — eivät olisi mielenkiintoisia kuvaukset tehtailijain kolttosista ja „tehdasolojen pikkuseikoista erilaisissa vieraisissa kaupungeissa”, mutta „orelilaiselle ei ole lainkaan ikävää lukea omista Orelin asioista. Hän tietää joka kerta, ketä taas on „otettu niskavilloista”, ketä „löylytetty”, ja hän elää hengessä mukana” (s. 69). Niin, niin, orellilainen elää hengessä mukana, mutta liian vilkkaasti „elää” myöskin meidän sanomalehtimiehemme ajatus. Onko tällainen pikku näpertelyn puolustaminen tahdikasta? — sitä hänen olisi pitänyt ajatella. Me olemme yhtä valmiit kuin kuka tahansa tunnustamaan tehtaissa vallitsevien epäkohtien paljastamisen välttämättömyyden ja tärkeyden, mutta onhan muistettava, että me olemme jo päässeet niin pitkälle, että pietarilaisille on käynyt ikäväksi lukea pietarilaisen lehden „Rabotshaja Myslin” Pietarin kirjeitä. Tehtaissa vallitsevien epäkohtien paljastamiseksi paikkakunnilla meillä on aina

ollut ja täytyy aina vastedeskin olla lentolehtisiä,— mutta lehtityyppiä meidän tulee kohottaa eikä alentaa tehdasoloja käsittelevän lentolehtisen tasolle. „Lehteä” varten me emme tarvitse niin paljon „pikkuseikkain” kuin suurten, tehdaselämälle tyypillisten epäkohtien paljastuksia, sellaisia paljastuksia, jotka on tehty erikoisen silmiinpistävien esimerkkien valossa ja jotka sen vuoksi ovat omiaan kiinnostamaan kaikkia työläisiä ja liikkeen kaikkia johtajia, ovat omiaan todella rikastuttamaan heidän tietojaan, laajentamaan heidän näköpiiriään ja panemaan alulle uuden paikkakunnan sekä jonkin uuden ammattialan työläiskerroksen heräämisen.

„Sitä paitsi paikallisessa lehdessä voidaan heti tuoreeltaan tarttua kaikkiin tehtaan päällystön ja muidenkin viranomaisten kolttoosiin. Mutta ennen kuin kaukana olevaan yhteiseen lehteen saapuu tiedonanto, on itse paikalla jo ennätetty unohtaa, mitä oli tapahtunut: „Koskahan se tuokin oli — kunpa nyt jumala antaisi muistia!” ” (sama). Niinpä juuri: kunpa jumala antaisi muistia! Kahden ja puolen vuoden kuluessa ilmestyneet 30 numeroa jakaantuvat kuuden kaupungin kesken, kuten samasta tietolähteestä saamme tietää. Kaupunkia kohti tulee siis keskimäärin *yksi lehden numero puoleessa vuodessa!* Ja vaikkapa meidän kevytmielinen sanomalehtimiehemme otaksumissaan lisäisi paikallisen työn tuottavuuden *kolminkertaiseksi* (mikä keskinkertaiseen kaupunkiin nähden olisi ehdottomasti väärin, sillä näpertelyn puitteissa on mahdotonta laajentaa huomattavasti tuottavuutta), — niin sittenkin saataisiin vain yksi numero kahdessa kuukaudessa, t.s. jotakin sellaista, mikä ei muistuta lainkaan „heti tuoreeltaan tarttumista”. Ja kuitenkin olisi riittävää, jos kymmenen paikallista järjestöä liittyisi yhteen ja panisi liikkeelle edustajansa aktiivisiin puuhiin yhteisen lehden järjestämiseksi, silloin voitaisiin *koko Venäjällä* „tarttua” ei pikkuseikkoihin, vaan todella huomattaviin ja tyypillisiin väärinkäytöksiin kerran kahdessa viikossa. Tätä ei epäile kukaan, joka tuntee asiain-tilan järjestöissämme. Illegaalisen lehden ei kannata yleensä ajatellakaan vihollisen saamista kiinni itse teossa, kun se ymmärretään vakavassa mielessä eikä vain koreina sanoina: se on mahdollista vain salaa jaettavalle lentolehtiselle, sillä tällaisen kiinnisaamisen pitää tavallisesti tapahtua korkeintaan päivän tai parin kuluessa (ottakaa esimerkiksi

tavallinen lyhytaikainen lakko, tehdasmellakka tai mielenosoitus j.n.e.).

„Työläinen ei elä ainoastaan tehtaassa, vaan myöskin kaupungissa”, jatkaa kirjoittajamme kohoten yksityisasiosta yleisiin sellaisella ankaralla johdonmukaisuudella, mikä olisi kunniaksi itselleen Boris Kritshevskillekin. Ja hän viittaa kysymyksiin kaupunkiduumista, kaupunkien sairaaloista ja kaupunkien kouluista, vaatien, ettei työväenlehti sivuuttaisi vaihtelolla kaupungin asioita yleensä.— Vaatimus on sinänsä erinomainen, mutta se kuvaa erikoisen havainnollisesti sitä sisällyksetöntä abstraktisuutta, johon liian usein rajoitutaan paikallisista sanomalehdistä puhuttaessa. Ensiksikin, jos todellakin „kaikissa vähänkin huomattavissa työläiskeskustoissa” ilmestyisi lehtiä niin yksityiskohtaisine kaupunkiosastoineen, kuin „Svoboda” tahtoo, niin meidän venäläisissä oloissamme se rämettyisi kiertämättömästi todelliseksi pikku näpertelyksi, johtaisi siihen, että heikkeen tietoisuus tsaarin itsevaltiutta vastaan kohdistuvan yleisvenäläisen vallankumouksellisen rynnistyksen tärkeydestä, se voimistaisi sitä suuntaa ja sen hyvin elinvoimaisina säilyneitä, pikemminkin kätkeytyneitä tai tallattuja kuin juurineen poisrevittyjä taimia, joka on jo tehnyt itsensä tunnetuksi kuuluisalla lauseellaan vallankumousmiehistä, jotka pitävät muka liian paljon ääntä olemattomasta parlamentista ja liian vähän olemassa olevista kaupunkien duumista. Me sanomme: kiertämättömästi, korostaen sillä, että „Svoboda” tietien tahtoen ei halua sitä, vaan päinvastaista. Mutta pelkät hurskaat toivomukset eivät riitä.— Sitä varten, että kaupunkiasioiden valaiseminen saataisiin sovitetuksi koko työmme yleiseen perspektiiviin, tarvitaan *ensin* sitä, että tämä perspektiivi on täydellisesti kehitetty ja kiinteästi määritelty ei ainoastaan pohdinnan, vaan myöskin lukuisien esimerkkien avulla, niin että se saisi jo *perinteiden* lujuuden. Sitä meillä ei vielä ole läheskään, mutta sitä nimenomaan tarvitaan *ensin*, ennen kuin voidaan ajatella ja puhua laajasta paikallisesta sanomalehdistöstä.

Toiseksi, jotta voitaisiin todella hyvin ja kiinnostavasti kirjoittaa kaupungin asioista, täytyy nämä asiat tuntea hyvin, eikä vain kirjoista. Mutta tällaisen tuntemuksen omaavia sosialidemokraatteja meillä ei ole juuri ollenkaan *koko Venäjällä*. Jotta voitaisiin kirjoittaa lehdessä (eikä kansanomaisessa kirjassessa) kaupungin ja valtion asioista

tarvitaan tuoretta ja monipuolista, järkevän henkilön kokoamaa ja muokkailemaa aineistoa. Mutta sellaisen aineiston kokoamista ja muokkaamista varten ei riitä se alkeellisen kerhon „alkeellinen demokratia”, jossa kaikki suorittavat kaikkia tehtäviä ja huvittelevat leikkimällä yleistä äänestystä. Sitä varten tarvitaan välttämättä oikea esikunta kirjailija-spesialisteja, erikoiskirjeenvaihtajia, kokonainen armeija sosialidemokraattisia reporttereja, jotka ottavat yhteyksiä kaikkialle ja joka paikkaan, jotka osaavat saada tietoonsa kaikki ja kaikenlaiset „valtiosalaisuudet” (joista venäläinen virkamies tekeytyy niin tärkeäksi ja joita hän niin helposti lavertelee julki) ja jotka osaavat tunkeutua sisälle kaikenlaisiin „kulussientakaisiin” asioihin, tarvitaan armeija ihmisiä, joiden on „virkanasa puolesta” oltava aina kaikkialla ja kaikkietäviä. Ja me, taistelupuolue *kaikkinaista* taloudellista, poliittista, yhteiskunnallista ja kansallisuussortoa vastaan, voimme ja meidän täytyy löytää, koota, opettaa, mobilisoida ja panna liikkeelle tällainen armeija kaikkietäviä ihmisiä,— vaan sehän on vielä tehtävä! Mutta useimmilla paikkakunnilla meillä ei ole vielä otettu askeltaakaan tähän suuntaan, eikä useimmiten ole edes *käsityskään* tämän tekemisen välttämättömyydestä. Koettakaapa etsiä meidän sosialidemokraattisesta lehdistöstämme pirteitä ja mielenkiintoisia kirjoituksia, uutisia ja paljastuksia meikäläisistä diplomaattisista, sotilaallisista, kirkollisista, kaupunki-, finanssi- y.m., y.m. asioista ja kolttosista: te ette löydä *juuri mitään* tai löydätte perin vähän*. Siinä syy, miksi „minua aina suututtaa kovasti, kun tulee henkilö, joka lavertelee kauniita ja erinomaisia asioita” siitä, että „kaikkissa vähänkin huomattavissa työläiskeskuksissa” on välttämättömästi oltava sanomalehdet, jotka paljastaisivat sekä tehtaissa, kaupungeissa että koko maassa tapahtuvia väärinkäytöksiä!

* Siinä syy, miksi erikoisen hyvienkin paikallislehtien esimerkki tukee täydellisesti näkökantaamme. Esimerkiksi „Juzhnyi Rabotshi” on erinomaisen hyvä lehti ja aivan syytön periaatteelliseen häilyväisyyteen. Mutta sitä, mitä se tahtoo antaa paikalliselle liikkeelle, ei ole saavutettu harvan ilmestymisen ja laajojen palojen vuoksi. Se, mikä puolueelle tällä hetkellä on kaikkein välttämättömintä — liikkeen peruskysymysten periaatteellinen asettaminen ja kaikinpuolinen poliittinen agitaatio,— osoittautui paikalliselle lehdelle ylivoimaiseksi. Ja se, mitä siinä on ollut erikoisen hyvää, kuten kirjoitukset vuoriteollisuudenharjoittajain edustajakouksesta, työttömyydestä j.n.e., ei ole ollut puhtaasti paikallista aineistoa, ja se on ollut tarpeellista koko Venäjälle eikä yksistään etelää varten. Koko sosialidemokraattisessa lehdistössä ei ole ollut sellaisia kirjoituksia.

Paikallisten sanomalehtien vallitseva asema keskuslehteen nähden on merkinä joko köyhyydestä tai ylellisyydestä. Köyhyydestä — silloin, kun liike ei ole vielä kehittänyt itselleen kylliksi voimia suurtuotantoa varten, kun se vielä elää kituutta näpertelyssä ja melkein hukkuu „tehdaselämän pikkuseikkoihin”. Ylellisyydestä — silloin, kun liike *jo täysin hallitsee* kaikinpuolista paljastustoimintaa ja kaikinpuolista agitaatiota, niin että keskuslehden lisäksi käyvät välttämättömiksi monilukuiset paikalliset sanomalehdet. Päätelkään kukin itse, mitä paikallisten lehtien vallitseva asema meillä nykyään merkitsee. Minä rajoitun tarkasti määrittelemään johtopäätökseni, etten antaisi aihetta väärinkäsityksiin. Tähän saakka meillä suurin osa paikallisjärjestöistä pitää huolta miltei yksinomaan vain paikallisista lehdistä ja tekee aktiivisesti työtä miltei pelkästään vain niitä varten. Se ei ole normaalista. Pitää olla päinvastoin: että suurin osa paikallisista järjestöistä pitäisi pääasiassa huolta yleisvenäläisestä äänenkannattajasta ja työskentelisi pääasiassa sen hyväksi. Niin kauan kuin siihen ei ole päästy, me emme kykene panemaan pystyyn *ainoatakaan* sanomalehteä, joka olisi edes jossain määrin kykenevä todella palvelemaan liikettä *kaikinpuolisella* agitaatiolla sanomalehdistössä. Mutta silloin, kun siihen pääsemme,— silloin syntyy itseltään normaali suhde välttämättömän pää-äänenkannattajan ja välttämättömien paikallisten äänenkannattajien välillä.

* * *

Ensi silmäykseltä saattaa näyttää siltä, että puhtaasti taloudellisen taistelun alalle ei ole sovellettavissa se johtopäätös, jonka mukaan on välttämätöntä siirtää painopiste paikallisesta työstä yleisvenäläiseen työhön: työläisten välittöminä vihollisina tällä alalla ovat eri tehtailijat tai tehtailijaryhmät, joita ei sido yhteen järjestö, mikä vähäisimmälläkään tavalla muistuttaisi sitä Venäjän hallituksen puhtaasti sotilaallista ja tiukasti keskitettyä sekä pienimpiinkin yksityisseikkoihin saakka yhtenäisen tahdon ohjaa maa järjestöä, joka on välitön vihollisemme poliittisessa taistelussa.

Mutta asia ei ole niin. Taloudellinen taistelu — sen olemme jo monta kertaa sanoneet — on ammatillista taistelua ja sen tähden se vaatii työläisten yhteenliittymistä ammattaittain eikä ainoastaan heidän työpaikkansa mukaan.

Ja tällaisen ammatillisen yhteenliittymisen välttämättömyys käy sitä polttavammaksi, mitä nopeammin edistyy liikkeenharjoittajiemme yhteenliittymisen kaikenlaisiin yhtiöihin ja syndikaatteihin. Hajanaisuutemme ja näpertelymme ovat suoranaisena haittana tälle työläisten yhteenliittymiselle, jota varten tarvitaan välttämättä vallankumouksellisten yhtenäinen yleisvenäläinen järjestö, joka kykenisi ottamaan tehtäväkseen työläisten yleisvenäläisten ammattiliittojen johtamisen. Edellä olemme jo puhuneet siitä, minkälainen järjestötyyppi olisi suotavaa tätä tarkoitusta varten, ja nyt lisäämme vain muutamia sanoja sanomalehdistöömme koskevan kysymyksen yhteydessä.

Etä jokaisessa sosialidemokraattisessa lehdessä tulee olla ammatillisen (taloudellisen) taistelun *osasto*,— sitä tuskin kukaan asettaa epäilyksen alaiseksi. Mutta ammatillisen liikkeen kasvu pakoittaa ajattelemaan myös ammatillista sanomalehdistöä. Kuitenkin meistä näyttää siltä, että ammatillisista lehdistä ei Venäjällä, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, voi toistaiseksi olla edes puhuttakaan: se on ylellisyyttä, kun meillä ei usein ole edes jokapäiväistä leipääkään. Illegaalisen toiminnan oloihin sopivana ja nyt jo välttämättömänä ammatillisen lehdistön muotona meillä pitäisi olla *ammattilliset kirjaset*. Niihin tulisi koota ja järjestelmällisesti ryhmitellä *legaalinen** ja illegaalinen aineisto työehdoista kyseellisellä ammattialalla ja erilaisuuksista tässä suhteessa Venäjän eri seutujen välillä.

* Legaalinen aineisto on fässä suhteessa erikoisen tärkeätä, ja me olemme jääneet kovasti jälkeen sen järjestelmällisen kokoamisen ja käyttämisen taidossa. Ei ole liioiteltua sanoa, että pelkän legaalisen aineiston pohjalla vielä voidaan joten-kuten kirjoittaa kirjanen ammatillisista asioista, mutta pelkän illegaalisen aineiston pohjalla se on mahdotonta. Kerätessämme työläisiltä sitä sentapaista illegaalista aineistoa eri kysymyksistä, jota „Rabotshaja Mysl“ on julkaissut, me tuhlamme turhaan paljon vallankumouksellisen voimia (legaalinen työntekijä voisi hänet tässä suhteessa helposti korvata) emmekä kuitenkaan saa koskaan hyvää aineistoa, sillä työläisten, jotka tavallisesti tuntevat suurella tehtaalla vain yhden työosaston ja jotka melkein aina tietävät vain oman työnsä taloudelliset tulokset, mutta eivät ammattialansa yleisiä työehtoja ja -normeja, on mahdotonta saadaakaan sellaisia tietoja, joita on tehtaan virkailijoilla, tarkastajilla, lääkäreillä j.n.e. ja joita on runsain määrin siroiteluna pieniin sanomalehtiutuusiin ja teollisuus-, terveydenhoito-, zemstvo- y.m.s. erikoisjulkaisuihin.

Muistan vielä kuin eilisen päivän „ensimmäisen kokeeni“, jota en enää koskaan toistaisi. Kulutin monta viikkoa kysellen „tiukkaamalla tiukaten“ eräältä luonani käyneeltä työmieheltä kaikkea ja kaikenlaista oloista ja elämästä suurella tehtaalla, jossa hän kävi työssä. Tosin, lopultakin, joskin suurella työllä ja vaivalla, sain joten-kuten kokoon kuvauksen (vain yhdestä tehtaasta!), mutta työmies sen sijaan keskustelumme jälkeen sanoi usein hymyillen ja pyyhkien hiekeä otsaltaan: „helpompaa minun olisi tehdä jokin kiireellinen ylitö, kuin vastata kysymyksiinne!“.

Mitä tarmokkaammin tulemme käymään vallankumouksellista taistelua, sitä enemmän hallituksen on pakko legalisoida osa „ammattillisesta“ työstä ja poistaa meiltä siten osa taakastamme.

kysymyksessä olevan ammattialan työläisten päävaatimuksesta, lainsäädännön puutteellisuuksista tämän ammattialan suhteen, huomattavimmista tapahtumista tämän ammattialan työläisten taloudellisessa taistelussa, heidän ammatillisen järjestönsä oraista, nykyisestä tilasta ja tarpeista y.m.s. Ensinnäkin, nämä tällaiset kirjaset vapauttaisivat sosialidemokraattisen sanomalehdistömme suuresta määrästä sellaisia ammatillisia yksityiskohtia, jotka kiinnostavat erityisesti vain kyseellisen ammattialan työläisiä; toiseksi, niissä pantaisiin paperille ammatillisen taistelumme kokemuksen antamat tulokset, ne tallettaisivat kerätyn aineiston, mikä nykyään suorastaan hukkuu lentolehtisten ja hajanaisuutisten lukuisuuteen, ja tekisivät yhteenvetoja tästä aineistosta; kolmanneksi, ne voisivat olla eräänlaisena ohjeena agitaattoreille, sillä työehdot muuttuvat verrattain hitaasti, saman ammatin työläisten perusvaatimukset pysyvät sängen muuttumattomina (vrt. Moskovan piirin kutojain vaatimuksia v. 1885 Pietarin piirin kutojain vaatimuksiin v. 1896), ja näiden vaatimusten kokoelma voisi olla vuosikausia erinomaisena apuna taloudellisessa agitaatiossa takapajuisilla seuduilla tai takapajuisten työläiskerosten keskuudessa; esimerkit onnistuneista lakoista jossain yhdessä piirissä, tiedot korkeammasta elintasosta ja paremmista työehdoista jollain paikkakunnalla kannustaisivat toisten seutujen työläisiä yhä uuteen taisteluun; neljänneksi, ottaessaan itselleen aloitteenteon ammatillisen taistelun yleistämisessä ja lujitettuaan siten Venäjän ammatillisen liikkeen yhteyttä sosialismiin, sosialidemokratia pitäisi samalla huolen siitä, ettei trade-unionistinen työmme saisi liian pientä eikä liian suurta sijaa sosialidemokraattisen työmme yleissummassa. Paikalliselle järjestölle, jos se on irrallaan muiden kaupunkien järjestöistä, käy hyvin vaikeaksi, toisinaan melkein mahdottomaksikin noudattaa tällä alalla oikeata suhteellisuutta (ja „Rabotshaja Myslin” esimerkki osoittaa, minkälaiseen hirveään liioitteluun trade-unionismin suuntaan siinä voidaan joutua). Mutta horjumattomalla marxilaisella kannalla oleva vallankumouksellisten yleisvenäläinen järjestö, joka johtaa poliittista taistelua kokonaisuudessaan ja jolla on käytettävissään ammattiagitaattorien esikunta, ei joudu koskaan vaikeuksiin tämän oikean suhteen määrittelyssä.

V

YLEISVENÄLÄISEN POLIITTISEN LEHDEN
„SUUNNITELMA”

„„Iskran” kaikkein pahin vikapisto tässä suhteessa”, kirjoittaa B. Kritshevski („Rabotsheje Delo”, № 10, s. 30) syyttäessään meitä pyrkimyksestä „muuttaa teoria kuolleeksi opinkaavaksi eristämällä se käytännöstä”, „on sen „suunnitelma” yleistä puoluejärjestöä varten” (s.o. kirjoitus „Mistä on alettava?” *). Ja Martynov säestää häntä lausumalla, että „„Iskran” pyrkimys väheksyä harmaan jokapäiväisen taistelun kulkua loistavien ja täysin kehiteltyjen aatteiden propagandan rinnalla... on johtanut puolueen järjestämissuunnitelmaan, jonka se esittää 4. numeron kirjoituksessa „Mistä on alettava?” ” (sama, s. 61). Ja vihdoin, aivan äskettäin on niihin, joita tämä „suunnitelma” suututtaa (lainausmerkkien tarkoituksena on osoittaa ironista suhtautumista siihen), liittynyt myöskin L. Nadezhdin juuri saamassamme kirjasessa „Vallankumouksen aatto” (meille jo ennestään tutun „vallankumouksellissosialistisen ryhmän” *Svobodan* julkaisu), jossa sanotaan, että „puhuminen nykyään järjestöstä, joka leviäisi lankojen tapaan yleisvenäläisestä sanomalehdestä, on kabinetti-ajatusten ja kabinettityön synnyttämistä” (s. 126), se on „kirjaviisauden” ilmausta y.m.s.

Se, että meidän terroristimme osoittautuu solidaariseksi „harmaan jokapäiväisen taistelun kulkua” puolustavien kanssa, ei enää ollenkaan ihmelytä meitä sen jälkeen, kun olemme edellisissä, politiikkaa ja organisaatiota koskettelevissa luvuissa tarkastelleet tämän läheisyyden syviä juuria. Mutta meidän täytyy heti samalla huomauttaa, että L. Nadezhdin on ainoa, joka on tunnollisesti yrittänyt syventyä kirjoitukseen, mikä ei miellyttänyt häntä, syventyä sen ajatuksen juoksuun ja yrittänyt asiallisesti vastata siihen, kun sen sijaan „Rabotsheje Delo” ei ole sanonut kerrassaan mitään asiallista, vaan on pyrkinyt ainoastaan sekoittamaan kysymystä säädyttömien demagogisten hyökkäilyjen ryöpyllä. Ja niin epämiellyttävää kuin se onkin, täytyy aluksi kuluttaa aikaa tämän Augiaan tallin puhdistamiseen.

* Ks. tämä osa, ss. 1—13. *Toim.*

a) KUKA LOUKKAANTUI ARTIKKELISTA
„MISTÄ ON ALETTAVA?”?

Esitämme korean näytteen niitä lausuntoja ja huudahduksia, joilla „Rabotsheje Delo” on hyökännyt kimp-puumme. „Ei sanomalehti voi luoda puoluejärjestöä, vaan päinvastoin”... „Sanomalehti, joka on puolueen *yläpuolella*, *sen valvonnan ulkopuolella* ja siitä riippumaton oman asiamiesverkkonsa ansiosta”... „Millä ihmeen tavalla „Iskra” on voinut unohtaa sen puolueen, johon se itsekkin kuuluu, faktillisesti olemassaolevat sosialidemokraattiset järjestöt?”... „Lujien periaatteiden ja vastaavan suunnitelman haltijat esiintyvät myöskin puolueen todellisen taistelun ylimpinä säännöstelijöinä, jotka määräävät puolueen täyttämään heidän suunnitelmaansa”... „Suunnitelma ajaa meidän elävät ja elinkykyiset järjestömme varjojen valtakuntaan ja tahtoo herättää henkiin mielikuvituksellisen asiamiesverkon”... „Jos „Iskran” suunnitelma toteutettaisiin, niin se johtaisi täydellisesti siihen, ettei meillä muodostumassa olevasta Venäjän Sosialidemokraattisesta Työväenpuolueesta jäisi jälkeäkään”... „Propagandalehti muuttuu valvontaa vailla olevaksi, koko käytännöllisen vallankumoustaistelun itsevaltaiseksi lainsäätäjäksi”... „Miten on puolueemme suhtauduttava sen *täydelliseen* alistamiseen autonomisen toimituksen määräysvaltaan” j.n.e., j.n.e.

„Rabotsheje Delo” on *loukkaantunut*, kuten lukija näkee näiden lainausten sisällöstä ja sävystä. Mutta se ei ole loukkaantunut omasta puolestaan, vaan puolueemme järjestöjen ja komiteain puolesta, jotka „Iskra” muka tahtoo ajaa varjojen valtakuntaan ja jopa hävittää niiden jäljetkin. Ajatelkaa toki, miten kauheata! Eräs seikka vain kummasuttua. Kirjoitus „Mistä on alettava?” ilmestyi toukokuussa 1901, „Rabotsheje Delon” kirjoitukset syyskuussa 1901, ja nyt ollaan jo puolivälissä tammikuuta vuonna 1902. Kaikkien näiden viiden kuukauden aikana (sekä ennen syyskuuta että syyskuun jälkeen) *ei yksikään* puolueen komitea *eikä yksikään* sen järjestö ole esittänyt asianomaisessa muodossa vastalausestaan tätä hirviötä vastaan, joka tahtoo ajaa komiteat ja järjestöt varjojen valtakuntaan! Mutta onhan tänä aikana sekä „Iskrassa” että lukuisissa muissa niin paikallisissa kuin ei-paikallisissakin julkaisuissa ilmestynyt kymmeniä ja satoja tiedoituksia Venäjän kaikilta kulmilta.

Kuinka on voinut käydä niin, etteivät sitä ole huomanneet eivätkä loukkaantuneet siitä ne, joita tahdotaan ajaa varjojen valtakuntaan, vaan loukkaantunut on joku kolmas, sivullinen henkilö?

Näin on käynyt siksi, että komiteat ja muut järjestöt ovat olleet kiinni todellisessa työssä eivätkä leikkineet „demokratismia”. Komiteat ovat lukeneet kirjoituksen „Mistä on alettava?” ja nähneet, että se on yritys „laatia määrätynlainen suunnitelma järjestön luomiseksi, *jotta tämän järjestön rakentamiseen voitaisiin ryhtyä kaikilta tahoilta*”, ja kun ne ovat tietäneet ja nähneet erinomaisen hyvin, *ettei yksikään* näistä „kaikista tahoista” aio „ryhtyä rakennustyöhön”, ennen kuin ovat tulleet vakuuttuneiksi sen tarpeellisuudesta ja siitä, että rakennussuunnitelma on oikein laadittu, niin heille ei ole tullut mieleenkään „loukkaantua” niiden henkilöiden tavattomasta röyhkeydestä, jotka kirjoittivat „Iskrassa”: „Otaen huomioon kysymyksen kiireellisen tärkeyden olemme puolestamme päättäneet esittää toverien huomioon suunnitelmahahmotelman, jota kehittelemme yksityiskohtaisemmin parhaillaan painokuntoon valmistettavassa kirjasessa”. Voiko todellakin tunnollisesti asiaan suhtautuen olla ymmärtämättä sitä, että jos toverit *hyväksyvät* heidän huomioonsa esitetyn suunnitelman, niin he eivät tule toteuttamaan sitä „alistumisen” pakosta, vaan siitä vakaumuksesta, että se on välttämätön yhteiselle asiallemme, ja jos he *eivät hyväksy* sitä, niin „hahmotelma” (mikä vaativa sana, eikö totta?) jääkin vain pelkäksi hahmotelmaksi? Eikö se ole demagogiaa, kun suunnitelmaluonnosta vastaan ei taistella ainoastaan siten, että sitä „repostellaan” ja kehoitetaan tovereita hylkäämään se, vaan myöskin siten, että *usutetaan* vallankumouksellisessa työssä kokemattomia henkilöitä luonnoksen kirjoittajia vastaan *vain sen vuoksi*, että he *rohkenevat* esiintyä „lainsäätäjinä”, esiintyä „ylimpinä säännöstelijöinä”, s.o. ovat rohjenneet *esittää* suunnitelmaluonnoksen?? Voiko puolueemme kehittyä ja päästä eteenpäin, jos yritystä *kohottaa* paikallisia työntekijöitä laajempien näköalojen, tehtävien, suunnitelmien j.n.e. tasolle ei vastusteta siltä kannalta, että nämä katsomukset olisivat virheellisiä, vaan siltä kannalta, että „loukkaannutaan” siitä, kun meitä „tahdotaan” „*kohottaa*”? Sillä kyllähän L. Nadezhdinkin „reposteli” suunnitelmaamme, mutta hän ei kuitenkaan alentunut sellaiseen

demagogiaan, jota ei voida enää selittää pelkästään naiiviudesta tai poliittisten käsitysten alkeellisuudesta johtuvaksi, ja syytöksen „tarkastusvallasta puolueen yli” hän torjui jyrkästi ja aivan alunperin. Ja sen vuoksi Nadezhdinin antamaan arvosteluun tästä suunnitelmasta voidaan ja täytyykin vastata asiallisesti, mutta „Rabotsheje Delolle” voidaan vastata vain halveksumisella.

Mutta halveksuessamme kirjoittajaa, joka on alentunut kirkumaan „itsevaltiudesta” ja „alistamisesta”, emme sillä vielä vapaudu velvollisuudestamme selvittää se sekasotku, jota sellaiset henkilöt lukijalle tarjoavat. Ja tässä me voimme havainnollisesti osoittaa kaikille, mitä laatua ovat nämä liikkeellä olevat fraasit „laajasta demokratismistä”. Meitä syytetään komiteoiden unohtamisesta, siitä, että haluamme tai yritämme ajaa ne varjojen valtakuntaan y.m.s. Miten vastata näihin syytöksiin, kun *emme voi* konspiratiivisista syistä kertoa lukijalle *juuri mitään tosiasiallista* varsinaisista suhteistamme komiteoihin? Henkilöt, jotka heittävät rennon ja joukkoja ärsyttävän syytöksen, osoittautuvat pääsevän edelle meistä häikäilemättömyydellään ja ylenkatseellisella suhtautumisellaan vallankumouksellisen velvollisuuksiin, jonka on huolellisesti salattava maailman silmiltä ne suhteet ja yhteydet, joita hänellä on, joita hän saa tai yrittää saada aikaan. On selvää, että me kerta kaikkiaan kieltäydymme kilpailemasta „demokratismiin” alalla sellaisten henkilöiden kanssa. Mitä tulee lukijaan, joka ei ole kaikista puolueasioista selvillä, niin ainoana keinona velvollisuutemme täyttämiseksi häntä kohtaan on kertoa hänelle ei siitä, mitä on olemassa ja mikä on im Werden *, vaan *vähäsen* siitä, mitä on ollut ja mistä on lupa kertoa kuten vanhoista asioista.

Bund vihjailee meitä „vallananastajiksi” **, ulkomainen „Liitto” syyttää meitä, että me yritämme hävittää puolueen jäljettömiin. Tehkää hyvin, hyvät herrat. Te saatte täyden tyydytyksen, kun kerromme yleisölle *neljä tosiasiaa* menneisyydestä.

Ensimmäinen *** tosiasia. Erään „Taisteluliiton” jäsenet, jotka ottivat välittömästi osaa puolueemme perustamiseen

* — muodostumassa, syntymässä. *Toim.*

** „Iskra”, № 8, Venäjän ja Puolan Yleisen juutalaisliiton Keskuskomitean vastaus kirjoitukseemme kansallisuuskysymyksestä.

*** Esitämme nämä tosiasiat tahallamme toisessa järjestyksessä kuin missä ne ovat tapahtuneet ¹²⁶.

ja edustajan lähettämiseen edustajakokoukseen, jossa puolue perustettiin, sopivat „Iskra” ryhmän erään jäsenen kanssa erikoisen työväenkirjaston perustamisesta palvelemaan koko liikkeen tarpeita. Työväenkirjastoa ei onnistuttu perustaa ja sitä varten kirjoitetut kirjaset „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät” ja „Uusi tehdaslaki” * joutuivat syrjäteitä ja kolmansien henkilöiden välityksellä ulkomaille, missä ne sitten painettiin ¹²⁶.

Toinen tosiasia. Bundin Keskuskomitean jäsenet kääntyvät „Iskra” ryhmän erään jäsenen puoleen ehdottaen „kirjallisen laboratorion” järjestämistä, kuten Bund sitä silloin nimitti. Samalla he mainitsivat, että ellei siinä onnistuta, niin liikkeemme voi ottaa pitkän taka-askeleen. Neuvottelujen tuloksena oli kirjanen: „Työväenasia Venäjällä” **.

Kolmas tosiasia. Bundin Keskuskomitea kääntyy erään maaseutukaupungin kautta „Iskran” erään jäsenen puoleen ehdotuksella, että hän ottaisi huolehtiakseen „Rabotshaja Gazetan” toimittamisesta, joka aiotaan saada uudelleen ilmestymään, ja saa tietysti myönteisen vastauksen. Myöhemmin ehdotusta muutetaan: häntä pyydetään lehden avustajaksi toimituksen uuden järjestelyn vuoksi. Siihenkin saadaan luonnollisesti suostumus ¹²⁷. Lähetetään kirjoituksia (jotka on onnistuttu säilyttämään): „Ohjelmamme”, jossa sanotaan selvästi vastalause bernsteiniläisyyttä vastaan sekä legaalisisä kirjallisuudessa ja „Rabotshaja Myssissä” tapahtunutta käännettä vastaan; „Lähin tehtävämme” („säännöllisesti ilmestyvän ja kaikkien paikallisten ryhmien kanssa kiinteässä yhteydessä olevan puoluelehden perustaminen”; vallitsevana olevan „näpertelyn” epäkohdat); „Päivänpolttava kysymys” (jossa käsitellään niitä vastaväitteitä, joiden mukaan on *ensin* kehitettävä paikallisten ryhmien toimintaa, ennen kuin ryhdytään järjestämään yleistä äänenkannattajaa, ja jossa korostetaan „vallankumouksellisen järjestön” ensivuoroista tärkeyttä ja välttämättömyyttä „nostaa järjestötoimintamme, kurimme ja konspiraatiotaitomme täydellisyyden korkeimmalle asteelle”)***. Ehdotusta „Rabotshaja Gazetan” uudelleen

* Ks. Teokset, 2. osa, ss. 299—327 ja 243—290. *Toim.*

** Muuten tämän kirjasen kirjoittaja pyytää minua ilmoittamaan, että se samoin kuin hänen aikaisemmatkin kirjasensa, oli lähetetty „Liitolle” sitinä olettamuksessa, että „Työn vapautus” ryhmä on hänen julkaisujensa toimittaja (eräiden syiden vuoksi hän ei silloin, s.o. helmikuussa 1899, voinut tietää toimituksen muutoksesta). Liiga julkaisee kirjasen kohta uudelleen.

*** Ks. Teokset, 4. osa, ss. 192—196, 197—202, 203—208. *Toim.*

julkaisemisen aloittamisesta ei saatu toteutumaan ja kirjoitukset jäivät julkaisematta.

Neljäs tosi asia. Puolueemme toista sääntömääräistä edustajakokousta järjestäneen komitean jäsen ilmoittaa „Iskra” ryhmän jäsenelle edustajakokouksen työjärjestyksen ja asettaa tämän ryhmän ehdokkaaksi hoitamaan uudistettava „Rabotshaja Gazetan” toimitustyötä. Hänen niin sanoaksemme alustavan askeleensa hyväksyivät sittemmin sekä se komitea, johon hän kuului, että Bundin Keskuskomitea¹²⁸; „Iskra” ryhmä saa tiedon edustajakokouksen paikasta ja ajasta, mutta (epätietoisena siitä, voiko se erinäisten syiden vuoksi lähettää edustajaa tähän edustajakokoukseen) laatii myöskin kirjallisen selostuksen kokoukselle. Tässä selostuksessa esitetään sellainen ajatus, että tällaisena täydellisen horjunnan aikana, jota nykyään elämme, me emme voi pelkällä Keskuskomitean valitsemisella ratkaista kysymystä yhteenliittymisestä, vaan olemme vaarassa saattaa jalo ajatus puolueen perustamisesta huonoon huutoon uuden, pikaisen ja täydellisen palon sattuessa, mikä meillä vallitsevan epäkonspiratiivisuuden vuoksi on enemmän kuin todennäköistä; että tämän vuoksi on aloitettava kehoittamalla kaikkia komiteoita ja kaikkia muita järjestöjä tukemaan uudelleen ilmestyvää yleistä äänenkannattajaa, mikä *reaalisesti* yhdistää kaikki komiteat *todellisilla* yhdyssiteillä ja mikä *reaalisesti* valmistele johtajaryhmän koko liikettä varten, ja tällaisen komiteain perustaman ryhmän voivat komiteat ja puolue sitten helposti muuttaa Keskuskomiteaksi, jos sellainen ryhmä kerran alkaa kasvaa ja lujittua. Edustajakokous ei kuitenkaan monien sattuneiden palojen takia kokoontunut ja konspiratiivisista syistä selostus hävitettiin sen jälkeen, kun vain muutamat toverit, niiden mukana erään komitean valtuutetut, olivat sen lukeneet.

Päätelkään nyt lukija itse, mitä laatua ovat ne sellaiset menettelyt kuin Bundin viittaus vallananastukseen tai „Rabotshaja Delon” syytös, että me tahdomme häätää komiteat varjojen valtakuntaan ja „korvata” puoluejärjestön järjestämällä vain yhden sanomalehden aatteiden levittämisen. Juuri komiteoillehan, *niiltä saatujen monien kehoitusten jälkeen*, me selostimmekin välttämättömyyttä hyväksyä määrätty suunnitelma yhteistä työtä varten. Juuri puoluejärjestöä varten me kehittelimme tätä suunnitelmaa „Rabotshaja Gazetalle” kirjoittamissamme kirjoituksissa ja

puolueen edustajakokoukselle laatimassamme selostuksessa, ja teimme sen taaskin juuri niiden kehoituksesta, joilla oli puolueessa niin vaikutusvaltainen asema, että ottivat itselleen aloitteenteon puolueen uudelleenluomiseksi (faktillisesti). Ja vasta sen jälkeen, kun puoluejärjestön *yhdessä meidän kanssamme kahteen kertaan* tekemät yritykset ryhtyä uudelleen *virallisesti* julkaisemaan puolueen pää-äänenkannattajaa menivät myttyyn, me katsomme suoranaiseksi velvollisuudeksemme esiintyä *epävirallisen* äänenkannattajan kautta, että ryhtyessään *kolmanteen* yritykseen tovereilla olisi jo määrättyjä *kokemuksen* antamia tuloksia eikä vain pelkkiin arvailuihin perustuvia olettamuksia. Tämän kokemuksen eräät tulokset ovat nykyään jo kaikkien nähtävissä, ja kaikki toverit voivat päätellä, olimmeko me käsittäneet oikein velvollisuutemme ja mitä pitää ajatella ihmisistä, jotka pyrkivät johtamaan harhaan niitä, jotka eivät tunne äskeistä menneisyyttä, narkästytyään siitä, että olemme todistaneet toisille heidän epäjohtonmukaisuutensa „kansallisuus”-kysymyksessä ja toisille sen, ettei voida sallia periaatteetonta horjuntaa.

b) VOIKO SANOMALEHTI OLLA KOLLEKTIIVINEN
ORGANISAATTORI?

Kirjoituksen „Mistä on alettava?” koko ydinajatus on *nimenomaan* tämän kysymyksen asettamisessa ja sen ratkaisemisessa myönteisesti. Ainoan meille tunnetun yrityksen tämän kysymyksen käsittelemiseksi asiallisesti ja tarkoituksella todistaa, että kysymys on välttämättä ratkaistava kielteisesti, on tehnyt L. Nadezhdin, jonka perustelut esitämme kokonaisuudessaan:

„...Meitä miellyttää erikoisesti, että „Iskrassa” (№ 4) asetetaan kysymys yleisvenäläisen sanomalehden välttämättömyydestä, mutta emme voi mitenkään hyväksyä sitä, että tämä kysymyksen asettelu sopisi kirjoituksessa otsikon alle: „Mistä on alettava?”. Tämä on epäilemättä eräs äärimmäisen tärkeitä asioita, mutta ei sillä, ei kokonaisella sarjalla kansanomaisia lehtisiä eikä kokonaisilla julistusröykkiöilläkään voida laskea perustaa taisteilujärjestölle vallankumouksellista ajankohtaa varten. On ryhdyttävä muodostamaan voimakkaita poliittisia järjestöjä paikkakunnilla. Meillä ei niitä ole, meillä on tehty työtä pääasiassa valistuneiden työläisten keskuudessa, mutta joukot ovat käyneet miltei yksinomaan taloudellista taistelua. *Ellei paikkakunnilla kasvateta voimakkaita poliittisia järjestöjä, niin mitä merkitsee yleisvenäläinen sanomalehti, vaikkapa se olisi erinomaisestikin järjestetty?* Se on

Mooseksen palava pensas, joka itse on liekeissä, ei pala loppuun, mutta ei myöskään saa ketään syytymään! Lehden ympärille, sen hyväksi tehtävään työhön kokoontuu ja järjestyy kansa — ajattelee „Iskra”. *Mutta sillehän on paljon läheisempää kokoontua ja järjestyä konkreettisesti asian ympärille!* Sellaisena voi ja täytyy olla paikallisten sanomalehtien laaja perustaminen, työväen voimien valmentaminen juuri nyt mielenosoituksiin, paikallisten järjestöjen vakituinen työ työttömien keskuudessa (levittää väsymättä lentolehtisiä heidän keskuuteensa, koota heitä kokouksiin, esiintymään hallitusta vastaan j.n.e.). Paikkakunnilla on saatava aikaan vilkas poliittinen työ, ja kun yhtyminen käy välttämättömäksi tällä reaalisella perustalla, niin se ei ole keinotekoisista, paperilla yhdistymistä, — ja tällaista paikallisen toiminnan yhdistämistä yleisvenäläiseksi toiminnaksi ei saada aikaan sanomalehtien kautta! („Vallank. aatto”, s. 54).

Olemme alleviivanneet tämän kaunopuheisen lausunnon ne kohdat, jotka silmiinpistävimmin osoittavat sekä kirjoittajan suunnitelmastamme antaman arvion virheellisyyden että yleensä hänen virheellisen katsantokantansa, joka tässä asetetaan „Iskraa” vastaan. Ellei kasvateta voimakkaita poliittisia järjestöjä paikkakunnilla, niin ei erinomaisesti-kaan järjestetty yleisvenäläinen lehti tule merkitsemään mitään. Aivan oikein sanottu. Mutta siinähan se kysymys onkin, että *ei ole muuta keinoa voimakkaiden poliittisten järjestöjen kasvattamiseksi* kuin tehdä se yleisvenäläisen sanomalehden avulla. Kirjoittajalta on jäänyt huomaamatta „Iskran” kaikkein oleellisin lausunto, jonka se teki *ennen kuin siirtyi „suunnitelmansa” esittämiseen*: on välttämätöntä „kutsua sellaisen vallankumouksellisen järjestön muodostamiseen, joka pystyy yhdistämään kaikki voimat ja johtamaan liikettä *ei ainoastaan nimellisesti*, vaan myöskin itse asiassa, s.o. olemaan *aina valmis tukemaan jokaista vastalauseetta ja jokaista suuttumuksen leimahdusta* ja käyttämään niitä hyväkseen sellaisten sotilaallisten voimien kartuttamiseksi ja lujittamiseksi, jotka kelpaavat ratkaisevaan taisteluun”. Nykyään, helmi- ja maaliskuun jälkeen, kaikki ovat siitä periaatteellisesti samaa mieltä, — jatkaa „Iskra”, — mutta me emme tarvitse *kysymyksen* periaatteellista, vaan sen *käytännöllistä ratkaisua*, on viipymättä esitettävä sellainen selvästi määritelty rakennussuunnitelma, että kaikki voisivat *eri tahoilta* ryhtyä heti rakennustyöhön käsiksi. Mutta käytännöllisestä ratkaisusta meitä vedetään taaskin takaisin — periaatteellisesti oikeaan, riidattomaan ja suureen, mutta työhön osallistuville laajoille joukoille aivan riittämättömään ja aivan käsittä-

mättömään totuuteen: „on kasvatettava voimakkaita poliittisia järjestöjä”! Nyt ei enää ole puhe siitä, arvoisa kirjoittaja, vaan siitä, *miten nimenomaan* on kasvatettava ja saadaan kasvatetuksi!

Ei ole totta, että „meillä on tehty työtä pääasiassa valistuneiden työläisten keskuudessa, mutta joukot ovat käyneet miltei yksinomaan taloudellista taistelua”. Tässä muodossa tuo väite luisuu „Svobodalle” tavalliseen ja perinjuurin virheelliseen kantaan asettaa valistuneet työläiset ja „joukot” vastakkain. Meillähän ovat myöskin valistuneet työläiset viime vuosina „käyneet miltei yksinomaan taloudellista taistelua”. Tämä yhdeltä puolen. Ja toisaalta, joukotkaan eivät opi milloinkaan käymään poliittista taistelua niin kauan, kun me emme auta tämän taistelun johtajien *kasvattamista* sekä valistuneiden työläisten että intelligenttien keskuudesta; ja tällaiset johtajat voivat kehittyä *yksinomaan* harkitsemalla systemaattisesti ja joka päivä poliittisen elämämme *kaikkia* eri puolia, eri luokkien taholta ja erilaisista syistä tapahtuvia *kaikkia* vastarinta- ja taisteluyrityksiä. Siksi on suorastaan naurettavaa puhua „poliittisten järjestöjen kasvattamisesta” ja *asettaa* samaan aikaan *vastakkain* poliittisen sanomalehden suorittama „paperityö” ja „vilkas poliittinen työ paikkakunnilla”! „Iskrahan” johtaa-kin lehti „suunnitelmansa” sellaisesta „taistelupalmeuden” kehittämisen „suunnitelmasta”, jonka mukaan pitää tukea sekä työttömien liikettä, talonpoikain kapinoita, zemstvomiesten tyytymättömyyttä että „väestön suuttumusta tsaarin villiintyneitä julmureita kohtaan” y.m.s. Tietäähän jokainen liikettä tunteva henkilö vallan hyvin, että ääretön enemmistö paikallisista järjestöistä *ei edes ajattele* tätä, että monia tässä hahmoteltuja „vilkaan poliittisen työn” suuntaviivoja *ei yksikään järjestö ole vielä kertaakaan* toteuttanut elämässä, että yritykset kiinnittää huomiota esimerkiksi zemstvointelligenssin tyytymättömyyden ja protestimielen kasvuun herättää hämmäntynyttä ihmettelyä sekä Nadezhdinissa („herra armahtakoon, zemstvoja vartenko tämä äänenkannattaja onkin?” „Kanun”, s. 129), ekonomisteilla („Iskra”, № 12, kirje) että monien käytännönmiesten keskuudessa. Tällaisissa oloissa voidaan „alkaa” *vain* siitä, että saatetaan ihmiset *ajattelemaan* kaikkea tätä, saatetaan heidät tekemään yhteenvetoja ja yleisiä johtopäätöksiä kaikista ja kaikenlaisista kuohunnan ja aktiivisen taistelun

leimahduksista. „Vilkas poliittinen työ” voidaan nykyisenä sosialidemokraattisten tehtävien mataloittamisen aikana *alkaa ainoastaan* vilkkaasta poliittisesta agitaatiosta, mikä on mahdotonta ilman yleisvenäläistä, usein ilmestyvää ja oikein levitettyä sanomalehteä.

Henkilöt, jotka pitävät „Iskran” suunnitelmaa „kirjaviisauden” harrasteluna, eivät ole lainkaan ymmärtäneet suunnitelman ydinajatusta käsittäessään päämääräksi sen, mikä on esitetty tälle ajankohdalle sopivimmaksi keinoksi. Nämä henkilöt eivät ole vaivautuneet ajattelemaan niitä kahta vertausta, joilla havainnollisesti kuvailtiin esitettyä suunnitelmaa. Yleisvenäläisen lehden järjestämisen — sanottiin „Iskrassa” — tulee olla sinä *perustankana*, jota seuraten me voisimme järkähtämättä kehittää, syventää ja laajentaa tätä järjestöä (s.o. vallankumouksellista järjestöä, joka olisi aina valmis tukemaan kaikkinaista vastarintaa ja kaikkia suuttumuksen leimahduksia). Sanokaahan: kun muurarit muuraavat seinäkiviä valtavan suuren ja ennennäkemättömän rakennuksen eri paikoissa, niin onko se „paperi”-työtä, kun vedetään paikalleen lankaa, joka auttaa löytämään oikean paikan peruskivien laskemiselle, osoittaa yhteisen työn lopullisen päämäärän, antaa mahdollisuuden saattaa käyttöön jokaisen kiven, vieläpä jokaisen kivenkappaleenkin, joka liittyen edelliseen ja seuraavaan kiveen kohottaa täydellisiä ja kaikinpuolisia ääriviivoja? Ja emmekö me elä juuri sellaista aikaa puolue-elämässämme, jolloin meillä on sekä kiviä että muurareita, mutta puuttuu kaikille näkyvää lankaa, jonka mukaan kaikki voisivat työhön tarttua? Huutakoot vaan, että vetäessämme tämän langan me haluamme komennella: jos me olisimme halunneet kokennella, hyvät herrat, niin me olisimme kirjoittaneet „Iskra № 1” asemesta „Rabotshaja Gazeta № 3”, niin kuin eräät toverit meille ehdottivat ja niin kuin meillä *olisi ollut täysi oikeus tehdä* niiden tapausten jälkeen, joista edellä kerroimme. Mutta me emme tehneet sitä: me halusimme jättää itsellemme vapaat kädet käydäksemme leppymätöntä taistelua kaikenlaisia valhesosialidemokraatteja vastaan; me halusimme, että lankaamme, jos se on oikein vedetty, alettaiisiin pitää arvossa sen oikean suunnan vuoksi eikä siksi, että sen on vetänyt virallinen äänenkannattaja.

„Paikallisen toiminnan yhdistäminen keskuslehtien kautta kiertää noiduttua kehää”, opettaa meitä L. Nadezhdin,

„yhtymistä varten vaaditaan ainesten yhdenlaatuisuutta, mutta itse tämä yhdenlaatuisuus voidaan saada aikaan vain jollain yhdistävällä, mutta tämä yhdistävä voi olla tuloksena lujista paikallisjärjestöistä, joille ei nykyään ole lainkaan ominaista yhdenlaatuisuus”. Tämä totuus on yhtä kunnioitettava ja yhtä riidaton kuin sekini, että täytyy kasvattaa voimakkaita poliittisia järjestöjä, mutta yhtä hyödytön totuus kuin sekini. *Jokainen* kysymys „kiertää noiduttua kehää”, sillä koko poliittinen elämä on loputon ketju loputtomassa renkaiden sarjassa. Poliitikon koko taito onkin juuri siinä, että löydetään ja tartutaan oikein lujasti kiinni juuri sellaiseen renkaaseen, jota on kaikkein vaikeinta lyödä pois käsistä, joka on tärkein tällä ajankohdalla, joka parhaiten takaa sen, että renkaan omistaja pystyy pitämään koko ketjun käsissään*. Jos meillä olisi joukko kokeneita muurareita, jotka olisivat niin tottuneita toisiinsa, että he voisivat ilman lankaakin muurata kiven juuri oikeaan paikkaansa (abstraktisesti puhuen se ei ole lainkaan mahdollonta),— silloin me voisimme ehkä tarttua kiinni toiseenkin renkaaseen. Mutta siinähan se onnettomuus onkin, että kokeneita ja toisiinsa tottuneita muurareita meillä ei vielä toistaiseksi ole, että kiviä muurataan hyvin usein aivan turhaan, niitä ei muurata yhteisen langan mukaan, vaan niin hajanaisesti, että vihollinen puhaltaa ne pois aivan kuin ne eivät olisikaan kiviä, vaan hiekkajyväsiä.

Toinen vertaus: „Sanomalehti ei ole ainoastaan kollektiivinen propagandisti ja kollektiivinen agitaattori, vaan myöskin kollektiivinen organisaattori. Tässä viimeksi mainitussa suhteessa sitä voidaan verrata rakennustelineisiin, jotka pystytetään rakennettavan talon ympärille, jotka hahmottelevat rakennuksen ääriiviivat, helpottavat yhteydenpitoa eri rakentajien kesken, auttavat heitä jakamaan työn ja saamaan yleiskuvan järjestetyllä työllä saavutetuista yleisistä tuloksista”**. Eikö totta, kuinka suuresti tämä muistuttaakaan oman osuutensa liioittelemista kirjailijan, kabinettityöntekijän taholta? Rakennustelineitä ei

* Toveri Kritshevski ja toveri Martynov! Kiinnitän huomiosiänne tähän suorastaan suuttavaan „itsevaltiuden”, „kontrollittoman arvovaltaisuuden”, „ylimmäisen säännöstelyn” y.m.s. ilmaukseen. Kylläpä on: haluaa saada käsiinsä koko ketjun! Kirjoittakaa nopeasti valitus siitä. Siinä teille on valmis aihe kahta pääkirjoitusta varten „Rabotsheje Deloon” № 12!

** Esittäessään „Rabotsheje Delossa” ensimmäisen lauseen tästä lainauksesta (№ 10, s. 62) Martynov on jättänyt pois juuri toisen lauseen aivan kuin alleiviivaten siten haluttomuuttaan kosketella kysymyksen olemusta tai kyvyttömyyttään käsittää tätä olemusta.

tarvita lainkaan itse asuntoa varten, ne tehdään huonomista tarpeista, ne rakennetaan lyhyeksi ajaksi ja joutuvat polttopuiksi heti, kun talo on edes pääpiirteissään valmis. Vallankumouksellisten järjestöjen rakentamiseen nähden kokemus on osoittanut, että niitä onnistutaan toisinaan rakentamaan ilman telineitäkin — otetaan esimerkiksi vaikkapa seitsemänkymmentä-luvun vuodet. Mutta nyt meillä ei voida kuvitellakaan välttämättä tarvitsemamme rakennuksen rakentamista mahdolliseksi ilman rakennustelineitä.

Nadezhdin ei ole samaa mieltä siitä ja sanoo: „lehden ympärille, sen hyväksi tehtävään työhön kokoontuu ja järjestyy kansa — ajattelee „Iskra”. Mutta *sillehän on paljon läheisempää* kokoontua ja järjestyä *konkreettisemmän* asian ympärille!” Vai niin, vai: „paljon läheisempää konkreettisemmän asian ympärille”... Venäläinen sananlasku sanoo: älä sylje kaivoon, — tarvitset sitä vielä juodaksesi. Mutta on ihmisiä, jotka ovat valmiit juomaan kaivosta, johon on syljeksitty. Millaisiin iljettävyiksiin meidän suurenmoiset legaaliset „marxilaisuuden arvostelijamme” ja „Rabotshaja Myslin” illegaaliset ihailijamme menevät — tämän suuremman konkreettisuuden nimessä! Miten suuresti liikettämme puristaakaan ahdaskatseisuutemme, aloitekyvyttömyytemme ja arkuutemme, joita puolustellaan perinteellisillä perusteluilla: „paljon läheisempää on konkreettisemmän asian ympärille!” Ja Nadezhdin, — joka pitää itseään erikoisen herkkätuntoisena „elämää” kohtaan, joka arvostelee erikoisen ankarasti „kabinetti”-ihmisiä, joka syyttää (terävä-älyisyyttä tavoitellen) „Iskraa” heikkoudesta nähdä kaikkialla ekonomismia ja joka kuvittelee olevansa paljon ylempänä kaikkea tätä ortodokseihin ja arvostelijoihin jakautumista, — ei huomaa sitä, että hän noilla perusteluillaan pelaa häntä suuttuttavan ahdaskatseisuuden pussiin, että hän juo juuri kaikkein pahimmin syljeksitystä kaivosta! Niin, vilpittöminkään suuttumus ahdaskatseisuuden vuoksi, palavinkaan halu nostaa sen edessä kumartavia ihmisiä ei vielä riitä, jos tuo suuttunut henkilö ajalehti ilman peräsintä ja purjeita ja tarttuu yhtä „vaistovaraisesti” kuin 70-luvun vallankumouksellisetkin „eksitatiiviseen terroriin”, „agraariterroriin”, „hälytykseen” j.n.e. Silmäilkääpä sitä „konkreettisempaa”, jonka ympärille — hänen mielestään — on „paljon läheisempää” kerääntyä ja järjestyä: 1. paikalliset sanomalehdet; 2. mielenosoitusten

valmistelut; 3. toiminta työttömien keskuudessa. Heti ensi silmäyksellä nähdään, että kaikki nämä asiat on temmattu aivan satunnaisesti, umpimähkään, vain jotain sanoakseen, sillä katseltakoonpa niitä miltä puolelta tahansa, niin olisi suoranaista tolkkuttomuutta nähdä niissä jotain sellaista, mikä olisi kelvollista erikoisesti „kokoamaan ja järjestämään”. Ja itse samainen Nadezhdinkin paria sivua myöhemmin sanoo: „meidän olisi jo aika yksinkertaisesti todeta tosiasia: paikkakunnilla tehdään perin viheliäistä työtä, komiteat eivät tee kymmenettä osaakaan siitä, mitä ne voisivat tehdä... ne yhdistävät keskuksia, joita meillä nykyään on, ovat näennäisyyttä, ne ovat — vallankumouksellista kansliatouhua, toistensa ylentämistä kenraaleiksi, ja näin tulee olemaan siihen saakka, kunnes kasvavat voimakkaat paikalliset järjestöt”. Nämä sanat, niissä esiintyvän liioittelun ohella, sisältävät epäilemättä paljon katkeraa totuutta, ja eikö Nadezhdin todellakaan näe sitä yhteyttä, mikä on olemassa paikkakunnilla tehtävän viheliäisen työn ja toimihenkilöiden näköpiirin ahtauden, heidän toimintansa kantavuutta rajoittavan ahtauden välillä, mikä on kiertämätöntä paikallisten järjestöjen puitteisiin sulkeutuneiden työntekijäin valmentumattomuuden takia? Onko hän todellakin, samoin kuin „Svobodassa” julkaistun organisaatiokysymystä koskevan artikkelin kirjoittajakin, unohtanut sen, että laajaan paikalliseen lehdistöön siirtymisen (v:sta 1898) seurauksena oli ekonomismin ja „näpertelyn” erikoinen voimistuminen? Ja vaikkapa „laajan paikallisen lehdistön” vähänkin tyydyttävä järjestäminen olisikin mahdollista (mutta me osoitimme edellä, että se on mahdotonta, lukuunottamatta aivan erikoistapauksia), niin silloinkaan eivät paikalliset sanomalehdet kykenisi „kokoamaan ja järjestämään” vallankumouksellisten *kaikkia* voimia *yleistä* ryntäystä varten itsevaltiutta vastaan, *yhtenäisen* taistelun johtamista varten. Älkää unohtako, että tässä on kysymys *vain* lehden „kokoavasta”, sen organisoivasta merkityksestä, ja me voisimme asettaa hajanaisuutta puolustavalle Nadezhdinille hänen itsensä asettaman pilkallisen kysymyksen: „vai olemmeko me saaneet jostain perinnöksi 200.000 voimaa vallankumouksellisia organisaattoreita?” Edelleen, „valmistautumista mielenosoituksiin” ei voida *asettaa* „Iskran” suunnitelman *vastakohdaksi* jo senkään vuoksi, että tämä suunnitelma juuri edellyttääkin *yhtenä*

päämääränä mitä laajimpia mielenosoituksia; mutta kysymyshän on käytännöllisen *välikappaleen* valinnasta. Nadezhdin on taas sotkenut tässäkin asian jättäen huomioon ottamatta sen seikan, että mielenosoitukset (jotka ovat tähän saakka tapahtuneet äärettömältä valtaosaltaan aivan vaistovaraisesti) voi „valmistella” vain jo „koottu ja järjestetty” sotajoukko, mutta me nimenomaan *emme osaa* koota ja järjestää. „Toiminta työttömien keskuudessa”. Taaskin sama sotku, sillä sekin on eräs liikekannalla olevan sotajoukon taistelutoimista eikä sotajoukon liikekannalle panemisen suunnitelma. Missä määrin Nadezhdin tässäkin suhteessa aliarvioi hajanaisuutemme vahingollisuutta, „200.000 voiman” puuttumista, näkyy seuraavasta. Monet (heidän joukossaan myöskin Nadezhdin) ovat moittineet „Iskraa” työttömyyttä koskevien tietojen niukkuudesta ja maaseutuelämän jokapäiväisimpiä ilmiöitä kuvaavien kirjoitusten satunnaisuudesta. Moite on oikeutettu, mutta „Iskra” on tässä „syyttä syyllinen”. Me pyrimme „vetämään langan” myöskin maaseudun kautta, mutta siellä ei ole murareita juuri missään, ja *täytyy* innostaa *jokaista*, joka tiedoittaa vaikkapa jokapäiväisiäkin asioita, siinä toivossa, että siten voitaisiin kartuttaa avustajien lukumäärää tällä alalla ja *opettaa meitä kaikkia* lopultakin valikoimaan myöskin todella huomionarvoisia tosiasioita. Mutta aineistoa on opiskelua varten niin vähän, että ilman sen yleistämistä koko Venäjän mitassa meillä ei ole kerrassaan mitään, minkä pohjalla opiskella. Epäilemätöntä on, että henkilö, jolla on vaikkapa lähimainkin sellaiset agitaattorin kyvyt ja samanlainen kulkurielämän tuntemus kuin Nadezhdinilla näyttää olevan, voisi agitaatiolla työttömien keskuudessa tehdä liikkeelle suuria palveluksia,— mutta tämä henkilö peittäisi kynttilänsä vakan alle, ellei hän pitäisi huolenaan saattaa *kaikkien* venäläisten tovereiden tietoon jokaista työssään ottamaansa askelta opiksi ja esimerkiksi henkilöille, jotka suurimmalta osaltaan eivät vielä osaa käydä käsiksi uuteen asiaan.

Kerrassaan kaikki puhuvat nyt yhdistymisen tärkeydestä, välttämättömyydestä „koota ja järjestää”, mutta useimmissa tapauksissa ei ole minkäänlaista varmaa käsitystä siitä, miten tämä yhdistämistyö pitää alkaa ja suorittaa. Kaikki ovat luultavasti yhtä mieltä siitä, että jos me „yhdistämme” erilliset, sanokaamme yhden kaupungin kerhot —

piireittäin, niin sitä varten tarvitaan välttämättä *yhteisiä laitoksia*, s.o. ei ainoastaan „liitolle” yhteinen nimi, vaan todella *yhteistä* toimintaa, aineistojen, kokemusten ja toimivoimien vaihtoa, tehtävien jakamista ei enää ainoastaan piireittäin, vaan yleiskaupunkilaisen toiminnan erikoisalojen mukaan. Jokainen myöntää, että perusteellinen konspiraatiivinen koneisto ei ole kannattavaa yhden piirin „varoilla” (käyttäksemme kauppakielen sanontaa ja tarkoittaen sillä tietenkin sekä aineellisia varoja että työntekijöitä) ja ettei spesialisti voi tällä ahtaalla työkentällä käyttää laajasti kykyjään. Kuitenkin samoin on asianlaita myöskin eri kaupunkien yhdistämisen suhteen, sillä sellainenkin työkenttä kuin erillinen paikkakunta *osoittautuu* ja on jo osoittautunut sosialidemokraattisen liikkeemme historiassa liian ahtaaksi: sen me olemme edellä todistaneet seikkaperäisesti sekä poliittista agitaatiota että organisaattorista työtä koskevilla esimerkeillä. Täytyy, täytyy ehdottomasti ja ennen kaikkea laajentaa tätä työkenttää, luoda *todellinen* yhteys kaupunkien välille *säännöllisen yhteisen* työn pohjalla, sillä hajanaisuus painaa ihmisiä, jotka „istuvat kuin kuopassa” (erään „Iskralle” saapuneen kirjeen kirjoittajan sanat) tietämättä, mitä avarassa maailmassa tapahtuu, kenestä ottaa oppia, miten hankkia itselleen kokemusta, miten tyydyttää laajan toiminnan kaipuuta. Ja olen edelleenkin sillä kannalla, että tätä *todellista* yhteyttä voidaan *alkaa* luoda vain yhteisen lehden avulla, joka on ainoa säännöllinen yleisvenäläinen yritys, joka kokoaa yhteen mitä erilaisimpien toimintamuotojen tulokset ja siten *kannustaa* henkilöitä kulkemaan väsymättä eteenpäin *kaikkia* niitä monilukuisia teitä, jotka johtavat vallankumoukseen, niin kuin kaikki tiet johtavat Roomaan. Jos emme halua yhtymistä ainoastaan sanoissa, niin jokaisen paikallisen kerhon täytyy *heti kiinnittää*, sanokaamme, neljäs osa voimistaan *aktiiviseen* työhön *yhteisen* asian hyväksi, ja sanomalehti näyttää sille * heti tämän asian yleiset ääriviivat, sen mittasuhteet ja luonteen, osoittaa, minkälaiset puutteellisuudet nimenomaan pahimmin

* *Varaus*: jos se on myötätuntoinen tämän lehden suunnalle ja katsoo sen avustajaksi ryhtymisen olevan hyödyksi asialle, tarkoittaen sillä ei ainoastaan kirjallista, vaan yleensä kaikkea vallankumouksellista avustamista. *Huomautus „Rabotsheje Delolle”*: tämä varaus on itsestään selvä asia niiden vallankumouksellisten kesken, jotka antavat arvoa työlle eikä demokratismin leikkimiselle, jotka eivät erota „myötätuntoa” mitä aktiivisimmasta ja viikakkimmasta osallistumisesta toimintaan.

tuntuvat koko yleisvenäläisessä toiminnassa, missä ei harjoiteta agitaatiota, missä yhteydet ovat heikkoja, millaisia valtavan suuren yhteisen koneiston pikku rattaita tämä kerho voisi parannella tai vaihtaa parempiin. Sellainen kerho, joka ei vielä toimi, vaan vasta etsii työtä, voisi alkaa ei pienen erillisen verstaan käsityöläisenä, joka ei tunne aikaisempaa „teollisuuden” kehitystä eikä kyseellisen tuotantoalan teollisten menettelytapojen yleistä tilaa, vaan osanottajana suuressa yrityksessä, *joka kuvastaa* koko yleistä vallankumouksellista rynnistystä itsevaltiutta vastaan. Ja mitä täydellisemmin jokainen pikku ratas olisi viimeistelty, mitä suurempi olisi yhteisen asian eri aloilla toimivien detaljityöntekijöiden lukumäärä, sitä tiheimmäksi kävisi verkkomme ja kiertämättä tapahtuvat palot aiheuttaisivat sitä vähemmän hämminkiä yhteisissä riveissä.

Todellista yhteyttä alkaisi luoda jo yksistään lehden levittämistehtävä (jos tämä lehti olisi lehden nimen arvoinen, s.o. ilmestyisi säännöllisesti eikä kerran kuukaudessa, kuten paksut aikakausjulkaisut, vaan nelisen kertaa kuukaudessa). Nykyään on kaupunkien välinen kanssakäyminen vallankumouksellisessa työssä mitä suurin harvinaisuus tai joka tapauksessa poikkeuksena; silloin tämä kanssakäyminen tulisi säännöksi ja takaisi tietenkin ei ainoastaan lehtien levittämisen, vaan myöskin (mikä on paljon tärkeämpää) kokemusten, aineistojen, toimivoimien ja varojen vaihdon. Organisatorisen työn kantavuus tulisi heti monin verroin laajemmaksi ja jollain paikkakunnalla saavutettu menestys kannustaisi jatkuvasti parantelemaan toimintamuotoja, synnyttäisi halua käyttää hyväksi jossain toisella puolella maata toimivan toverin jo saavuttamaa valmista kokemusta. Paikallinen työ kävisi paljon sisältörikkaammaksi ja monipuolisemmaksi kuin mitä se on nykyään; koko Venäjältä kootut poliittiset ja taloudelliset paljastukset antaisivat kaikkien ammattien ja *kaikilla kehitysasteilla oleville* työläisille henkistä ravintoa, antaisivat aineistoa ja aihetta keskusteluihin sekä lukemista mitä moninaisimmista kysymyksistä, joita sitä paitsi nostettaisiin myöskin vihjauksilla legaalisen lehdistön taholta, yhteiskuntapiireissä käytävillä keskusteluilla ja hallituksen „ujostelevilla” tiedonannoilla. Jokaista purkausta ja jokaista mielenosoitusta arvioitaisiin ja käsiteltäisiin kaikinpuolisesti Venäjän kaikilla äärillä ja näin heräisi halu

olla jäämättä jälkeen muista, tehdä muita paremmin — (me sosialistit emme lainkaan hylkää kaikkea kilpailua yleensä, kaikkinaista „kilvoittelua”!), — valmistella tietoisesti sitä, mikä ensimmäisellä kerralla kävi jollain tavalla vaistovaraisesti, käyttää hyväkseen kyseessäolevan paikkakunnan tai kyseellisen ajankohdan otollisia olosuhteita muutoksien tekemiseksi rynnäkkösuunnitelmaan y.m. Samalla tämä paikallisen toiminnan elävöityminen ei johtaisi sellaiseen tilaan, että *kaikki* voimat on jännitetty viimeiseen saakka aivan kuin „kuoleman edellä” ja *kaikki* työntekijät pantu vaaraan, kuten nykyään on usein laita jokaisen mielenosoituksen ja paikallisen sanomalehden jokaisen numeron julkaisemisen yhteydessä: toiselta puolen poliisin on paljon vaikeampaa päästä käsiksi „juuriin” saakka, kun se ei tiedä, miltä paikkakunnalta niitä pitäisi etsiä; toisaalta säännöllinen yhteinen työ totuttaisi työntekijöitä sovittamaan *kyseessäolevan* rynnäkönnön voiman yhteisen armeijan määrättyssä joukko-osastossa sillä hetkellä vallitsevan voimatilanteen mukaiseksi (nykyään juuri kukaan ei koskaan ajattelekaan tällaista soveltamista, sillä yhdeksän kymmenesosaa rynnäköistä tapahtuu vaistovaraisesti) ja helpottaisi ei ainoastaan kirjallisuuden, vaan myöskin vallankumouksellisten toimivoimien „kuljetusta” muilta paikkakunnilta.

Nykyään nämä voimat useissa tapauksissa ehtyvät ahtaassa paikallisessa työssä, mutta silloin tulisi mahdolliseksi ja olisi aina aiheita siirtää vähänkin kykeneviä agitaattoreita ja organisaattoreita maan toiselta ääreltä toiselle. Alkaen ensin puolueen asioissa ja puolueen varoilla tehdystä pienestä matkasta työntekijät tottuisivat sitten siirtymään kokonaan puolueen ylöspitoon, asettumaan ammattivallankumouksellisiksi, kehittämään itsestään oikeita poliittisia johtajia.

Ja jos meidän onnistuisi todella päästä siihen, että kaikki tai huomattava enemmistö paikallisista komiteoista, paikallisista ryhmistä ja kerhoista ryhtyisi aktiivisesti toimimaan yhteisen asian hyväksi, niin me voisimme aivan lähitulevaisuudessa saada pystyyn viikkolehden, jota levitetäisiin säännöllisesti kymmenin tuhansin kappalein ympäri koko Venäjän. Tämä lehti tulisi yhdeksi osaseksi siihen jättiläispalkeeseen, joka lietsoisi jokaisen luokkataistelukipinän ja kansan suuttumuksen kipinän yleiseksi paloksi. Tämän sellaisenaan vielä varsin viattoman ja

varsin pienen, mutta säännöllisen ja sanan täydessä merkityksessä *yhteisen* asian ympärille kerättäisiin ja koulutettaisiin järjestelmällisesti koeteltujen taistelijoiden vakituinen armeija. Tämän organisatorisen rakennustyömaan telineille kohoaisi ja astuisi pian esiin vallankumouksellistemme keskuudesta sosialidemokraattisia Zheljaboveja, työläistemme keskuudesta nousisi esiin venäläisiä Bebeleitä, jotka asettuisivat liikekannalle saatetun armeijan johtoon ja nostaisivat koko kansan tekemään selvän Venäjää painavasta häpeästä ja kirouksesta.

Siitä meidän pitää haaveilla!

* * *

„Pitää haaveilla!” Kirjoitin nämä sanat ja säikähdin itsekin. Minusta tuntui, että olin istuvini „yhdistävässä edustajakokouksessa” ja minua vastapäätä istuvat „Rabotsheje Delon” toimittajat ja avustajat. Toveri Martynov nousee ja sanoo ankarana minulle: „Sallikaa kysyä teiltä, onko autonomisella toimituksella vielä oikeus haaveilla kysymättä ensin puolueen komiteoiden mielipidettä?”. Hänen perästään nousee toveri Kritshevski ja (filosofisesti syventäen toveri Martynovia, joka on jo kauan sitten syventänyt toveri Plehanovia) jatkaa vieläkin ankarampana: „Menen vieläkin pitemmälle. Minä kysyn, onko marxilaisella yleensä oikeus haaveilla, ellei hän unohda sitä, että Marxin mukaan ihmiskunta aina asettaa itselleen tehtäviä, jotka ovat toteutettavissa, ja että taktiikka on yhdessä puolueen kanssa kasvavien tehtävien kasvuprosessi?”.

Jo yksin näiden ankarien kysymysten ajattelemisenkin karmii selkäpiitäni ja ajattelen vain, minne voisin pistää pääni piiloon. Yritän piiloutua Pisarevin taakse.

„Ristiriidan ja ristiriidan välillä on ero”, kirjoitti Pisarev haaveen ja todellisuuden välisestä ristiriidasta. „Haaveeni voi mennä tapahtumien luonnollisen kulun edelle tai se voi mennä aivan sivuun, sinne, minne minkäänlainen tapausten luonnollinen kulku ei voi koskaan johtaa. Edellisessä tapauksessa haave ei tuota minkäänlaista vahinkoa; se voi vieläpä tukea ja vahvistaa työskentelevän ihmisen tarmoa... Tämäntapaisissa haaveissa ei ole mitään sellaista, mikä turmelisi tai herpaannuttaisi työvoimaa. Vieläpä päinvastoin. Jos ihminen olisi kokonaan vailla kykyä haaveilla tällä tavoin, jos hän ei voisi silloin tällöin rientää

edelle ja tarkastella mielikuvituksessaan täydellisenä ja valmiina kuvana sitä samaa luomusta, joka vasta alkaa hahmottua hänen käsissään, niin silloin en voisi mitenkään käsittää, mikä kiihottava kannustin saattaisi ihmisen ryhtymään ja suorittamaan loppuun saakka laajoja ja uuvuttavia töitä taiteen, tieteen ja käytännöllisen elämän aloilla... Haaveen ja todellisuuden välinen ristiriita ei tuota minkäänlaista vahinkoa, kun vain haaveileva henkilö vakavasti uskoo unelmaansa, silmäilee tarkkaavaisesti elämää, vertailee havaintojaan pilvilinnoihinsa ja yleensä tekee tunnollisesti työtä mielikuvitelmiensa toteuttamiseksi. Silloin kun on olemassa jonkinlainen kosketuskohta haaveen ja todellisuuden välillä, silloin on kaikki hyvin" ¹²⁹.

Juuri sellaista unelmoimista on liikkeessämme onnettomuudeksi liian vähän. Ja siihen ovat syypäitä ennen kaikkea selvä-älyisyydellään pöyhkeilevät legaalisen arvostelun ja illegaalisen „perässälaahustamisen” edustajat, jotka ovat olevinaan niin „lähellä” „konkreettisuutta”.

c) MINKÄ TYYPPISEN JÄRJESTÖN ME TARVITSEMME?

Edellä esitetystä lukija on nähnyt, että meidän „suunnitelma-taktiikkamme” ei hyväksy viipymätöntä rynnäkköön *kutsumista*, vaan vaatii „vihollislinnoituksen säännöllisen piirityksen” järjestämistä eli toisin sanoen vaatii sitä, että kaikki ponnistukset on suunnattava vakituisen sotaväen kokoamiseksi, järjestämiseksi ja *liikekannalle panemiseksi*. Kun me ivailimme „Rabotsheje Deloa” sen johdosta, että se hyppäsi ekonomismista suoraan rynnäkköhuutoihin (nämä huudot kajahtivat *huhtikuussa* 1901 „„Rabotsheje Delon” Lehtisessä” № 6), niin se kävi kimppuumme syyttäen meitä tietenkin „kaavaoppisuudesta” ja siitä, että emme ymmärrä vallankumouksellista velvollisuuttamme, että kehoitamme varovaisuuteen j.n.e. Meitä nämä syytökset eivät tietysti lainkaan ihmetyttäneet kuultuina kaikkia vakaumuksia vailla olevilta henkilöiltä, jotka kuittaavat kaiken syvämielisellä „prosessi-taktiikalla”, kuten ei ihmettyttänyt sekään, että näitä syytöksiä on kerrannut Nadezhdin, joka yleensä tuntee mitä majesteettillisinta ylenkatsetta vankkoja ohjelmallisia ja taktillisia perusteita kohtaan.

Sanotaan, että historia ei koskaan toistu. Mutta Nadezhdin yrittää kaikin voimin saada sen toistumaan ja

jäljittelee uutterasti Tkatshevia, ruoskien „vallankumouksellista kulttuuriharrastelua”, kirkuen „kutsukellojen hälytyssoitoista”, erikoisesta „vallankumouksen aaton näkökannasta” j.n.e. Näköjään hän unohtaa sen tunnetun lauselman, että jos alkuperäinen historian tapahtuma on ollut murhenäytelmä, niin sen toisinto on vain ilveilyä¹³⁰. Tkatshevin opetusten perustalla valmisteltu ja „peloittavan” ja todella kauhua herättäneen terrorin avulla tehty yritys vallan valtaamiseksi oli suurenmoinen, mutta pikku Tkatshevin „eksitatiivinen” terrori on suorastaan naurettava, ja erikoisen naurettava, kun sitä täydennetään ajatuk-
sella keskitason ihmisten järjestämisestä.

„Jos „Iskra” siirtyisi kirjaviisautensa harrastelupiirin ulkopuolelle”, kirjoittaa Nadezhdin, „niin se huomaisi, että nämä (sellaiset ilmiöt kuin työläisen kirje „Iskrassa” № 7 y.m.) ovat merkkejä siitä, että aivan kohta alkaa „rynnäkkö”, ja kun nyt (sic!) puhutaan järjestöstä, joka leviäisi lankojen tapaan yleisvenäläisestä sanomalehdestä, niin se on omiaan synnyttämään kabinettiajatuksia ja kabinettitoimintaa”. Katsokaa, miten mahdotonta sekasotkua tuo onkaan: toiselta puolen eksitatiivinen terrori ja „keskin-
kertaisten järjestäminen” sen mielipiteen rinnalla, että on „paljon läheisempää” kerääntyä sellaisen „konkreettisemmän” asian kuin paikallisten sanomalehtien ympärille,— mutta toiselta puolen, kun „nyt” puhutaan yleisvenäläisestä järjestöstä, niin se merkitsee kabinettiajatus-
ten synnyttämistä, siis suoraan ja selvemmin sanoen „nyt” on jo myöhäistä! Entä „paikallisten lehtien laaja järjestäminen”,— eikö se ole myöhäistä, kunnioitettavin L. Nadezhdin? Ja verratkaa siihen „Iskran” katsantokantaa ja taktiikkaa: eksitatiivinen terrori on joutavuuksia, puhuminen nimenomaan keskin-
kertaisten järjestämisestä ja paikallisten sanomalehtien laajasta perustamisesta merkitsee oven avaamista selkosen selälleen ekonomismille. On puhuttava vallankumouksellisten yhtenäisestä yleisvenäläisestä järjestöstä, ja siitä puhuminen ei ole myöhäistä aina siihen hetkeen saakka, kun alkaa todellinen eikä paperiryynnäkkö.

„Niin, järjestön suhteen meillä eivät ole asiat lainkaan loistavasti”, jatkaa Nadezhdin, „kyllä „Iskra” on aivan oikeassa sanoessaan, että sotavoimemme perusjoukkona ovat vapaaehtoiset ja kapinoitsijat... Se on hyvä, että teillä on selvä kuva voimiemme tilasta, mutta miksi te samalla unohtatte sen, että joukko ei ole lainkaan meidän ja siksi se

ei kysy meiltä, milloin sotatoimet on aloitettava, vaan lähtee „kapinomaan”... Kun itse joukko nousee luonnonvoimaisella musertavalla voimallaan, niin sehän *voi* polkea jalkoihinsa ja pyyhkäistä pois „vakinaisen sotajoukon”, johon yhä vaan aiottiin, mutta ei *ehditty* saada erinomaisen systemaattista järjestystä”. (Alleviivaus meidän.)

Ilmeellistä logiikkaa! *Juuri sen vuoksi*, kun „joukko ei ole meidän”, ei ole järkevää eikä sopivaa kirkua „rynnäköstä” heti tällä hetkellä, sillä rynnäkö on vakinaisen sotajoukon hyökkäys eikä mikään väkijoukon vaistovainen nousu. Juuri sen vuoksi, että joukko *voi* polkea jalkoihinsa ja pyyhkäistä syrjään vakinaisen sotajoukon, meidän on ehdottomasti „ehdittävä” kulkea vaistovainen nousun mukana ja työllämme ehdittävä „saada erinomaisen systemaattinen järjestys aikaan” vakinaiseen sotajoukkoon, sillä mitä enemmän me „ehdimme” saada aikaan tällaista järjestyneisyyttä, sitä todennäköisempää on, että joukko ei *voi* polkea jalkoihinsa vakinaista sotaväkeä, vaan sotaväki asettuu joukon etunenään ja sen johtoon. Nadezhdin sotkeutuu siksi, että hän luulee systemaattisesti järjestetyn sotajoukon tekevän jotain sellaista, mikä irroittaa sen joukosta, kun se tosiasiaa toimii harjoittaen yksinomaan kaikinpuolista ja kaikkikäsitteävää poliittista agitaatiota, siis tekee juuri sitä työtä, mikä lähentää ja sulattaa toisiinsa joukkojen luonnonvoimaisen hävitysvoiman ja vallankumouksellisten järjestöjen tietoisin hävitysvoiman. Tehän, hyvät herrat, vieritätte synne toisten niskoille, sillä juuri „Svoboda” ryhmä, ottaessaan *ohjelmaan* terrorin, kehoittaa siten järjestämään terroristeja, ja sellainen järjestäminen vetäisi todellakin sotajoukkomme pois lähentymästä väkijoukkoja, jotka valitettavasti eivät vielä ole meidän johdettavina, jotka valitettavasti eivät vielä kysy meiltä, milloin ja miten sotatoimet on aloitettava, tai kysyvät sitä vähän.

„Meiltä jää huomaamatta itse vallankumous”, jatkaa Nadezhdin „Iskran” peloittelemista, „niin kuin jäivät huomaamatta nykyiset tapahtumatkin, jotka yllättivät meidät kuin salama kirkkaalta taivaalta”. Tämä lause, samoin kuin edellä esitetytkin, osoittaa havainnollisesti „Svobodan” sepittämän erikoisen „vallankumouksen aaton katsantokannan” * typeryyden. Erikoinen „katsantokanta” merkitsee suoraan sanoen sitä, että „nyt” on jo myöhäistä harkita ja valmistautua. Jos asia niin on, oi sinä kunnianarvoisin

* „Vallankumouksen aatto”, s. 62.

„kirjaviisauden” vihollinen,—niin mitä varten piti kirjoittaa 132 painettua sivua „teorian * ja taktiikan kysymyksistä”? Eikö teidänkin mielestänne „vallankumouksen aaton näkökannalta” olisi ollut paljon sopivampaa julkaista 132 tuhatta lentolehtistä lyhyin kehoitussanoin: „lyö niitä!”?

Kaikkein vähimmin voi vallankumous jäädä huomaamatta juuri siltä, joka asettaa koko ohjelmansa, *taktiikkansa ja organisatorisen työnsä* kulmakiveksi koko kansan keskuudessa suoritettavan poliittisen agitaation, kuten „Iskra” tekee. Keväälliset tapahtumat eivät jääneet huomaamatta niiltä henkilöiltä, jotka kautta Venäjän punovat yleisvenäläisestä lehdestä haarautuvia järjestölankoja, vaan päinvastoin he tekivätkin meille mahdolliseksi niiden ennustamisen. Heiltä eivät jääneet huomaamatta myöskään ne mielenosoitukset, joita kuvataan „Iskran” №№ 13 ja 14: päinvastoin, he osallistuivat niihin käsittäen elävästi velvollisuutensa rientää auttamaan joukon vaistovaraista nousua, auttaen samalla lehden välityksellä kaikkia venäläisiä tovereita tutustumaan näihin mielenosoituksiin ja käyttämään hyväkseen niiden antamaa kokemusta. Heiltä ei jää, mikäli hengissä säilyvät, huomaamatta myöskään vallankumous, joka vaatii meiltä ennen kaikkea ja kaikkein eniten kokeneisuutta agitaatiotyössä, taitoa tukea (tukea sosialidemokraattisesti) jokaista vastalauseetta, taitoa antaa suunta vaistovaraistelle liikkeelle varjellen sitä sekä ystävien virheiltä että vihollisten virittämiltä ansoilta!

Täten olemme tulleet viimeiseen näkökohtaan, joka pakottaa meitä erikoisen lujasti pitämään kiinni suunnitelmasta, minkä mukaan yleisvenäläisen sanomalehden ympärille on luotava järjestö yhteisen lehden hyväksi tehtävän yhteisen työn pohjalla. Vain tällainen järjestö turvaa sosialidemokraattiselle taistelujärjestölle välttämättömän *joustavuuden*,

* Muuten „katsauksessaan teorian kysymyksiin” L. Nadezhdin ei antanut juuri mitään teorian kysymyksiin nähden, ellei oteta huomioon seuraavaa. „vallankumouksen aaton katsantokannalta” perin huvittavaa kohtaa: „Bernsteiniläisyys yleensä kadottaa meidän ajankohdallammeärkevän luonteensa aivan samoin kuin sekin seikka, onnistuuko hra Adamovitshin todistaa, että hra Struve on jo ansainnut solkensa, tai päinvastoin, kumoako hra Struve hra Adamovitshin väitteet eikä suostu ottamaan virkaeroa,—se on ihan samantekevää, sillä vallankumouksen hetki lyö” (s. 110). Vaikeaa olisi ollut enää tämän selvemmin kuvata L. Nadezhdinin äärelöntä huolettomuutta teoriaan nähden. Me olemme julistaneet „vallankumouksen aaton” olevan käsillä — *siksi* „on ihan samantekevää”. onnistuuko ortodoksien lyödä arvostelijat lopullisesti asemistaan! Eikä meidän neopattimme huomaa sitä, että juuri vallankumouksen aikana me tarvitsemme arvostelijoita vastaan käydyn teoreettisen taistelun tuloksia käydäksemme ratkaisevaa taistelua heidän *käytännöllisiä* asenteitaan vastaan!

s.o. kyvyn sopeutua viipymättä mitä erilaisimpiin ja nopeasti muuttuviin taisteluoloihin, taidon „toisaalta väistää taistelua avoimella kentällä ylivoimaista vihollista vastaan silloin, kun tämä on koonnut kaikki voimansa yhteen kohtaan, ja toisaalta osatakseen käyttää hyväkseen tämän vihollisen kömpelyyttä ja hyökätä sen kimppuun siellä ja silloin, missä kaikkein vähimmin odotetaan hyökkäystä” *.

Olisi mitä suurin virhe rakentaa puoluejärjestö perustaen laskelmansa vain purkaukseen ja katutaisteluun tai vain „harmaan arkipäiväisen taistelun edistymiseen”. Meidän täytyy aina tehdä arkipäiväistä työtämme, olla aina valmiina kaikkeen, sillä hyvin usein on miltei mahdotonta nähdä ennakolta purkauskausien vaihtumista hiljaiselon kausiin, ja niissä tapauksissa, jolloin se on mahdollista, ei tätä ennakkonäkemystä voitaisi käyttää muutoksien suorittamiseksi järjestössä, sillä itsevaltiuden maassa tämä vaihtuminen tapahtuu hämmästyttävän nopeasti, toisinaan se voi johtua yhdestä ainoasta tsaarin janitsaarien¹³¹ yöllisestä päällekkarkauksesta. Ja itse vallankumousta ei pidä kuvitella lainkaan kerta kaikkiaan tapahtuvaksi teoksi (jollaisena se Nadezhdineille nähtävästi hämmöttää), vaan muutamien enemmän tai vähemmän voimakkaiden purkausten ja enemmän tai vähemmän täydellisten taistelutaukojen nopeiden vaihtumisten muodossa. Sen vuoksi puoluejärjestömme toiminnan perussisältönä, tämän toiminnan polttopisteenä tulee olla sellainen työ, joka on sekä mahdollista että tarpeellista niin hyvin kaikkein voimakkaimman purkauksen kuin myöskin mitä täydellisimmän hiljaisuuden aikana, nimittäin: poliittinen agitaatiotyö, joka on yhdistetty koko Venäjän mitassa, joka valaisee elämän kaikkia puolia ja on suunnattu mitä laajimpiin joukkoihin. Mutta tämä työ *ei ole ajateltavissa* nykypäivien Venäjällä ilman yleisvenäläistä, hyvin usein ilmestyvää sanomalehteä. Tämän lehden ympärille

* „Iskra”, № 4: „Mistä on alettava?”.— „Vallankumouksellisia kulttuuriharrastajia, jotka eivät ole vallankumouksen aaton kannalla, ei työn pitkäikäisyys saata vähääkään hämilleen”, kirjoittaa Nadezhdin (s. 62). Tämän johdosta huomautamme: jos emme kykene kehittämään sellaista poliittista taktiikkaa ja sellaista organisaatiosuunnitelmaa, jotka on tehty välttämättä *sangen pitkäaikaista työtä* varten ja jotka samalla turvaisivat *itse tämän työn suorittamisella* puolueellemme valmiuden olla taistelupaikallaan ja täyttää velvollisuutensa kaikenlaisten odottamattomien yllätysten satuessa ja kaikkinaisen tapahtumain kulun kiihtyessä,— niin me olemme vain viheliäisiä poliittisia seikkailijoita. Vain Nadezhdin, joka vasta ellisestä lähtien on alkanut nimittää itseään sosialidemokraatiksi, voi unohtaa sen, että sosialidemokratian päämääränä on koko ihmiskunnan elämän ehtojen perinpohjainen uudistaminen ja että siksi sosialidemokraateille ei ole sallittua „joutua hämilleen” työn pitkäikäisyyden takia.

itsestään muodostuva järjestö, sen *avustajien* (sanan laajassa merkityksessä, s.o. kaikkien sen hyväksi työskentelevien) järjestö tulee nimenomaan olemaan valmiina *kaikkeen*, alkaen puolueen kunnian, arvovallan ja jatkuvaisuuden pelastamisesta vallankumouksen suurimman „ahdistuksen” hetkellä aina *koko kansan aseellisen kapinan* valmisteluun, sen alkamishetken määräämiseen ja kapinan suorittamiseen saakka.

Todellakin, kuvitelkaapa täydellistä paloa yhdellä tai muutamilla paikkakunnilla, mikä on meillä hyvin tavallista. Kun *kaikilta* paikallisilta järjestöiltä puuttuu *yksi* yhteinen ja säännöllisesti tehtävä työ, niin tällaisten palojen seurauksena työ useinkin keskeytyy moniksi kuukausiksi. Mutta jos kaikilla olisi yhteinen työ, niin kaikkein laajimmankin palon sattuessa olisi riittävää, kun pari-kolme tarmokasta henkilöä tekee muutaman viikon aikana toimella työtä, jotta saadaan yhteisen keskuksen kanssa yhteyteen ne uudet nuorisokerhot, joita, kuten tunnettua, syntyy nykyäänkin sangen nopeasti; ja kun tämä paloista kärsivä yhteinen työ on kaikkien nähtävissä, niin uudet kerhot voivat syntyä ja ottaa yhteyden siihen vieläkin nopeammin.

Toiselta puolen, kuvitelkaa kansan kapinaa. Nykyään ovat kaikki luultavasti yhtä mieltä siitä, että meidän täytyy ajatella sitä ja valmistautua siihen. Mutta *miten* valmistautua? Eihän Keskuskomitea voi nimittää asiamiehiä jokaiselle paikkakunnalle kapinaa valmistelemaan! Vaikka meillä olisikin Keskuskomitea, niin Venäjän nykyisissä oloissa se ei voisi sellaisilla nimityksillä saavuttaa kerrassaan mitään. Sitä vastoin se asiamiesverkosto*, joka muodostuu itsestään yhteisen lehden perustamis- ja levittämistyössä, ei tulisi „istumaan ja odottamaan” kapinatunnusta, vaan tekemään nimenomaan sitä säännöllistä työtä, joka takaisi kapinan sattumassa suurimman todennäköisen menestyksen. Juuri tämä tällainen työ lujittaisi yhteyksiä mitä laajimpiin

* Voi, voi! Taaskin minulta pääsi pujahtamaan tuo kauhea sana „asiamies”, joka niin repii Martynovien demokraattista korvaal Minua kummastuttaa, miksi tämä sana ei loukannut 70-luvun vallankumouksellisia suurmiehiä, mutta loukkaa 90-luvun näpertelijöitä? Minua tämä sana miellyttää, sillä se viittaa selvästi ja tarkasti *yhteiseen asiaan*, jolle kaikki asiamiehet omistavat ajatuksensa ja toimintansa, ja jos tämä sana on vaihdettava toiseen, niin voisin ehkä pysähtyä vain sanaan „avustaja”, ellei sillä olisi eräänlaista kirjallisuuspuuhan ja eräänlaista epämääräisyyden tuntua. Mutta me tarvitsemme sofiliaalisen asiamiesjärjestön. Muuten, ne lukuisat Martynovit (erikoisesti ulkomailta), jotka niin mielellään „ylentävät toisiaan kenraaleiksi”, voisivat sanoa „passiasiamiehen” asemesta — „vallankumouksellisten passiasioita hoitavan erillisen osaston ylipäällikkö” j.n.e.

työläisjoukkoihin ja kaikkiin itsevaltiuteen tyytymättömiin väestökerroksiin, mikä on niin tärkeätä kapinalle. Juuri tällaisessa työssä kehittyisi kyky yleisen poliittisen tilanteen oikein arvioimiseen ja siis myöskin sopivan kapinahetken valitsemiseen. Juuri tällainen työ opettaisi *kaikkia* paikallisia järjestöjä ryhtymään yhtäaikaan toimenpiteisiin yksien ja samojen, koko Venäjää kuohuttavien poliittisten kysymysten, tapausten ja tapahtumien johdosta, vastamaan näihin „tapahtumiin” mahdollisimman tarmokkaasti, mahdollisimman yhdenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti,— sillä kapinahan on asiallisesti koko kansan taholta kaikkein tarmokkain, kaikkein yhdenmukaisin ja kaikkein tarkoituksenmukaisin „vastaus” hallitukselle. Ja vihdoin juuri tällainen työ opettaisi kaikkia vallankumouksellisia järjestöjä Venäjän kaikilla puolilla pitämään yllä mitä vakinaisimpia ja samalla mitä konspiratiivisimpia yhteyksiä, jotka saavat aikaan *todellisen* yhtenäisyyden puoleessa,— ja ilman tällaista yhteydenpitoa on mahdotonta kollektiivisesti käsitellä kapinasuunnitelmaa ja suorittaa kapinan aattona niitä välttämättömiä valmistelutoimenpiteitä, jotka täytyy pitää mitä ankarimmin salassa.

Sanalla sanoen, „yleisvenäläisen poliittisen sanomalehden suunnitelma” ei ole kaavaoppineisuuden ja kirjaviisauden saastuttamien henkilöiden kabinettityön tulos (jolta se on näyttänyt siihen huonosti syventyneistä ihmisistä), vaan se on päinvastoin kaikkein käytännöllisin suunnitelma kapinaan valmistautumisen aloittamiseksi kaikilta tahoilta ja heti viipymättä, unohtamatta samalla hetkeksikään joka-päiväistä polttavaa arkityötään.

LOPPULAUSE

Venäjän sosialidemokratian historia jakaantuu selvästi kolmeen kauteen.

Ensimmäinen kausi käsittää noin kymmenisen vuotta, suunnilleen vuodet 1884—1894. Se oli sosialidemokratian teorian ja ohjelman syntymisen ja lujittumisen kausi. Uuden suunnan kannattajien määrä Venäjällä oli sormin laskettavissa. Sosialidemokratia oli olemassa ilman työväenliikettä, eläen poliittisena puolueena sikiökehityksen prosessia.

Toinen kausi käsittää kolme-neljä vuotta, vuodet 1894—1898. Sosialidemokratia ilmestyy maailmaan yhteiskunnallisena liikkeenä, kansanjoukkojen nousuna, poliittisena puolueena. Se oli lapsuuden ja poikavuosien kausi. Kulku-taudin nopeudella leviää sivistyneistön yleinen innostuminen taisteluun narodnikkeja vastaan ja menemiseen työväen keskuuteen, työläisten yleinen innostuminen lakkoihin. Liike saavuttaa valtavia menestyksiä. Suurin osa johtajista on aivan nuorta väkeä, jotka eivät ole läheskään saavuttaneet sitä „kolmenkymmenen viiden vuoden ikää”, jota herra N. Mihailovski piti jonkinlaisena luonnollisena rajapyykinä. Nuoruutensa vuoksi he ovat käytännölliseen työhön valmentumattomia ja hämmästyttävän pian katoavat näyttämöltä. Mutta työ oli heillä tavallisesti hyvin laajaa ja mittavaa. Monet heistä alkoivat vallankumouksellisen ajattelunsa narodnajavoljalaisina. Varhaisemmassa nuoruudessaan he melkein kaikki palvoivat ihastuneina terrorin sankareita. Tämän sankarillisen perinteen lumoavasta vaikutuksesta vapautuminen vaati taistelua, sen seurauksena oli välien rikkoutuminen niiden henkilöiden kanssa, jotka

halusivat hinnalla millä hyvänsä pysyä uskollisina Narodnaja voljalle ja joita nuoret sosialidemokraatit suuresti kunnioittivat. Taistelu pakoitti opiskelemaan, lukemaan kaikkien suuntien illegaalisia julkaisuja, pohtimaan uutterasti legaalisen narodnikkilaisuuden kysymyksiä. Tässä taistelussa kasvatuksensa saaneet sosialidemokraatit menivät työväenliikkeeseen unohtamatta „hetkeksikään” marxilaisuuden teoriaa, joka valaisi heidän ajatuksiaan kirkkaalla valolla, eikä myöskään itsevaltiuden kukistamistehtävää. Puolueen perustaminen keväällä vuonna 1898 oli tämän kauden sosialidemokraattien kaikkein huomattavin ja samalla viimeinen teko.

Kolmatta kautta valmisteli vuosi 1897, kuten näimme, ja se astuu lopullisesti toisen kauden sijalle vuonna 1898 (1898—?). Tämä on hajaannuksen, rikkinäisyyden ja horjunnan kausi. Poikaiässä käy niin, että ihmisellä tapahtuu äänenmurros. Niin Venäjän sosialidemokratiallakin alkoi tänä kautena ääni murtua, siinä alkoi kuulua sorääniä,— toiselta puolen herrojen Struven ja Prokopovitshin, Bulgakovin ja Berdjajevin teoksissa, toisaalta V.I:llä ja R.M:llä, B. Kritishevskillä ja Martynovilla. Mutta eri suuntiin käydä retustelivat ja kulkivat takaisinpäin vain johtajat: itse liike kasvoi edelleenkin ja otti suuria askeleita eteenpäin. Proletaarinen taistelu veti mukaansa uusia työläiskerrrksia ja levisi yli koko Venäjän, vaikuttaen samalla välillisesti myöskin demokraattisen hengen elpymiseen ylioppilaiden ja muiden väestökerrosten keskuudessa. Mutta johtajien tietoisuus jättäytyi jälkeen vaistovaraisen nousun laajuuden ja voiman edessä: sosialidemokraattien keskuudessa oli jo vallalla uusi vaihekausi — niiden toimihenkilöiden vaihekausi, jotka olivat kasvaneet melkein yksinomaan „legaalisen” marxilaisen kirjallisuuden perustalla, jolle se oli sitä riittämättömämpää, mitä suurempaa tietoisuutta joukkojen vaistovaraisuus heiltä vaati. Johtajat olivat jääneet jälkeen eikä ainoastaan teoreettisessa suhteessa („arvostelun vapaus”) ja käytännöllisessä suhteessa („näpertely”), vaan he yrittivät vielä puolustella jälkeenjääneisyyttään kaikenlaisilla mahtipontisilla perusteluilla. Legaalisen kirjallisuuden brentanolaiset ja illegaalisen kirjallisuuden perässälaahustajat mataloittivat sosialidemokratismia tradeunionismin tasolle. „Credon” ohjelmaa alettiin toteuttaa, erikoisesti kun sosialidemokraattien „näpertely” aiheutti

vallankumouksellisten ei-sosialidemokraattisten suuntien elpymisen.

Ja jos lukija nyt moittii minua siitä, että olen ylenpalttisen seikkaperäisesti käsitellyt jotakin „Rabotsheje Deloa”, niin vastaan siihen: „Rabotsheje Delo” on saanut „historiallisen” merkityksen sen vuoksi, että se on kaikkein selvimmin kuvastanut tämän kolmannen kauden * „henkeä”. Ei johdonmukainen R. M., vaan nimenoman tuuliviirin tapaiset Kritishevskit ja Martynovit ovat voineet todellisessa muodossa ilmaista hajanaisuutta ja horjuntaa, valmeutta tekemään myönnytyksiä sekä „arvostelulle”, „ekonomismille” että terrorismille. Tälle kaudelle ei ole luonteenomaista jotakin „absoluuttia” ihailevan majesteetillinen ylenkatse käytännön työtä kohtaan, vaan nimenomaan matalan käytännöllisyyden yhdistyminen mitä täydellisimpään teoreettiseen huolettomuuteen. Tämän kauden sankarit eivät askarrelleet niinkään paljon suoranaisesti „suurten sanojen” kieltämiseksi, kuin niiden mataloittamiseksi: teoreettinen sosialismi lakkasi olemasta ehjä vallankumouksellinen teoria ja siitä tuli sekasotku, johon lisättiin „vapaasti” nesteitä jokaisesta uudesta saksalaisesta oppikirjasta; „luokkataistelun” tunnus ei kannustanut eteenpäin yhä laajempaan ja yhä tarmokkaampaan toimintaan, vaan oli rauhoittamisen väline, koska „taloudellinen taisteluhan on erottamattomasti sidottu poliittiseen taisteluun”; puolueaate ei ollut kehoituksena vallankumouksellisten taistelujärjestöjen luomiseen, vaan se muodostui jonkinlaisen „vallankumouksellisen kanslia-askartelun” ja lapsellisen „demokraattisilla” muodoilla leikittelyn puolusteluksi.

Milloin loppuu kolmas ja alkaa neljäs kausi (josta monet merkit ainakin ovat jo entenä),— sitä me emme tiedä. Historian alalta me siirrymme tässä nykyisyyden ja osaksi tulevaisuuden alalle. Mutta me uskomme vankasti, että neljäs kausi johtaa taistelevan marxilaisuuden vakiintumiseen, että Venäjän sosialidemokratia selviytyy kriisistä lujittuneena ja miehityneenä, että opportunistien

* Voisin vastata myöskin saksalaisella sananlaskulla: Den Sack schlägt man, den Esel meint man, mikä merkitsee venäjäksi: kissaa lyödään, mutta miiniä tarkoitetaan. Ei yksin „Rabotsheje Delo”, vaan käytännönmiesten ja myöskin teoreetikkojen suuri joukko viehättyi muodinnukaiseen „arvosteluun”, sotkeutui vaistovaraisuuskysymyksessä, luisui poliittisten ja organisatoristen tehtävienne sosialidemokraattisesta käsittämisestä niiden trade-unionistiseen käsittämiseen.

jälkijoukon „sijalle” astuu kaikkein vallankumouksellisimman luokan todellinen etujoukko.

Siinä mielessä, että kutsumme jouduttamaan tällaista „sijalle astumista” ja yhteenvetona kaikesta edellä esittämästämme voimmekin kysymykseen: mitä on tehtävä? vastata lyhyesti:

On tehtävä loppu kolmannesta kaudesta.

YRITYS „ISKRAN” JA „RABOTSHEJE DELON”
YHDISTÄMISEKSI

Tehtäväksemme on jäänyt kuvauksen antaminen siitä taktiikasta, jonka „Iskra” on ottanut ja jota se on johdonmukaisesti toteuttanut organisatorisessa suhteessa „Rabotsheje Delon” nähden. Tämä taktiikka on täydellisesti ilmaistu jo „Iskran” ensimmäisessä numerossa, kirjoituksessa „Kahtiajakaantuminen Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisessa liitossa”*. Me asetuimme heti sille kannalle, että *tämä* „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomainen liitto”, joka puolueemme ensimmäisessä edustajakokouksessa tunnustettiin puolueen ulkomaiseksi edustajaksi, *oli jakaantunut* kahdeksi järjestöksi; — että kysymys puolueen edustuksesta jää avoimeksi, sen tultua vain väliaikaisesti ja ehdollisesti ratkaistuksi siten, että Pariisin kansainvälisessä kongressissa vakituiseen Kansainväliseen sosialistiseen toimistoon valittiin Venäjältä kaksi jäsentä, yksi jäsen kahtiajakaantuneen „Liiton” kummastakin osasta. Me sanoimme, että „Rabotsheje Delo” asiallisesti *on väärrässä* ja asetuimme periaatteellisessa suhteessa päättäväisesti „Työn vapautus” ryhmän puolelle, mutta samalla kieltäydyimme ryhtymästä tarkastelemaan kahtiajakaantumisen yksityiskohtia ja totesimme „Liiton” ansiot puhtaasti käytännöllisen työn alalla**.

Täten siis meidän kantamme oli vississä määrin odottava: me teimme myönnytyksen sille Venäjän sosialidemokraat-

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 361—362. *Toim.*

** Kahtiajakaantumisen tällainen arviointi pohjautui sekä kirjallisuuteen tutustumiseen että myöskin niihin aineistoihin, joita eräät ulkomailla käyneet järjestömme jäsenet olivat siellä koonneet.

tien enemmistön keskuudessa vallinneelle mielipiteelle, että „Liiton” kanssa voivat käsi kädessä toimia myöskin kaikkein jyrkimmät ekonomismin viholliset, sillä „Liitto” on moneen kertaan ilmoittanut olevansa periaatteessa samaa mieltä „Työn vapautus” ryhmän kanssa eikä muka tavoittelevansa mitään itsenäistä olemusta teorian ja taktiikan peruskysymyksissä. Ottamamme kannan oikeaksi vahvasti välillisesti se seikka, että melkein samanaikaisesti „Iskran” ensimmäisen numeron ilmestymisen kanssa (joulukuu 1900) „Liitosta” erosi kolme jäsentä, jotka muodostivat niin sanotun „aloitteentekijäryhmän” ja kääntyivät: 1. „Iskra” järjestön ulkomaisen osaston, 2. vallankumouksellisen järjestön „Sotsial-demokratian” ja 3. „Liiton” puoleen tarjoutuen välittäjiksi neuvottelujen käymisessä sovinnon aikaansaamiseksi. Kaksi ensin mainittua järjestöä antoi heti myöntävän vastauksen, mutta kolmas vastasi kieltävästi. Totta kyllä, kun eräs puhuja selosti näitä seikkoja viime vuonna pidetyssä „yhdistävässä” edustajakokouksessa, niin „Liiton” hallinnon jäsen ilmoitti, että heidän kielteinen vastauksensa johtui yksinomaan siitä, että „Liitto” oli tyytymätön aloitteentekijäryhmän kokoonpanoon. Katsoen olevani velvollinen esittämään tämän selityksen, en voi kuitenkaan olla omasta puolestani huomauttamatta, että pidän sitä epätyydyttävänä: tietäen kahden järjestön suostuneen neuvotteluihin, „Liitto” olisi voinut kääntyä niiden puoleen joko jonkun toisen välittäjän kautta tai välittömästi.

Keväällä 1901 „Rabotsheje Deloa” vastaan esiintyivät avoimesti polemisoiden sekä „Zarja” (№ 1, huhtikuu) että „Iskra” (№ 4, toukokuu)*. Viimeksi mainittu hyökkäsi erikoisesti „Rabotsheje Delon” tekemää „Historiallista käännettä” vastaan kun se huhtikuun lehtisessään, siis jo keväällisten tapahtumien jälkeen, osoitti horjuvaisuutta suhteessa terroriin ja „verisiin” kehoituksiin viehättymiseen. Tästä polemiikista huolimatta „Liitto” suostui sovintoneuvottelujen uudelleen alkamiseen uuden „sovittelija”-ryhmän välityksellä. Edellä mainittujen kolmen järjestön edustajista muodostettu valmisteleva konferenssi pidettiin kesäkuussa ja se laati sopimusluonnoksen mitä yksityiskohtaisimman

* Ks. tämä osa, ss. 1—13. Toim.

„periaatteellisen sopimuksen” pohjalla, jonka „Liitto” julkaisi kirjasessa „Kaksi edustajakokousta” ja Liiga kirjasessa „Yhdistävän” edustajakokouksen asiakirjoja”.

Tämän periaatteellisen sopimuksen (eli kesäkuun konferenssin päätöslauselmien, kuten sitä tavallisemmin nimitetään) sisältö osoittaa aivan selvästi, että me asetimme yhdistymisen välttämättömäksi ehdoksi sen, että on *mitä jyrkimmin* tuomittava yleensä opportunistin ja erikoisesti venäläisen opportunistin kaikki ja kaikenlaiset esiintymismuodot. „Me torjumme”, sanotaan 1. pykälässä, „kaikenlaiset yritykset tuoda opportunistia proletariaatin luokkataisteluun, yritykset, jotka ilmenevät niin sanottuna ekonomismina, bernsteiniläisyytenä, millerandismina y.m.s.”. „Sosialidemokratian toimintapiiriin kuuluu... aatteellinen taistelu vallankumouksellisen marxilaisuuden kaikkia vihollisia vastaan” (4, c); „Sosialidemokratia ei saa organisatorisen ja agitatorisen työnsä millään alalla päästää hetkeksikään näkyvistään Venäjän proletariaatin lähintä tehtävää — itsevaltiuden kukistamista” (5, a); „...agitaatiota ei ole harjoitettava ainoastaan palkkatyön ja pääoman välisen jokapäiväisen taistelun pohjalla” (5, b); „...tunnustamatta... puhtaasti taloudellisen taistelun ja poliittisten osavaatimusten puolesta käytävän taistelun vaihetta” (5, c); „...me katsomme liikkeellemme tärkeäksi arvostella niitä suuntia, jotka nostavat periaatteeksi... alkeellisuuden... ja liikkeen alimpien muotojen suppeuden” (5, d). Aivan sivullinenkin henkilö, joka vähänkin huolellisesti lukee nämä päätöslauselmat, huomaa jo niiden sanamuodostakin, että ne ovat suunnatut niitä henkilöitä vastaan, jotka ovat olleet opportunisteja ja „ekonomisteja”, jotka ovat vaikkapa hetkeksikin unohtaneet itsevaltiuden kukistamistehtävän, jotka ovat hyväksyneet asteellisuusteorian, tehneet suppeudesta periaatteen y.m. Ja kuka vähänkin tuntee „Työn vapautus” ryhmän, „Zarjan” ja „Iskran” „Rabotsheje Deloa” vastaan käymää polemiikkaa, hän ei voi epäillä vähääkään sitä, että nämä päätöslauselmat hylkäävät kohta kohdalta juuri ne hairahdukset, joihin „Rabotsheje Delo” on langennut. Siksi, kun „yhdistävässä” edustajakokouksessa eräs „Liiton” jäsenistä sanoi, että „Rabotsheje Delossa” № 10 olleet kirjoitukset eivät ole johtuneet „Liiton” uudesta „historiallisesta käänteestä”, vaan päätöslausel-

mien tavattomasta „abstraktisuudesta”*, — niin eräällä puheenvuoron käyttäjällä oli täysi oikeus tehdä pilkkaa siitä. Päätöslauselmat eivät ole lainkaan abstraktisia, vastasi hän, vaan uskomattoman konkreettisia: ei tarvita muuta kuin luoda silmäys niihin nähdäkseen, että niissä on „jotakin koetettu saada satimeen”.

Tämä viimeksi mainittu sanonta aiheutti hyvin kuvaavan välikohtauksen edustajakokouksessa. Toiselta puolen B. Kritishevski tarttui sanoihin „koetettu saada satimeen” päätellen, että ne ovat vahingossa pujahtaneita sanoja, jotka paljastavat meidän puoleltamme olleen pahoja aikeita („virittää ansa”) ja huudahti mahtipontisesti: „Ketä nimenomaan, ketä tässä on koetettu saada satimeen?” — „Niin tosiaankin, ketä?”, kysyi Plehanov pilkoillaan. — „Minä autan toveri Plehanovia, joka on niin huono arvaamaan”, vastasi B. Kritishevski, „selitän hänelle, että tässä koetettiin saada satimeen „*Rabotsheje Delon*” toimitusta (yleinen naurunpurskahdus). Mutta me emme antaneet viedä itseämme satimeen!” (huomautuksia vasemmalta: sitä pahempi teille!). — Toiselta puolen „Borba” ryhmän (sovitelijain ryhmän) jäsen, esiintyessään „Liiton” päätöslauselmiin tehtyjä korjausehdotuksia vastaan ja haluten puolustaa meidän puhujamme sanoi, että sanonta „koetettu saada satimeen” on ilmeisesti lipsahtanut vahingossa kiivaan väittelyn tuoksinassa.

Mitä minuun tulee, niin mielestäni tuollainen „puolustus” ei ole lainkaan terveellistä puhujalle, joka noita sanoja on käyttänyt. Mielestäni nuo sanat „jotakin koetettu saada satimeen” ovat „leikillä sanotut, mutta vakavasti tarkoitettut”: me olemme aina syyttäneet „Rabotsheje Deloa” epävakaisuudesta ja horjumisesta, ja siksi meidän *täytyi* luonnollisesti pyrkiä *saamaan* se kiinni tehdäksemme sen edelleen horjumisen mahdottomaksi. Pahoista aikeista ei tässä voinut olla puhettakaan, sillä kysymys oli periaatteellisesta epävakaisuudesta. Ja me osasimme „saada satimeen” „Liiton” niin toverillisesti **, että itse B. Kritishevski ja vielä

* Tämä väite on toistettu „Kahdessa edustajakokouksessa”, sivulla 25.

** Nimittäin: me sanoimme johdannossa kesäkuun päätöslauselmiin, että Venäjän sosialidemokratia kokonaisuudessaan on aina ollut „Työn vapautus” ryhmän periaatteiden kannalla ja että „Liiton” ansiona on ollut erikoisesti sen julkaisu- ja organisaatiotoiminta. Toisin sanoen, me esitimme olevamme täysin valmiit unohtamaan kaiken menneisyyden ja tunnustamaan „Liitossa” toimivien tovereittemme työn hyödyllisyyden (asiallemme) *sillä ehdolla*, että he lopettavat täydellisesti hoipertelunsa, johon me „satimeen saamisella” juuri oltimme

eräs „Liiton” hallinnon jäsen allekirjoittivat kesäkuun päätöslauselmat.

Kirjoitukset „Rabotsheje Delossa” № 10 (meikäläiset toverit näkivät tämän numeron vasta edustajakokoukseen saavuttuaan, muutamia päiviä ennen istuntojen alkamista) osoittivat selvästi, että kesästä syksyyn tultaessa „Liitossa” oli tapahtunut uusi käänne: ekonomistit olivat taaskin saaneet yliotteen ja toimitus, kuuliaisena kaikenlaisille „tuulahduksille”, alkoi taas puolustaa „kaikkein paatuneimpia bernsteiniläisiä” ja „arvostelun vapautta”, puolustaa „vaistovaraisuutta” ja opettaa Martynovin suulla poliittisen vaikutuspiirimme „supistamisen teoriaa” (muka tarkoituksella monipuolistuttaa itse vaikutusta). Taaskin osoittautui oikeaksi Parvuksen osuva huomautus, että opportunistia on vaikea saada kiinni minkäänlaisilla ponsilausemilla: hän allekirjoittaa helposti *minkäläisen* ponsilauseman *hyvänsä* ja helposti luopuu siitä, sillä opportunisti onkin juuri vähänkin selvästi määriteltyjen ja lujien periaatteiden puuttumista. Tänäpäin opportunistit hylkäsivät *kaikenlaiset* opportunistimin levitysyrietykset, hylkäsivät *kaikenlaisen* ahdekatseisuuden, lupasivat juhlallisesti olla „unohtamatta hetkessä itsevaltiuden kukistamista”, harjoittaa „agitaatiota ei ainoastaan palkkatyön ja pääoman välisen jokapäiväisen taistelun pohjalla” y.m., y.m. Mutta huomenna he alkavat puhua toista ja asettuvat taas vanhalle kannalle vaistovaraisuuden ja harmaan jokapäiväisen taistelun edistymisen puolustelun, kouraantuntuvia tuloksia lupaavien vaatimusten ylistämisen y.m.s. muodossa. Väittäessään edelleenkin, että № 10 kirjoituksissa „ei „Liitto” ole nähnyt eikä näe minkäänlaista kerettiläistä poikkeamista konferenssin sopimusluonnoksen yleisistä periaatteista” („Kaksi edustajakokousta”, s. 26), „Liitto” osoittaa siten vain täydellisen kyvyttömyytensä tai haluttomuutensa käsittää erimielisyyksien olemusta.

„Rabotsheje Delon” № 10 jälkeen meille ei jäänyt muuta neuvoksi kuin tehdä yksi yritys: aloittaa yleinen väittely, jotta saataisiin selville, onko koko „Liitto” samaa mieltä

pyrkineetkin. Jokainen ennakkoluuloton henkilö, luettuana kesäkuun päätöslauselmat, käsittääkin ne vain juuri sillä tavalla. Ja kun „Liitto” nyt, sen jälkeen kun se uudella kääntymisellään ekonomismiin (kirjoituksissaan 10. numerossa ja tekemissään korjauksissa) on aiheuttanut välien katkeamisen, syyttää meitä juhlallisesti *valehtelijajoiksi* („Kaksi edustajakokousta”, s. 30) näiden sanojen vuoksi, joita olemme lausuneet sen ansioista, niin sellainen syytös voi tietenkin herättää vain hymyilyä.

näiden kirjoitusten ja toimituksensa kanssa. Sen vuoksi „Liitto” on meihin erikoisen tyytymätön ja syyttää meitä yrityksestä kylvää eripuraisuutta „Liiton” keskuuteen, yrityksestä sekaantua vieraisiin asioihin j.n.e. Nämä syytökset ovat aivan perusteettomia, sillä kun on olemassa valittu toimitus, joka „tekee käännöksen” pienimmästäkin tuulen henkäyksestä, niin kaikki riippuu nimenomaan tuulen suunnasta, ja me määrittelimme tämän suunnan suljetuissa istunnoissa, joissa ei ollut läsnä ketään muita kuin yhtymään kokoontuneiden järjestöjen jäseniä. Se seikka, että „Liiton” nimessä tehtiin muutosehdotuksia kesäkuun päätöslauselmiin, riisti meiltä viimeisenkin toivon hivenen sopimuksen aikaansaamisesta. Muutosehdotukset todistivat asiakirjoilla uutta käännettä ekonomismiin ja „Liiton” enemmistön olevan solidaarisen „Rabotsheje Delon” № 10 kanssa. Opportunismien ilmenemismuotojen määrittelystä pyyhittiin pois „niin sanottu ekonomismi” (muka näiden kolmen sanan „merkityksen epämääräisyyden” takia,— vaikka tuollaisesta perusteista johtuu vain välttämättömäksi tarkemmin määritellä laajalle levinneen harhakäsityksen olemus), samoin pyyhittiin pois myöskin „millerandismi” (vaikka B. Kriševski oli puolustanut sitä sekä „Rabotsheje Delossa” № 2—3, ss. 83—84, että vieläkin avoimemmin „Vorwärtsissä” *). Siitä huolimatta, että kesäkuun päätöslauselmissa selvästi osoitettiin sosialidemokratian tehtäväksi „johtaa proletariaatin taistelua sen *kaikissa* ilmenemismuodoissa poliittisen, *taloudellisen* ja yhteiskunnallisen sorron *kaikkia* muotoja vastaan” ja vaadittiin täten suunnitelmallisuuden ja yhtenäisyyden aikaansaamista kaikkiin näihin taistelun ilmenemismuotoihin,— „Liitto” lisäsi vielä aivan tarpeettomat sanat, että „taloudellinen taistelu on joukkoliikkeen voimakas kiihoke” (nämä sanat sellaisenaan ovat kiistämättömiä, mutta ahtaan „ekonomismin” vallitessa ne eivät ole voineet olla antamatta aihetta vääriin tulkintoihin). Eikä siinä kaikki, kesäkuun päätöslausemiin esitettiin vielä jopa suoranaista „politiikan” *supistamista* poistamalla siitä sana „hetkeksikään” (olla hetkeksikään unohtamatta päämääränä olevaa itsevaltiuden kukistamista), sekä lisäämällä sanat, että „taloudellinen

* „Vorwärtsissä” alkoi polemikki tämän johdosta sen nykyisen toimituksen, Kautskyn ja „Zarjan” välillä. Emme jätä tutustuttamatta venäläistä lukijaa tähän polemikkiin¹⁰⁴.

taistelu on *laajimmin* soveltuva keino joukkojen vetämiseksi mukaan aktiiviseen poliittiseen taisteluun". Ymmärrettävää on, että tällaisten muutosten esittämisen jälkeen alkoivat kaikki puhujat meidän puoleltamme toinen toisensa jälkeen kieltäytyä puheenvuoroista, katsoen neuvottelujen jatkamisen aivan hyödyttömäksi sellaisten ihmisten kanssa, jotka taaskin kääntyivät ekonomismiin ja tahtoivat turvata itselleen horjumisvapauden.

„Juuri sen, miⁿkä „Liitto” katsoi tulevan sopimuksen lujuuden ehdoksi sine qua non *, s.o. „Rabotsheje Delon” itsenäisen olemuksen ja sen autonomian säilyttämisen,—juuri sen on „Iskra” katsonut sopimukseen pääsemistä estäväksi kompastuskiveksi” („Kaksi edustajakokousta”, s. 25). Tämä on hyvin epätarkasti sanottu. Me emme ole milloinkaan loukanneet „Rabotsheje Delon” autonomiaa **. Sen olemuksen itsenäisyyden me olemme todellakin *ehdottomasti evänneet*, jos tällä ymmärretään „itsenäistä olemusta” teorian ja taktiikan periaatteellisissa kysymyksissä: kesäkuun päätöslauselmat sisältävätkin juuri *tällaisen* itsenäisen olemuksen ehdottoman kieltämisen, sillä tämä „olemuksen itsenäisyys” on käytännössä aina merkinnyt, kertaamme sen vieläkin, kaikenlaista horjuntaa ja meillä vallitsevan, puoluesuhteessa sietämättömän hajanaisuuden ylläpitämistä näillä horjumisilla. 10. numerossa julkaistuilla kirjoituksilla ja „muutosehdotuksillaan” „Rabotsheje Delo” osoitti selvästi haluavansa säilyttää itsellään juuri tuon olemuksen itsenäisyyden, mutta sellainen halu johti luonnollisesti ja kiertämättömästi välien katkeamiseen ja sodan julistamiseen. Mutta me olimme kaikki valmiit tunnustamaan „Rabotsheje Delon” „itsenäisen olemuksen” siinä mielessä, että se keskittyisi hoitamaan määrättyjä kirjallisia tehtäviä. Näiden tehtävien oikein jakaminen tuntui lankeavan luonnostaan: 1. tieteellinen aikakauslehti, 2. poliittinen sanomalehti ja 3. kansantajuiset kokoelmat ja kansantajuiset kirjaset. Vain „Rabotsheje Delon” suostuminen tällaiseen jakoon olisi todistanut, että se haluaa *vilpittömästi* päästä lopullisesti irti niistä hairahduksista, joita vastaan kesäkuun päätöslauselmat on tähdätty, vain tällainen jako

* — ehdottomasti välttämättömäksi. *Toim.*

** Ellei autonomian ahdistamiseksi katsota niitä toimitusneuvotteluja, joita käytiin yhteenliittyneiden järjestöjen yhteisen korkeimman neuvoston perustamisen yhteydessä ja joihin myöskin „Rabotsheje Delo” suostui kesäkuussa.

olisi poistanut kaikkinaiset kahnausten mahdollisuudet ja turvannut sopimukselle todellisuudessa vankan pohjan ollen samalla perustana liikkeemme uudelle nousulle ja sen uusille menestyksille.

Nykyään ei yksikään Venäjän sosialidemokraatti voi enää epäillä sitä, että vallankumouksellisen suunnan lopullista eroa opportunistisesta suunnasta eivät ole aiheuttaneet minkäänlaiset „organisatoriset” seikat, vaan nimenomaan opportunistien halu lujittaa opportunistimin itsenäistä olemusta ja saattaa edelleenkin mieliin sekasotkia Kritshevskien ja Martynovien järkeilyillä.

OIKAISU KIRJASEEN „MITÄ ON TEHTÄVÄ?”

„Aloitteentekijäryhmä”, josta puhun kirjasessa „Mitä on tehtävä?”, s. 141*, pyytää minua tekemään seuraavan oikaisun esitykseen sen osallistumisesta yritykseen saada aikaan sovinto ulkomaisten sosialidemokraattisten järjestöjen välillä: „Tämän ryhmän kolmesta jäsenestä vain yksi erosi „Liitosta” vuoden 1900 lopulla, toiset sen sijaan vuonna 1901, vasta sen jälkeen, kun he olivat tulleet vakuutuneiksi siitä, että „Liittoa” on mahdoton saada suostumaan konferenssiin „Iskran” ulkomaisen järjestön ja „Vallankumouksellisen järjestön Sotsial-demokratian” kanssa,— jota „Aloitteentekijäryhmä” juuri tarkoittikin ehdotuksellaan. Tämän ehdotuksen „Liiton” hallinto ensiksi hylkäsi perustellen konferenssista kieltäytymistään sillä, että „Aloitteentekijäryhmään” kuuluvat henkilöt ovat „epäpäteviä”, mutta lausui samalla haluavansa päästä välittömään kosketukseen „Iskran” ulkomaisen järjestön kanssa. Pian kuitenkin „Liiton” hallinto tiedoitti „Aloitteentekijäryhmälle”, että „Iskran” ensimmäisen numeron ilmestymisen jälkeen, jossa oli kirjoitus „Liitossa” tapahtuneesta kahtiajakaantumisesta, se on muuttanut päätöksensä eikä halua ottaa yhteyttä „Iskran” kanssa. Miten pitää tämän jälkeen ymmärtää „Liiton” hallinnon jäsenen ilmoitus, että „Liiton” kieltäytyminen konferenssista johtui yksinomaan sen tyytymättömyydestä „Aloitteentekijäryhmän” kokoonpanoon? Tosin, käsittämätöntä on myöskin „Liiton” hallinnon suostumus konferenssin pitämiseen viime vuoden kesä-

* Ks. tämä osa, ss. 514—515. *Toim.*

kuussa: „Iskran” ensimmäisessä numerossa julkaistu kirjoitusuhan pysyi voimassa, ja „Iskran” „kielteinen” suhtautuminen „Liittoon” tuli vieläkin selvemmin ilmi „Zarjan” ensimmäisessä vihkossa sekä „Iskran” 4. numerossa, jotka ilmestyivät ennen kesäkuun konferenssia”.

N. Lenin

„Iskra” № 19,
huhtikuun 1 pnä 1901

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan

